T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE
SUÇLARLA MÜCADELE
DAİRE BAŞKANLIĞI

KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE 2000

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE
SUÇLARLA MÜCADELE
DAİRE BAŞKANLIĞI

KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE 2000

EGM-KOMDB Yayınları: 2001/3
Ankara - 2001

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı

Telefon: 312 - 412 70 85

Fax: 312 - 417 06 21

www.egm.gov.tr

www.kom.gov.tr

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

I-UYUŞTURUCU MADDE SORUNUNA GENEL BAKIŞ

A-UYUŞTURUCU MADDELERİN SUİSTİMALİNİN TARİHÇESİ

1-Dünyadaki Gelişimi

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren uyuşturucu maddelerin keyif verici, ağrı giderici, hastalıkları iyileştirici olarak kullanıldığı bilinmektedir. İlkel toplumlarda, kabile ayinlerinde ve erkekliğe geçiş törenlerinde "değiştirilmiş bilinç durumları" denilen, gündelik bilinç düzeylerinden daha farklı alanlara ulaşabilmek için kullanılan açlık, susuzluk, uyku yoksunluğu, sosyal ve duygusal yalıtım, ağrılı uyaranlar, dans, meditasyon, dua, işitsel uyaranlar, hipnotik telkinler gibi yöntemlere ek olarak, halusinojen bitkiler, afyon türevleri, koka yaprakları, esrar gibi psiko-aktif maddeler büyük rol oynamaktaydı.

Halusinojenik maddeler içeren mantarlar Aztek ve Maya uygarlıklarında, psiko-aktif bir madde olan Amanita Muscaria mantarları ise Asya kıtasındaki şaman törenlerinde kullanılmaktaydı. Kokain, Güney Amerika yerlileri tarafından, sert doğa koşullarına karşı, uzun yaya yolculuklarında açlığa ve yorgunluğa karşı bugün bile kullanılmaktadır. 3000 yıllık geçmişe sahip Hindu metinlerinde esrar kutsal bir yere oturtulmaktaydı. Afyon, Eski Roma ve Yunan uygarlıklarında birçok hastalığın tedavisinde ve sorunların giderilmesinde kullanılmıştır. Bu maddeler Mısır, Pers ve Hint uygarlıklarında da yaygın olarak kullanılmaktaydı. Mezopotamya bölgesinde yaşamış olan Asur ve Sümerler ile ilgili kayıtlarda, Orta Asya'da bulunan Moğol, Türk ve Sibirya bölgelerinde de bu maddelerin dinsel törenlerde kullanıldığına ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Çin'de 7. yüzyıldan beri ilaç olarak bilinen afyon, 17. yüzyılda tütünün Amerika'dan önce Avrupa'ya, oradan da Asya'ya yayılması ve içiminin yaygınlaşmasıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Afyonun tütünle karıştırılarak ve yavaş yakılarak ağız yoluyla kullanılışının, ölüm tehlikeleri olmaksızın keyif verebilmesi, içimini yaygınlaştırmıştır. Çin imparatorları da, ülkelerinde hızla gelişmekte olan bu alışkanlığın ekonomik sonuçlarını fark etmekte gecikmemişler ve daha 1729'da İmparator Yuang-Çeng, satış ve içimini yasaklamıştır. 1773 yılında İngilizlerin de bu ticaretin önemini keşfetmesi sonrasında "British East India Company", Bengal'de afyon yetiştirilmesini ve bunların Çin'e ihraç edilmesini tekeline almıştır. Yuang-Çeng'in 1729'da koyduğu yasağa karşın, her yıl Çin'e ulaşan 200 sandık afyon sakızı, 1767'de 1000 sandığa varmıştır. 1796'da İmparator Çia-Çing afyonun it-

hali ve tarımını kesin olarak yasaklamış ise de 1820-1830 yıllarında Çin'e giren yıllık afyon miktarı 10 000 sandığa ulaşmıştır. Bu satım 1838 yılında 40 000 sandığı geçmiş ve böylece Çin'e yönelik olarak gerçekleştirilen ticaret İngiltere'nin lehine dönmüştür. O zamana kadar, Çin porselen ve ipeğini alabilmek için altın ve gümüş ödemek zorunda kalan İngiltere, artık yalnızca afyon vermeye başlamıştır.

1840 yılı Şubat ayında İngiliz Hükümeti Çin'e bir sefer yapılmasına karar vermiştir. İngiliz birliklerinin 1841 Mayısında Kanton'a saldırarak altı milyon dolar yükünde bir fidye almaları üzerine birinci afyon savaşı başlamıştır. Daha sonra 1842 yılında ikinci bir savaş daha çıkmış, bunun sonucunda Nanking Anlaşması imzalanarak Hong-Kong İngiltere'ye verilmiştir.[1]

Tıbbi amaçla kullanılmak üzere yapılan araştırmalar sonucu, 1817'de Hannover'li farmakolog Friedrich Helm Sertusner'in morfini bulmasından sonra bu madde tıp alanında yaygın bir kullanım alanı bulmuştur. Özellikle 1865 Amerikan İç Savaşı'nda, 1860 Prusya-Avusturya Savaşı'nda ve 1870-1871 Fransa-Almanya Savaşı'nda yaralı askerlerin ağrılarını dindirmek amacıyla morfin kullanılmış, askerlerin tedavileri sonunda yoksunluk krizine girmeleri üzerine bu durum asker hastalığı olarak adlandırılmıştır. Ancak, 1879 yılında yapılan araştırma sonucu bu durum morfinmani sendromu olarak tanımlanmıştır. Askerlerin terhislerinden sonra sivil hayatta morfinden övgüyle bahsetmeleri üzerine, bu madde Avrupa'nın büyük şehirlerinde zengin tabakaya mensup olan kişiler arasında yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

21 Ağustos 1897 tarihinde, Almanya'da Bayer fabrikasında çalışan kimyager Felix HOFFMAN, ağrıları kesen bir ilaç üretmek için bir karışım geliştirmiştir. Firma bu maddenin üzerinde çalışarak denemeye karar vermiştir. İçinde ağırlıklı olarak morfin olan ilaç, ağrıları kısa sürede kesme etkisi göstermiştir. Uzun süren denemelerinin ardından Bayer, ilacı eroin adıyla piyasaya sürmeye karar vermiştir. Olumlu tepki alan ve 25 gr'lık paketler halinde satılan "eroin" adlı uyuşturucu eczanelere geldiği gün tükenmeye başlamıştır. Henüz kimsenin zarar görmemiş olması da ilaca olan talebi artırmıştır. Bilahare Bayer'in en iyi müşterisi Amerika, herkesin "eroin"den bahsetmesi üzerine ilacı araştırmaya başlamış ve aşırı dozda alındığında ölüme yol açtığını, bağımlılık yaptığını saptamıştır. Klinikler, eroinmanlarla dolup taşmaya başladığında, ABD'de ilacın bağımlılık yaptığına dair bir rapor yayınlanmış ve devamında gerekli önlemler alınarak uyuşturucu eczanelerden kaldırılmıştır. Bunun üzerine ilaç karaborsaya düşerek, fiyatı artmış ve 1931'de tamamen yasaklanmıştır.

[1] R. POYRAZ A.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Disiplinlerarası Adli Tıp Adli Kimya ve Adli Toksikoloji Yüksek Lisans Tezi (1999) S:4

Uyuşturucu maddelerin kötüye kullanımına tarihte sıklıkla rastlanılmakta ise de, yukarıda belirtilen olaylarda uyuşturucu madde bağımlılığının zararlarının tam olarak bilinmemesi nedeniyle, başlangıçta uyuşturucu maddelerin yasaklanması yönünde ulusal ve uluslararası düzeyde girişimler olmamıştır. Daha sonra, terörizmin uyuşturucu madde kaçakçılığını bir finans kaynağı olarak görmeye başlamasının da etkisiyle, uluslararası tedbirlerin arttırılması gereği kabul görmüş, imzalanan çeşitli uluslararası sözleşmeler ile uyuşturucu maddelerin kullanımının kontrol altına alınması hedeflenmiştir.

Bu doğrultuda ilk olarak 1909 yılında Shanghai'da Uluslararası Afyon Kongresi yapılmış, burada imzalanan "1909 Shanghai Afyon Anlaşması" ile tavsiye mahiyetinde çeşitli kararlar alınmıştır. 1912 tarihli Lahey Afyon Anlaşması'nda ise, uyuşturucu maddeler sınıflandırılarak ayrı ayrı tarif edilmiş, uyuşturucuların imal, ithal ve ihracını kontrol etmeye yönelik kararlar alınmıştır. 1925 yılında imzalanan Cenevre Afyon Anlaşması ile; Lahey Anlaşması'nın esasları ve tarifleri aynen kabul edilmekle birlikte, uyuşturucu maddelerin uluslararası ticaretini kontrol altında bulunduracak etkili bir sisteminin kurulması sağlanmıştır.

Daha sonra imzalanan 1931 tarihli Cenevre Afyon Anlaşması, Zararlı İlaçların Meşru Olmayan Ticaretinin Yasaklanması Hakkında 1936 tarihli Cenevre Anlaşması, Sentetik Uyuşturucu Maddeler Hakkında 1948 Paris Protokolü ve 1953 tarihli New York Afyon Protokolü ile de uyuşturucu maddelerle mücadele yönünde kararlar alınmıştır. Ancak uyuşturucu maddelerin üretim ve kaçakçılığının önlenmesi amacıyla uluslararası düzeyde imzalanan en önemli sözleşmeler, 1961 tarihli Uyuşturucu Maddelere Dair Birleşmiş Milletler Tek Sözleşmesi, 1971 tarihli Birleşmiş Milletler Psikotrop Maddeler Hakkındaki Sözleşme ve 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesidir.

Türkiye'nin de taraf olduğu bu üç sözleşmeden, 1961 tarihli Birleşmiş Milletler Tek Sözleşmesi ile; uyuşturucu maddelerin tıbbi ve bilimsel amaçlar dışında kullanılmasının yasaklanması, yasadışı haşhaş ve uyuşturucu madde yapımında kullanılan diğer bitkilerin ekiminin kontrol altına alınması, uyuşturucu maddelerin imal, ithal, ihraç ve dağıtımının ruhsata bağlanması ve denetim yapılması gibi konularda düzenlemeler getirilerek, Uluslararası Uyuşturucu Kontrol İdaresi (INCB) kurulmuştur.

1971 tarihli Birleşmiş Milletler Psikotrop Maddeler Hakkındaki Sözleşme ile; kötüye kullanımı yapılan ve insan psikolojisini etkileyen ilaçların kontrol altına alınması, uyuşturucu etkisi bulunan ilaçların ancak doktor reçetesi ile kullanılmasının sağlanması, bu sözleşmede belirtilen hususların tarafların

kendi iç hukuklarında suç sayılması yönünde gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasının sağlanması gibi kararlar alınmış, ayrıca bu sözleşmenin yorumlanması ve uygulanmasından kaynaklanan anlaşmazlıkların diğer yollarla çözümlenememesi halinde Uluslararası Adalet Divanı'na başvurulması şeklinde ilk ciddi uluslararası yaptırım uygulaması getirilmiştir.

1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ile de; uyuşturucu ve psikotrop maddelerin imalinde kullanılan kimyasal maddelerin kontrol altına alınması ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede karapara aklanmasının önlenmesi, kontrollü teslimat uygulamasının mümkün kılınması gibi kararlar alınarak, bu suçlarla mücadelede etkinliği arttırmak için uluslararası alanda operasyonel faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, adli yardımlaşma, bilgi alış verişi ve iletişimin arttırılmasının sağlanması amaçlanmıştır.

2- Türkiye'deki Gelişimi

Anadolu'da afyon, M.Ö. 3000 yıllarından beri yetiştirilmektedir. M.Ö. 4000 yıllarında Sümerler tarafından Aşağı Mezopotamya'da yetiştirilen haşhaş ve kenevir tedavi amaçlı olarak kullanılmaktaydı.

Ülkemizde haşhaş ekimi, afyon üretimi ve bu maddeleri kullananlar ile bunları sağlayanlara ilişkin ilk düzenleme Fatih Sultan Mehmet döneminde gerçekleştirilmiştir. IV. Murat döneminde afyon, tütün ve kahve kullanımı yasaklanmıştır.

Ülkemizin, 18 Temmuz 1932'de Milletler Cemiyetine üye olmasının ardından, 3 Nisan 1933'de haşhaş tarımının sınırlandırılması ve afyon satım işlemlerinin, İktisat Vekaleti'ne bağlı olan "Uyuşturucu Maddeler İnhisarı"na verilmesine ilişkin yasa ve 1931 Cenevre Afyon Sözleşmesi kabul edilmiş, 1938 yılında da bu tekel Toprak Mahsulleri Ofisi'ne devredilmiştir

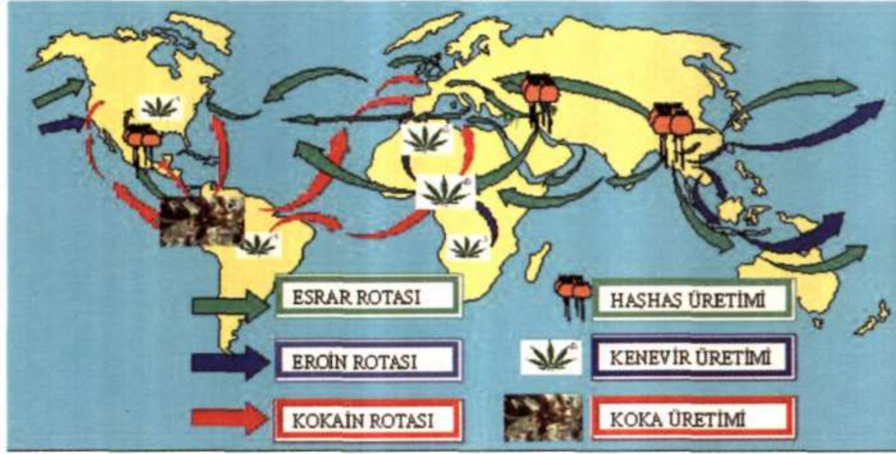
1938-1971 yılları arasında ülkemiz, dünya yasal afyon pazarının %50-55'ine sahip olmuştur. 1970'li yıllarda bütün dünya, ülkemizi yasal olmayan afyon trafiğinden sorumlu tutmaya, suçlamaya başlamış ve 1971 yılında afyon üretimi, hükümet tarafından tamamen yasaklanmıştır. Bu yasak, afyon üretimi tek geçim kaynağı olan 1,5 milyon insanı etkilemiş ve topraklarında afyondan başka herhangi bir mahsulün yetişemeyecek olması bu insanları yoksulluğa sürüklemiştir. 1974 yılında ise bu yasak kaldırılmıştır. Haşhaş ekimi, kontrole tabi tutularak, ekim alanları Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmiştir. Daha önceleri haşhaş kapsülünün çizilmesi yöntemiyle yapılan hasat tamamen yasaklanmış, haşhaş kapsülleri çizilmeden TMO tarafından satın alınarak, Bolvadin'de 1981 yılında kurulan Alkaloid Fabrikasına işlenmek üzere gönderilmeye başlanmıştır. Fabrika üretiminin %90-95'i ihraç edilmektedir.[2]

---

[2] Aynı

B-UYUŞTURUCU, PSİKOTROP VE KİMYASAL MADDELERİN ÜRETİM BÖLGELERİ İLE KAÇAKÇILIK GÜZERGAHLARI VE METOTLARI

1- ÜRETİM BÖLGELERİ

Şekil-1.1

a) Afyon ve Türevleri

Afyon, haşhaş kozasının çentiklenmek (çizilmek) suretiyle akan süt gibi beyaz usaresinden (özsu) elde edilmektedir. Hava ile temas ettikçe koyulaşır ve kahverengi bir renk alır. Haşhaş; dallı-budaklı, her sene tohumdan yetişen, beyaz, pembe, kırmızı ve mor renkte çiçek açan (temel renk beyazdır) bir bitkidir. Yapraklar geniş düz ve gümüşi parlaklıkta yeşildir. Olgunlaşan haşhaş bitkisinde, fındık ve küçük portakal büyüklüğünde bir kapsül (koza) oluşur. Kozanın kendisi bir uyuşturucu madde değildir. Afyon ve türevlerinin elde edildiği bir kaynaktır. Koza afyon ve türevlerini ihtiva etmesi yanında, pasta ve çöreklerde kullanılan, yağı çıkarılabilen, tohumları da ihtiva etmektedir.

Afyonun keskin, hoş olmayan kokusu ve acı bir tadı vardır. Taze iken yumuşak ve elastiki olup, kurudukça renk ve sertlik durumu değişmektedir. Bileşiminde, takriben % 10 morfin, % 0,5 kodein, % 6 narkotin bulunabilmektedir. Afyonun en önemli ve başlıca alkaloidi morfindir.

Günümüzde, yasadışı haşhaş ekimi önemli ölçüde Güneydoğu (Myanmar-Laos-Tayland) ve Güneybatı Asya (Afganistan-Pakistan-İran) ülkelerinde yapılmakta-

dır. Son dönemde, yasadışı üretimin önemli ölçüde azaldığı "Bekaa Vadisi" de bir dönemin en önemli yasadışı haşhaş ekim merkezlerinden biriydi.

Afganistan'da gerçekleştirilen yasadışı afyon ekimi, daha önceleri belirli bölgelerde gerçekleştirilirken, ülkenin diğer kısımlarına da yayılmıştır. Ancak bu ekim alanlarında, 2000 yılında küçük de olsa bir azalma meydana gelmiştir. 1999 yılındaki 90.983 hektarlık ekili alan %10 azalarak 82.172 hektara düşmüştür. Afganistan'daki afyon üretiminin %76'sı Helmant ve Nangarhar illerinde gerçekleştirilmektedir.[3]

Aynı zamanda, dünya afyon üretiminin %75'ini karşılayan Afganistan'da 1999 yılında 4600 ton afyon üretilirken, 2000 yılında ise 3275 ton üretilmiştir. Bu azalma, iklim koşullarından kaynaklansa da Afganistan, hala dünyanın bir numaralı afyon ve türevleri üreticisi olmaya devam etmektedir.[4]

Geleneksel bir haşhaş yetiştiricisi olan ülkemizde, yasal olarak haşhaş ekimi yapılmakta ve üretim bölgelerinde hasat, kapsüller çizilmeden gerçekleştirilmektedir. Kontrollü olarak üretimi gerçekleştirilen haşhaş kapsülleri, Afyon Bolvadin'de bulunan Alkaloid Fabrikasında işlenmektedir. Ekim alanları, her sene Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilmektedir.

Bakanlar Kurulunun 04.08.2000 tarih ve 00/24130 sayılı kararı ile Afyon, Amasya, Burdur, Çorum, Denizli, Isparta, Karaman, Kütahya, Tokat, Uşak illerinin tamamı ile Ankara'nın Nallıhan ilçesi, Balıkesir'in Balya, Bigadiç, Dursunbey, İvrindi, Kepsut, Savaştepe ve Sındırgı ilçeleri, Eskişehir'in Alpu, Beylikova, Çifteler, Günyüzü, Han, Mahmudiye, Mihalıççık, Seyidgazi, Sivrihisar ilçeleri, Konya'nın Ahırlı, Akören, Akşehir, Beyşehir, Derbent, Doğanhisar, Hüyük, Ilgın, Kadınhanı, Karatay, Meram, Selçuklu, Seydişehir, Tuzlukçu ve Yalıhüyük ilçeleri, Manisa'nın merkez, Demirci, Gördes, Köprübaşı, Kula, Sarıgöl ve Selendi ilçelerinde izne bağlı olarak haşhaş ekimine ve çizilmemiş haşhaş kapsülü üretimine müsaade edilmiştir.

Ülkemizde, yasal olarak yapılan haşhaş ekiminde kontrol sistemi şu şekilde işlemektedir:

1-Her yıl Bakanlar Kurulunun belirlediği ekim yapılacak bölgeler Resmi Gazete'de yayımlanarak duyurulur.

2-Haşhaş ekimi ve ürünün işlenmesi gibi konular Toprak Mahsulleri Ofisince (TMO) düzenlenir.

3-Ekim izin belgeleri, Temmuz ayından itibaren TMO'nce muhtarlıklara gönderilir, bu belgeler kışlık ekim için Ekim ayı sonu, yazlık ekim için 15 Mart tarihine kadar dilekçelerle birlikte TMO'ya verilir.

4-Mart ayı sonunda TMO ekipleri haş-

[3] 1999-2000 yılları ECO Raporu

[4] BM ODCCP'nin Kasım 2000 Yayını

haş tarlalarının ekim alanlarını ölçer ve tarlanın durumunu kontrol eder. Ekim yapılan alan, izin belgesinde belirtilenden fazla olamaz.

5-Güzlük haşhaş Ekim ayında, yazlık haşhaş ise Şubat-Mart aylarında olgunlaşır. Bu dönemde TMO ekipleri tarlaları dolaşarak çizim kontrolü yaparlar, uygun gördükleri takdirde köy bazında "Kırım Belgesi" verirler.

6-Haşhaşlar koza başlarından kırılır ve tohumları alınarak TMO'ne teslim edilir.

Kurulan bu kontrol sistemine tam ve düzenli olarak işlerlik kazandırılması sonucunda, ülkemizde yetiştirilen haşhaş bitkisinden yasadışı amaçlı uyuşturucu madde üretimi sona erdirilmiştir.

Afyonun türevleri morfin, kodein ve eroindir.

-Morfin:

Afyonun kimyasal yollarla ayrıştırılmasından elde edilir. Afyon içerisindeki en önemli alkaloiddir. Toz veya plaka halinde (tablet) bulunabilir. Bazmorfinin asetik anhidrit maddesi ile kimyasal işlemlere tabi tutulması neticesinde eroin elde edilir. Morfin maddesi tıpta geniş bir kullanım alanına sahiptir. Beyaz renkli, kokusuz ve çok acı tatta olup, suda erir.

-Kodein:

Haşhaş kozası ve afyonda mevcuttur. Tıp alanında kullanılan kodein genellikle morfinden kimyasal süreçlerle elde edilir. Bu madde afyonda %0.5 oranında bulunur.

-Eroin:

Eroin, baz morfinin asetik anhidrit maddesiyle çeşitli kimyasal işlem ve süreçlerden geçirilmesi sonucu elde edilen bir uyuşturucudur. Beyazdan açık kahverengiye kadar değişik renklerde bulunabilen, kokusuz, acı, kristal, toz bir maddedir. Kapsül veya tablet haline de getirilebilir. Merkezi sinir sistemi üzerinde yatıştırıcı etkiye sahip bir uyuşturucu maddedir. Kullanıldığında eroin vücudumuz tarafından morfine dönüştürülür.

Günümüzde yasadışı afyon ekiminin gerçekleştirildiği Güneybatı ve Güneydoğu Asya ülkelerinde üretilen eroin maddesi, geniş kullanıcı kitlesine sahip olan ABD ve Avrupa ülkelerine gönderilmektedir.

b-Kokain ve Türevleri

Kokain, Güney Amerika Kıtası'nın Kuzey ve Kuzeybatısı boyunca uzanan yüksek And Dağlarındaki ılıman iklim koşullarında yetişen ve Erythroxylon Coca olarak adlandırılan bitkinin yapraklarından elde edilen bir alkaloiddir. Bolivya ve Peru'da değişik oranlarda kokain içeren fiziki gö-

rünümleri birbirinden farklı iki tür koka yaprağı bulunur. Ekiminden ancak 4 yıl sonra bitkinin yaprak hasadı yapılabilir.

İki bin yıldan fazla bir süredir, bölgede geleneksel olarak yetiştirilen koka bitkisinin yaprakları ilk defa 1850 yılında kimyager Gaedecke tarafından kristal hale getirilerek erythroxyline adı verilmiştir. Daha sonra ise Albert Nieman kokaini saflaştırmıştır.

Kokain, merkezi sinir sistemi üzerinde uyarıcı etkiye sahip bir uyuşturucu maddedir. Baz kokain beyaz kristalize bir tozdur. Yetiştiği coğrafi bölge itibariyle ilk etapta Kuzey ve Güney Amerika'da yaygın bir kullanım alanı bulmuş, daha sonra dünyanın diğer yörelerine yayılmıştır. Ancak, koka bitkisinin anılan bölge dışında yetiştirildiğine dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Bu bakımdan Güney Amerika ülkelerinin bir kısmı kokain üretim alanları olarak gösterilmektedir.

Kokainin hammaddesi, Kolombiya'da yerleşik kokain kartelleri tarafından Peru-Kolombiya sınırında işlenerek, Kolombiya'da üretilen kokainle birlikte Kuzey Amerika ve Avrupa ülkelerine sevk edilmektedir. İkinci büyük koka yaprağı üreticisi olan Bolivya'nın Chapare Vadisi'nde geniş koka üretim alanları bulunduğu, elde edilen hammaddenin komşu ülkelerden temin edilen kimyasal maddelerle burada kimyasal işlemlere tabi tutulduğu bilinmekte ise de, son zamanlarda Kolombiya kokain kartellerinin bu ülkedeki uyuşturucu pazarında söz sahibi oldukları anlaşılmıştır. Kısaca Kolombiya kokain kartellerinin dünyadaki kokain piyasasının büyük bir bölümünü ellerinde tuttukları söylenebilir.

Anılan üç ülke dışında, Venezuella, Panama, Brezilya, Arjantin ve Ekvator'da da az miktarda kokain üretimi olduğu bilinmektedir.

Crack: Kokainin tehlikeli bir türevidir. Kokainin çeşitli kimyasal işlemlerle saflaştırılması neticesinde elde edilir. Beyaz veya krem renginde, kokainden daha etkili bir uyuşturucudur.

c-Kenevir ve Türevleri

Esrar, dünyanın hemen hemen tüm coğrafi kesimlerinde yetişebilen kenevir bitkisinden elde edilmektedir. Bitkinin özsuyunda bulunan uyuşturucu aktif maddesi Tetra Hydro Cannabinol'ü, haşhaş bitkisinde olduğu gibi kolayca elde etmek mümkün değildir. Ancak, bitkinin kendisinin çeşitli yollarla işlenmesi sonucunda içindeki özsuyunu muhafaza etmesi sağlanarak kullanımı mümkün olmaktadır. Bir de bitkinin gövde ve yaprak bölümlerinde bulunan aktif maddenin değişik oranlarda olması nedeniyle, bitkinin değişik bölümlerinden ayrı ayrı esrar üretimi yapılması, esrar maddesinin çeşitlerini daha da arttırmaktadır.

Kenevir bitkisinin yapraklarının üzerindeki reçinenin çıkarılmasıyla reçine esrar, kurutularak elekten geçirilmesiyle toz esrar, çeşitli şekillerde preslenmesi ile pres veya takoz esrar, aktif maddenin fazlaca bulunduğu üst yapraklardan gonca esrar, esrarın alkol, kloroform, hexane veya petrol eteri ile damıtılmasıyla likit esrar elde edilir. Dünyada, çok eski tarihlerden bu yana yaygın olarak kullanılan bir uyuşturucu madde olan esrar maddesi toplumların kültürleri içinde yer aldığından, her toplumda değişik adlarla anılan değişik fi-

ziksel özellikte birçok çeşitlerinin bulunduğu görülmektedir.

Günümüzde yasadışı kenevir bitkisi ekimi ve esrar üretim alanlarını belirleyebilmek kolay değildir. Hemen her ülkede, en azından ülkedeki ihtiyacın bir kısmını karşılayabilmek için esrar üretimi yapılmaktadır. Ancak, uluslararası ticari boyutları olan esrar üretimi ele alındığında, ilk etapta yasadışı haşhaş ekim alanları olan Güneydoğu ve Güneybatı Asya Bölgeleri akla gelmektedir.

Fas'ın Rif Vadisi'ndeki esrar üretiminin, Avrupa esrar piyasasına yöneldiği ve halen bu piyasada önemli bir paya sahip olduğu bilinmektedir.

Ülkemiz, haşhaşta olduğu gibi kenevirde de geleneksel bir ekicidir. Ekim alanları 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkındaki Kanun ile düzenlenmektedir.

d-Sentetik Uyuşturucular

İnsanların, çok eski çağlarda bazı bitkileri uyuşturucu ve uyarıcı etkisinden yararlanmak amacıyla kullandıkları bilinmektedir. Bu kullanım günümüzde de sürmektedir, ancak son yüzyılda sentetik organik kimyadaki hızlı gelişmeden dolayı bu durum değişik bir boyut kazanmıştır. Sentetik olarak üretilen uyuşturucular nedeniyle, uyuşturucu kullanımı açısından günümüzde insanlık tarihinde, önceden olduğundan çok daha ciddi sorunlar ortaya çıkmıştır. Sentetik uyuşturucuların kötüye kullanılmalarını durdurmak ya da en azından kısıtlamak ve böylece bireyler üzerindeki dolayısıyla toplumun büyük kesimlerindeki zararlı etkilerini önlemek için çalışmalara başlanmıştır.

Sentetik uyuşturucular doğal uyuşturucuların karşılığı olarak, çeşitli kimyasal yollarla üretilmiş olan suni uyuşturuculardır. Sentetik uyuşturucular insanların sinir sisteminde yapmış oldukları etkilere göre; Depresantlar, Stimulantlar, Halusinojenler gibi sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

Günümüzde, en az tabii narkotikler kadar tehlikeli olan bu maddelerin, kötüye kullanımındaki kolaylık nedeniyle gün geçtikçe tehlikeli boyutlara ulaşmaktadır.

Sentetik uyuşturucular içinde depresantlar olarak bilinenler;

- Barbituratlar,

- Trankilizanlar,

- Sedatifler olarak tasnif edilmektedir.

Tıbbi amaçlar için imal edilen sentetik uyuşturucuların mutlak surette hekim kontrolünde kullanılması gerekmektedir. Bu konu, 1971 tarihli BM Psikotrop Maddeler Hakkındaki Sözleşme'de özellikli olarak yer almış, sentetik psikotropik maddeler uluslararası kontrol sistemine girmiştir.

Ülkemizde, Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen yeşil ve kırmızı reçete tatbikatı, bu tür ilaçlar için başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. 1985 yılından itibaren uyuşturucu madde ve müstahzarları için kırmızı, 1986 yılından itibaren psikotrop madde ve müstahzarları için yeşil reçete sistemi uygulamasına başlanılmış ve bu uygulama halen devam etmektedir.

Sentetik uyuşturucular içinde stimülanlar olarak bilinenler amfetamin ve türevini

içeren sentetiklerdir. Bunlardan, dünya üzerinde en çok kaçakçılığı yapılanların ticari isimleri extacy ve captagondur.

Sentetik uyuşturucular içinde halusinojenler olarak bilinen sentetikler içinde en yaygın olarak LSD'nin kaçakçılığı yapılmaktadır.

Ancak suistimali yapılan bu uyuşturuculardan, belirli isimlerle yaygın olarak kullanılan ve tanınanların ele alınmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

-Captagon:

Sentetik bir uyuşturucu türüdür. Önceleri Almanya'da yasal olarak üretilen bu maddenin üretimi, kötüye kullanımının artması üzerine durdurulmuştur. Üretiminin durdurulmuş olması ile birlikte yasal olmayan yollardan, yüksek kazanç elde etmek için çeşitli ülkelerde kaçak olarak üretilmeye başlanmıştır.

Piyasaya captagon ticari adı ile sürülen ve etken madde olarak fenetylline içeren bu uyuşturucunun özellikle Arap ülkelerinde kullanımı yaygındır.

Captagon üretiminde tespit edilen iki aşama vardır. Birincisi fenetylline maddesinin imal edildiği kimyasal aşama, ikincisi ise elde edilen etkin maddenin tablete dönüştürülmesi olan fiziksel aşamadır. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki; yasadışı yollardan captagon üretimi yapan şahıslar, daha fazla uzmanlık, zaman ve laboratuar malzemesi gerektirdiğinden, fenetylline maddesini doğrudan temin edip, ikinci aşama olan ve çok uzmanlık gerektirmeyen fiziksel aşama devresinden itibaren üretime geçmektedirler.

Önceleri etkin maddesi fenetylline olarak üretilen ve satılan captagonun, üretiminin yasaklanması neticesinde yasadışı yollardan gizli laboratuarlarda üretilmeye başlanması ile etkin maddesi ve içerisinde ne olduğu tam olarak bilinmeyen, ancak hapların üzerlerindeki captagon logolarından dolayı captagon adı ile satışı yapılan, farklı özelliğe sahip haplar da tespit edilmiştir.

-Extacy:

Merkezi sinir sistemini uyaran extacy, halusinasyonlara da sebep olabilen amfetamin türevi bir sentetik uyuşturucudur. Tablet, kapsül, toz veya sıvı şeklindedir. İlk olarak "çeçe sineği" gibi böcekler soktuğunda insanları uyku halinden kurtarmak için 1912 yılında üretildiği bilinen extacy; uyuşturucu olarak ilk defa 1985 yılında Hollanda'da rapor edilmiştir. Kullanımı, 1980'li yıllarda kısmen genç insanlar arasında ev müzik kültürünün yaygınlaşması ile birlikte hızlı bir yükselişe geçmiştir.

Bu tip maddelerin suiistimalinin riziko bilinci gayet düşüktür. Riziko bilincinin düşük olmasından kastedilen, hastalanıldığında kullanılan haplar gibi kullanımının kolay ve risksiz görülmesidir. Diğer bütün uyuşturucu maddelerde olduğu gibi extacynin sağlık riski sadece bu maddenin farmakolojik özelliklerine değil, kullanan grubun doğasına ve kullanılma şartlarına da bağlıdır.

Ağızdan kullanımı tehlikesiz görülmek-

tedir. Ancak sağlık uzmanları, bu maddelerin merkezi sinir sistemine ve vücuda olan zararlarını sürekli olarak bildirmektedirler.

Moda uyuşturucular olarak bilinen bu tip sentetik maddeler, genelde var olan etkin maddenin özel muameleler ve kimyasal yöntemlerle moleküler anlamda değişikliğe uğratılması neticesinde birtakım ara maddelerin de katılmasıyla üretilmektedir.

Extacy, "3.4 Metilendioksimetamfetamin"in (MDMA) yaygın ismidir. Extacy, feniletilaminler sınıfına dahildir ve amfetaminler ve halüsinojenik meskalin maddesinin yapısı ile benzerlik gösteren bir kimyasaldır. MDMA tableti alındıktan sonra uyarıcı etkiler hissedilir. Uyuşturucu üreticileri, var olan uyuşturucuların moleküler yapılarını değiştirerek yeni uyuşturucular üretmek ve pazara yeni maddeler sürmek amacını güderler. Fakat, yeni üretilen bu maddeler de yasak kapsamındadır.

Amfetamin kelimesi çok kalabalık uyarıcılar grubu için kullanılan bir kelimedir. Speed (hız, sürat) olarak bilinirler. Değişik amfetaminlerin çok benzeşen kimyevi yapıları ve etkileri vardır. Tecrübeli kullanıcılar dahi hangisini kullanmış olduklarını anlamayabilirler. Dextroamfetaminler ve Methamfetaminler en çok karşılaşılan iki çeşididir.

Bunlara örnek olarak şu maddeler gösterilebilir:

MDEA: MDMA'dan daha hızlı (2-3 saat) fakat etkisi daha kısa süreli bir maddedir.

MDA: Etkisi MDMA'dan daha uzun süren (8-12 saat) ve daha güçlü etkileri olan bir maddedir.

DOB: Güçlü ve 18-30 saat gibi çok uzun süreli hayal gösterici etkileri olan bir maddedir.

MDOH: MDA ile benzer etkilere sahip bir maddedir. Fakat etki süresi daha kısadır (3-6 saat). Etkiler geçtiğinde şiddetli bitkinlik ve uyuşukluk hali görülebilir.

-Methamfetamin:

Amfetaminin çok aşırı bağımlılık yapan ve oldukça yüksek toksik (zehirleyici) özelliği bulunan şeklidir. Kısaca METH olarak bilindiği gibi, şeffaf kaya gibi görüntüsü nedeniyle "ıce" (buz) olarak da bilinir. Etkisi, ne kadar kullanıldığına bağlı olarak, 2-24 saat arasındadır.

Methamfetamin bağımlılık yapan bir sentetik maddedir. Methamfetamin kullanıcıları genelde takıntılı şekilde ciltlerini kaşıyarak, hayali böceklerden kurtulmaya çalışırlar.

-LSD (Lysergic Asid Diethylamid):

Mürekkeple yazı yazıldığında fazla mürekkebi emen kağıt gibi renkli, parlak, çıkartma gibi veya emici kağıt tabakalarında emdirilmiş olarak, renkli tabletler veya emici kağıt şeklinde, su gibi renksiz sıvı ve ince jelatin kareleri şeklinde satılır. Ağızdan alınmanın yanı sıra, emici, parlak vs kağıttan, çocukların çok hoşuna gidebilecek renkli çıkartmalardan, puldan vs yalanarak kullanıldığı bilinmektedir.

-GHB (Gamma Hydroxybutyrate) :

Önceleri vücut çalışması yapanlarda kas büyümesini uyarmak için kullanılırken, son yıllarda eğlence partilerinde suistimal edilmeye başlandığı görülmektedir. Elektrik panellerini temizlemeye yarayan bir kimyeviden sentez edilmiş olup, sıvı ve toz halindedir. Çoğunlukla extacy ile birlikte kullanıldığı bilinmektedir. Kokusu ve tadı yoktur, etkisi 1,5-3 saat sürer. Kokusu ve tadı olmadığından, içki veya içilen herhangi bir şey içine kolayca karıştırılmaktadır.

-Ketamin (Ketamine Hydrochloride) :

Hayvan ameliyatlarında, anestezide kullanılan "Özel K" denen madde, "ketamine hydrochloride"dir. Özel K denen bu uyuşturucu, ketaminin ocak üstünde sıvıdan toza dönüştürülmesi ile elde edilmektedir. Çok güçlü halusinasyona yol açar. Etkisi yarım ile iki saat arasındadır. "Rave" denilen çılgın partilerde Özel K olarak gündeme gelmiştir.

-PCP (Phencyclidine) :

Beyaz kristal toz seklinde olup, yasa dışı uyuşturucu dünyasında tabletler, kapsüller ve renkli tozlar şeklinde görülür. PCP kullanan birçok insan, bilmeden kullanıyor olabilir, çünkü PCP katkı maddesi olarak kullanılmaktadır. LSD ve metamfetaminlere ilave edildiği bilinmektedir. Etkisi 2-4 saat sürebilir. PCP, 1959'da damar içine yapılan anestezi ilacı olarak geliştirilmiş, kuvvetli bir uyutucu olarak veterinerler tarafından kullanılmıştır.

e-Kimyasallar

Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele denilince sadece herkes tarafından bilinen esrar, eroin, kokain, afyon, morfin gibi maddelerle, uyuşturucu imalatında kullanılan asetik anhidrit ve potasyum permanganat gibi iki adet kimyasal madde anlaşılmamalıdır.

Uyuşturucuyla mücadele, bundan çok daha geniş kapsamlı olarak ele alınmalıdır ve alınmaktadır. Bu mücadele kapsamına giren maddeler aslında çeşitli belgelerde, kanun maddelerinde listeler halinde belirtilmiştir. En geniş kapsamlı olarak üç uluslararası sözleşmede yerlerini almışlardır.

1961 BM Tek Sözleşmesi, uyuşturucu maddelerin kontrolü için, 1971 tarihli BM Psikotrop Maddeler Hakkındaki Sözleşme ise, psikotrop maddelerin kontrolü için hazırlanmış ve sözleşmelerin ekinde hangi maddelerin uyuşturucu madde, hangi maddelerin psikotrop maddeler sayılacağı belirtilmiştir.

1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı BM Sözleşmesi ise, uyuşturucu imalinde kullanılan kimyasal maddelerin kontrolü için hazırlanmıştır. Bu kontrol, bu tür maddelerin yasal ticaretini de kapsamaktadır. Sözleşme ekinde, yasal kullanım alanı dışında yasa dışı uyuşturucu madde imalatında da kullanılan ve kontrol altında tutulması gereken kimyasal maddeler sayılmıştır. Ülkemiz de bu anlaşmayı imzalamış ve kabulü 1995 yılında çıkarılan kanunla gerçekleştirilmiştir.

Şüphesiz bu maddeler içinde en önemlisi ve en çok tanınanı, asetik anhidrit olup, potasyum permanganat da onu takip etmektedir. Bununla birlikte aşağıda isimleri verilen toplam 22 maddenin tamamının imal, ithal, ihraç ve dağıtımı 1988 sözleşmesini imzalayan ülkelerde ve ülkemizde kontrol altında tutulmaktadır. (Tablo-1.1)

Kimyasal maddeler, sentetik uyuşturucu imalinden eroin ve kokain imaline kadar kullanılan maddeler olup, bunların denetimi uyuşturucu ile mücadelede önemli bir unsur teşkil etmektedir. Temel maddelerin denetim altına alınması, uyuşturucuya giden yolu kesecek olan önleyici bir tedbirdir. Kimyasal madde kaçakçılığında, eroinin imalinde olmazsa olmaz bir öneme sahip olan asetik anhidrit maddesinin kaçağa kaydırılmasına daha çok rastlanılmaktadır.

Bu maddeler arasında özel bir öneme sahip olan asetik anhidrit maddesi, kuvvetli kokusu hissedilebilen renksiz bir sıvıdır. Bu madde, sanayi alanında suni ipek, aspirin, sigara filtresi, selüloz, plastik, patlayıcı madde, bazı reçine ve verniklerin yapımının yanı sıra teknik ve klinik analizlerde de kullanılır.

Dünya üzerindeki asetik anhidrit maddesinin kaçakçılık güzergahları ele alındığında, bu maddenin başta Avrupa'daki sanayileşmiş ülkeler olmak üzere Rusya, Çin ve Hindistan'dan Afganistan ve Pakistan'a doğru hareketinin söz konusu olduğu gözlenmektedir.

Güneydoğu Asya'da, Çin, Laos, Myanmar ve Tayland arasındaki sınır bölgelerinde faaliyetlerini sürdüren yasadışı eroin imalathanelerinin ihtiyacı olan kimyasal maddelerin daha çok yerel ticaret sırasında kaçağa kaydığı ve kara sınırlarında kaçakçılığının yapıldığı anlaşılmaktadır. Bölgedeki kaçağa kaydırma teşebbüsleri ve kimyasal madde yakalamaları konusunda çok az bilgi olduğundan, kaçakçılık rotalarını net bir şekilde ortaya koyabilmek oldukça zordur.

TABLO I	TABLO II
N-ACETYLANTHRANILIC ACID	ASETİK ANHİDRİT
EFEDRİN	ASETON
ERGOMETRINE	ANTHRANILIC ACID
ERGOTAMINE	ETİL ETER
IZOSAFROL	HİDROKLORİK ASİT
LİSERJİK ASİT	METİL ETİL KETON
3-4-METİLENDİOKSİ-FENİL-2-PROPANON	PHENYLACETIC ACİD
FENİL-2-PROPANON	PİPERİDİN
PİPERONAL	POTASYUM PERMANGANAT
PSEUDOEPHEDRİNE	SÜLFÜRİK ASİT
SAFROL	TOLUEN

Tablo-1.1

2- KAÇAKÇILIK GÜZERGAHLARI VE METOTLARI

Uyuşturucu maddelerin sevkıyatlarının hangi güzergahlar üzerinden, hangi metotlarla gerçekleştirildiği, uyuşturucuyla mücadele birimlerinin her zaman ortaya çıkarmaya çalıştığı ve uluslararası toplantılarda tartıştığı hususlardır.

Esas olarak, bu hususlarda yapılan değerlendirmelerde göz önünde bulundurulan en önemli kural, kaçakçıların kendileri için en güvenli yol ve yöntemi kullandıklarıdır. Güvenli yol ilkesi gereği, kaçakçılar uyuşturucu maddeyi sevk edecekleri güzergahı tespit ederken yolun uzunluğu veya kısalığını göz önüne almazlar. Onlar için önemli olan uyuşturucu maddenin yakalanmadan hedefine ulaşmasıdır.

Bununla birlikte bazı coğrafya kesimleri için en güvenli yol ilkesi yönünden fazla bir seçenek ortaya konulamamaktadır. Ayrıca, bu güzergahların jeopolitik özelliğe sahip olduğu gözlenmektedir. Yani güzergah, üzerinden geçtiği coğrafyada meydana gelen ekonomik, siyasi, kültürel, vb. değişimlerden direkt etkilenerek yeni bir biçim almaktadır.

Dünya üzerindeki uyuşturucu kaçakçılığı güzergahlarını uyuşturucu maddelerin cinsine göre tek tek saymanın hayli hacimli olacağı düşünüldüğünden, güzergahların ana hatları (Şekil-1.1)'de gösterilmiştir.

Genel olarak uyuşturucu madde trafiği incelendiğinde;

-Güneydoğu Asya ülkelerinden Hong Kong üzerinden deniz ve hava yoluyla Kuzey Amerika ülkelerine,

-Hindistan ve Güneybatı Asya ülkelerinden Malezya, Singapur ve Avustralya'ya,

-Güneybatı ve Güneydoğu Asya ülkelerinden Hazar Denizi ve Karadeniz'in kuzeyinden Batı Avrupa ve İskandinav ülkelerine,

-Güneybatı ve Güneydoğu Asya ülkelerinden Kuzey Amerika ülkelerine,

-Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimi, İtalya ve İspanya üzerinden ABD'ne,

-Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimi, Türkiye üzerinden Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerine,

-Güneybatı Asya ülkelerinden Türkmenistan, Özbekistan, Azerbaycan, Gürcistan üzerinden Batı Avrupa, İskandinav ve Kuzey Amerika ülkelerine,

-Güneybatı Asya ülkelerinden deniz yoluyla Hint Okyanusu, Kızıldeniz ve Akdeniz üzerinden Batı Avrupa ülkelerine,

-Güneybatı Asya ülkelerinden, Kazakistan üzerinden, Karadeniz'in kuzeyinden, Batı Avrupa ülkelerine,

-Meksika'dan Kuzey Amerika ülkelerine olduğu gözlenmektedir.

Afrika'nın deniz ve hava limanları yoğun olarak Avrupa'ya yönelik büyük miktarlardaki eroin kaçakçılığında, Afrika uyruklular (özellikle Batı Afrikalılar) küçük miktarlardaki eroin kaçakçılığında kurye olarak kullanılmaktadır. Interpol raporlarına göre, Afrika uyruklular artan bir şekil-

de Güney Amerika'dan Kuzey ve Batı Afrika üzerinden Avrupa'ya yönelik gerçekleştirilen kokain kaçakçılığında da kurye olarak kullanılmaktadır.

C-UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞINI MOTİVE EDEN ETKENLER

Dünyada uyuşturucu madde bağımlılığı, geçtiğimiz yüzyılın sonunda geniş kitleler arasında ortaya çıkmıştır. Özellikle I. ve II. Dünya Savaşında yaralıların tedavisinde kullanılan morfin ve türevlerinin bağımlılık yaptığının anlaşılmaması, morfin bağımlılığının sonuçları araştırılmadan eroin ile tedavi edilmeye gidilmesi, uyuşturucu bağımlılığının yaygınlaşmasına neden olmuştur.

Günümüzde uyuşturucu madde bağımlılığı yaygınlığının daha ziyade uyuşturucunun üretildiği az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde veya ekonomik gelişmişliğe sahip Batı ülkelerinde yoğunluk kazandığı görülmektedir. Uyuşturucu madde üretimi olan ülkelerde, uyuşturucu kullanımının olması akla yatkın gelmekte ise de, batı ülkelerindeki kullanımı, daha ziyade sosyo-ekonomik ve kültürel nedenlere bağlamak gerekmektedir. Bu ülkelerin, uyuşturucu bağımlılığının nedenlerini kendi bünyelerinde değerlendirmek suretiyle, uyuşturucu maddeler ile mücadeleyi bu alana kaydırarak, öncelikle talebi azaltma çalışmalarının rasyonel bir yaklaşım olacağı düşünülmektedir.

Zira, uyuşturucu maddelerin ülkeye girmesini önlemek için harcanan yoğun çabanın talebin azaltılmasına yönlendirilmesi halinde etkili ve başarılı sonuçlara ulaşılacağı muhakkaktır. Ancak, uyuşturucu madde bağımlılığının yoğun olduğu bazı ülkelerde, uyuşturucu madde kullanımının serbest bırakılmasına kadar varan birtakım yasal düzenlemelere gidilmesi, uyuşturucu madde organizasyonlarının belirlenerek çökertilmesine yönelik çalışmaları daha da zorlaştırmaktadır. Uyuşturucu maddelere olan talebin önüne geçilmeden mevcut uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları çökertilse bile, kısa zamanda bunların yerini yenileri alacaktır.

Uyuşturucu madde kaçakçılığını motive eden etkenler arasında en kuvvetlilerden biri, üretim bölgeleri ile tüketim bölgeleri arasındaki uyuşturucu fiyatlarındaki önemli farktır. Uyuşturucu madde fiyatları, üretim bölgelerinden tüketim bölgelerine olan binlerce kilometrelik yolculuklarının sonunda katlanarak değer kazanmaktadır. Bu fiyat farklılığı, kolay ve bol kazanç elde etmek isteyen şahıs ve suç organizasyonları için cazip bir unsur olarak kabul edilmekte ve uyuşturucu madde kaçakçılığı faaliyetlerini körüklemektedir.

Dünyada meydana gelen terör olayları ve buna bağlı olarak ortaya çıkan siyasi istikrarsızlıklar, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve üretimi için elverişli ortam yaratmaktadır. Terörizm, uluslararası boyuta sahip organize bir suç olup, özünde sindirme, zor, şiddet ve ölüm gibi unsurları da taşıdığından, insanlık suçu olarak kabul edilir.

Terörizm, kimi zaman güvenlik güçlerini meşgul ederek, kimi zaman da bizzat uyuşturucu madde üretimi ve kaçakçılığı

faaliyetlerinin içinde yer alarak uyuşturucu madde kaçakçılığını yakından etkileyen bir unsur olarak kendini göstermektedir. Terör örgütleri finans kaynaklarını güçlendirmek için uyuşturucu maddelerin üretimi, sevkiyatı, dağıtımı, satışı, elde edilen karaparanın aklanması olmak üzere uyuşturucu madde kaçakçılığının her safhasında faaliyet göstermektedirler. Terör örgütlerinin güncelliğini korumak için finansal kaynaklara ihtiyaç duydukları bir gerçektir. En kolay ve en çok paranın uyuşturucu madde ticaretinden geldiğinin farkında olan örgütler ya bizzat ya da perde arkasında uyuşturucu madde trafiğinin içerisinde yer almışlardır. PKK terör örgütünün uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili faaliyetleri ileride detaylı olarak ele alınacaktır.

Dünyanın siyasal yapılanmasındaki gelişmeler, uyuşturucu madde üretimi ve kaçakçılık güzergahlarını yakından etkilemektedir. Özellikle, son yıllarda yaşanan önemli siyasi gelişmelere bağlı olarak uyuşturucu madde kaçakçılığında meydana gelen yeni eğilimler bunun doğruluğunu desteklemektedir.

Afganistan'da iç savaş görünümü veren silahlı çatışmalar ve tek bir otoritenin ülkenin tümüne hakim olmayışı nedeniyle, bu ülkedeki uyuşturucu madde üretim miktarı, tüm dünyadaki üretimin önemli bir bölümünü karşılar duruma gelmiştir.

Bağımsızlığını yeni kazanan ülkelerde yaşanan siyasi ve ekonomik kaosun yanı sıra, bu ülkelerin bazılarında, idari yapının henüz tam olarak teşekkül etmemesi ve güvenlik güçlerinin uyuşturucu madde kaçakçılığını önlemeye yönelik olarak gerekli eğitim, araç-gereç ve donanımdan mahrum olmaları belirgin bir zaafiyeti ortaya çıkarmıştır. Bunun sonucu olarak ise yeni rotalar ve buralarda faaliyet gösteren organizasyonlar ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak, ülkemiz uyuşturucu ile mücadeleyi, üretim-tüketim ve yasadışı ticaret alanlarında topyekün yapılacak bir savaş olarak görmektedir. Bu doğrultuda mücadelesini her türlü siyasi kaygıdan uzak tutmaktadır. Uyuşturucu kaçakçılığı yapan ve kullanan insanların; dil, din, ırk özelliklerine bakılmaksızın mücadele etmektedir. Uyuşturucudan elde edilen gelirlerin hangi grup, bölge veya yasadışı örgütlere gittiğinin bilincinde olarak çalışmalarına aktivite kazandırmaktadır.

II-TÜRKİYE'NİN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELESİ

A-TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMUNUN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Şekil-2.1

Türkiye, coğrafi konumu itibariyle, yüzyıllardır doğu ile batı arasında kullanılan bir ticaret ve kültür köprüsüdür. Bu yapısından dolayı, yasal olarak sürdürülen ipek ve baharat ticareti ile arz-talep yönünden aynı özelliklere sahip uyuşturucu madde kaçakçılığından da yoğun olarak etkilenmektedir. Halen Balkan Rotası olarak tanımlanan rota, geçmişten günümüze var olan bu tarihi yolların Avrupa'ya çıkışı niteliğindedir. Türkiye'nin, Balkan Rotası üzerinde bulunan diğer ülkelere göre daha çok gündemde kalmasının sebebi, hem coğrafi hem de kültürel yönden Doğunun çıkış, Batının ise giriş kapısı olma özelliğini taşımasıdır. Ayrıca Türkiye, yasadışı haşhaş ekimi ve buna bağlı olarak afyon üretiminin gerçekleştirildiği Güneybatı Asya ülkelerine yakın bir coğrafyada yer almaktadır. Üretim bölgelerine yakın bir coğrafi konumda bulunmanın yanı sıra Türkiye geniş bir uyuşturucu madde tüketim kitlesine sahip Batı Avrupa ülkeleri ile de komşu durumundadır. Bu konumu ile Türkiye üretim bölgelerinden tüketici ülkelere yönelik olarak gerçekleştirilen transit uyuşturucu madde kaçakçılığı güzergahında yer almaktadır. (Şekil-2.1)

Eroin trafiği üzerinde bulunan her ülke, uyuşturucu ticareti ile ilgili kısmi sorunlarla mücadele ederken, Türkiye ise, doğudan batıya doğal uyuşturucuların yasadışı tra-

fiğinden etkilenirken, batıdan doğuya da ters yönde kimyasal maddelerin ve sentetik uyuşturucuların trafiğinden etkilenmektedir. Kimyasal maddelerden özellikle eroin imalatında olmazsa olmaz öneme sahip asetik anhidrit maddesinin yasadışı trafiğinden yoğun olarak etkilenen Türkiye, asetik anhidrit maddesinin kaçağa kaymasını önleme adına ön bildirim zorunluluğu gibi bazı tedbirler içeren bir paketin yapılması gerektiğini tüm uluslararası toplantılarda dile getirmektedir.

Türkiye'nin bulunduğu coğrafya üzerinde cereyan eden yasadışı uyuşturucu madde trafiği ana hatları ile çizildiğinde, uyuşturucu trafiğinin tek yönlü bir seyir izlemediği, uyuşturucu trafiği güzergahlarının bölgede yaşanan savaş ve iç karışıklıklardan, ülkelerin siyasi yapılarındaki değişmelerden etkilendiği görülmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin doğrudan etkilendiği Avrasya uyuşturucu trafiği, kendi aralarında kollara ayrılan; Balkan Rotası, Kuzey Karadeniz Rotası ve Doğu Akdeniz Rotası olarak şekillenmiştir.(Şekil-2.2)

B-ÜLKEMİZİ ETKİLEYEN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI ROTALARI VE ÇİFT BASAMAK YÖNTEMİ

1-Balkan Rotası

Balkan Rotası, bu güzergahlar içerisinde en önemli rotalardan biri olup aynı zamanda tarihi İpek Yolu'nun da devamı niteliğinde, üretim bölgelerinden başlayıp, Türkiye üzerinden tüketim bölgelerine uzanan bir yoldur. Bu Rota, Güneybatı Asya haşhaş ekim bölgelerinden başlayarak, İran ve Türkiye topraklarını geçip, Balkan Yarımadası üzerinde iki kola ayrılmakta, bir kolu Bulgaristan, Romanya, Macaris-

Şekil-2.2

tan, Avusturya üzerinden Almanya'ya (Kuzey Kolu), diğeri ise Türkiye ve Yunanistan üzerinden çoğu kez deniz yolu ile Batı Avrupa'ya (Güney Kolu) ulaşmaktadır.

Balkan Rotası, Afganistan ve çevresinde üretilen afyondan elde edilen eroin maddesini, Avrupa uyuşturucu pazarına nakletmek üzere, uzun yıllar kaçakçıların kullandığı önemli bir güzergah olmuştur. Balkan Rotası üzerindeki uyuşturucu madde trafiğinden, güzergah üzerinde bulunan ülkelerin üretici, transit ve tüketici olarak üç ana gruba ayrıldıkları görülmektedir. Bazı ülkeler ise bu üç durumdan aynı anda etkilenmektedir. Coğrafi konumu itibari ile, Güneybatı Asya haşhaş üretim bölgeleri ve Batı Avrupa tüketim pazarı arasındaki eroin trafiğinden, transit ülke olarak etkilenen Türkiye, bu durumun yol açtığı uyuşturucu kullanım problemiyle de karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca Türkiye, doğudan batıya doğal uyuşturucuların trafiğinden etkilenirken, batıdan doğuya ise kimyasal ve sentetiklerin kaçakçılığından etkilenerek çift taraflı bir akıma maruz kalmaktadır. Avrupa ve Rusya üzerinden gelen kimyasal maddelerin hedefi Güneybatı Asya'da bulunan yasadışı uyuşturucu imalathaneleri, sentetik uyuşturucuların hedefi ise Arap ülkeleridir. (Şekil-2.1)

2000 yılı Mayıs ayında Ağrı'da, İran'dan gelip Bulgaristan'a gitmekte olan 86 kilo eroin maddesi ele geçirilmesi olayı ile Haziran ayında İstanbul'da, İran'dan getirilip İngiltere'ye giden 48 kilo eroin maddesi ele geçirilmesi, Türkiye'nin transit konumunu en iyi şekilde ortaya koymaktadır.

Türkiye'nin, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile yoğun mücadelesi ve 1980'li yılların sonunda dünya siyasetinde meydana gelen gelişmeler, özellikle SSCB'nin dağılması ve Balkanlarda yaşanan soykırım, Balkan Rotasını kaçakçılar açısından güvenli bir rota olmaktan çıkarmıştır. Böylelikle yasadışı uyuşturucu trafiği, kontrolün daha az olduğu ve kaçakçılarca daha güvenli kabul edilen kuzey ve güneydeki rotalara kaymıştır.

Ayrıca yüklü miktarlarda Afgan uyuşturucusunun son gidecekleri yerlere gönderilmeden önce İran üzerinden Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan ve daha az olarak Türkiye'ye ya da Pakistan'dan İran ve Basra Körfezi bölgesindeki diğer ülkelere gönderilmesi[5], Türkiye'nin kaçakçılar açısından güvenli bir rota olmaktan çıktığının bir göstergesidir.

2-Kuzey Karadeniz Rotası

Kaçakçılık güzergahları, güvenli yol ilkesi gereği sürekli değişiklikler gösterdiğinden, kaçakçılık açısından güvenli olabilecek kontrol mekanizmalarının kurulamadığı bölgelere kaymaktadır. SSCB'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan yeni yapılanma, otorite boşlukları ve Türkiye'deki mücadelenin olumlu etkileri sonucunda Kuzey Karadeniz'de yeni ve alternatif bir rotanın oluştuğu geçtiğimiz yıllarda tarafımızdan tespit edilmiş ve diğer ülkelerce de kabul görmüştür. Son olarak 20-22 Eylül 2000 tarihleri arasında Almanya/Wiesbaden'de Alman BKA Teşki-

[5] 1999-2000 yılları ECO Raporu

latınca düzenlenen İpek Yolu üzerindeki yasadışı uyuşturucu madde ticareti ile Güneybatı Asya bölgesinden Batı Avrupa'ya ulaşan uyuşturucu maddelerin kontrolüne ilişkin stratejilerin ele alındığı toplantıda, Kuzey Karadeniz Rotasının ön plana çıktığı kabul edilmiştir.

1999-2000 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO) raporunda da, Orta Asya üzerinden Avrupa'ya yönelik olarak gerçekleştirilen uyuşturucu madde kaçakçılığında, transit geçişlerde ECO ülkelerinin yer aldığı bölgede yeni rotaların ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bu bölgede yer alan Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'da yasadışı uyuşturucu madde kaçakçılığının hızlı bir şekilde yayılmasına bağlı olarak, Afgan menşeili uyuşturucunun büyük bir kısmının Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan'ı ayıran Fergana Vadisinden geçirildiği rapor edilmiştir.

Kuzey Karadeniz Rotası; Güneybatı Asya'dan iki ayrı kol halinde gelerek Karadeniz'in kuzeyinde birleşmektedir. Birinci yol, Afganistan'dan başlayıp, Orta Asya Cumhuriyetlerinden geçerek, Rusya, Ukrayna, Belarus ve Polonya üzerinden Batı Avrupa pazarına ulaşan kuzey yoludur.

1999 Haziran ayında İtalya Trieste'de 109 kilo eroin maddesi ele geçirilmesi olayında yakalanan sanıklar ifadelerinde; son zamanlarda İran'dan temin edilen uyuşturucu maddelerin Avrupa'ya sevkinde, Türkiye güzergahı kullanılacaksa, Samsun Limanından Rus Limanlarına ve Karadeniz yoluyla Doğu Avrupa ülkeleri üzerinden Almanya'ya, Türkiye güzergahının tercih edilmemesi durumunda ise, Karadeniz üzerinden Polonya'ya oradan Polonya ile Almanya arasındaki bir sınır kapısından Almanya'ya götürüldüğünü beyan etmişlerdir.

İkinci yol ise, Afganistan'dan İran'a, oradan kuzeye yönelerek Azerbaycan ve Kafkasya üzerinden yine Rusya ve Ukrayna'ya, oradan da Batı Avrupa pazarına ulaşan güney yoludur. Afgan orijinli eroin, morfin ve afyonun %65'inin Orta Asya üzerinden Rusya, Belarus ve Baltık ülkelerine ulaşan bir rota izleyerek, Batı Avrupa'ya ulaştığı, Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Kurulunun (INCB) 1998 Yılı Raporunda da vurgulanmaktadır.

Orta Asya Cumhuriyetleri'nde tren ve konteynırlarda yapılan yakalamalar, SSCB'nin açılması ile Güneybatı Asya'daki üretim bölgelerinden başlayıp, Orta Asya ülkelerinden geçerek Karadeniz'in kuzeyini takiben Slovakya üzerinden Batı Avrupa'ya ulaşan veya Orta Avrupa'da Balkan Rotası ile birleşen Kuzey Karadeniz Rotasının önemini koruduğunu göstermektedir.

Afganistan'dan Türkmenistan'a sokulan uyuşturucu ise, muhtemelen kamyon ve otobüs trafiğinin çok yoğun olduğu İran'a karayoluyla, Rusya'ya ise diğer Orta Asya Cumhuriyetlerinde olduğu gibi demiryolu ile gitmektedir. Ayrıca Hazar Denizi de Afgan menşeili uyuşturucunun Türkmenistan üzerinden Rusya'ya ve Avrupa'ya götürülmesinde kullanılmaktadır. Bu güzergaha örnek teşkil edecek bir uyuşturucu madde kaçakçılığı olayında; Afganistan'dan İran'a getirilen 3,1 ton morfin maddesi 01.03.2000 tarihinde İran'ın

Yazd vilayetinde bir TIR'da ele geçirilmiş, morfinin güzergahının Türkmenistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Karadeniz üzerinden Avrupa olduğu tespit edilmiştir.

3-Doğu Akdeniz Rotası

Avrupa'daki tüketim bölgeleri arasında önemli yollardan biri de Pakistan limanlarından Hint Okyanusu, Kızıldeniz ve Süveyş Kanalına, oradan da Güney Kıbrıs'ın güneyinden geçerek Akdeniz üzerinden Avrupa'ya ulaşan Doğu Akdeniz deniz yoludur.

Son yıllarda, hem Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Programı (UNDCP) raporlarında, hem de İnterpol istatistiklerinde dikkati çeken önemli gelişmelerden biri de, Pakistan'dan Batı Avrupa'ya doğrudan hava ve deniz yoluyla yapılan eroin maddesi kaçakçılığında yaşanan hareketliliktir. Pakistan hava limanlarında yakalanan ve hedefi Batı Avrupa olan eroin ile Batı Avrupa hava limanlarında yakalanan Pakistan orijinli eroin bunu net olarak göstermektedir. Bu rotanın ortaya çıkışında Afgan ve Pakistanlı kaçakçıların uyuşturucu pazarındaki paylarını, uyuşturucuyu doğrudan Avrupa'ya göndermek suretiyle arttırma istekleri önemli bir sebeptir.

Örneğin; 1999 yılı Nisan ayında İngiltere/Manchester havaalanında Pakistan-İslâmabat'tan British Airways ile gelen bir yolcunun valizinde yapılan aramada 11 kilo 500 gr eroin maddesi ele geçirilmiştir.[6]

Bu rotanın gelecek yıllarda daha aktif duruma geleceği tahmin edilmektedir. Bu rota ile bağlantılı, Pakistan deniz limanlarından Avrupa'ya doğrudan ulaşan ve uluslararası deniz hukukundan kaynaklanan sebeplerle kontrolü çok zor olan, önceki yıllarda Doğu Akdeniz Rotası olarak tarif ettiğimiz deniz yolunun da göz ardı edilmemesi gerekir. Zira, 1993 yılında Lucky-S, adlı gemide yapılan, 11 ton 30 kilo esrar ve 2 ton 568 kilo baz morfin yakalaması ile Kısmetim-1 gemisi ile birlikte Akdeniz'in derin sularına batan 3 ton 100 kilo eroin halen hafızalardadır.

4- Çift Basamak Yöntemi

Çift Basamak Yöntemi, uyuşturucu maddenin güvenli yol ilkesi gereği, riskli bölgeden partiler halinde güvenli bölgelere sevk edilip, depolandıktan sonra uygun zaman ve şartlarda partiler halinde tüketim bölgelerine sevk edilmesidir.

Son yıllarda, her üç rota üzerinde çift basamak yöntemi tercih edilen bir yöntem haline gelmiştir. Bunun gereği olarak kaçakçılık organizasyonları Güneybatı Asya ülkelerinden temin ettikleri uyuşturucu maddeleri Avrupa'ya girmeden önce Doğu Avrupa ülkelerinde depolamakta, uygun zaman ve şartların oluşmasıyla, partiler halinde Batı Avrupa uyuşturucu pazarına sevk etmektedirler.

18.09.2000 tarihinde 175 kilo eroin maddesi Bulgaristan'ın Vidin şehrine bağlı Haskova (Hasköy) yakınlarındaki bir laboratuarda ele geçirilmiş, ayrıca bu yılın kış aylarında Bulgaristan'a sokulan yakla-

[6] 1999 İnterpol, Haftalık Olay Raporu No:14

şık yarım ton uyuşturucunun Avrupa'ya sevk edilmek üzere çeşitli depolarda bekletildiği tespit edilmiştir.[7]

Şekil-2.3

C-TÜRKİYE'NİN UYUŞTURUCU MADDE İMALİNDE KULLANILAN KİMYASAL MADDELERİN KAÇAĞA KAYDIRILMASINI ÖNLEME ÇALIŞMALARI

1- Kimyasal Maddelerin Denetimi;

Bazı kimyasal maddeler ve prekursorların bir dereceye kadar kontrol altına alınmasıyla ilgili uluslararası gayretler ilk olarak BM Ekonomik ve Sosyal Konsey (ECOSOC) kararları ve INCB tarafından -gönüllü olmak kaydıyla- başlatılmıştır. 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinde çeşitli kimyasal maddelerin listesi Tablo I ve Tablo II olmak üzere iki tablo halinde verilmiştir. Böylece 22 kimyasal maddenin uluslararası dolaşımı denetim altına alınmıştır.

Türkiye'de bu 22 maddenin imali, ithali, ihracı, alımı, satımı konularında düzenleme ve denetleme yetkisi Sağlık Bakanlığımıza aittir. Bu kontrol sistemi gereğince, kimyasal ve ara maddeler bakımından ithalatçı konumunda olan Türkiye, her bir ithalat için Sağlık Bakanlığı tarafından verilen ithalat yetki belgesi veya ithal izin belgesi istemektedir. Yapılan işlemler kontrole tabi ilaçlar konusunda da hemen hemen aynıdır.

İthalatçı, ilk önce gerekli belgelerle birlikte Sağlık Bakanlığına başvurur. Gerekli belgeler şunlardır:

-Proforma faturaları ve kontrol belgeleri,

-İlk defa ithalat yapacaklar için, yetkili bireylerin ve sahiplerin imza sirküleri,

-Yerel ticaret odası tarafından yayınlanan ve firmanın faaliyetlerini gösteren resmi ticaret gazetesinin bir fotokopisi.

Eğer her şey istenilene uygun bulunursa, proforma faturaları ve kontrol belgeleri tekrar tasdik edilerek ithal yetkisi bir sefer geçerli olmak üzere onaylanır.

Uluslararası ithal yetki belgesi dört kopyadan oluşmaktadır.

-A kopyası, ihraç eden ülkenin ilgili kurumu (makamı) için olup, doğrudan Sağlık Bakanlığı tarafından gönderilir.

[7] 30 Eylül 2000 tarihli Bulgaristan "Sega" gazetesi

-B kopyası, ithalatçı tarafından ihracatçıya gönderilir, sevkıyatla birlikte geri gelir.

-C kopyası, ithalat sırasında gümrük yetkilileri içindir.

-D kopyası ise, ithalat tamamlandıktan sonra ithalatçı tarafından Sağlık Bakanlığına gönderilir.

Bununla birlikte, ithalat işlemine bir aracının dahil olması durumunda, diğer bir deyişle satıcı/yetkili ihracatçının sevkıyatın yapılacağı ülkeden başka bir ülkede bulunması halinde, A kopyasının bir fotokopisi, üçüncü ülkeyi de yapılan sevkiyattan haberdar etmek amacıyla, aracı firmanın bulunduğu ülkenin ilgili kurumuna (makamına) gönderilir. İthalat yetki formunda ihracatçının isminin belirtildiği bölümde, hem yetkili ihracatçı olan satıcı firmanın, hem de maddeyi temin edecek olan aracı firmanın isimleri belirtilir.

Ekim 1998'den itibaren INCB'nin "Ulusal Yetkililerce Önemli Kimyasalların Kaçağa Kaymasını Önlemesi Konusunda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar" başlıklı belgesinin Ek III-2'deki "Geçmiş Bilgileri Örnek Formu" da ithalat başvurusunda gerekli olan belgeler listesine eklenmiştir.

01 Ekim 1999 tarihinde bu prosedürde bir düzeltme yapılmış ve dağıtımını yapmak üzere kimyasal ve ara madde (asetik anhidrit haricinde) ithal etmek isteyen ithalatçı firmalar için özel uluslararası ithal yetki belgeleri düzenlenmiştir.

Kimyasal ve ara madde satın almak isteyen diğer endüstri ve üretim firmaları için gümrüklerde kullanılmak üzere üç kopyadan ibaret yurtiçi izin belgeleri düzenlenir. A kopyası gümrük yetkilileri, B kopyası firmanın kendisi içindir. C kopyası ise ithalat gerçekleştikten sonra Sağlık Bakanlığına gönderilir. Bu şekildeki yurtiçi yetki belgelerinde ithalatçı firma adına düzenlenmiş uluslararası yetki belgesinin gün ve sayısı da belirtilir.

Kimyasal veya ara maddenin tamamı gelip son kullanıcılara satıldığında uluslararası yetki belgesine sahip olan ithalatçı firma D kopyası ile son kullanıcılar adına düzenlenmiş ve gümrük yetkilileri tarafından kaşelenmiş yurtiçi yetki belgelerini geri gönderir. Bunun nedeni, ithalatçı firmanın müşterisini takip ve kontrol etmekten sorumlu olmasıdır. Uluslararası yetki belgesinde belirtilen miktar, endüstri ve üretim firmaları adına düzenlenmiş yurtiçi yetki belgelerindeki toplam ithal miktar ile birbirini tutmalıdır.

İthalattan sonra, tüketim ve depolanan maddelerle ilgili bilgilerin aylık olarak Sağlık Bakanlığına gönderilmesi gerekmektedir. Kimyasal maddeler Türkiye giriş yaptığı andan itibaren her türlü ticari işlem safhasında denetime tabi tutulmakta olup ithalatçı firmalar; her ay düzenli bir şekilde ithal ettikleri kontrole tabi maddelerin;

- Bir önceki aydan devredilen miktar,
- Ay içinde ithal edilen miktar,
- Ay içinde sarf edilen ve satışı yapılan miktar,
- Bir sonraki aya devir edilen miktar

ile ilgili bilgileri düzenli olarak İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğüne bildirmek zorundadırlar.

Kontrole tabi kimyasal maddelerin kaçağa kaymasının önlenmesi amacıyla Türkiye'de gerçekleştirilen kontrollerden her ne kadar Sağlık Bakanlığımız sorumlu olsa da, Emniyet Genel Müdürlüğümüz bünyesinde yer alan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığımız bu çalışmalarında Sağlık Bakanlığımıza her türlü desteği vermektedir. Şüpheli durumları tespit edilen firmalar hakkında araştırmalar derinleştirilmektedir. Kimyasal madde ithal talebinde bulunmasına rağmen bu şekilde yapılan araştırmalar sonucu şüpheli durumları tespit edilen bazı firmalara ithal izni verilmemiştir.

Ayrıca uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele, üretimden kullanıma kadar olan tüm safhalarıyla bir bütün olarak ele alınmalıdır. Dünya üzerinde her yıl büyük miktarlarda uyuşturucu ve uyuşturucu imalinde kullanılan kimyasal madde ele geçirilmesi, bu kimyasalların üretimleri ve kaçağa kaymalarının kontrolünde ne kadar başarılı olunduğunun sorgulanması gereğini de ortaya çıkarmaktadır.

2- Asetik Anhidrit Maddesinin Yasadışı Kullanıma Kaydırılmasının Engellenmesi:

Asetik anhidrit maddesi; eroin imalatı

için olmazsa olmaz öneme sahip olan bir kimyasal madde olmasının yanında, endüstri alanında çok geniş yasal kullanımı da mevcuttur.

Endüstri alanında kullanılmak üzere;

-ABD'de 1.500.000 ton,

-Batı Avrupa'da 500.000 ton,

-Rusya Federasyonu ve Orta Asya Cumhuriyetlerinde 200.000 ton,

-Güney ve Güneydoğu Asya'da 300.000 ton olmak üzere tüm dünya üzerinde toplam 2,5 milyon ton asetik anhidrit üretilerek,[8] üretilen veya ihraç edilen ülkelerde yasal olarak tüketilmektedir. Buna karşılık; tüm dünyadaki eroin üretimi için kaçağa kaydırılan asetik anhidrit miktarı sadece 1.500 tondur.[9]

Böylece eroin imalatı için kaçağa kaydırılan asetik anhidrit maddesinin, her yıl yasal kullanım için üretilen asetik anhidrit maddesine oranla çok küçük bir miktar tuttuğu göz önünde bulundurulduğunda bu maddenin kontrolünün ne denli zor olduğu ortaya çıkacaktır. Bununla birlikte her

[8] **Akira FUJİNO:** Deputy Secretary of INCB, Chief Precursor Control Unit. (X. Uluslar arası Psikotrop Maddeler, Prekursörler ve Temel Kimyasal Toplantısı Wiesbaden/Almanya)

[9] **Les FİANDER :** Senior Officer, Drugs and Organizied Crime Unit National Crime Intellıgence Service/İngiltere

halükarda asetik anhidrit maddesinin kaçağa kaydığı kaynak bölgenin bulunması bir zorunluluktur.

Eroin imalatı için kesinlikle ihtiyaç duyulan asetik anhidrit maddesinin yasa dışı kullanımının önlenmesine yönelik tedbirler hakkında ve potasyum permanganatın kontrolü için gerçekleştirilen "Purple Operasyonu" benzeri bir uygulamanın başlatılması amacıyla 16-19 Ekim 2000 tarihleri arasında Antalya'da uluslararası bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Toplantı sırasında oluşturulan çalışma gruplarının oturumları sonucunda bir karar metni oluşturulmuş ve asetik anhidrit maddesinin uluslararası ve ulusal ticarette kaçağa kaymasının önlenmesi amacıyla "Topaz Operasyonu" adı altında yeni bir kontrol sisteminin oluşturulmasına, ayrıca bu uygulamanın detaylarının ve standartlarının tespit edilmesi için bir yönlendirme komitesi kurulmasına karar verilmiştir.

Topaz Operasyonu'nda asetik anhidrit maddesinin uluslararası tüm sevkıyatlarının operasyon kapsamına alınması düşünülmektedir. Daha önce gerçekleştirilen Purple Operasyonunda ise; kokain üretiminde kullanılan temel kimyasal madde olan potasyum permanganatın uluslararası ticaretinin kontrol altına alınması hedeflenmiş ve 100 kilodan fazla miktardaki potasyum permanganat sevkıyatları operasyon kapsamına alınmıştır. Purp' Operasyonuna 28 ülke iştirak etmiş ve potasyum permanganat sevkıyatlarına dai hızlı bilgi akışına katkıda bulunmuştur.

D-UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELEDE BENİMSENEN POLİTİKALAR, YÖNTEMLER VE MÜCADELECİ KURULUŞLAR

1-Mücadale Politikalarımız

- Uyuşturucu madde kaçakçılığı, bir insanlık suçudur.
- Organize suç örgütlerinin önemli finans kaynaklarından birisi de uyuşturucu madde kaçakçılığıdır.
- Uyuşturucu madde suçlarına karşı etkin stratejiler geliştirilmeli, bilim ve teknolojinin sunduğu imkanlar sonuna kadar kullanılmalıdır.
- Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede görev alan personelin eğitim ve gelişimine önem verilerek, mücadelede bilimsel ve gelişime açık bir yapı oluşturulmalıdır.
- Bu alanda uluslararası işbirliği artarak devam etmelidir.
- Sürdürülen mücadele, uyuşturucunun arz, talep ve rehabilitasyon safhalarının tümünü, aynı oranda kapsayacak şekilde olmalıdır.

Ülkemiz uyuşturucu ile mücadeleyi, üretim-tüketim ve yasadışı ticaret alanlarını kapsayan çok yönlü bir mücadele olarak görmektedir. Bu yönde göstermiş olduğu çabalarda, akılcılıktan ödün vermemektedir. Bu mücadelede, uyuşturucu kaçakçılığı yapan kişilerin dil, din ve ırk özelliklerine bakılmaksızın, toplum barışına yönelen bu ciddi tehditler, yasaların vermiş ol-

duğu her türlü yetki kullanılarak minimuma indirilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca Türkiye, bu şekilde elde edilen karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde tedbirler almakta, finansman biliminin ilkelerinden olan "parayı izle, gerçeğe ulaş" mantığı doğrultusunda, sıkı bir denetim ve gözetim sistemi uygulamak suretiyle mücadele faaliyetlerine proaktif bir yapı kazandırmaktadır.

Tüm insanlık için ciddi bir tehdit oluşturan uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede, hiçbir ülke tek başına başarıya ulaşamaz. Bunun bilincinde olan Türkiye, sınır aşan örgütlü suç çetelerine karşı tüm ülkelerin güçlerini birleştirmeleri gerektiğine inanmaktadır.

2-Mücadeleci Kuruluşlar

Uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadeleden sorumlu kuruluşlar;

- İçişleri Bakanlığı,
- Dışişleri Bakanlığı,
- Maliye Bakanlığı,
- Sağlık Bakanlığı,
- Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve
- Gümrük Müsteşarlığı'dır.

Türkiye'de, uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı kararlılıkla sürdürülen mücadelenin ana operasyonel organı İçişleri Bakanlığı'na bağlı olan, Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığıdır.

İçişleri Bakanlığına bağlı diğer bir kurum olan Jandarma Genel Komutanlığı kırsal alandaki, Sahil Güvenlik Komutanlığı ise, kara sularındaki kaçakçılığı önlenmekle görevli olup, gümrük sahalarında Gümrük Müsteşarlığı birimleri görev yapmaktadır.

Uyuşturucu ve psikotrop maddelerin imalinde kullanılan bitkilerin kontrollü ekimi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Sağlık Bakanlığı ise uyuşturucu ve psikotrop maddelerin tıbbi nedenlerle kullanım, ithal ve ihracının kontrolünü sağlamakla ve bağımlıların tedavisi ile görevlidir.

Maliye Bakanlığı, uyuşturucudan elde edilen karaparanın aklanması ile mücadelede rol almaktadır. Dışişleri Bakanlığı ise uyuşturucu ile mücadelede uluslararası işbirliğini koordine etmektedir.

III-2000 YILI UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI OLAYLARI DEĞERLENDİRMESİ*

Doğal uyuşturucuların üretim merkezi olan, Güneybatı Asya ile geniş bir uyuşturucu madde kullanım kitlesine sahip olan Avrupa arasında kalan Türkiye, coğrafi konumu itibariyle uyuşturucu madde kaçakçılığından transit ülke olarak etkilenmektedir. Söz konusu rota üzerinde uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı yoğun bir şekilde mücadele faaliyeti gösteren Türkiye'de;

1999 yılında 2857 uyuşturucu madde kaçakçılığı olayında 6209 şahıs hakkında yasal işlem yapılmış olup, bu olaylarda 5458 kilo esrar, 2249 kilo eroin, 288 kilo baz morfin, 234 kilo afyon, 13 kilo kokain, 26296 kilo asetik anhidrit maddeleri ele geçirilmiştir.

2000 yılında ise 2952 uyuşturucu madde kaçakçılığı olayında 6527 şahıs hakkında yasal işlem yapılmıştır. Bu olaylarda 24798 kilo esrar, 5230 kilo eroin, 1299 kilo bazmorfin, 215 kilo afyon, 8 kilo kokain, 6227 kilo asetik anhidrit maddeleri ele geçirilmiştir.

A-MADDE TÜRÜNE GÖRE DEĞERLENDİRME

1-Afyon ve Türevlerine Ait Değerlendirme

Balkan rotası üzerinde bulunan Türkiye, doğudan batıya doğru gerçekleştirilen afyon ve türevlerinin transit kaçakçılığından etkilenmektedir. 1999 ve 2000 yılı eroin yakalamaları incelendiğinde, %100'lere varan bir artış görülmektedir.

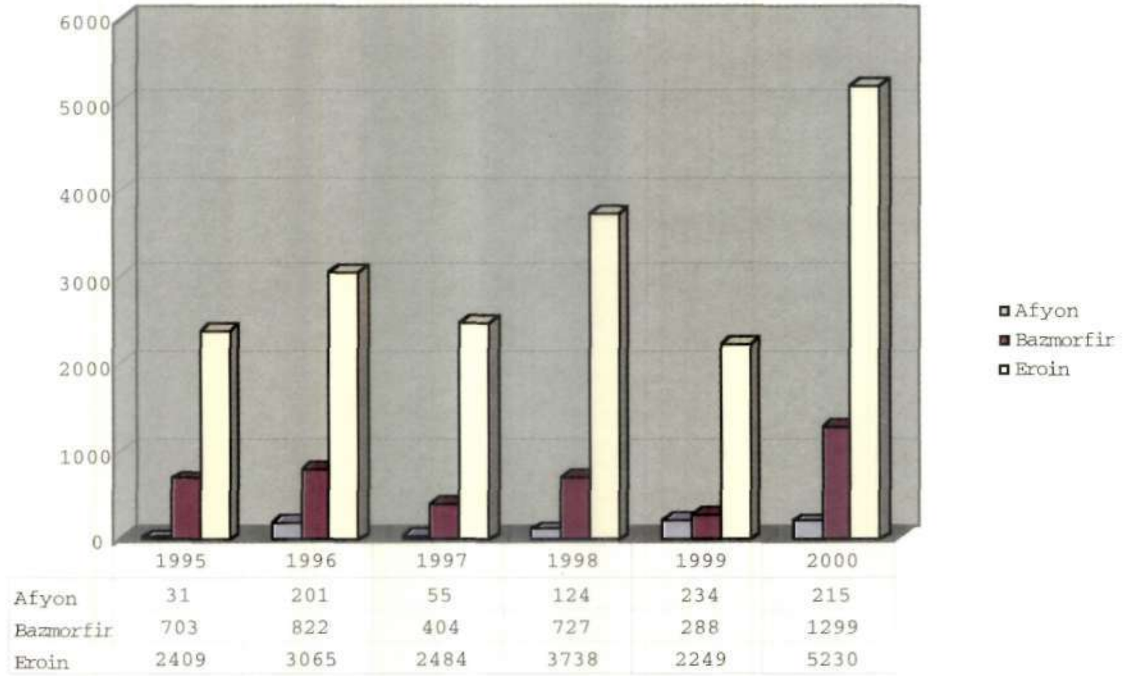

2000 yılında afyon ve türevleri, en çok İstanbul, Bursa, Edirne ve Doğu sınırındaki illerimizden olan Van ve Hakkari'de ele geçirilmiştir. (Şekil-3.2-3) Bu durum Balkan Rotası üzerinde bulunan Türkiye'nin transit konumunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Doğu illerimizden Türkiye'ye giren Güneybatı Asya menşeili afyon ve türevlerinin hedefinin Batı Avrupa olduğunun Türkiye'nin dışa açılan kapısı durumunda olan Edirne ve İstanbul'daki yakalamalar ortaya koymaktadır.

Türkiye'de 2000 yılında yakalanan eroin maddesinin menşeinin tespiti amacıyla yapılan çalışmalarda, sanık beyanları ve teknik takip sonuçları, yakalanan 1704 kilo eroinin İran menşeili olduğunu göstermiştir. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere eroin maddesi, Güneybatı Asya ülkelerinde üretilerek Türkiye üzerinden transit olarak Avrupa ülkelerine sevk edilmektedir.

* Uyuşturucu madde yakalamalarında gramlar dikkate alınmamıştır

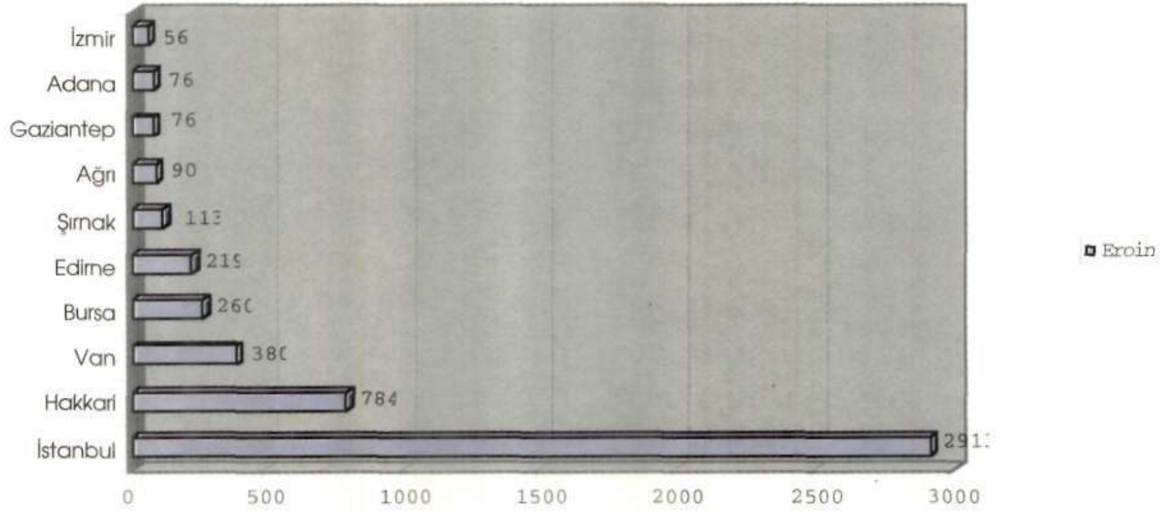
YILLARA GÖRE YAKALANAN AFYON, BAZMORFİN, EROİN MİKTARI (KG)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Afyon	31	201	55	124	234	215
Bazmorfir	703	822	404	727	288	1299
Eroin	2409	3065	2484	3738	2249	5230

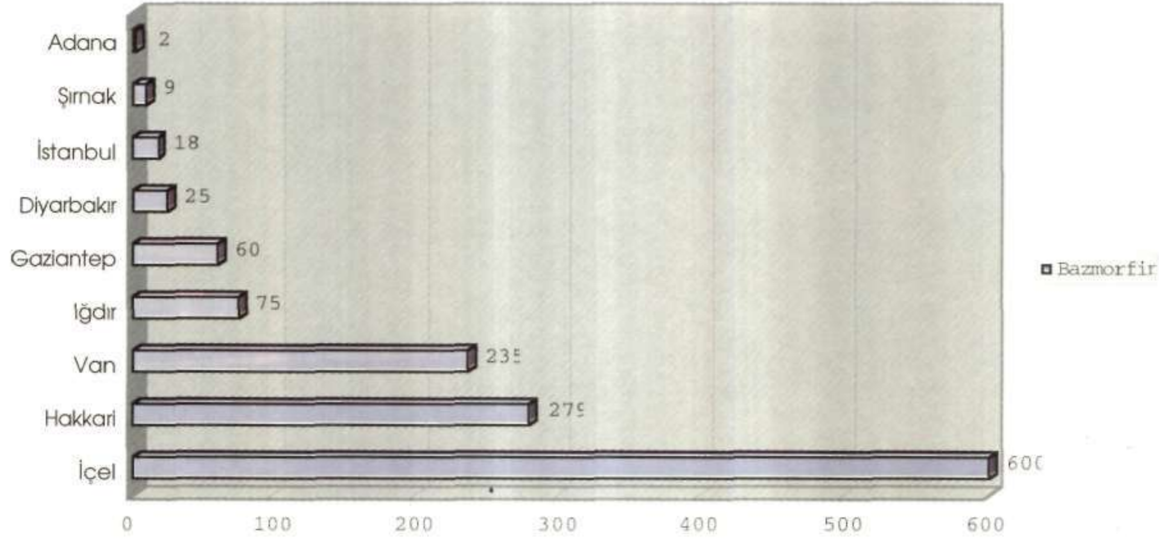
Şekil 3.1

2000 YILINDA YAKALANAN EROİN MİKTARININ İLLERE GÖRE DAĞILIMI (KG)

Şekil 3.2

2000 YILINDA YAKALANAN BAZMORFİN MİKTARININ İLLERE GÖRE DAĞILIMI (KG)

Şekil 3.3

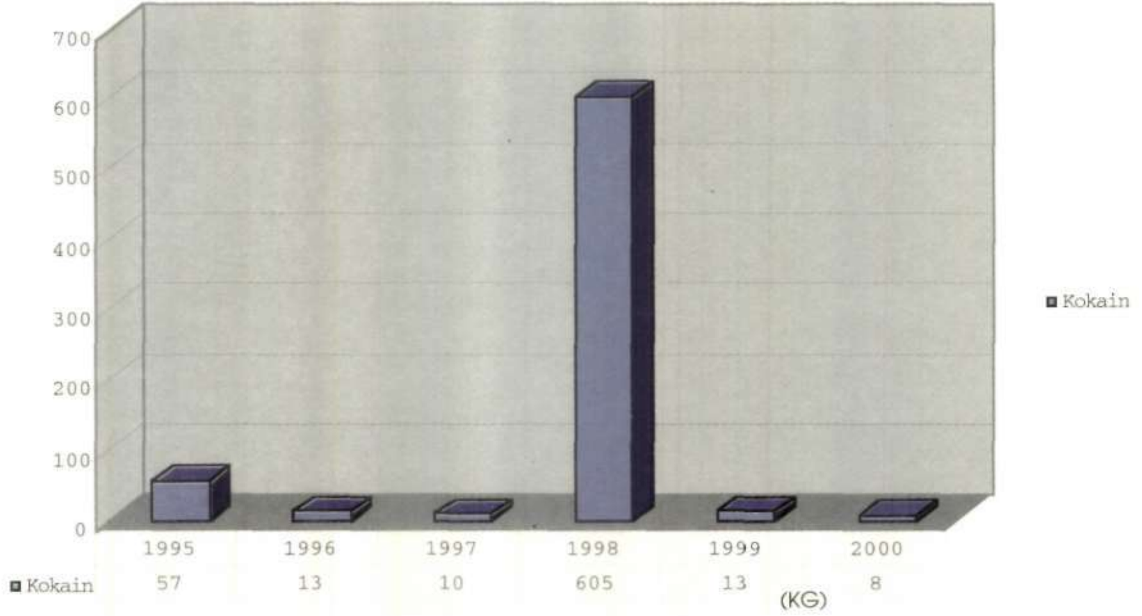
Eylül ayında Zonguldak'ta, İran'dan gelip İspanya'ya giden İran plakalı TIR aracında yapılan aramada 122 kilo afyon sakızı ve 21 kilo eroin maddesi ele geçirilmesi olayı, Güneybatı Asya'da bulunan uyuşturucu madde tacirlerinin son zamanlarda uyuşturucu madde teslimatını Avrupa'da yapmaya başladıklarını göstermektedir.

2-Kokain ve Türevlerine Ait Değerlendirme

Türkiye'de kokain kaçakçılığı, kullanıma yönelik olarak gerçekleşmektedir. Ancak 1998 yılında Hollanda'ya gönderilmek üzereyken İçel ilimizde, M.V.Silkeborg gemisinde yakalanan 602 kilo ve 1999 yılında yine aynı ilimizde Peru-ABD üzerinden Türkiye'ye gelen ve İsrail'e gön-

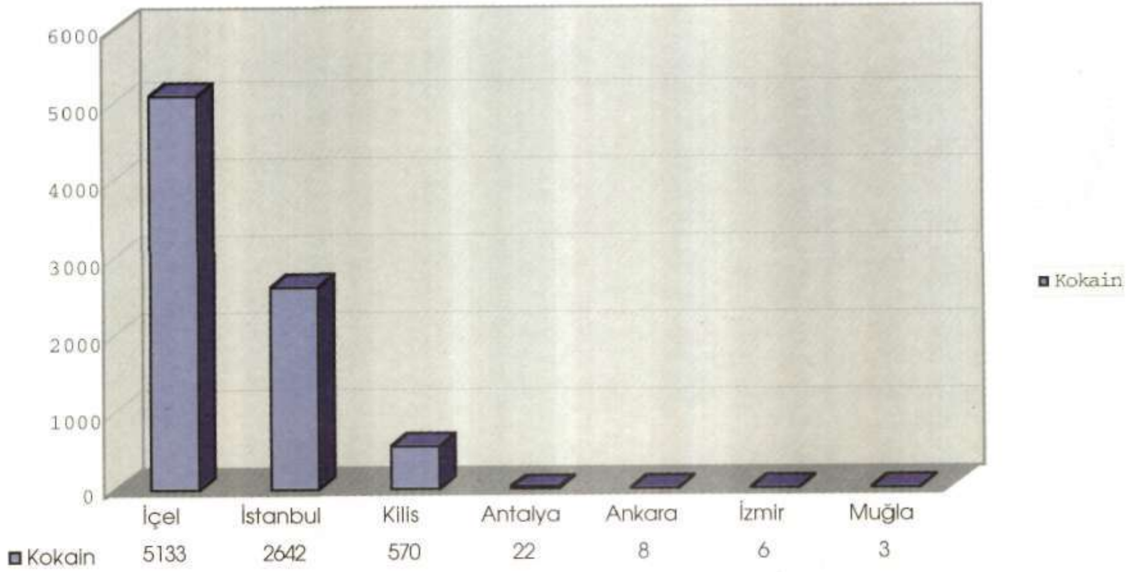
Şekil-3.4

derilmesi planlanan 50 kilo kokain haricinde, Türkiye'de büyük miktarlarda yakalama gerçekleşmemiştir. Bu iki olay da kontrollü teslimat sonucunda ortaya çıkarıldığından, mevcut organizasyonların bu güzergah üzerinde birden fazla kokain kaçakçılığı yaptıkları tespit edilmiştir. Zira bu kaçakçılıkların; Beyrut / Lübnan'a 15.01.1999 tarihinde gönderilen ve miktarı net olarak tespit edilemeyen kokain maddesi (45 kilo civarı), Ürdün'e Nisan 1999'da gönderilen ve miktarı net olarak belirlenemeyen kokain maddesi (45 kilo civarı), Lübnan ya da Ürdün'e gönderilmek istenen ve 21.05.1999 tarihinde Hollanda'da ele geçirilen 42.2 kilo kokain maddesi yine Lübnan ya da Ürdün'e gönderilmek istenen ve 17.08.1999 tarihinde Hollanda'da ele geçirilen 44.3 kilo kokain maddesi olayları olduğu tespit edilmiştir.

Bu yakalamalar Avrupa pazarına yönelik olarak kokain kaçakçılarının yeni alternatif yollar aradıklarını göstermektedir.

Türkiye'de 1999 yılına göre 2000 yılı kokain yakalamalarında %38'lik bir düşüş olduğu gözlenmektedir. (Şekil-3.4)

Kokain yakalamalarının %62'si İçel'de gerçekleştirilmiştir. (Şekil-3.5) İçel'deki yakalamaların çok olmasının nedeni, Türkiye'nin en büyük liman ve serbest bölgesinin bu ilimizde olmasıdır. İstanbul'daki yakalamalar ise bu ilimizin turizm şehri olmasından, gelir seviyesi yüksek kesimin çokluğundan, gece hayatının yoğun olarak yaşanmasından, megapol bir şehir olmasından ve kokain kullanıcılarının bu maddeyi temin edebilecekleri zeminleri bulmalarına imkan vermesinden kaynaklanmaktadır. 2000 yılı yakalamaları mik-

Şekil-3.5

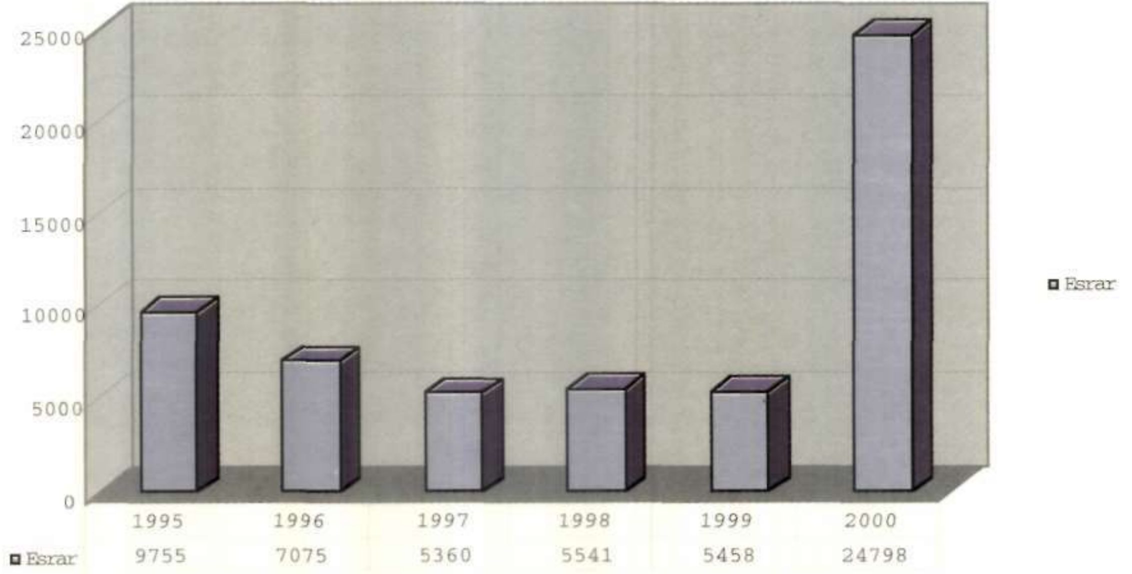
tar olarak incelendiğinde; ele geçirilen kokainin içici düzeyinde küçük miktarlarda olması, Türkiye'nin kokain kaçakçılığından kullanıcı düzeyinde etkilendiğini ortaya koymaktadır.

3-Esrar ve Türevlerine Ait Değerlendirme

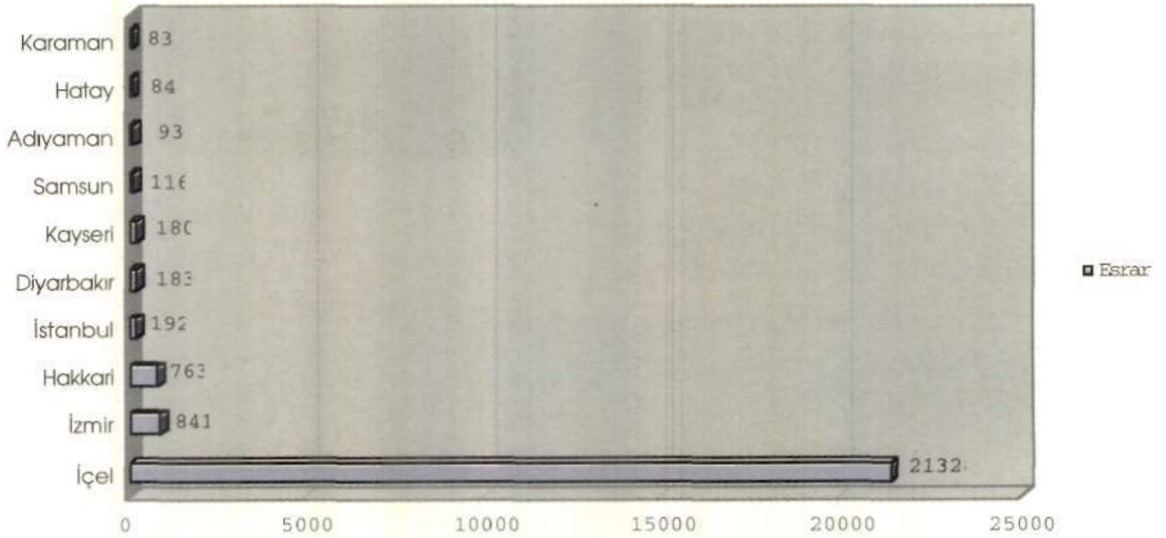
Esrar kaçakçılığı olayları incelendiğinde, 2000 yılında da geçmiş yıllarda olduğu gibi bu maddenin kaçakçılığının, Türkiye içerisindeki kullanıma yönelik olarak gerçekleştiği görülmektedir. Batıda kullanıcı kitlesine ulaşan esrar kaçakçılığı irdelendiğinde ise; Türkiye'de ele geçirilen esrar maddesinin içerisinde bulunan THC (Tetra Hidro Canabinon) etkin maddesinin çok düşük seviyelerde olmasından dolayı kaçakçılarca, Afgan ve Fas esrarı kadar tercih edilmediği anlaşılmaktadır.

Mart ve Nisan aylarında İzmir'de düzenlenen seri operasyonlar neticesi; İzmir, İstanbul ve Isparta illerinde toplam 570 kilo preslenmiş Afgan esrarı ele geçirilmesi, ile Nisan ayı içerisinde İçel'de yapılan operasyonda Afganistan veya Pakistan'dan deniz yoluyla getirildiği anlaşılan 20 ton 995 kilo takoz esrar maddesi ele geçirilmesi, olaylarından da anlaşıldığı üzere uyuşturucu madde organi-

Şekil-3.6

Şekil-3.7

zasyonlarınca Türkiye üzerinden Afgan menşeili esrar maddesi kaçakçılığı yapılmaktadır.

2000 yılında diğer yıllara oranla esrar yakalamalarında gözle görülür bir artış kaydedilmiştir (Şekil-3.6). Bunun sebebi büyük miktarlardaki Afgan menşeili esrar maddesi yakalamalarıdır.

2000 yılında illere göre esrar maddesi yakalamaları olay sayısına göre incelendiğinde İçel, İzmir ve Hakkari ilk üç sırada yer almaktadır (Şekil-3.7). Bu illerimizdeki artışın sebebi yıl içerisinde gerçekleştirilen büyük miktarlardaki yabancı menşeili esrar yakalamalarıdır.

Bu maddenin temin kolaylığı, ucuz olması ve uyuşturucuya yeni başlayanlarca tercih edilmesinden dolayı kullanıma bağlı bir artış da söz konusudur.

4-Sentetik Uyuşturuculara Ait Değerlendirme

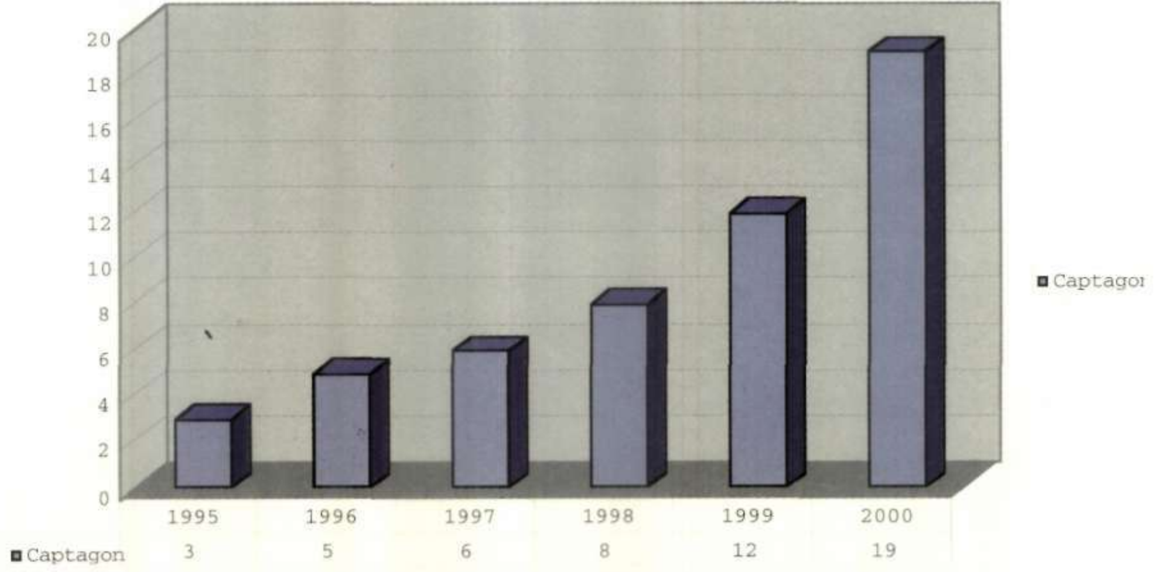
Sentetik uyuşturucu maddelerin kullanımının artması, bilinen diğer tüm uyuşturucu maddelerden daha hızlı bir seyir göstermektedir. Bu maddelerin kullanımı, kullanım kolaylığından, rahatça gizlenebilmesinden ve diğer uyuşturuculara nazaran daha kolay üretilebilmesinden dolayı, dünyanın birçok ülkesinde artmaktadır.

Bu denli yoğun bir şekilde kullanılan sentetik uyuşturucular, doğal olarak kaçakçılık organizasyonlarının dikkatini çekmiş ve organizasyonların bu tip sentetik uyuşturuculardan kolay ve devamlı bir kazanç elde eder duruma geldiği görülmüştür.

INCB'nin bir raporunda, 1990'lı yılların başlarında sentetik uyuşturucu madde üretiminin büyük bölümünün Avrupa ülkelerinde ve özellikle de Hollanda'da yapıldığı belirtilmektedir. Bu nedenle, genel olarak üretim merkezi Avrupa olarak kabul edilen sentetik uyuşturucuların diğer ülkelere bu merkezden dağılımı söz konusu olmaktadır. Genellikle bu tür sentetiklerin üretim ve ticaretini yapanların daha önceden diğer uyuşturucu maddeler ile ilgili birtakım geçmişleri olduğu da tespit edilmektedir. Dolayısıyla uyuşturucu madde ticaretinde aktif rol oynayan organizasyonlar, sentetik uyuşturucuların piyasaya girmesi ile bu alanda pazar payı kapma çabasına girmiş ve uluslararası seviyede sentetik uyuşturucu madde kaçakçılığına başlamıştır.

Türkiye, sentetik uyuşturucular açısından en çok captagon ve extacyden etkilenmektedir. Genel olarak çevre ülkelerle karşılaştırma yapıldığında, Türkiye'de sentetik uyuşturucu kullanımının yaygın olmadığı görülmektedir. Ancak İstanbul başta olmak üzere büyük şehirlerimiz ile turizm beldelerimizde bu maddelerin kullanılabiliyor olduğu da göz ardı edilmemelidir.

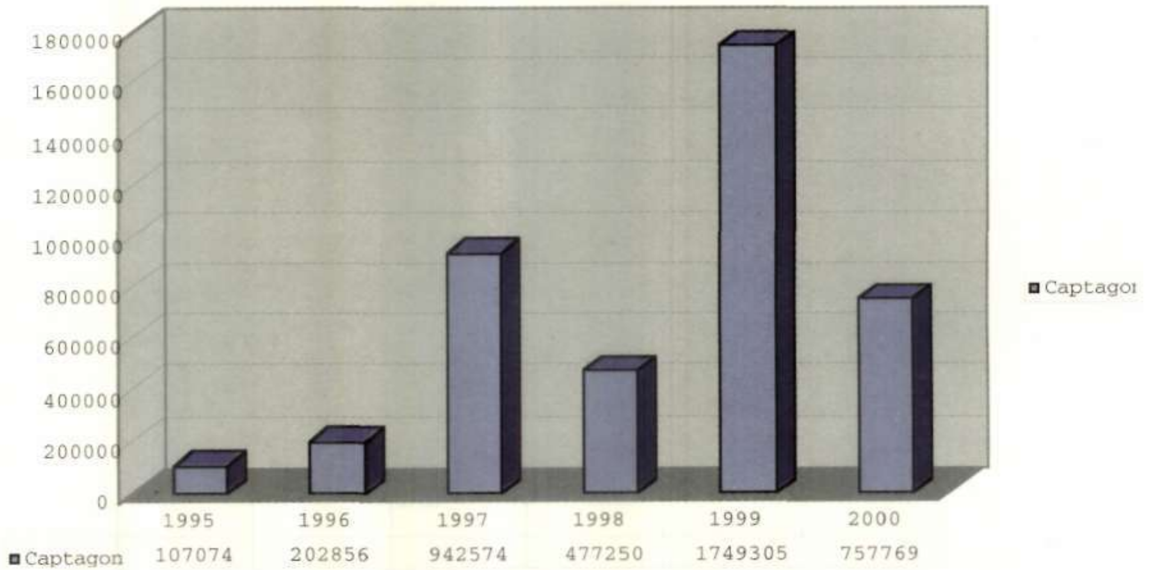
Türkiye'de meydana gelen sentetik uyuşturucu olayları değerlendirildiğinde; bazı Avrupa ülkelerinden (Bulgaristan, Hollanda, Avusturya, Belçika, Almanya, İngiltere) temin edilen sentetik uyuşturucuların karayolu ile Türkiye'ye, buradan da Arap ülkelerine (Suriye, Ürdün, Lübnan, Kuveyt, Suudi Arabistan) sevk edildikleri tespit edilmiştir.

Şekil-3.8

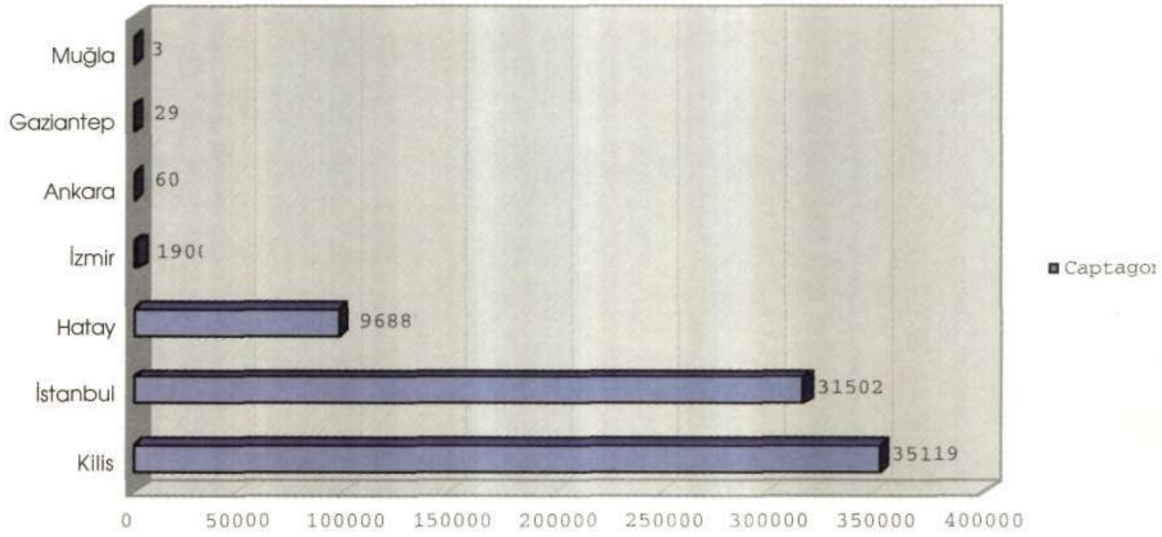
Captagon:

Nisan ayı içerisinde İstanbul ilimizde 298.306 adet captagonun ele geçirilmesi olayında da olduğu gibi genelde captagon maddesi Türkiye'ye batı komşularımızdan getirilip, kullanıcı durumunda olan Arap ülkelerine götürülmektedir. (Şekil-3.8)

Şekil-3.9

2000 YILINDA YAKALANAN CAPTAGON MİKTARININ İLLERE GÖRE DAĞILIMI (ADET)

Şekil-3.10

Türkiye'nin 2000 yılı içerisinde gerçekleştirmiş olduğu önemli operasyonlarla, captagon kaçakçılığı yapan organizasyonlara vurduğu darbe neticesinde bu maddenin kaçakçılığında bir düşüş gözlenmiştir. (Şekil-3.9)

2000 yılı içerisinde captagon miktarının illere göre dağılımı incelendiğinde (Şekil-3.10), Kilis, İstanbul, Hatay illeri ilk üç sırayı almaktadır. Bu yakalamalar, captagonun Türkiye'ye giriş yaptığı ve Arap ülkelerine sevk edildiği güzergahı ortaya koyarak Türkiye'nin transit konumunu bir kez daha vurgulamaktadır.

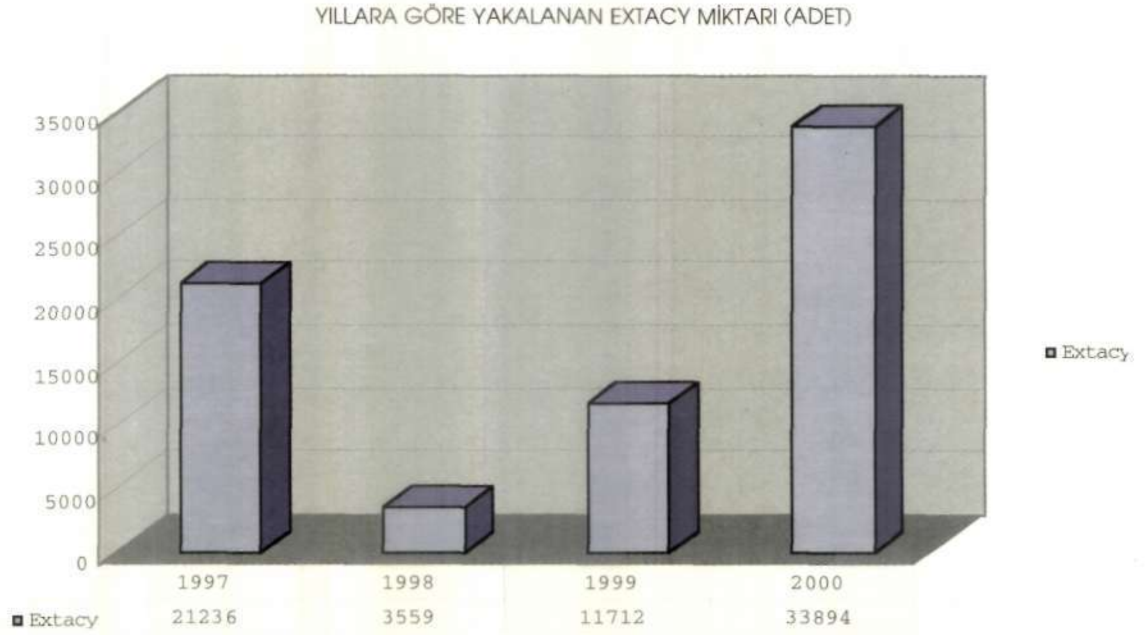
Captagon kaçakçıları genel olarak ülkeler arası yük ve yolcu taşımacılığı yapan otobüs ve TIR araçlarının akla gelebilecek her yerine gizli bölmeler yapmak suretiyle bu maddeleri taşımakta ve ticaretini yapmaktadırlar.

Extacy:

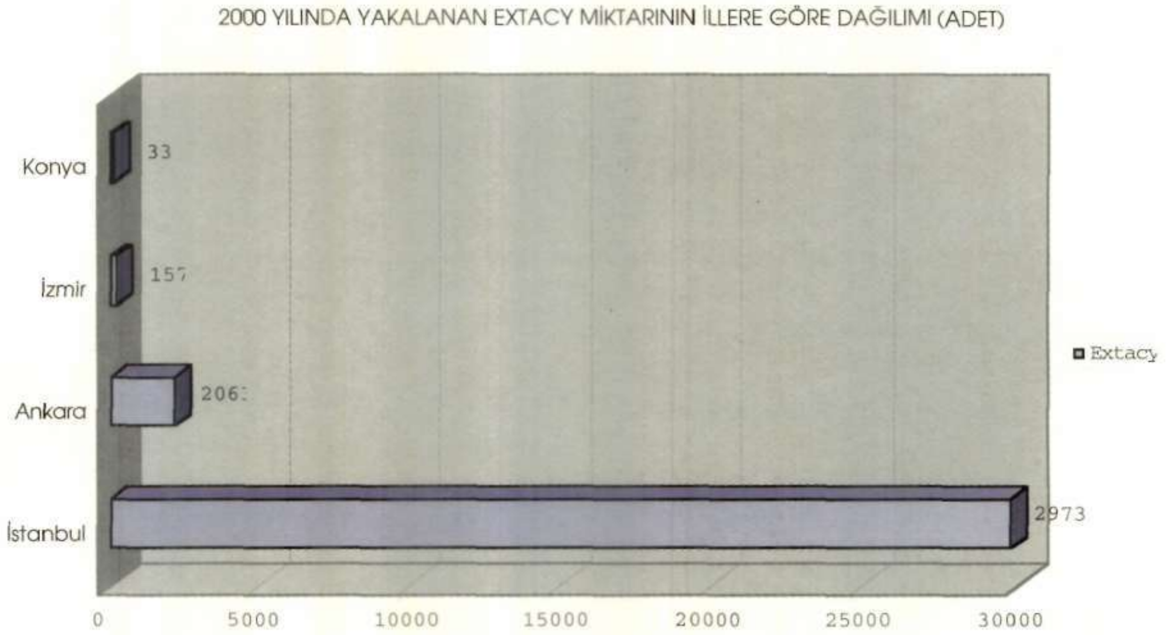
Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de gençliğimizi hedef alan extacy kaçakçılığıyla yoğun bir mücadele verilmektedir. Bunun sonucu olarak 2000 yılında, geçen yıllara oranla, extacy yakalamalarında bir artış gerçekleşmiştir. (Şekil-3.11)

Extacy kaçakçılarının, genelde şehirlerin genç nüfusunun çoğunlukta olduğu, gelir seviyesinin yüksek olduğu, farklı kültür ve sosyal çevre özellikleri taşıyan kişilerin bir arada yaşadığı, gece hayatının yoğun olarak yaşandığı semtleri hedefledikleri görülmektedir. İllere göre extacy yakalamaları incelendiğinde (Şekil-3.12) bu durum açıkça ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca extacy kullanan kişilerin bu maddeyi tercih sebepleri incelendiğinde ;

Şekil-3.11

Şekil-3.12

Herkesin bir şekilde tablet kullanımını doğal karşılaması,

Kullanım kolaylığı,
Temin ve gizleme kolaylığı,
Sosyal ve kültürel etkileşimler,

Tabletlerin şekil ve renk olarak özendirici görünüm taşıması,

Kişinin yaşamak istediği grupla yaşantısını özdeşleştirme isteği, ön plana çıkmaktadır.

Yapılan yakalamalarda extacy haplarının çeşitli renkler ve logolar içerdikleri tespit edilmiştir. Bu durum üreticilerin, kullanıcılar üzerinde etkili olarak kendi pazarlarını arttırmak amacında olduklarını göstermektedir.

5-Uyuşturucu İmalinde Kullanılan Kimyasal Maddelere Ait Değerlendirme

Dünya üzerindeki asetik anhidrit maddesinin kaçakçılık güzergahlarına bakıldığında bu maddenin başta Avrupa'daki sanayileşmiş ülkeler olmak üzere Rusya, Çin ve Hindistan'dan Afganistan ve Pakistan'a doğru hareketinin söz konusu olduğu gözlenmektedir.

1999 yılında Türkiye'de, 37.763 litre asetik anhidrit maddesi yakalanmıştır. Bu yakalamaların 4.982 litresi jandarma, 19.054 litresi gümrük, 13.726 litresi ise polis bölgesinde gerçekleştirilmiştir. Yakalanan asetik anhidrit maddesinin °/o70'i Türkiye'ye giriş yaparken TIR'larda, geri kalan kısmı ise mutfak tipi ilkel imalathanelerin bulunduğu evlerde ele geçirilmiştir.

2000 yılında ise 23680 litre asetik anhidrit maddesi yakalanmıştır. Bu yakalamalar 6863 litresi jandarma, 9520 litresi gümrük, 6297 litresi ise polis bölgesinde gerçekleştirilmiştir. Yakalanan asetik anhidrit maddesinin %60'ı Türkiye'ye giriş yaparken TIR'larda, geri kalan kısmı ise mutfak tipi ilkel imalathanelerin bulunduğu evlerde ele geçirilmiştir (Tablo-3.1).

MÜCADELECİ BİRİM	1999 YILINDA YAKALANAN MİKTAR (lt.)	1999 YILINDA YAKALANAN MİKTAR (lt.)
Polis	13726	6227
Jandarma	4982	6863
Gümrük	19054	9520
Toplam	37763	23670

Tablo-3.1

1999		2000	
MENŞEİ	MİKTAR (Lt.)	MENŞEİ	MİKTAR (Lt.)
Romanya	15472	Romanya	3074
Rusya	6600	Rusya	5580
Hollanda	4275	Bulgaristan	2074
Çin	30	Gürcistan	35
Makedonya	1124	Suudi Arabistan	389
		Suriye	742

Tablo-3.2

Türkiye'de ele geçirilen kimyasal maddelerin menşeinin tespitine yönelik olarak yapılan çalışmalar (Tablo-3.2)'de gösterilmiştir.

Ayrıca 2000 yılında gerçekleştirilen asetik anhidrit yakalamalarında, kaçakçıların menşei tespiti çalışmalarını engellemek için orijinal bidonların yerine etiketsiz değişik ebatlarda kap ve bidonlar kullandıkları tespit edilmiştir.

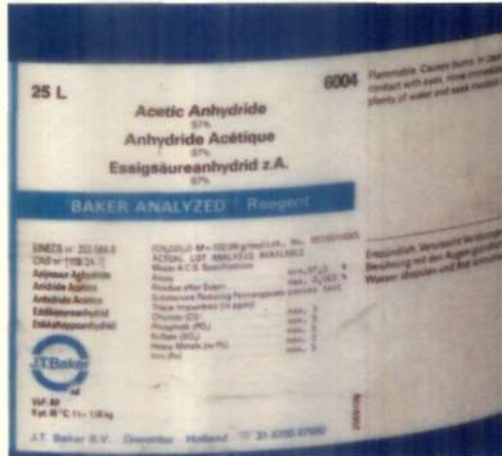

1999 yılında Van'da ele geçirilen 425 litre asetik anhidrit maddesi ile aynı yıl içerisinde İstanbul'da ele geçirilen 3.850 litre asetik anhidrit maddesinin bulunduğu kaplar ve üzerlerindeki etiketlerin aynı olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar neticesinde orijinal varillerdeki asetik anhidrit maddesinin 1995 yılında Hollanda'dan Slovenya'ya ihraç edildiği ve buradan, ithal edilen maddeyi uzun süre muhafaza etmek suretiyle mevcut takip mekanizmasından kurtulmaya çalışan kaçakçılar tarafından Türkiye'ye getirildiği tespit edilmiştir. Bu yöntem, kaçakçılar tarafından yoğun olarak kullanılan bir taktik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kimyasal maddeler, daha çok sanayileşmiş Batı Avrupa ülkelerinde üretilmekle birlikte, son zamanlarda Rusya menşeili asetik anhidrit maddesi yakalamalarında bir artış olmuştur. Asetik anhidrit maddesine yönelik yakalamalar daha çok Edirne, Samsun ve İstanbul illerinde gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla Avrupa menşeili asetik anhidritin Türkiye'ye giriş yeri Kapıkule Sınır Kapısı, Rusya menşeili asetik an-

425 Litre
Van Olayı

3850 Litre
İstanbul Olayı

hidritin giriş yeri ise Samsun Limanıdır.

Büyük miktarlarda asetik anhidrit maddesi, genellikle ülkeye giriş noktalarında ele geçirilmektedir. Türkiye'de, bugüne kadar ortaya çıkarılan yasadışı eroin imalathanelerinin hemen hemen hiçbirinin çok büyük miktarlarda asetik anhidrit maddesine ihtiyaç duyacak kapasitede olmaması ve mutfak tipi ilkel imalathaneler olması, ele geçirilen bu maddelerin büyük kısmının Güneybatı Asya'daki ihtiyacı karşılamak üzere yola çıktığının bir göstergesidir. 20.01.2000 tarihinde İstanbul'dan İran'a götürülmek istenen 760 litre asetik anhidrit maddesinin ele geçirilmesi, bu gerçeği teyit etmektedir. Yine de Türkiye'ye sokulan asetik anhidrit maddelerinin daha sonra nerelere götürüldüğünü tespit etmek çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Bu konudaki çalışmalar, kontrollü teslimat uygulamalarının yaygınlaştırılmasıyla sonuç vermeye başlayacaktır.

1999 yılında Romanya ile Türkiye arasında gerçekleştirilen kontrollü teslimat uygulamasıyla bir TIR aracının gizli bölmelerinde 3 ton 180 litre asetik anhidrit maddesi ele geçirilmiştir. Bu olay uluslararası işbirliğine güzel bir örnek teşkil etmekle birlikte, asetik anhidrit maddesinin varış yerinin tespiti açısından işbirliğinin nedenli önemli olduğunu göstermektedir.

Kimyasal madde kaçakçılığı ile mücadele kaçağa kaydırılan kimyasalın ele geçirilmesinin yanında, uyuşturucu madde imalathanelerinin ortaya çıkarılması ve organizatörlerin yakalanması bakımından da önemlidir. Bu da ancak kaçak kimyasal maddenin tespit edildiği yerden varış yerine kadar olan kontrollü takibi ile mümkündür. Rusya ile aramızda gerçekleştirilen işbirliği neticesi, 1999 yılında Samsun Limanında gerçekleşen 2.300 litre asetik anhidrit maddesi olayında, Rusya ile aramızda gerçekleştirilen işbirliğini buna örnek olarak verebiliriz.

Bu olayda; polis ve gümrük görevlilerinin, Rusya'dan Ro-Ro gemisi ile Türkiye'ye gelen bir TIR aracında şüphe üzerine yapmış oldukları müşterek aramada, TIR'ın yedek yakıt deposu içerisine zula edilmiş vaziyette bidonlar içerisinde 2300 litre asetik anhidrit maddesi ele geçirilmiştir. Bunun üzerine derinleştirilen tahkikatlar neticesinde, söz konusu maddenin Rusya'nın Moskova şehri yakınlarında yüklendiği, bir başka TIR aracının da aynı yerden yükleme yaptığının tespit edilmiş ve görevlilerimiz Rusya'ya giderek Rus yetkilileriyle görüşmelerde bulunulmuştur. Daha sonra diğer TIR aracı da bulunarak takip altına almış ve birkaç günlük beklemeden sonra her iki tarafın bilgisi dahilinde belirtilen TIR aracı aramaya tabi tutulmuş, ancak sürücünün zulalı depoyu sökerek gümrük sahasının dışında bıraktığının belirlenmesi üzerine yapılan araştırmada, 2 ton asetik anhidrit maddesi ele geçirilmiştir.

Asetik anhidrit maddesinin Türkiye'ye ithali ve ülke içerisindeki tüketimi Sağlık Bakanlığı'nın kontrolü altında gerçekleşmektedir.

Alınan bu tedbir ve kontroller neticesinde günümüze kadar yasal olarak Türkiye'ye ithal edilen ithalat rejimine dahil kimyasal maddelerin yasadışı kullanımına (kaçağa kaymasına) rastlanılmamıştır. Türkiye'de yakalanan asetik anhidrit maddesinin ise kontrol mekanizmasının tam olarak işlemediği ülkelerde kaçağa kaydırılarak Türkiye'ye getirildiği anlaşılmıştır.

B-OPERASYONLARA GÖRE GÖRE DEĞERLENDİRME

1-Müşterek Operasyonlar

a) Uluslararası Operasyonlar:

Dünya üzerinde uyuşturucu madde suçları, arz ve talebe bağlı olarak ülke sınırlarını tanımayan bir seyir izlemektedir. Bu nedenle topyekün bir mücadele ile üretim, nakliye ve tüketim aşamalarında uluslararası bir işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Sadece üretim bölgesinde veya diğer bölgelerde uyuşturucu madde ele geçirilmesi, tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Tam bir başarı, ancak uyuşturucunun temin ve sevk edildiği yerdeki tüm organizasyon ilişkilerinin ortaya çıkarılması ile sağlanabilir. Üretim ve çevre bölgesinde ele geçirilen uyuşturucunun güzergahı ve varış yeri araştırılmadığı gibi bu süreçte görev alan organizasyon elamanlarının tespit edilemediği durumlarda organizasyonlar bu yakalamaları telafi için uyuşturucu sevkine diğer elemanları vasıtasıyla ve diğer güzergahları kullanmak suretiyle devam edeceklerdir. İşte bu noktada uyuşturucu madde organizasyonları ile mücadelede bağlantısı bulunan tüm ülkelerin katılımıyla eş zamanda gerçekleştirilecek müşterek operasyonların önemi ortaya çıkmaktadır.

2000 yılı Kasım ayı içerisinde, İngiltere İrtibat Görevlisinden alınan bir bilgide; Felixtowe Limanında Türkiye'den gönderilen bir konteynerin içerisinde yaklaşık olarak 172 kilo eroin maddesi tespit edildiği, söz konusu uyuşturucu maddenin alıcılarının yakalanabilmesi için konteynerin Leeds şehrine kadar takip edilmesinin düşünüldüğü bildirilmiş ve eroin maddesini Türkiye'den gönderen şahısların da yakalanabilmesi için müşterek bir operasyon yapılması talep edilmiştir.

İngiltere makamlarının talebinin uygun görülmesi üzerine, Türkiye'de yürütülen tahkikatlar neticesinde, organizasyonun Türkiye bağlantılarını yürüten üç kişi yakalanmıştır.

Uluslararası işbirliğine en güzel örnek ise, 1998 Temmuz ayında başlayıp 2000 yılı Ağustos ayı içerisinde sonuçlandırılan Matador Operasyonu'dur. Güneybatı Asya bölgesinden temin edilen yüksek mik-

tarlardaki eroin maddesinin Türkiye üzerinden, özellikle İspanya ve Hollanda'ya gönderen ve bu ülkelerde büyük bir şebeke oluşturmuş olan organizasyona yönelik bu operasyon, özellikle İspanya, Hollanda ve Portekiz ile her türlü istihbari bilgilerin güncel ve süratli değişimi kapsamında yapılmış, İspanya'da 39 şahıs, 774 kilo eroin, 75 kilo kokain, 18.352.000 Mark, 13.000.000 Esqudo, Almanya'da 1 şahıs 492.000 Mark, Portekiz'de 7 şahıs 132 kilo eroin, Hollanda'da 10 şahıs 173 kilo eroin, Türkiye'de ise organizasyonun lideri ile 17 şahıs, 3 kilo sıvı kokain, 1.000.000 Mark, 1.142.200 Gulden ele geçirilmiştir.

Bu operasyonda da görüldüğü gibi, ilgili ülkelerle yapılan çalışmalarda önemli miktarda eroin Türkiye'de yakalanmış, gerekli mahkeme kararları alınarak kontrollü teslimat ile diğer ülkelere gitmesi sağlanmış ve sonuç olarak, bu ülkelerde bulunan örgüt elemanları yakalanarak organizasyonlar çökertilmiştir.

b) Yurt İçi Operasyonlar:

Müşterek operasyonların sadece ülkeler arasında değil, Türkiye içerisindeki mücadeleci kurumlar arasında da başarılı bir şekilde uygulanması, Türkiye'deki uyuşturucu madde organizasyonlarının tüm ilişkileri ile birlikte ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır. 2000 yılı içerisinde Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde, illerimizdeki birimler arasında başarılı müşterek operasyonlar gerçekleştirilmiştir. Bunlara en güzel örnekler;

Ağustos ayı içerisinde İçel'de düzenlenen operasyon neticesinde; bir kamyonet içerisinde 202 adet preslenmiş paket halinde Almanya'ya gönderileceği tespit edilen 101 kilo eroin maddesinin ele geçirilmesi,

Şubat ayı içerisinde, İçel ve Edirne ekiplerince müşterek olarak gerçekleştirilen operasyonda; bir TIR aracının Kapıkule Hudut Kapısı Gümrük sahasında polis ve gümrük ekiplerinden oluşan karma ekip tarafından yapılan aramasında dorsenin üst kısmında arka kapıya yakın bir bölmede sonradan yapılma zula tabir edilen yerde 31 adet birer kiloluk, 91 adet yarımşar kiloluk olmak üzere toplam 122 adet paket içerisinde Hollanda'ya götürüleceği tespit edilen 77 kilo eroin maddesinin ele geçirilmesi olaylarıdır.

2-Kontrollü Teslimat

Günümüzde suç ve suçlularla mücadelede gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde birtakım tedbirler alınmaktadır. Alınan bu tedbirlerin etkin kılınması için güvenlik kuvvetleri arasında işbirliği yapılmakta ve mücadelede daha etkili sonuçlar alınmaya çalışılmaktadır.

Dünyada büyük bir sorun haline gelen uyuşturucu maddelerin kötüye kullanımının önüne geçebilmek için de ülkeler, gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde bir çok düzenlemelere gitmektedirler. Ulusal ve uluslararası alanda uyuşturucu ile mücadelede alınan önlemleri standartlaştırmak ve etkili kılmak için yapılan sözleşmelerden birisi de 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesidir. Türkiye'nin de taraf olduğu bu sözleşme ile ülkeler uyuşturucu ile mücadele için gerekli önlemleri almaktadırlar. Bu önlemlerden birisi de ülkelerin güvenlik birimleri arasında uluslararası seviyede yapılacak olan 'kontrollü teslimat' uygulamalarıdır. Bu uygulamanın yapılması belirtilen sözleşmeyle tavsiye edilmiş ve ülkelerin iç mevzuatları müsaade ettiği ölçüde kontrollü teslimatın anlaşmaya taraf olan ülkelerce uygulanması istenmiştir.

Ülkemizde bu anlaşmayı, 1995 yılında çıkarmış olduğu kanunla onaylamıştır. Bu sözleşme doğrultusunda 13.11.1996 tarihinde çıkarılan 4208 Sayılı Kanun içerisinde kontrollü teslimat tanımlanarak hukukumuza girmesi sağlanmıştır.

1997 yılı Eylül ayında çıkarılan bir yönetmelik ile de kontrollü teslimat uygulamasına ilişkin esas ve usuller belirlenerek, güvenlik kuvvetlerince ulusal ve uluslararası alanda uygulamaya geçilmiştir.

2000 yılı içerisinde Daire Başkanlığımız koordinesinde 4'ü yurtiçi, 8'i yurtdışı bağlantılı olmak üzere toplam 12 kontrollü teslimat olayı gerçekleştirilmiştir. Yurtdışı bağlantılı kontrollü teslimat olaylarının 4'ü ABD, 1'i İngiltere, 1'i Almanya, 2'si Yunanistan ile gerçekleştirilmiştir. Yurtiçinde gerçekleştirilen çalışmalardan 2'si Hakkari-İstanbul, 1'i Bolu-İstanbul, 1'i Kilis-İstanbul illerindeki birimlerimiz tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu olaylarda; 1 ton 185 kilo eroin, 51 kilo kokain ve 20 kilo afyon sakızı maddeleri ele geçirilmiştir.

Yıl içerisinde yapılan yurt içi ve yurt dışı kontrollü teslimat olaylarına aşağıdaki örnekler verilmiştir:

-Mayıs ayı içerisinde Hakkari ilimizde düzenlenen operasyonda; bir kamyonun kasası içerisinde bulunan zulada toplam 276 kilo eroin maddesi ele geçirilmiştir. Olayla ilgisi bulunan diğer şahısların da yakalanabilmesi için kontrollü teslimat kararı alınarak, Hakkari ve İstanbul ekiplerince İstanbul ilinde gerçekleştirilen ikinci

operasyonda toplam 154 kilo eroin maddesi ile birlikte 7 şahıs daha yakalanmıştır. Yapılan tahkikat neticesinde ise uyuşturucu maddenin Türkiye'ye İran'dan getirildiği anlaşılmıştır.

- Mayıs ayı içerisinde İstanbul ilinde Atatürk Hava Limanı Dış Hatlar Bölümünde İranlı bir şahısın valizinde zulalanmış olarak ele geçirilen 10 kilo gelen afyon sakızı maddesinin 4 kilosu, ABD'ne gönderilmek üzere D.E.A. görevlilerine valiz içerisinde teslim edilmiştir. Geriye kalan 6 kilo afyon sakızı maddesi görevlilerimizce tahkikata esas olmak üzere zapt edilmiştir.

Kontrollü teslimatın gerçekleşmesi neticesinde ABD'nde İran uyruklu 2 şahıs yakalanmış ve eş zamanlı olarak Türkiye'de gerçekleştirilen operasyonlarda 630 gram afyon sakızı ile birlikte 7'si İran uyruklu olmak üzere toplam 9 şahıs yakalanmıştır. Olayla ilgili olarak Türkiye'de ve ABD'nde toplam 11 şahıs tahkikat konusu edilmiştir.

- Ocak ayında Yunanistan'da, Nijerya uyruklu şahıslardan oluşan bir uyuşturucu organizasyonunun tespit edildiği, bu organizasyonun Türkiye'den Yunanistan'a uyuşturucu madde kaçakçılığı yapacağının bildirilmesi üzerine, Yunanistan makamları ile yapılan kontrollü teslimat çerçevesinde muhbir vasıtası ile yine Türkiye'de mevcut Nijerya uyruklu şahıslardan oluşan bir organizasyondan elde edilen 4 kilo 250 gram uyuşturucunun 100 gramı Yunanistan'a gönderilerek eşzamanlı olarak yapılan operasyon neticesinde organizasyon üyelerinin yakalanması sağlanmıştır.

- Aralık ayı içerisinde İstanbul polisince alınan bilgilerde iki ayrı otobüsle Yunanistan'a yüklü miktarda eroin maddesi sevk edileceğinin öğrenilmesi üzerine, 25.12.2000 tarihinde Daire Başkanlığımız koordinesinde alınan kontrollü teslimat kararı doğrultusunda her iki ülkede eşzamanlı olarak gerçekleştirilen operasyonlar sonucunda; Yunanistan'da 512 kilo eroin maddesi ile, 5'i Türkiye'de olmak üzere toplam 9 kişi yakalanmıştır.

3-Narko Terörizm

Dar anlamda, mevcut yasal düzenin çeşitli şiddet eylemlerine başvurmak suretiyle değiştirilmek istenmesi olarak nitelendirilen terörizm faaliyetlerinin, en önemli gelir kaynakları arasında, geliri yüksek, tüketimin yapıldığı ülkelerde pazarlama ağı rahatlıkla kurulabilen ve bir önceki ticaretin riski bir sonraki ticaret ile yok edilebilen uyuşturucu madde kaçakçılığı ticareti gelmektedir.

PKK terör örgütü, ülke içindeki uyuşturucu organizasyonlarının faaliyetlerine komisyon almak suretiyle katılmakta ve uyuşturucu maddelerin Avrupa ülkelerine sevk edilmesinde işbirliği yapmaktadır.

Avrupa ülkesine yasal veya yasadışı yollarla iş bulma vaadiyle veya iltica amaçlı olarak götürülenler ya da kendiliklerinden gidenler, polis güçlerine ihbar edilerek sınır dışı edilme tehdidiyle PKK terör örgütünce, bu ülkelerde sokak satıcıları olarak kullanılmışlardır. Örgüt elemanı olup Batı Avrupa ülkelerinde mülteci sıfatı ile yerleşmiş bulunan şahısların, bu işi yapmak üzere görevlendirildiği hususu çeşitli raporlarda belirtilmektedir.

PKK'nın uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığı, verilen bilgiler ile uyuşturucu madde kaçakçılığından yakalanan şahısların ifadelerinden, yine uyuşturucu madde kaçakçılığına karışan şahısların terör örgütleri ile bağlantılı suç kayıtlarından, örgüt ve hücre evlerinde ele geçirilen uyuşturucu maddelerden, ayrıca yine bu evlerde yapılan aramalarda ele geçirilen dokümanlardaki uyuşturucu alış verişinin para kayıtlarından çıkartılmıştır. Hiçbir terör örgütü mensubu, bağlı bulunduğu örgütün kararlarına aykırı bir şekilde uyuşturucu madde kaçakçılığı yapamayacağından dolayı, yukarıda sayılan işaretler, terör örgütünün uyuşturucu kaçakçılığında rol aldığının ispatı için yeterlidir. Türkiye açısından uyuşturucu madde kaçakçılığını, finansmanında kullanan en önemli terör örgütü yine PKK 'dır.

ABD Uluslararası Suç Değerlendirmesi Raporu'nda, terör örgütü PKK'nın, Batı Avrupa ve Güneydoğu Anadolu'da eroin kaçakçılığı yaparak terörist faaliyetlerini finanse ettiği, soğuk savaşın sona ermesinden bu yana yasal ülke yönetimlerine karşı mücadele eden terörist ve aşırılık yanlısı örgütlerin, geleneksel organize suç grupları ve uyuşturucu kaçakçılarıyla giderek daha fazla iç içe geçerken, faaliyetlerini klasik ve yeni suç alanlarında yoğunlaştırdığı ve terör örgütü PKK'nın, Güneydoğu Anadolu'da da, Türkiye'ye giren eroinden önemli gelir sağladığından bahsedilmektedir.

PKK terör örgütünün faaliyet göstermeye başladığı 1984 yılından itibaren bağlantılı olduğu tespit edilen 185 uyuşturucu madde kaçakçılığı olayında yakalanan toplam 679 sanık ile birlikte;

2 ton 701 kilo 659 gr eroin,
13 ton 417 kilo 787,5 gr esrar,
4 ton 255 kilo 714 gr bazmorfin,
2 ton 125 kilo 258 gr hint keneviri,
22 ton 440 kilo asetik anhidrit,
604 kilo 240 gr kokain,
7 kilo 673 gr afyon sakızı,
19 kilo 238 gr eroin artığı madde,
277 000 adet amfetamin tablet,
1 ton 080 kilo sodyum karbonat ele geçirilmiş,
1 adet uyuşturucu imalathanesi bulunmuştur.

Bunların haricinde, PKK terör örgütüne yönelik olarak OHAL Bölgesinde gerçekleştirilen 64 ayrı operasyonda ortaya çıkartılan sığınak ve hücre evlerinde de çok miktarda silah mühimmat ve örgüte ait malzemeyle birlikte;
7 ton 811 kilo 111,5 gr esrar,
2.484.003 kök hint keneviri,
171 kilo 155 gr eroin,
42 kilo bazmorfin ele geçirilmiş,
1 adet uyuşturucu imalathanesi bulunmuştur.

4- Zula-Kurye Olayları

Uyuşturucu maddelerin bir yerden başka bir yere nakledilmesinde ya da taşınmasında uygulanan yöntemlerin, teknolojiye paralel bir gelişme gösterdiği ve daha karmaşık hale geldiği görülmektedir.

Genel olarak, üretim bölgelerinden kullanım bölgelerine doğru uyuşturucu madde sevkıyatı olduğu bilinen bir gerçektir. Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının mevcut pazar ve dolayısıyla kâr paylarını arttırma istekleri, onlarda daha fazla uyuşturucu maddeyi tüketim bölgelerine sevk etme ihtiyacı doğurmuştur. Sevk edilen uyuşturucu madde miktarının artması, daha geniş bir organizasyonu ve dolayısıyla daha fazla riski getirdiğinden, almış oldukları riski kendi lehlerine çevirmek için karşılaşmış oldukları polisiye tedbirlere karşılık alternatif yeni metotlar geliştirme çabası içine girmişlerdir.

Polisiye tedbirlerin uygulanması neticesinde en çok karşılaşılan gizleme metotlarını aşağıdaki şekilde sınıflandırabiliriz:

a) Araçlarda

Uyuşturucu madde organizasyonları, uyuşturucu maddeyi sevk ettikleri esnada büyük bir risk almaktadırlar. Bu nedenle alınan riskin karşılığının da yüksek olması gerekir. Bu da, bir seferinde yüklü miktarda uyuşturucu maddenin sevk edilmesi ile mümkündür. Yüksek miktarlarda uyuşturucunun sevkıyatı, motorlu araçla mümkün olmaktadır. En çok tercih edilen araç TIR'lardır. Bunun sebebi ise bu araçların içerisindeki zula imkanının genişliği, çok miktarlarda uyuşturucu maddenin taşınabilmesi ve TIR'ların bazı uluslararası ticari anlaşmalar gereği gümrük kolaylıklarından faydalanabilmesidir. Genellikle uyuşturucu madde taşımacılığında TIR'lar ve otobüsler. Ülke içerisinde ise küçük otomobiller tercih edilmektedir.

2000 yılı uyuşturucu madde kaçakçılığı olayları incelendiğinde 2952 olayda 12 TIR, 12 otobüs ve 237 otomobil kullanılmıştır. Geçmiş yıllara göre meydana gelen artış ve azalışlar Tablo-3.3'de gösterilmiştir.

ARAÇ CİNSİ	1996	1997	1998	1999	2000	2000 Yılı İçindeki Oranı (%)
TIR VE KAMYON	26	6	23	11	12	5
OTOMOBİL	43	18	83	115	237	86
OTOBÜS	1	3	13	7	12	5
GEMİ	-	-	1	1	-	-
MİNİBÜS	-	3	5	5	9	3
KAMYONET	-	1	6	-	-	-
TRAKTÖR	-	1	-	2	-	-
MOTORSİKLET	-	-	2	5	3	1
TOPLAM	70	32	133	146	273	100

Tablo-3.3

ARAÇ CİNSİ	ARAÇ SAYISI	UYUŞTURUCU CİNSİ	YAKALANAN MİKTAR
OTOMOBİL	162	Esrar	143 Kilo 356 Gram
	52	Eroin	1 Ton 674 Kilo 510 Gram
	1	Kokain	26 Gram
	1	Afyon Sakızı	2 Gram
	6	Bazmorfin	162 Kilo 363 Gram
	1	Asetik Anhidrit	81 Kilogram
	8	Sentetik Ecza	104 Adet
	5	Captagon	348.330 Adet
	1	Extacy	33 Adet
TIR ve KAMYON	1	Esrar	20 Ton 995 Kilo 360 Gram
	8	Eroin	545 Kilo 639 Gram
	1	Afyon Sakızı	121 Kilo 720 Gram
	1	Bazmorfin	599 Kilo 602 Gram
	1	Captagon	100.000 Adet
OTOBÜS	5	Esrar	7 Kilo 345 Gram
	4	Eroin	278 Kilo 400 Gram
	1	Asetik Anhidrit	41 Kilo 320 Gram
	1	Sentetik Ecza	1.188 Adet
	1	Captagon	39.606 Adet
MİNİBÜS	6	Esrar	21 Kilo 215 Gram
	2	Eroin	24 Kilo 60 Gram
	1	Sentetik Ecza	20 Adet
MOTORSİKLET	3	Esrar	6 Kilo 732 Gram

Tablo-3.4

2000 yılında araçlarda yakalanan uyuşturucu maddelerin araçlara göre dağılımı Tablo-3.4'de gösterilmiştir.

Araçta yapılan yakalamalara örnek olarak; Kasım ayı içerinde Gaziantep'te gerçekleştirilen operasyonda; bir otonun akü boşluğunda 11 paket halinde 5 kilo eroin maddesi ele geçirilmesi olayı verilebilir.

b) Şahıslar Üzerinde

Kaçakçılık organizasyonları, uyuşturucu maddeleri son dönemlerde küçük parçalar halinde uyuşturucu kuryeleri vasıtasıyla taşıtmaya başlamışlardır. Uyuşturucu madde kuryeleri, hedef konumunda olan ülke ile uyuşturucu maddenin çıkış yaptığı ülke arasında devamlı seyahat eden ve kimsenin dikkatini çekmeyen şahıslar arasından seçilmektedir. Bu seçim yapılırken genelde bayanlar ön planda tutulmaktadır. Bu bayanların ortak özellikleri ise yine genellikle çifte vatandaşlık ve pasaport sahibi olmalarıdır. Genelini 20-30 yaş arası bayanların oluşturduğu bu kuryelerin, seyahat ettikleri ülkelerin dillerini bilmelerine ve problem çıkarmayacak nitelikte olmalarına dikkat edilmektedir. Bunun yanı sıra, genelde bu özelliklere sahip ve

mali durumu kötü bayanlar, bu iş için para karşılığında kullanılırken, küçük organizasyonların bizzat kendi üyelerini bu işler için kullandıkları bilinmektedir.

Mart ayında İstanbul Atatürk Hava Limanında İsviçre'ye gitmek için bekleyen şahsın valizine gizlenmiş şekilde 8 kilo eroin maddesi ele geçirilmiştir.

Şahıslar üzerindeki yakalamaların büyük çoğunluğu hava limanlarında gerçekleştirilmektedir. Kurye olaylarında, şahıslar valizlerin iç kısımlarının astarlarını sökerek, uyuşturucu maddeleri buralara yerleştirip, kaçakçılığı gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar.

Bu kuryeler yaptıkları işin bilincinde olmakla birlikte taşıdıkları uyuşturucu maddelerin detayı konusunda bilgilere sahip değildirler. Sadece uyuşturucuyu aldıkları ve uçaktan indikten sonra görüşecekleri kişileri, kullandıkları adları ile bilirler.

Kurye eğer başarılı bir şekilde yani herhangi bir problem çıkmadan uçağa binmiş ise onun için artık önemli olan uçağın yere inmesi ve akabinde herhangi bir olumsuzluk olmadan valizi / bagajı almasıdır. Her şeyin normal olduğu zamanlarda bagaj alınır ve havalimanından çıkılır. İrtibat kurulması gereken şahısla zamanında irtibat kurularak görev tamamlanır ve para alınır. Diğer taraftan eğer havalimanında bir hareketlilik söz konusu olursa bagaj alınmadan da kuryenin olayı fark etme durumuna göre çeşitli bahanelerle oradan uzaklaştıkları da bilinmektedir.

İlk önceleri küçük miktarlardaki uyuşturucuyu vücutlarına saklama yöntemiyle

uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan gruplar, sonraları riski daha az olan yeni bir yöntem kullanmaya başlamışlardır. Bu yöntem ile 200 ile 700 gr. arasında değişen küçük miktarlardaki uyuşturucu maddeyi kitap, fotoğraf albümü, tebrik kartı vb. içerisine gizleyerek bu mektupları veya kolileri ekspres posta servisleri ile Avrupa ve Amerika başta olmak üzere talebin olduğu dünyanın hemen her yerinde bulunan alıcılara postalanabilmektedir. Sadece tek bir grubun 15-20 ülkeden koli/mektup alan iyi örgütlenmiş bir ağının olduğu

düşünülürse ve uluslararası posta servislerinin işlem hacminin büyüklüğü göz önüne alınırsa, uyuşturucu madde kaçakçılarının bu yöntemi oldukça avantajlı buldukları ortadadır.

Kasım ayında Atatürk Hava Limanında yurtdışına sahte pasaportla çıkmak isteyen bir şahsın giymiş olduğu ayakkabıların tabanına zulalanmış şekilde; 348 gram eroin maddesi ele geçirilmiştir.

c) Posta ve Kolilerde

Posta yolu ile yapılan uyuşturucu madde kaçakçılığında gönderici-alıcı-dağıtıcı-tüketici bağlantısında rol alan şahıslar, organize bir grup olarak aralarındaki işbirliğini ileri seviyelerde gerçekleştirmektedirler. Posta yoluyla gelen paketlerin alıcıları çoğunlukla posta kutularını veya otelleri adres olarak göstermekte ya da adlarına gelen paketleri doğrudan postaneden teslim almaktadırlar.

Gönderilen paketlerdeki adresler, genellikle uydurma veya sadece alıcı tarafından anlaşılabilen adresler olduğu gibi, gerçek adres sahibinin bilgisi dışında da, adres bilgileri kullanılmaktadır.

Ağustos ayında İzmir'de gerçekleştirilen operasyonda alış veriş esnasında şahısların elinde 4 kilo eroin maddesi ele geçirilmiştir. Yapılan tahkikat neticesinde, eroin maddesinin İran uyruklu bir şahıstan temin edildiği ve Van'dan kargo şirketi aracılığı ile 25x80 ebadında özel hazırlanmış tahta paket haline getirilmiş koliyle İzmir'e gönderildiği anlaşılmıştır.

Yapılan kontrollerden sakınan kaçakçılık şebekeleri, daha fazla gizleme yapmaya gayret etseler de birimlerimiz, bu yeni ve farklı gizleme metotlarını tespit etmede gecikmemektedir.

5- İhbarların Değerlendirilmesi

Kaçakçılık ve organize suçlarla mücadelede, işlenen suçların zamanında öğrenilmesi ve gecikmeksizin müdahale edilmesi büyük önem taşımaktadır. Güvenlik güçleri işlenen suçları, suçüstü hali, istihbarat, araştırma, şikayet ya da suçun ihbar edilmesiyle öğrenmektedir. İhbar müessesesinin iyi işlemesi, halkımızın güvenlik güçlerine olan güveninin bir göstergesi ve suçlarla mücadeleye gönüllü katılımı demektir. Türkiye'de güvenlik güçlerine yapılan ihbarlar, batılı ülkelere oranla daha düşük seviyededir.

İhbar mekanizmasının sağlıklı işlemesi için halkımızın güveni tesis edilerek, alınan ihbarlar PVSK'nın 1, 2, 17'nci maddeleri ve Ek 7'nci madde çerçevesinde ciddiyetle tetkik edildikten sonra gerekli çalışmalar başlatılmakta olup, bilerek asılsız ihbarda bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanununun 283/1 ve 285. maddeleri uyarınca işlem yapılmaktadır.

2000 yılında gelen ihbarların değerlendirilmesi sonucunda; 44 olayda 957 kilo 563 gram eroin, 270 gram kokain, 599 kilo 602 gram baz morfin, 1 ton 167 kilo asetik anhidrit, 39 kilo 695 gram afyon sakızı ele geçirilmiştir.

C-YAKALANAN SANIKLARA GÖRE UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI OLAYLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1- Sanıkların Yakalanan Uyuşturucu Madde Cinsine Göre Dağılımı

Türkiye'de meydana gelen uyuşturucu madde kaçakçılığı olayları incelendiğinde, esrar kaçakçılığı suçuna karışan şahısların diğerlerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. (Tablo-3.5) Bunun sebebi olarak, esrar maddesinin hem daha ucuz olması hem de daha kolay bulunabilmesi gösterilebilir. Nitekim üretim bölgesi çok uzakta olan, dolayısıyla da çok pahalı olan kokain maddesi kaçakçılığına karışanların sayısı çok düşüktür.

UYUŞTURUCU CİNSİ	OLAY SAYISI	ORANI (%)
ESRAR	4115	63,4
EROİN	1491	22,8
KOKAİN	149	2,2
AFYON	162	2,4
BAZMORFİN	90	1.3
ASETİK ANHİDRİT	50	0.7
SENTETİK UYUŞTURUCU	216	3.3
CAPTAGON	68	1
EXTACY	184	2.8
METHADON	2	0.1
TOPLAM	6527	100

Tablo-3.5

2- Sanıkların Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Uyuşturucu madde kaçakçılığına karışan sanıkların en büyük çoğunluğunu kadınlarda 36-40 yaş grubu oluştururken erkeklerde 26-30 yaş grubu oluşturmaktadır. (Tablo-3.6)

YAŞ GRUBU	KADIN		ERKEK		TOPLAM	
	SANIK	ORAN %	SANIK	ORAN %	SANIK	ORAN %
<16	-	-	27	0.4	27	0.4
16-20	20	8.8	544	8.6	564	8.6
21-25	37	16.3	1074	17.2	1111	17.1
26-30	38	16.8	1206	19.1	1244	19.2
31-35	37	16.3	918	14.5	955	14.6
36-40	44	19.4	817	12.9	861	13.1
41-45	10	4.4	731	11.6	741	11.3
46-50	21	9.2	515	8.3	536	8.2
51-55	18	7.9	444	7.1	462	7.2
>65	1	0.9	25	0.3	26	0.3
TOPLAM	226	100	6301	100	6527	100

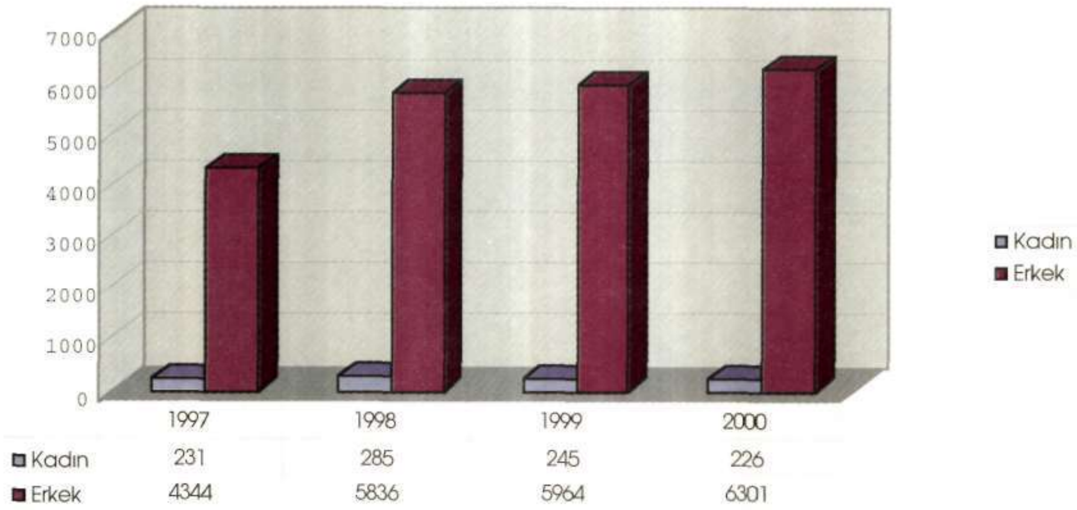
Tablo-3.6

3-Sanıkların Suçtaki Rolüne (İçici-Satıcı) Göre Dağılımı

2000 yılında yakalanan sanıkların, maddelere göre içici-satıcı dağılımı incelendiğinde; (Tablo-3.7) esrar dışındaki maddelerde satıcı sayısı fazla iken, esrarda içici sayısı fazla görünmektedir. Bunun sebebi de, esrar kaçakçılığının kullanıma yönelik olarak gerçekleştirilmesidir.

MADDENİN CİNSİ	İÇİCİ	SATICI
ESRAR	2314	1801
EROİN	283	1208
KOKAİN	29	120
AFYON	12	150
BAZMORFİN	-	90
SENTETİK UYUŞTURUCU	126	90
ASETİK ANHİDRİT	-	50
EXTACY	23	161
CAPTAGON	7	61
METHADON	1	1
TOPLAM	2795	3732

Tablo-3.7

	1997	1998	1999	2000
Kadın	231	285	245	226
Erkek	4344	5836	5964	6301

Şekil 3.13

4-Sanıkların Cinsiyetine Göre Dağılımı

Geçen yıllarda olduğu gibi 2000 yılında da, erkek sanıklar, kadın sanıklara oranla daha fazladır. (Şekil-3.13)

5-Türkiye'de Yakalanan Yabancı Uyruklu Şahıslar

Uyuşturucu madde kaçakçılığı suçundan yakalananların uyrukları incelendiğinde, İran uyruklu şahısların %56'yla en büyük paya sahip olduğu görülmektedir. (Tablo-3.8) İranlıların en büyük grubu oluşturmaları, Türkiye üzerinden Avrupa'ya yönelik uyuşturucu madde kaçakçılığında, İran'ın hala önemli bir konuma sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle son zamanlarda gerçekleştirilen operasyonlardan elde edilen bilgilerden ve yapılan istihbari çalışmalardan, İranlı uyuşturucu madde organizasyonlarının Avrupa'ya gönderecekleri eroini, Türkiye sınırları içerisinde teslim etmeye başladıkları görülmüştür.

Türkiye'de yakalanan Afrika kökenli şahıslar ise, kurye olaylarında kullanılmaktadır. Kaçakçıların uyrukları göz önünde tutulmak suretiyle yurdumuza giriş-çıkışlarda kontroller sıklaştırılarak, bu kontrollerde elde edilen verilere göre ülke profilleri oluşturulmalıdır.

ÜLKE ADI	Cinsi	OLAY SAYISI	SUÇLU		MİKTAR		
			YAKALANAN	FIRAR	ADET	KILO	GRAM
Afganistan	Eroin	13	25				114
	Afyon	2	2				87
	Sentetik Ecza				17		
Almanya	Esrar	1	1				13
A.B.D.	Esrar	1	1				15
	Afyon	1	1			10	400
Arnavutluk	Esrar	2	3			29	543
	Eroin	1	1	1		21	238
Azerbaycan	Eroin	3	7				14
Bulgaristan	Esrar	1	1				5
	Eroin	3	5	1		138	325
	Kokain	1		1			21
Cezayir	Eroin	1	2				5
Çin	Esrar	1	1			20,995	360
	Bazmorfin					590	602
Ermenistan	Eroin	2	3			197	385
Gana	Esrar	1	1				20
	Eroin	2	2	1			19
Güney Afrika	Kokain	1		1			180
Gürcistan	Esrar	3	4				356
	Eroin	1	3				8
	Sentetik Ecza	1	1		11		
	Kenevir	1	1				69
Hollanda	Kokain	1	3	2			180
	Esrar	1	1				5
Irak	Esrar	1	1				460
	Eroin	1	1			9	158
	Extacy	1		1	25		
İngiltere	Eroin	2	3			27	542
İran	Esrar	10	27	3		21,003	651
	Eroin	63	70	22		587	615
	Bazmorfin	6	7	3		846	267
	Afyon	41	80	11		168	792
	Kokain	1		1			30
	Asetik Anhidrit	2	1	1		3,026	100
	Sentetik Ecza				65		
	Extacy	1	1		1,290		
	Kenevir	1	2		5		
İspanya	Eroin	1	1			2	600
İsrail	Kokain	1	2	3		5	
İtalya	Eroin	2	2			6	40
Kazakistan	Eroin	4	5				17
Kenya	Esrar	1	1				1
	Eroin	1	2				
K.K.T.C.	Eroin	1	1			15	417
Kırgızistan	Eroin	1	1				1

ÜLKE ADI	Cinsi	OLAY SAYISI	SUÇLU		MİKTAR		
			YAKALANAN	FIRAR	ADET	KİLO	GRAM
Kolombiya	Kokain	1		1			467
Kosova	Eroin	1	1			201	810
Libya	Eroin	2	3			9	800
Lübnan	Eroin	1	2			6	330
Makedonya	Eroin			1			
Mısır	Esrar	1	1				4
	Eroin	1	1			1	489
Moldova	Esrar	2	2				448
	Eroin	1	1				2
Nijerya	Eroin	3	10			5	741
	Afyon						
	Kokain	3	6	1			207
Özbekistan	Eroin	1	1				2
Polonya	Kokain	1		1			413
Romanya	Extacy	1	1		1,752		
Rusya Federasyonu	Esrar	3	4	1		1	684
	Eroin	3	3				25
	Sentetik Ecza	1	1		24		
	Captagon	1	1				
Sierra Leone	Esrar	1	1				200
Somali	Eroin	1	1				5
Suriye	Eroin	2	1	1		124	701
	Bazmorfin	1		1		1	904
	Asetik Anhidrit	1		2		661	830
	Captagon	6	4	5	445,618		
Tanzanya	Esrar	1	1				9
	Eroin	4	6			1	817
Tunus	Eroin	2	3				18
Türkmenistan	Eroin						2
	Sentetik Ecza	1	3		16		
Ukrayna	Eroin	3	3				16
	Kokain	1		1			413
	Extacy	2	2		1,449		

Tablo-3.8

6-Yurtdışında Uyuşturucu Madde Olaylarına Karışan Türk Vatandaşları

Yurtdışında uyuşturucu madde kaçakçılığına karışan vatandaşlarımızın ülkelere göre dağılımı incelendiğinde Almanya %64'le ilk sırayı almaktadır. Almanya'yı Bulgaristan, KKTC ve Hollanda izlemektedir. (Tablo-3.9)

Almanya'daki yoğunluk, bu ülkede

yaşayan Türk sayısının diğer Avrupa ülkelerine göre daha fazla olması ve mülteci statüsündeki vatandaşlarımızın bu işi yapmalarından kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu yoğunluğun diğer bir sebebi de, terör bölümünde bahsettiğimiz gibi PKK terör örgütü uyuşturucu madde kaçakçılığından büyük gelir sağlaması ve uyuşturucu madde kaçakçılığından yakalanan terör örgütü üyelerinin kendilerini Türk vatandaşı olarak göstermeleridir.

ÜLKE ADI	CİNSİ	OLAY SAYISI	SUÇLU		MİKTAR		
			YAKALANAN	FİRAR	ADET	KİLO	GRAM
Almanya	Esrar	7	18			5182	225
	Eroin	84	176			533	633
	Kokain	26	41			23	454
	Sentetik Ecza	4	8		2922		
	Extacy	10	15		131127		
	Çözücü Madde	2	3			10	652
	Amfetamin	2	2			3	876
	Marihuana	1	4			41	503
	Katkı Maddesi	1	3			42	465
	Crak				3		
	Belirtilmemiş					30	700
A. B. D.	Afyon	1	1			5	
Arnavutluk	Esrar	2	2			2	697
	Eroin						199
Avusturya	Esrar	1	1			10	
	Eroin	5	8			76	375
	Kokain						100
	Extacy				14		
Belçika	Eroin	1	7			12	812
	Esrar	1	1			2	
Bulgaristan	Eroin	20	30			981	457
	Asetik Anhidrit	2	5	2		3530	730
Fransa	Eroin	3	3			330	937
Hollanda	Esrar	1	1			446	
	Eroin	4	11			342	
İngiltere	Esrar	1	2			200	
	Eroin	4	7			285	
İran	Bazmorfin	2	3			3348	
	Belirtilmemiş	1	1				
İspanya	Kokain	1	1			10	
	Eroin	1	2			48	400
	Extacy	1	2		4000		
	Katkı Maddesi					11	5
İsveç	Eroin	1	1			2	
İsviçre	Eroin	1	1			8	
İtalya	Eroin	1	2			22	500
Kanada	Kokain	1	1			7	
K.K.T.C.	Esrar	2	4				513
	Kenevir Bitkisi	7	13		8	2	407
Macaristan	Eroin	4	4			465	813
Makedonya	Eroin	2	2			3	267
Mısır	Eroin	1	1				375
Norveç	Eroin	2	3			12	100
	Afyon	1	1			6	800

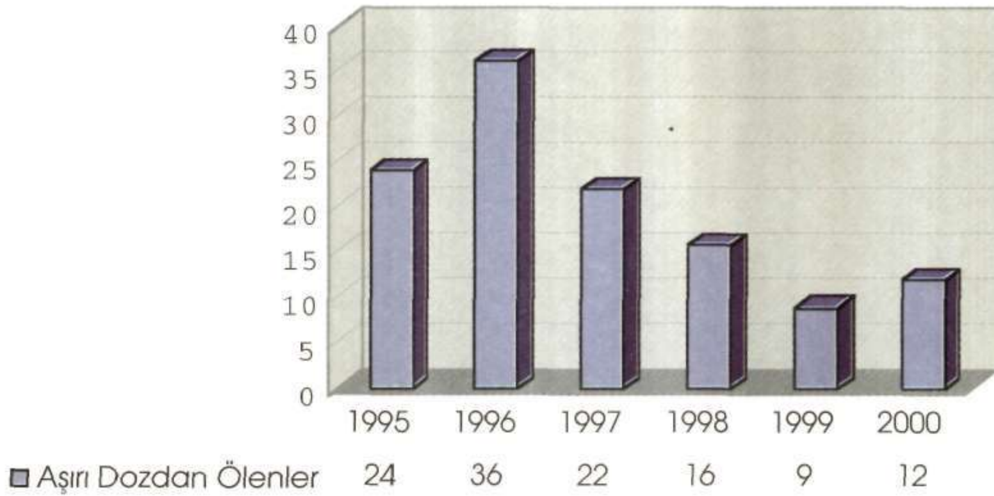
ÜLKE ADI	CİNSİ	OLAY SAYISI	SUÇLU YAKALANAN	SUÇLU FİRAR	MİKTAR ADET	MİKTAR KİLO	MİKTAR GRAM
Pakistan	Eroin	1	1			3	500
Polonya	Belirtilmemiş	1	1				
Portekiz	Eroin	1	7			133	370
Romanya	Eroin	4	5			37	454
Suriye	Eroin	1	1			11	
	Asetik Anhidrit	1	1				
	Belirtilmemiş	1	2				
Tunus	Eroin	1	3			1	
Ürdün	Eroin	1	1			107	
Yugoslavya	Eroin	1	1			7	800
Yunanistan	Esrar	1	1				1
	Eroin	2	6			512	367

Tablo-3.9

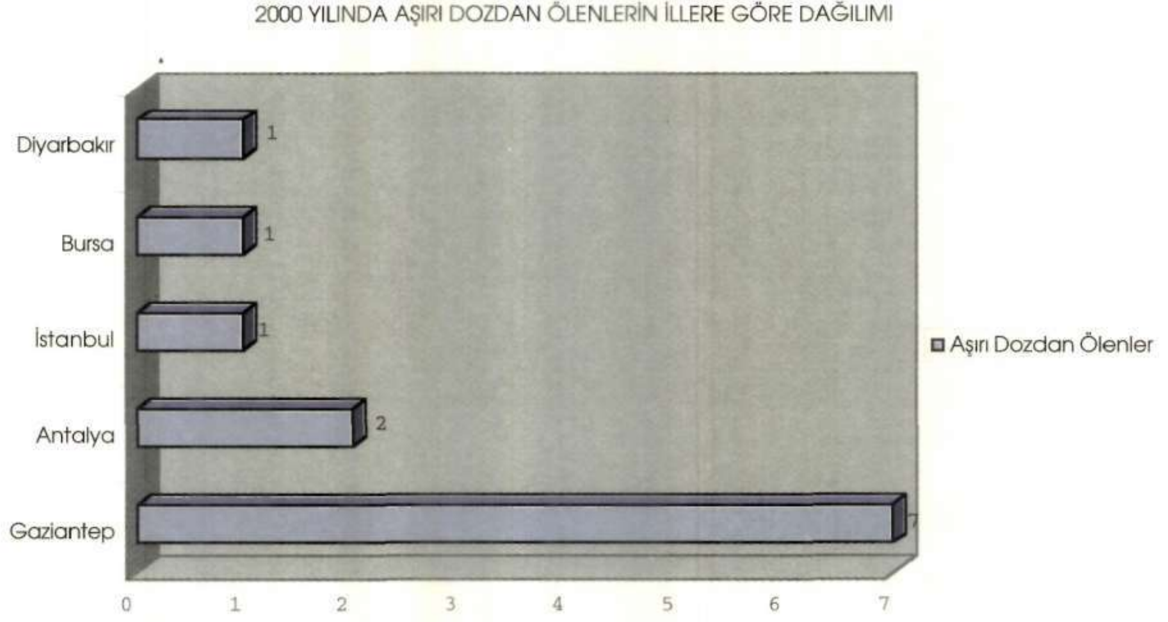
7-Aşırı Doz Neticesi Meydana Gelen Ölüm Olayları

Türkiye'deki uyuşturucu madde kullanımının yoğun olmadığı bilinmekle birlikte, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kendi içerisinde bir artış trendi görülmektedir. Kullanım sonucu meydana gelen ölüm olayları yıllara göre incelendiğinde ise son üç yıldır bir düşüş olduğu gözlenmektedir. (Şekil-3.14)

Aşırı doz sonucu meydana gelen ölüm olaylarının illere göre dağılımı incelendiğinde Gaziantep'in ilk sırayı aldığı görül-

Şekil-3.14

Şekil-3.15

mektedir. (Şekil-3.15) Bu durum da Gaziantep'in kozmopolit yapısından ve uyuşturucu madde bağımlısı sayısının fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

D-2000 YILI GENEL İSTATİSTİKLERİ

2000 YILI POLİS BÖLGESİ İSTATİSTİKLERİ

S. NO	SUÇ TÜRÜ		OLAY			ÖLÜ		SANIK									MİKTAR	
								YAKALANAN				FİRAR						
								T.C.		YABANCI		T.C.		YABANCI				
			Faili Bilinen	Faili Meçhul	TOPLAM	Kad	Erk	Kad	Erk	Kad	Erk	Kad	Erk	Kad	Erk	TOPLAM	ADET	KİLO
1	ESRAR	TOZ	2067	7	2074	0	0	106	3570	3	43	8	157	0	2	3889	0	3202
		LİKİT	2	0	2	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	4	0	2
		PLAKA	113	2	115	0	0	7	194	0	3	0	17	0	1	222	0	21594
		REÇİNE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM ESRAR			2182	9	2191	0	0	113	3768	3	46	8	174	0	3	4115	0	24798
2	EROİN		436	1	437	0	15	45	986	10	158	2	249	1	25	1491	0	5230
3	BAZMORFİN		19	1	20	0	1	3	59	0	3	0	23	0	1	90	0	1299
4	AFYON		62	0	62	0	0	2	52	0	88	0	13	0	7	162	0	215
5	KOKAİN		45	0	45	0	0	6	112	0	7	0	15	0	9	149	0	8
6	ASETİK ANHİDRİT		8	0	8	0	1	0	36	0	1	0	11	0	1	50	0	6227
7	SENTETİK ECZA		129	0	129	0	1	15	190	2	5	0	3	0	0	216	14603	
8	CAPTAGON		19	1	20	0	0	2	50	0	4	0	8	0	4	68	757769	
9	EXTACY		39	0	39	0	0	13	144	0	3	1	23	0	0	184	33894	
10	METHADON		1	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0,234
	TOPLAM		2940	12	2952	0	18	199	5399	15	315	11	519	1	50	6527	806266	37849

MADDENİN TÜRÜ	POLİS (*)			JANDARMA			GÜMRÜK			SAHİL GÜVENLİK			GENEL TOPLAM		
	OLAY	SANIK	MİKTAR (Kg)	OLAY	SANIK	MİKTAR (Kg)	OLAY	SANIK	MİKTAR (Kg)	OLAY	SANIK	MİKTAR (Kg)	OLAY	SANIK	MİKTAR (Kg)
ESRAR	2191	4115	24798	460	860	4116	2	3	69	1	F.M.	70	2654	4978	29053
EROİN	437	1491	5230	47	119	815	2	9	8	-	-	-	486	1619	6053
BAZMORFİN	20	90	1299	21	55	1185	-	-	-	-	-	-	41	145	2484
AFYON	62	162	215	11	21	148	1	1	0.05	-	-	-	74	184	363.05
KOKAİN	45	149	8	1	6	0.1	-	-	-	-	-	-	46	155	8.1
ASETİK ANHİDRİT	8	50	6227	12	22	7253	6	13	9131	-	-	-	26	85	22611
SENTETİK ECZA	129	216	14603 adet	8	17	970 adet	1	1	14970 adet	-	-	-	138	234	30543 adet
CAPTAGON	20	68	757769 adet	3	3	351022 adet	-	-	-	-	-	-	23	71	1108791 adet
EXTACY	39	184	33894 adet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	184	33894 adet
METHADON	1	2	0.234			-	-	-	-				1	2	234
TOPLAM	2952	6527		563	1103		12	27		1	-	-	3528	7657	

MADDENİN TÜRÜ	POLİS VE JANDARMA			POLİS VE GÜMRÜK			OPERASYONLAR TOPLAMI		
	OLAY	SANIK	MİKTAR (Kg)	OLAY	SANIK	MİKTAR (Kg)	OLAY	SANIK	MİKTAR (Kg)
ESRAR	31	66	316	1	2	0.3	32	68	316.3
EROİN	4	19	119	13	18	509	17	37	628
BAZMORFİN	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AFYON	1	4	0.13	1	1	121	2	5	121.13
KOKAİN	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ASETİK ANHİDRİT	1	9	817	4	11	4996	5	20	5813
SENTETİK ECZA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CAPTAGON	1	2	56000 adet	1	3	100000 adet	2	5	156000 adet
EXTACY	-	-	-	-	-	-	-	-	-
METHADON	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	38	100		20	35		58	135	

*Müşterek olarak yapılan operasyonlar tahkikatı yürüten birimin istatistiğine dahil edilmiştir.

IV-UYUŞTURUCU KULLANIMI İLE MÜCADELE

A-UYUŞTURUCU KULLANIMI İLE MÜCADELE FAALİYETLERİ

Uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadelenin yanı sıra, Türkiye'de henüz endişe verici boyutlara ulaşmamış olan uyuşturucu kullanımı ve bağımlılığı ile mücadele amacıyla da gerekli çalışmalar yürütülmektedir. Sadece polisiye tedbirlerle sürdürülemeyecek olan uyuşturucu kullanımı ve bağımlılığı ile mücadelenin başarıya ulaşılabilmesi için, sorunla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarında katkısının sağlanması gerektiği düşüncesiyle hareket edilmektedir.

Anayasanın 58. maddesinde; Devletin, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alacağı ifade edilmektedir. Bu görevin yerine getirilmesi amacıyla, ilgili kurumlarla yürütülen ortak çalışmalar sonucunda, uyuşturucu kullanımı ile mücadele için ilgili birimler arasında eşgüdüm sağlamak, mücadelede ulusal strateji politikaları tespit etmek amacıyla bir yapı oluşturulması öngörülmüştür. Bu amaçla, Milli Güvenlik Kurulunun 26.04.1996 tarih ve 393 sayılı tavsiye kararı ile "Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Üst Kurulu" ile "Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Alt Kurulu" oluşturulmuştur. Bakanlar Kurulunun 25.07.1997 tarihi ve 97/9700 sayılı kararı ile de MGK'nun bu kararı kabul edilmiş ve;

Adalet Bakanlığı,

Milli Savunma Bakanlığı,

İçişleri Bakanlığı,

Dışişleri Bakanlığı,

Milli Eğitim Bakanlığı,

Sağlık Bakanlığı,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,

YÖK Başkanlığı,

MGK Genel Sekreterliği,

Emniyet Genel Müdürlüğü KOSMÜD Başkanlığı,

Diyanet İşleri Başkanlığı,

TRT Genel Müdürlüğü,

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü,

SHÇEK Genel Müdürlüğü,

DPT Müsteşarlığı,

Jandarma Genel Komutanlığı,

RTÜK Başkanlığı,

Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, görevlendirilmiştir.

Bu kurulların amacı; uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin kullanımı ve bağımlılığı ile mücadele faaliyetlerini yürütmek, madde kötüye kullanımını önlemek, alınacak tedbirleri tespit ederek kurumlar arasında çalışmaları koordine etmektir

Alt Kurul toplantılarına katılan üyeler, temsil ettikleri kurumların madde kullanımı ve bağımlılığına ilişkin görüş, uygulama ve faaliyetlerini bildirmektedirler. Böylelikle ülke genelinde mevcut kurum ve kuruluşların konuya nasıl yaklaştıkları tespit edilmektedir.

Her ayın son haftasında düzenli olarak toplanan Alt Kurul şu ana kadar 45 top-

lantı gerçekleştirmiş, bu toplantılarda ana hatları ile şu sonuçlar alınmıştır;

1. 1997 yılında "Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele, Takip ve Yönlendirme İçin Ulusal Politika ve Stratejiler Belgesi" ile "Madde Kullanımı ve Bağımlılığı ile Mücadele Yasa Tasarısı Taslağı" hazırlanmıştır.

Ancak, Üst Kurulun 14.12.1999 tarihinde yapılan 4. olağan toplantısında, yeni bir kanun tasarısı yerine, düzenlenmesi ön görülen hükümlere Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı kapsamında yer verilmesinin daha uygun olacağı mütalaa edilmiştir.

Bu doğrultuda, TBMM Bütçe Plan Komisyonunda bekleyen "Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı"nın, Kurullar ve Komisyonlar bölümünde "Madde Kullanımı ve Bağımlılığı ile Mücadele, Takip ve Yönlendirme Kurullarına da yer verilmiştir. Kurumun teşkilat yasası çıktığında, Kurullara daha da işlerlik kazandırılmış olacaktır.

2. Kurumlar arası eşgüdüm sağlanmıştır. Alt Kurula bilimsel konularda danışmanlık hizmetinde bulunmak amacıyla, üniversitelerin psikiyatri bölümlerinde bağımlılık ile ilgili konularda çalışan, öğretim üyelerinden oluşan Bilimsel Danışma Komitesi kurulmuştur. Bu komite Alt Kurul gündemine bağlı olarak gelişen hizmetleri üstlenmiş ya da yönlendirmiştir.

3. Milli Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatından 25 ve il koordinatörlerinden 57 personel, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünden 80 il gençlik lideri, Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde taşra birimlerinde çalışan 100 narkotik polisi Bilimsel Danışma Komitesi üyeleri tarafından madde kullanımı ve bağımlılığı konusunda "Eğiticilerin Eğitimi" programından geçirilmiştir.

4. Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı tarafından, "Türk Toplumunda Gençlik Döneminde Madde Kullanım Profili Projesi" hazırlanmış ve Alt Kurul tarafından olumlu bulunarak Aile Araştırma Kurumu ile Alt Kurul adına Bilimsel Danışma Komitesi Üyelerinin birlikte yapmasına karar verilmiştir. Proje ile ilgili kaynak bulunur bulunmaz araştırmaya başlanacaktır.

5. Yazılı ve görsel basında yer alan haber, yorum ve eğitim materyalleri ile hazırlanan afiş, broşür ve kitapçıklarda, sahnelenecek oyun vb. etkinliklerde yer alan bilgilerin doğruluğu ve ilgili mesajın nasıl iletileceği konusunda belli ilke ve uygulamalar Alt Kurul bünyesinde oluşturulmuştur. Alt Kurul tarafından madde kullanımı ve bağımlılığı ile ilgili, gerek ders kitaplarındaki, gerekse de gazetelerde yer alan olumsuz ifadelere ilişkin bilgi notları hazırlanarak ilgili yerlere gönderilmiştir.

6. Madde kullanımı ve bağımlılığı ile sigara ve alkol konusunda faaliyet gösteren derneklere yazılar gönderilerek yapacakları çalışmalarda işbirliği önerilmiştir.

7. Gazete ve dergilere yazılar gönderilerek konuyla ilgili yayınlayacakları haberlerde Bilimsel Danışma Komitesi üyele-

rince lojistik destek verileceği bildirilmiştir.

8. Çeşitli kuruluşlar tarafından düzenlenen toplantılara Bilimsel Danışma Komitesi üyeleri konuşmacı olarak katılarak, kamuoyunu bilgilendirmeye ve bilinçlendirmeye çalışmaktadırlar.

9. Valiliklere yazılar gönderilerek, madde kullanımı ve bağımlılığı ile ilgili yapacakları her türlü faaliyetin, kurulların bilgisi dahilinde yapılması ve işbirliğine gidilmesinin önemi vurgulanmıştır.

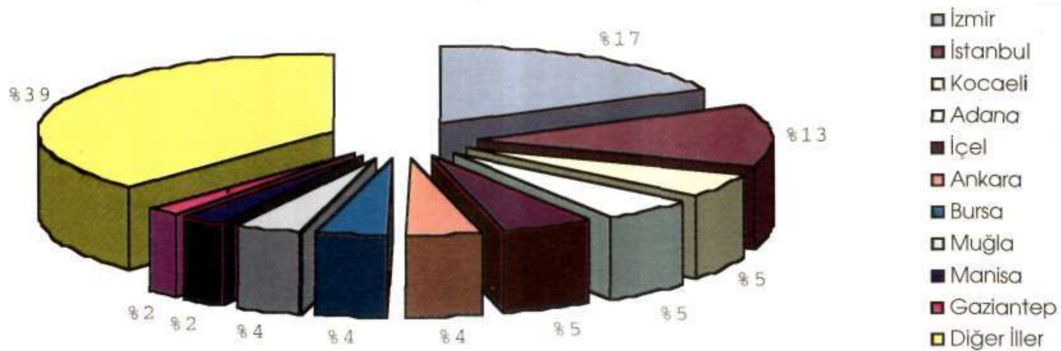
10. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'na sunulmak üzere "Madde Kullanımı ve Bağımlılığı ile İlgili Yayınlarda Göz Önünde Bulundurulmasında Yarar Görülen Hususlar" konulu bir rapor hazırlanmıştır.

11. 26 Haziran 2000 tarihinde "Birleşmiş Milletler Uluslararası Madde Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü" nedeniyle "Türkiye'de Madde Kullanımı ve Bağımlılığı" konulu panel gerçekleştirilmiştir.

B-UYUŞTURUCU KULLANIMININ BOYUTLARI

Türkiye'de, uyuşturucu kullanımının boyutlarını ortaya koyan geniş kapsamlı bir araştırma henüz yapılmamıştır. Bu nedenle Türkiye'deki kullanıcı sayısı tam olarak bilinmemektedir. Ancak uyuşturucu madde kullanımı suçundan dolayı haklarında işlem yapılanların sayısı, Türkiye'deki uyuşturucu kullanımının boyutu hakkında genel bir görüş vermektedir. Son beş yıl içinde hakkında uyuşturucu kullanımından işlem yapılan şahısların sayıları aşağıdaki Şekil-4.1'de görülmektedir. Ancak, yıllar içerisinde aynı şahsın birden çok yasal işlem görmüş olabileceği göz ardı edilmemelidir.

İLLERE GÖRE ESRAR KULLANICILARI ORANI

Şekil 4.1

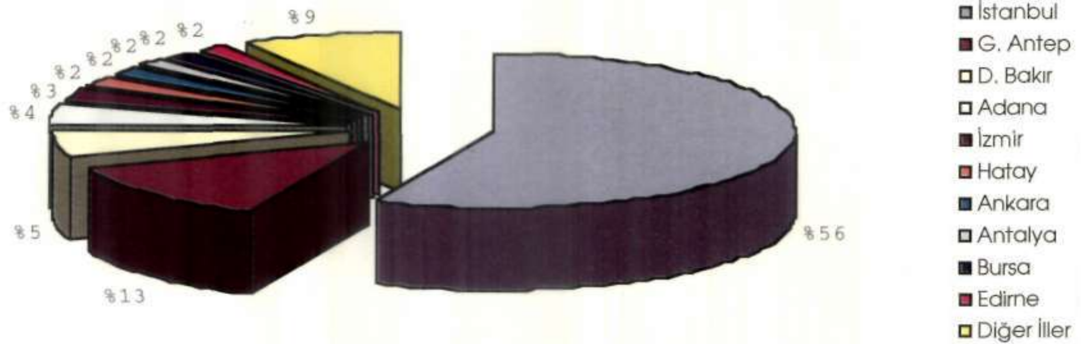
YILLAR	KULLANICI SAYISI
1996	2570
1997	2314
1998	2544
1999	2682
2000	2795

Uyuşturucu kullanımı suçundan yakalanan şahısların sayısı gün geçtikçe artmakta ise de, önü alınamaz bir boyutta olmadığı görülmektedir.

Polis kayıtlarına geçen uyuşturucu madde kullanıcılarının illere göre dağılımı incelendiğinde, esrar kullanıcılarının birçok ilimizde mevcut olduğu ve özellikle İzmir'de kullanıcıların daha fazla olduğu görülmektedir. (Şekil-4.1)

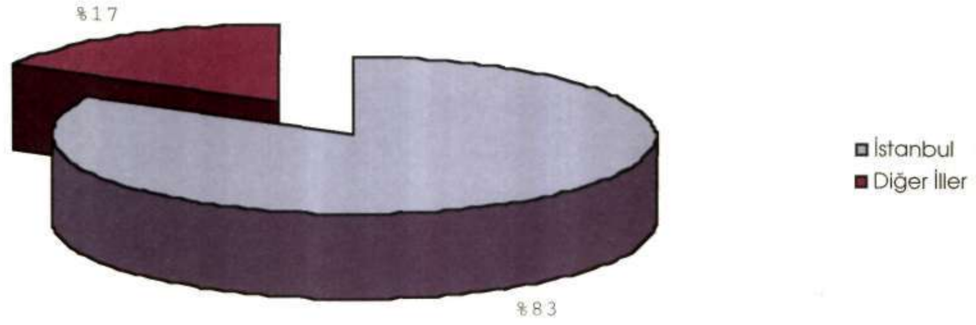
Hakkında işlem yapılan eroin kullanıcılarının %58'i, kokain kullanıcılarının ise %83'ü İstanbul'dadır. Bu durum, coğrafi ve demografik açıdan diğer illerimizden farklılık gösteren İstanbul'un dışında, Türkiye'de madde kullanımının fazla olmadığını göstermektedir. (Şekil-4.2-4.3)

Uyuşturucu haplar açısından ise kullanımın İstanbul dışında birkaç ilimizde daha yaygın olduğu, görülmekte olup, bunun nedenleri sentetik uyuşturucular bölümünde açıklanmıştır. (Şekil-4.4)

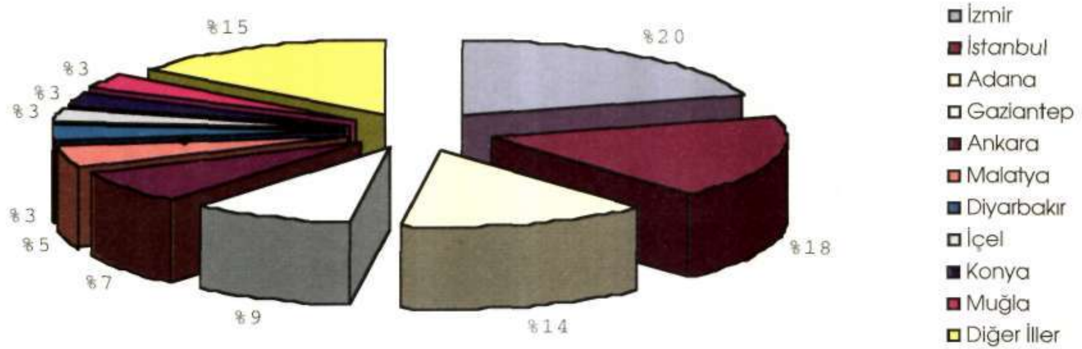
Şekil 4.2

İLLERE GÖRE KOKAİN KULLANICILARININ ORANI

Şekil 4.3

İLLERE GÖRE SENTETİK UYUŞTURUCU KULLANANLARIN ORANI

Şekil 4.4

C-UYUŞTURUCU KULLANIM ANKETİ

Türkiye'deki uyuşturucu bağımlılığının boyutlarının ortaya konması amacıyla, 1995 yılında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığınca hazırlanan "Madde Bağımlılığı Soru Formları" ilk olarak 1996 yılında taşra birimlerine dağıtılmıştır. Söz konusu formlarda, madde kullanıcılarının sosyo-ekonomik ve kültürel durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu anket, 1996 yılından itibaren, uyuşturucu kullanımı suçundan hakkında işlem yapılan şahıslara uygulanmış ve dikkat çekici sonuçlar ortaya çıkarılmıştır. Anketin uygulandığı son üç yıl boyunca, rakamlarda dikkate değer değişmelerin olmadığı da göz önüne alındığında, anket sonuçlarının gerçeklere yakın olduğu söylenebilir.

2000 yılında polis bölgesinde, uyuşturucu madde kullanımı suçundan hakkında yasal işlem yapılan 2145* sanığın verdiği bilgiler ışığında doldurulan Anket Formlarından ortaya çıkan sonuçlar, sadece uyuşturucu kullanımından yakalanan şahıslara uygulandığı ve ifadelerin güvenilirliliğinin tam olamayacağı göz önüne alınarak değerlendirilmiştir. Buna göre çıkan sonuçların son üç yıllık değerlendirmesi şöyledir:

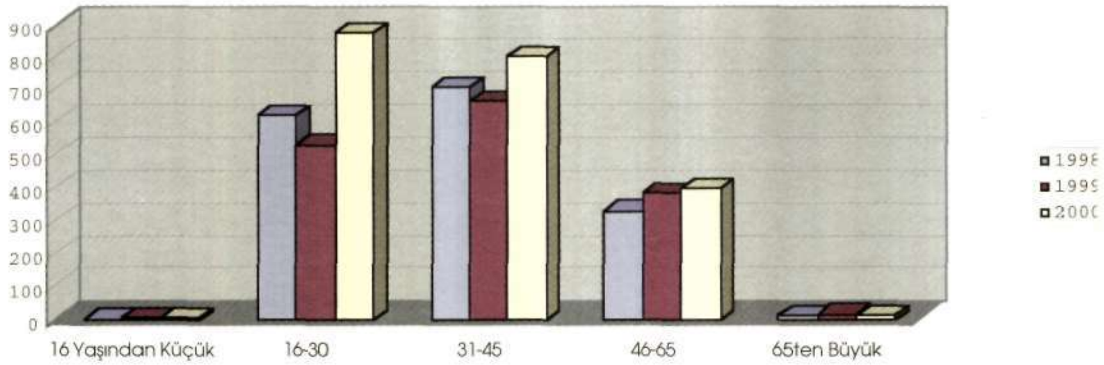
1-Yaş Grubu

1998				
YAŞ GRUBU	KADIN	ERKEK	TOPLAM	ORANI(%)
16 Yaşından Küçük	-	2	2	0.1
16-30	34	589	623	37.2
31-45	23	685	708	42.3
46-65	3	328	331	19.8
65'ten büyük	-	11	11	0.6
TOPLAM	60	1615	1675	100

1999				
YAŞ GRUBU	KADIN	ERKEK	TOPLAM	ORANI(%)
16 Yaşından Küçük	-	4	4	0.2
16-30	25	508	533	33.2
31-45	8	659	667	41.6
46-65	5	379	384	23.9
65'ten büyük	-	16	16	1.1
TOPLAM	38	1566	1604	100

* Değerlendirmelerde toplam rakamlar arasında görülen fark, anket formlarının ilgili kısımlarının cevaplanmamış olmasından kaynaklanmaktadır.

2000				
YAŞ GRUBU	KADIN	ERKEK	TOPLAM	ORANI(%)
16 Yaşından Küçük	-	4	4	3
16-30	27	849	876	41.8
31-45	16	788	804	38.4
46-65	6	392	398	19
65'ten büyük	1	9	10	0.5
T O P L A M	50	2042	2092	100

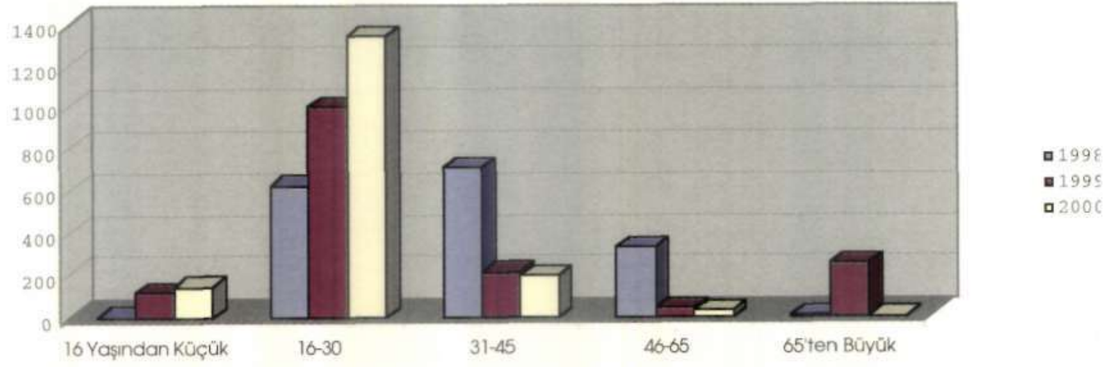

Uyuşturucu kullanıcılarının yaş grubu dikkate alındığında; geçen yıllarda en yüksek oranı 31-45 yaş grubu oluştururken, 2000 yılında 16-30 yaş grubunun oluşturduğu görülmektedir.

16-30 yaş grubu, daha önceden potansiyel risk grubu olarak görülen ve uyuşturucu kullanımı ile mücadelede hedef kitlelerden biri olarak tespit edilen, bizim de faaliyetlerimizi üzerlerinde yoğunlaştırdığımız genç kesimden oluşmaktadır. Bu durumda tespitlerimizin ne derece isabetli olduğunun bir kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır.

2-Başlama Yaşı

YAŞ GRUBU	1 9 9 8		1 9 9 9		2 0 0 0	
	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)
16 Yaşından Küçük	2	0.1	119	7.3	146	8.5
16-30	628	37.3	1004	61.5	1337	77.9
31-45	710	42.2	215	13.2	197	11.4
46-65	331	19.7	40	2.4	33	1.9
65'ten büyük	11	0.7	255	15.6	3	0.3
T O P L A M	1682	100	1633	100	1716	100

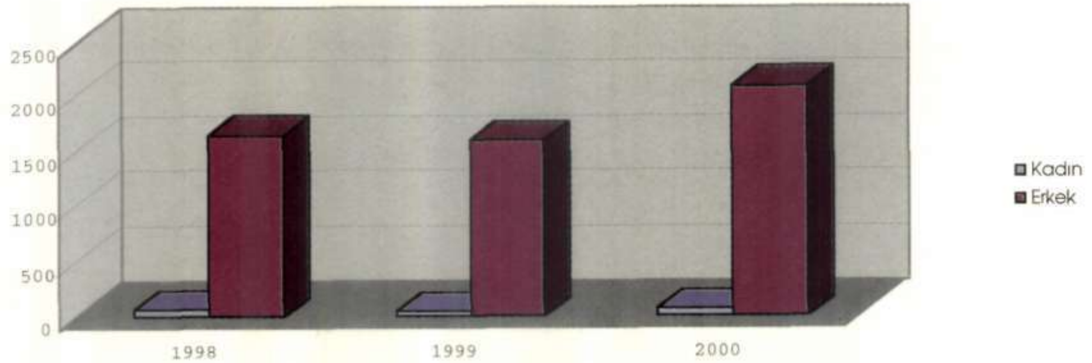

Başlama yaşı bakımından 2000 yılı sonuçları incelendiğinde geçen yıllara göre 16-30 yaş grubunda büyük bir artış gözlenmektedir. Özellikle bir gruba ait olabilme, kendini kanıtlama isteği, yenilik arayışları ve büyüklere karşı gelme gibi duyguların yoğun olarak yaşandığı bu dönemde, arkadaş çevresinden de kolayca etkilenmek suretiyle gençler uyuşturucu maddelere başlamaktadır. Bu durum, koruma ve önleme çalışmaları açısından yürütülen çalışmalarda dikkate alınmalıdır.

3-Cinsiyet

CİNSİYET	1 9 9 8		1 9 9 9		2 0 0 0	
	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)
Kadın	61	3.6	39	2.4	54	2.5
Erkek	1642	96.4	1592	97.6	2090	97.5
TOPLAM	1703	100	1631	100	2144	100

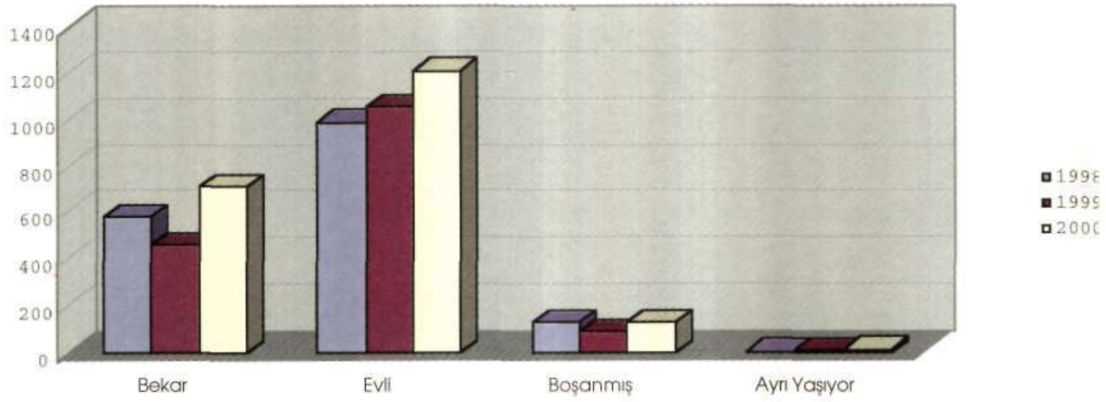
Erkeklerin kadınlara göre daha fazla uyuşturucu bağımlısı oldukları görülmektedir. Aynı durum, Türkiye'de uyuşturucu madde kaçakçılığına karışan şahıslar açısından da paralellik göstermektedir.

4-Medeni Durum

MEDENİ DURUMU	1998 SAYISI	1998 ORANI (%)	1999 SAYISI	1999 ORANI (%)	2000 SAYISI	2000 ORANI (%)
Bekar	583	34.1	462	28.5	713	34.4
Evli	993	58.1	1055	65.1	1214	58.6
Boşanmış	128	7.5	93	5.7	127	6.1
Ayrı Yaşıyor	4	0.3	7	0.7	15	0.9
TOPLAM	**1708**	**100**	**1619**	**100**	**2069**	**100**

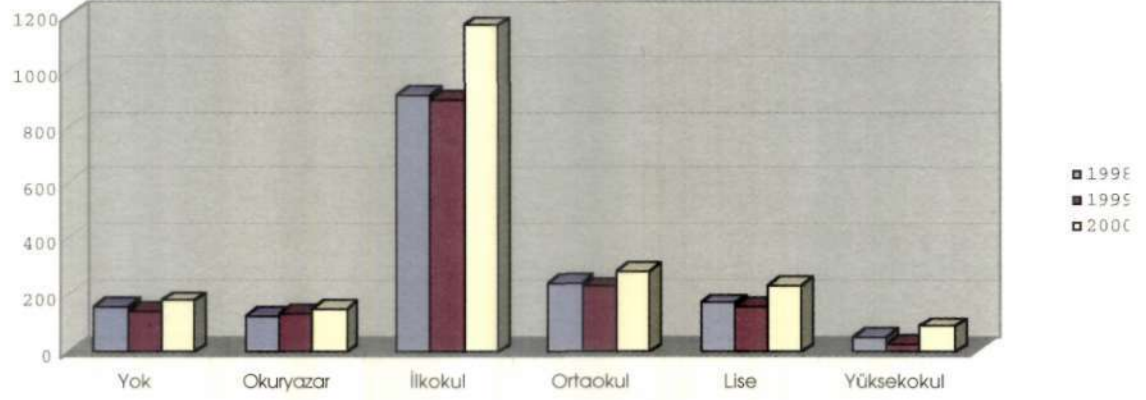
İnsanların medeni durumlarının uyuşturucu kullanımıyla bağlantısına bakıldığında, kullanıcıların %50'sinden fazlasının evlilerden oluştuğu görülmektedir.

5-Eğitim Düzeyi

EĞİTİM DÜZEYİ	1998 SAYISI	1998 ORANI (%)	1999 SAYISI	1999 ORANI (%)	2000 SAYISI	2000 ORANI (%)
Yok	165	9.7	144	8.9	185	8.7
Okuryazar	132	7.7	140	8.8	155	7.2
İlkokul	921	54.2	904	55.9	1168	54.9
Ortaokul	249	14.7	235	14.5	288	13.5
Lise	176	10.4	162	10	237	11.1
Yüksekokul	54	3.3	31	0.9	91	4.6
TOPLAM	**1697**	**100**	**1616**	**100**	**2124**	**100**

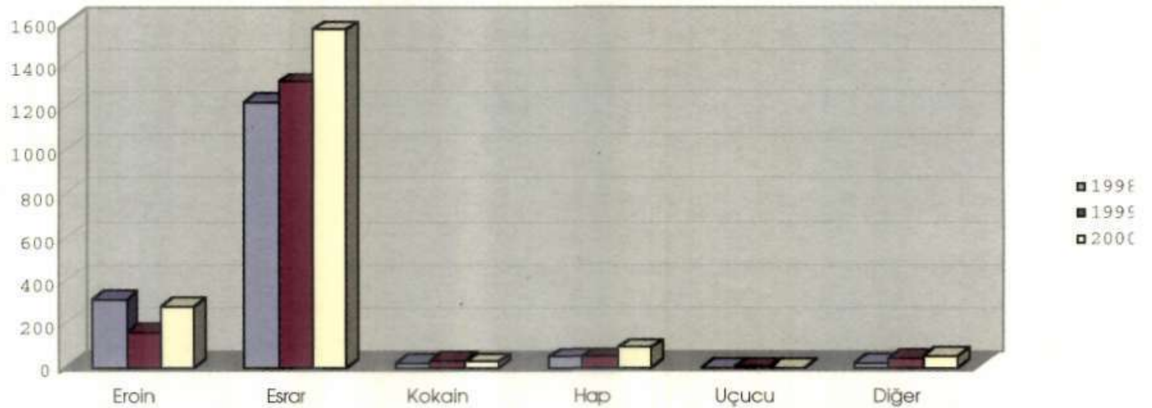
Uyuşturucu kullananların eğitim seviyelerinin genellikle düşük olduğu söylenebilir. Çünkü sanıkların sadece %4.6'sı yüksek öğrenim görmüş, %15.6'sı ise okula hiç gitmemiştir. İlkokul mezunu olanların yoğunluğu ise Türkiye'de ilköğretimin zorunlu olmasından kaynaklanmaktadır.

6-Kullanılan Maddenin Cinsi

KULLANDIĞI MADDE	1998 SAYISI	1998 ORANI (%)	1999 SAYISI	1999 ORANI (%)	2000 SAYISI	2000 ORANI (%)
Eroin	319	19.5	161	10	283	14
Esrar	1228	74.9	1320	82.2	1561	77.4
Kokain	22	1.3	30	1.8	27	1.3
Hap	47	2.8	47	3	93	4.6
Uçucu	1	0.1	4	0.1	1	0.2
Diğer	23	1.4	42	2.9	51	2.5
TOPLAM	1640	100	1604	100	2016	100

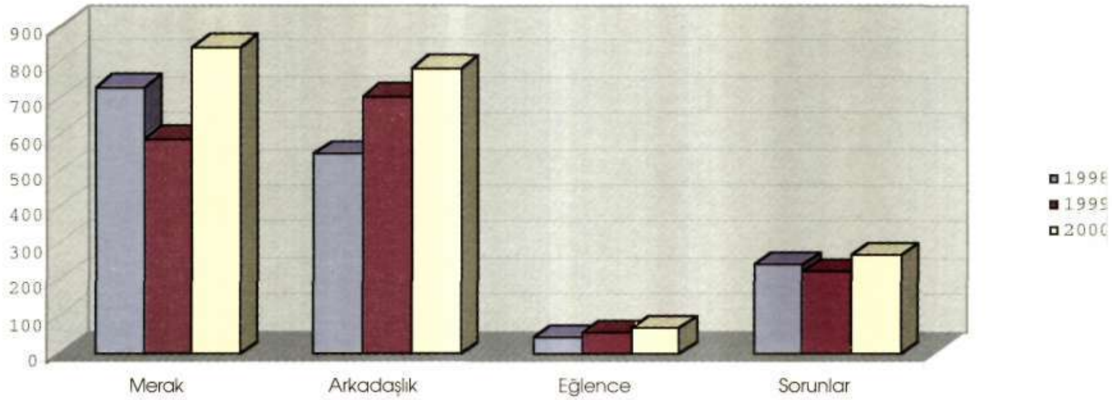
Madde bağımlılarının kullandığı maddelerin hemen hemen tamamını esrar ve eroin oluşturmaktadır. Uyuşturucu kullananlar, genellikle esrar kullanarak bu işe başlamakta ve bir müddet sonra tatminsizlik nedeniyle eroin gibi daha ağır uyuşturucuları tercih etmektedirler. 2000 yılı, 1999 ve 1998 yılları ile karşılaştırıldığında, çok büyük farklar görülmemekle birlikte 1998-2000 yılları arasında eroin kullanımında azalma izlenmektedir. Ancak, 1999-2000 yılları arasındaki oynama, önlemlerin sürekliliğinin sağlanmasının gerekliliği açısından dikkat çekicidir.

7-Başlama Nedeni

BAŞLAMA NEDENİ	1998		1999		2000	
	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)
Merak	735	46.7	594	37.5	847	42.8
Arkadaşlık	552	35	709	44.7	788	39.8
Eğlence	44	2.8	58	3.6	69	3.4
Sorunlar	244	16.5	225	14.2	273	14
TOPLAM	1575	100	1586	100	1977	100

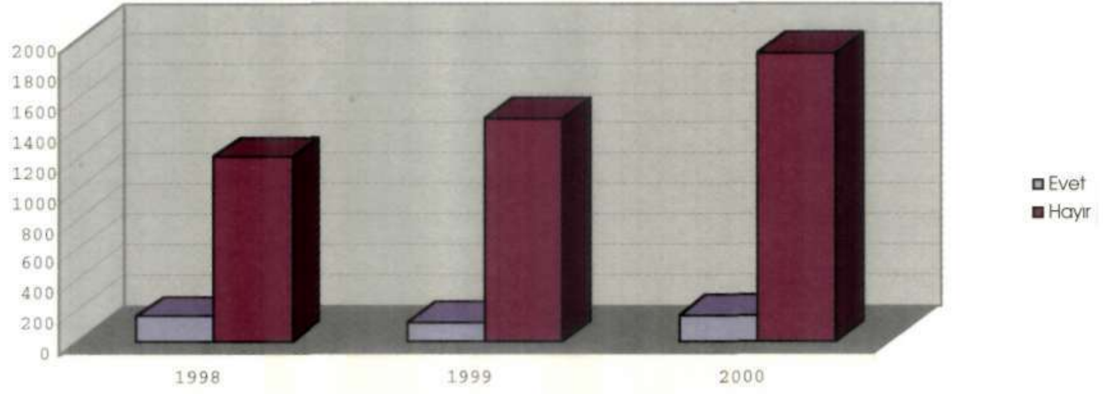
Uyuşturucuya başlama nedenlerinin başında merak ve arkadaşlık gelmektedir. Gençler, genellikle bulundukları arkadaş çevreleri içinde veya bu maddeler ile ilgili olarak çevrelerinden kaynaklanan merak ile madde kullanmaya başlamaktadırlar. Zira, sorunları nedeni ile başladıklarını söyleyenlerinin oranı çok düşüktür Bu sonuçlar, uyuşturucu kullanımı ile mücadelede bilinçli eğitimin önemini ortaya koymaktadır.

8-Maddeyi Temin Suçu İşleyip İşlemediği

MADDEYİ TEMİN SUÇU İŞLEDİ Mİ?	1998		1999		2000	
	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)
Evet	158	11.5	117	7.3	166	8.1
Hayır	1221	88.5	1477	92.7	1907	91.9
TOPLAM	1379	100	1594	100	2073	100

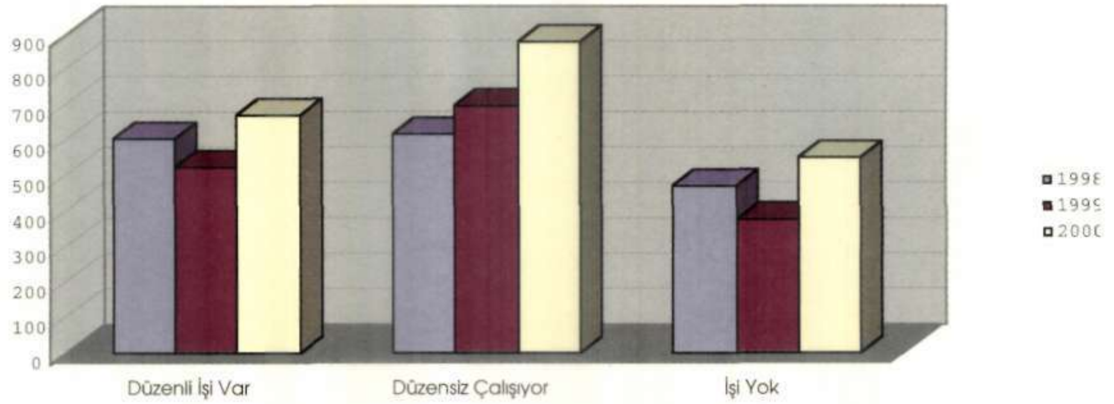
Uyuşturucu kullanıcılarının çoğu ya düzensiz olarak çalışmakta ya da hiç çalışmamaktadır. Bu nedenle kullanıcı, hiç de ucuz olmayan maddeyi temin edebilmek için hırsızlık, gasp, soygun gibi suçlar işleyebilmektedir.

9-İş Durumu

İŞ DURUMU	1998		1999		2000	
	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)
Düzenli İşi Var	605	35.7	528	32.8	673	31.9
Düzensiz Çalışıyor	618	36.4	702	43.6	880	41.7
İşsiz	474	27.9	380	23.6	554	26.4
TOPLAM	1697	100	1610	100	2107	100

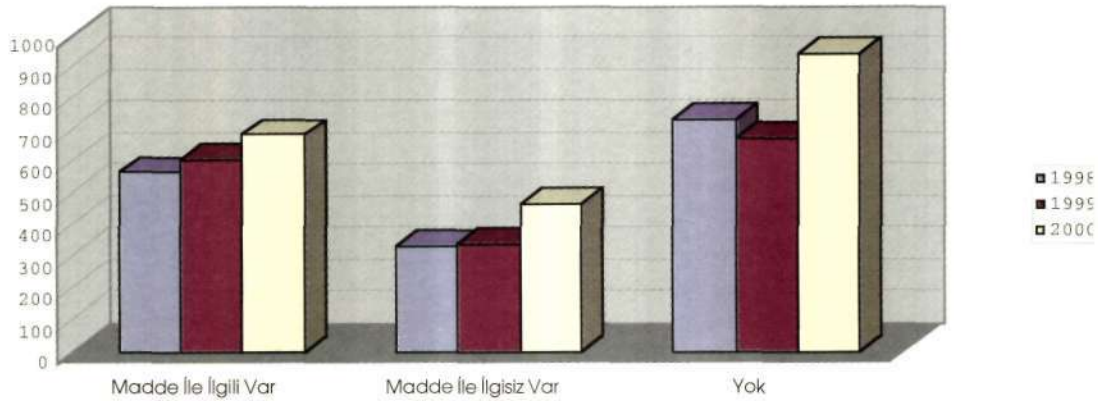
Madde kullananlar arasında düzenli bir işi olmayanlar ve işsiz olanlar çoğunluktadır. Bu durum da düzensiz çalışmanın risk etmeni olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

10-Sabıka Durumu

SABIKASI	1998		1999		2000	
	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)
Madde İle İlgili - Var	567	34.7	607	37.5	685	32.8
Madde İle İlgisiz - Var	334	20.5	341	21	464	22.2
Yok	731	44.8	672	42.5	938	45
TOPLAM	1632	100	1620	100	2087	100

Madde kullananların yarısının madde ile ilgili veya ilgisiz bir sabıkası olduğu görülmektedir. Bu da gerek uyuşturucu temin etmek, gerekse uyuşturucu kullanmaya başladıktan sonra onun olumsuz etkileriyle suça daha meyilli olmak sebeplerinden dolayı, toplumdaki uyuşturucu kullanım oranı ile suç oranının paralellik gösterdiğini işaret etmektedir.

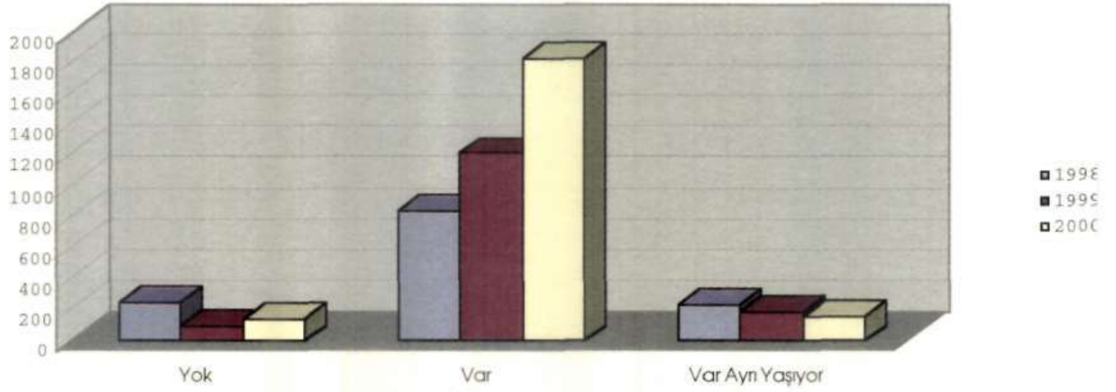

11-Aile Durumu

AİLESİ	1998		1999		2000	
	SAYISI	ORANI(%)	SAYISI	ORANI(%)	SAYISI	ORANI(%)
Yok	251	18.9	100	6.6	147	6.9
Var	845	63.7	1212	80.7	1830	85.8
Var-Ayrı Yaşıyor	230	17.4	189	12.7	154	7.3
TOPLAM	1326	100	1501	100	2131	100

Uyuşturucu madde kullananların çoğunun bir ailesinin olması ve ailesiyle birlikte yaşıyor olması, sadece kimsesiz ve yalnız olanların uyuşturucuya başlayacağı tezini çürütmektedir. Bununla birlikte bir ailesi olup da gerçek manada yalnız olanların uyuşturucuya başlayabileceği gerçeği inkar edilemez. İnsanlarımız sorumlulukları altında bulunanlara gerekli ilgiyi mutlaka göstermelidir. Özellikle çocuklarının her zamanki hareketlerinde meydana gelebilecek değişiklikleri dikkatle izlemeli ve çok geç olmadan soru-

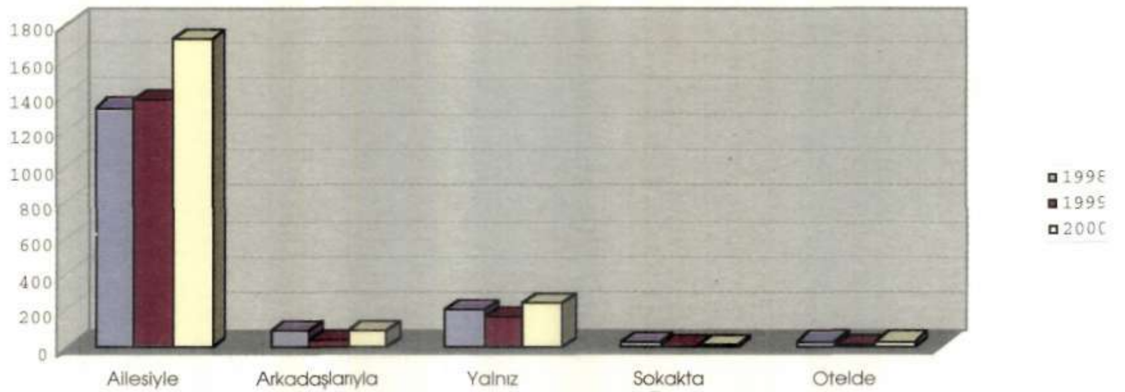
nun önüne geçmelidirler. Unutulmamalıdır ki, doğru yaklaşımlar doğru ve istenilen sonuçları, ilgisizlik ve yanlış yaklaşımlar ise problemleri doğurur.

12-Yaşadığı Yer

YAŞADIĞI YER	1 9 9 8		1 9 9 9		2 0 0 0	
	SAYISI	ORANI(%)	SAYISI	ORANI(%)	SAYISI	ORANI(%)
Ailesiyle	1335	78.3	1378	91	1724	81.3
Arkadaşlarıyla	93	5.5	42	2.8	96	4.5
Yalnız	214	12.6	172	5.4	250	11.7
Sokakta	27	1.6	7	0.2	16	0.7
Otelde	35	2	14	0.6	33	1.8
TOPLAM	1704	100	1513	100	2119	100

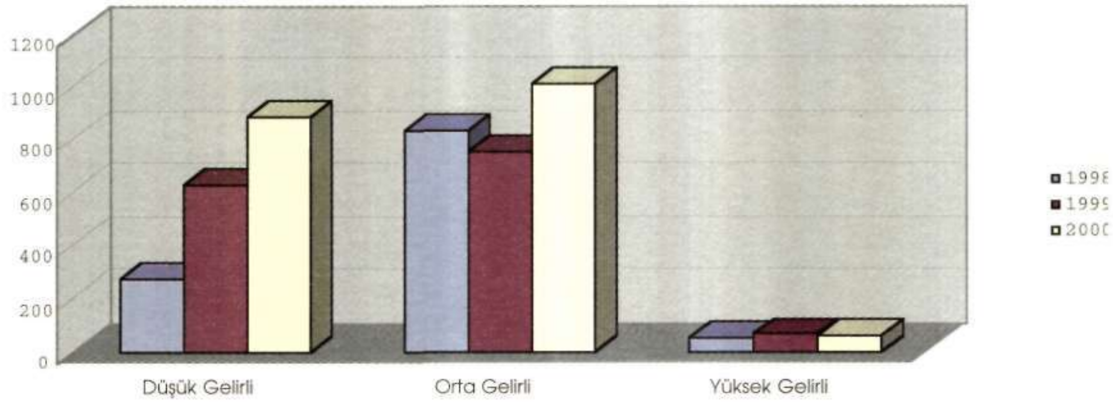
Uyuşturucu kullananların yarıdan fazlasının (%81.3) ailesi ile birlikte yaşıyor olması da çok düşündürücüdür. Bu durum, uyuşturucu kullanımı ile mücadelede aileye düşen görevin önemini gözler önüne sermektedir.

13-Ailesinin Gelir Durumu

AİLESİNİN GELİR DURUMU	1998		1999		2000	
	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)
Düşük Gelirli	271	23.4	634	43.6	892	45.3
Orta Gelirli	838	72.4	755	52	1013	51.5
Yüksek Gelirli	48	4.2	65	4.4	60	3.2
TOPLAM	1157	100	1454	100	1965	100

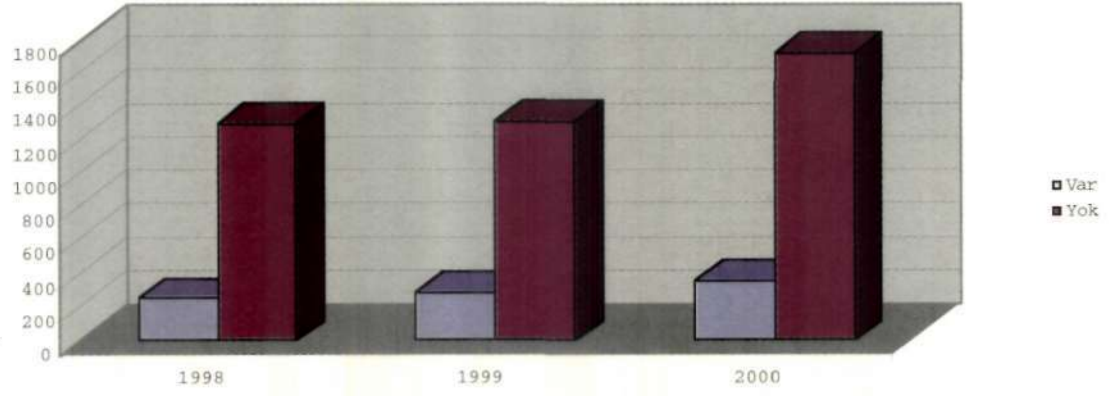
Yüksek gelirli ailelere sahip uyuşturucu kullanıcılarının oranı yüzde 3,2'lerde kalmaktadır. Bu durum, uyuşturucu kullanımının düşük hayat standardının doğurduğu olumsuzluklar ile doğru orantısını göstermektedir.

14-Tedavi İsteği

TEDAVİ İSTEĞİ	1998		1999		2000	
	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)	SAYISI	ORANI (%)
Var	254	16.3	285	17.8	361	17.3
Yok	1301	83.7	1312	82.2	1724	82.7
TOPLAM	1555	100	1597	100	2085	100

Anketteki en ilginç sonuçlardan birisi ise, bağımlının tedaviyi istememesidir. Tedavi isteyenlerin oranı gittikçe yükselse de bu durumun tedavi kurumlarınca da çok iyi değerlendirilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde uyuşturucu bağımlılığı korkulacak, halkı paniğe sürükleyecek boyutta değildir. Ancak hafife de alınmaması gereken çok önemli bir konudur.

İKİNCİ BÖLÜM

MALİ (EKONOMİK) SUÇLAR

Ülke ekonomisi ve kamu düzenini olumsuz yönde etkileyen, haksız rekabete sebep olan ekonomik suçlar, günümüzde bütün dünya ülkelerinin öncelikli olarak mücadele ettiği suç grupları arasında yer almaktadır.

Özellikle kaçakçılık fiilleri, yerli sanayinin korunmasını ve geliştirilmesini olumsuz yönde etkilemekle birlikte, terör örgütlerinin de önemli finans kaynaklarından birisidir.

Ekonomik suçları;

I-Kaçakçılık

II-Yolsuzluk

III-Sahtecilik

IV-Nitelikli Dolandırıcılık

V-Tefecilik şeklinde gruplamak mümkündür.

I-KAÇAKÇILIK SUÇLARI

Kaçakçılık Suçlarını;

1)Trafiğine Göre

A)Gümrük Kapılarından Yapılanlar

B)Kara Sınırlarından Yapılanlar

C)Denizden Yapılanlar

D)Havayoluyla Yapılanlar

2)Yapanlara Göre

A)Ferdi

B)Toplu

C)Teşekkül Halinde

3)Ülkeye Giriş ve Çıkış Şekline Göre

A)Giriş (CİF)

B)Çıkış (FOB)

4)Taşınanın Cinsine Göre

A)Gümrük Kaçakçılığı

B) Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı

C)Döviz ve Kıymetli Taş Kaçakçılığı

D)Organ ve Doku Kaçakçılığı

E)İnsan Kaçakçılığı başlıkları altında incelemek mümkündür.

2000 yılında gerçekleşen kaçakçılık olaylarına ilişkin değerlendirmeler, "Taşınanın Cinsine Göre" sınıflandırılarak aşağıda açıklanmıştır.

A)GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI

1918 Sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunda belirtildiği üzere:

Kaçakçılığın Tanımı (1918 Sayılı Kanunun 1.Maddesi):

Ülkemize ithali ya da ülkemizden ihracı yasak olan veya ithal ve ihracı gümrük muamelesine tabi olan bir maddeyi gümrük işlemleri yaptırılmadan ithal-ihraç etmek veya bunlara teşebbüs etmek, bu maddeleri yurt içinde satmak-satın almak ve bilerek nakletmek,

Ayrıca devletçe ihraç şartıyla müşteriye satılan bir malın iç piyasada tüketime sunulması ya da zorunlu haller olmadıkça süresi içinde ihraç edilmemesi, devletin tekeli altında bulunan maddeleri mezun veya salahiyeti olmaksızın Türkiye'ye ithal etmek veya ithale teşebbüs etmek, memleket içinde bir yerden başka bir yere sevk ve nakletmek, saklamak, satılığa çıkarmak veya satmak, bilerek kabul etmek, satın almak, istimal veya istihlak etmek (tütün ve sigara kağıdı mutlak olarak), Türkiye dahilinde imal etmek veya imal için hariçten alet ve edevat ithal eylemek veya ithale teşebbüs etmek veya bu alet ve edevatı dahilde imal etmek veya nakletmek veya istimal etmek veya hıfzetmek veyahut failin ne maksatla kullanacağını bilerek tedarik eylemek, özel kanunlar gereğince muayyen işler resimden muaf olarak veya az resimle ithal olunan veya hükümetçe verilen resmi veya inhisara tabi maddeleri, tahsil edildikleri yerden başka yerlerde kullanmak veya satmak, bilerek satın alma, kanuni hakkı olmaksızın veya hakkından fazla olarak almak veya bu hususta beyanname doldurmak veya tasdik ettirmek veya etmek olarak tanımlanır.

Kaçakçılık Suçlarını İhbar Yükümlülüğü Olanlar (1918 Sayılı Kanunun 2.Maddesi):

-Devletin, mahalli idarelerin, belediyelerin ve bunlara ait müesseselerin memur ve müstahdemleri,

-Mahalle veya köy muhtarları ve ihtiyar heyeti azaları,

-Mahalle, kır ve orman bekçileri,

-Köy korucuları.

Kaçakçılık Suçlarının Men ve Takibi İle Görevli Olanlar (1918 sayılı Kanunun 3. Maddesi):

-Her mahallin en büyük mülkiye memuru,

-Gümrük muhafaza amir ve memurları,

-Tekel memurları,

-Emniyet hizmetleri sınıfına dair personel,

-Jandarma subay, astsubay, uzman çavuş ve eratı,

-Sahil Güvenlik Komutanlığı subay, astsubay ve eratı.

Kaçakçılık Suçlarında Arama Yöntemi (1918 Sayılı Kanunun 7-10.Maddeleri):

-Kaçak eşya, her türlü silah, mühimmat, patlayıcı ve uyuşturucu maddelerin bulunduğu şüphe edilen her denk veya sandıkta veya nakle yarayan diğer araçlarda arama yapılır. (Madde 7)

-Meskenler ve müştemilatında arama mahallin en büyük mülkiye amirinin vereceği yazılı izinle arama yapılır.

-Arama kararı vermeye yetkili makamların meskenlerinde arama yapılması gerekiyorsa, idare amirinin izni ile arama gerçekleştirilir. Arama sırasında muhtar veya ihtiyar heyetinden ya da mahalle sakinlerinden iki kişi hazır bulundurulur.

-İzin veren makamın işarı üzerine aramada bulunacak subayın izamına askeri merciler mecburdurlar.(Madde-8)

-Dükkan, mağaza, ticaret ve alışveriş yapılan hususi evler, depo, ambar, antrepo, han, otel, pansiyon, sinema, tiyatro,

gazino, kahvehane, bar, dansing ve bunlara benzer yerler ve müştemilatı umuma açık oldukları müddetçe ve umuma açık yerlerde arama izinsiz yapılabilir. (Madde-9)

-Gümrük salonlarında kaçak eşya sakladığından şüphe edilen şahısların üzeri sivil, asker ayrılmaksızın kayıt ve şartsız aranabilir. Gümrük mıntıkası içerisindeki bu arama en yakın bir karakola veya bir hükümet dairesine veya askeri garnizona götürülerek yapılır. Kadınlar üzerinde arama bir kadın marifetiyle yapılır. (Madde-10)

Kaçakçılık Suçlarını Ağırlaştıran ve Hafifleten Nedenler:

1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun 20, 25 ve 26. maddelerinde yazılı suçların;

a) Kaçakçılığın men, takip ve tahkiki ile mükellef memurlar tarafından,

-işlenmesi,

-işleyenlere yardım edilmesi,

- bilerek müsamaha edilmesi,

- kanunda yazılı vazifelerini ihmal ve suiistimal etmeleri,

- irtikapta bulunmaları,

- rüşvet almaları,

- sahtekarlık fiilini işlemeleri.

b) Kaçakçılığın ateşli silahlarla işlenmesi,

c) Ceza ehliyeti olmayanların kaçakçılık suçlarında kullanılması durumunda cürümler için kanunda belirtilen cezalar yine kanunda belirtilen miktarda artırılarak verilir.

1918 sayılı kanunda yazılı kaçakçılık suçlarından birine iştirak etmiş olan bir şahıs, görevlilerce haber alınmadan evvel gelip de;

-kaçakçılığı,

-faillerini,

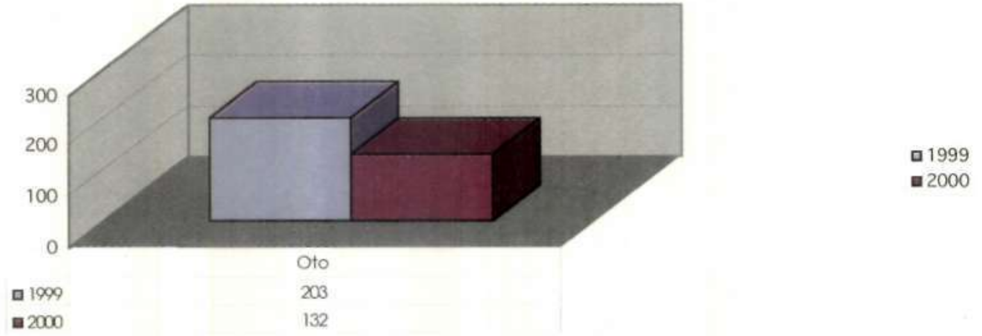
-kaçak eşyanın saklanmış veya satılmış olduğu yerleri yetkili memurlara haber verirse, fiiline karşılık gelen cezadan muaftır. Muhbir ikramiyesine müstahaktır. Haber alındıktan sonra fiilin etrafıyla çıkmasına hizmet ve yardım eden şeriklerin cezası yarısına indirilir.

4458 sayılı yeni Gümrük Kanunu'na göre; "Gümrük Bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dahildir. Gümrük Hattı ise, Türkiye Cumhuriyetinin siyasi sınırlarıdır. Sınır Kapıları Gümrük Kanununa göre belirlenir".

1-GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI TÜRLERİ

a) Oto Kaçakçılığı :

Yurtdışında bedeli ödenerek, kiralanarak, çalınarak vb. yöntemlerle elde edilen araçların, Türkiye Gümrük Hattı'ndan, ait olduğu yabancı ülkenin plakası, trafik tescil belgeleri veya sahte belgelerle ülkemize sokulması ve ithal işlemleri yapılmadan ülke içinde yabancı ülkeye ait plaka ve tescil belgelerinin şahsi marifetlerle yok edilerek, çeşitli yollarla Türkiye trafiğine

Şekil-1(1999-2000 Yıllarında Ele Geçirilen Kaçak Otoların Sayısal Oranları)

kayıt ve tescil ettirilmesi ya da vergisi ödenmiş, millileştirilmiş araç gibi gösterilerek ikinci, üçüncü şahıslara satılması yoluyla gerçekleştirilmektedir.

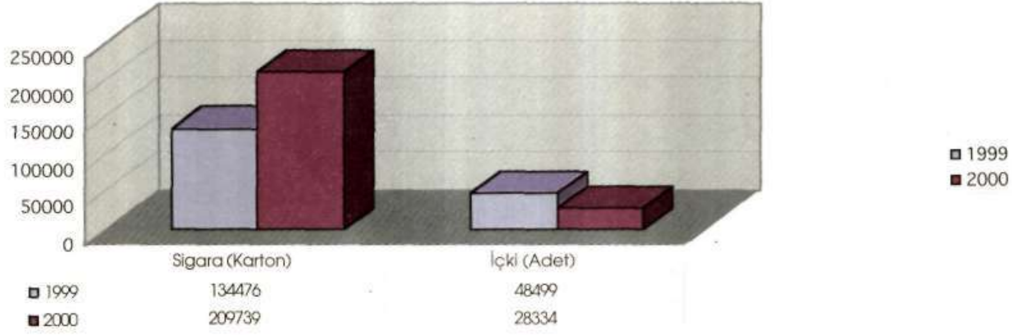
b) Tekel Maddeleri Kaçakçılığı :

Doğu ve Güneydoğu sınırlarımızın fiziki şartları nedeniyle Ülkemize kaçak olarak getirilen maddelerin içerisinde zaman zaman tekel maddelerinin olduğu diğer yandan da Bulgaristan'dan deniz yoluyla Trakya Bölgesi ve İstanbul'a kaçak tekel maddeleri getirildiği şeklinde duyumlar alınmakla birlikte henüz somut bir olaya rastlanmamıştır. Ayrıca, gümrük girişlerinde, beyana göre denetim uygulamasını amaca aykırı olarak kullanan şahısların, getirmeleri gereken yasal miktardan fazla içki ve sigarayı (yasal olan miktar kişi başına üç karton sigara, yedi şişe içki) ülkemize soktukları değerlendirilmektedir.

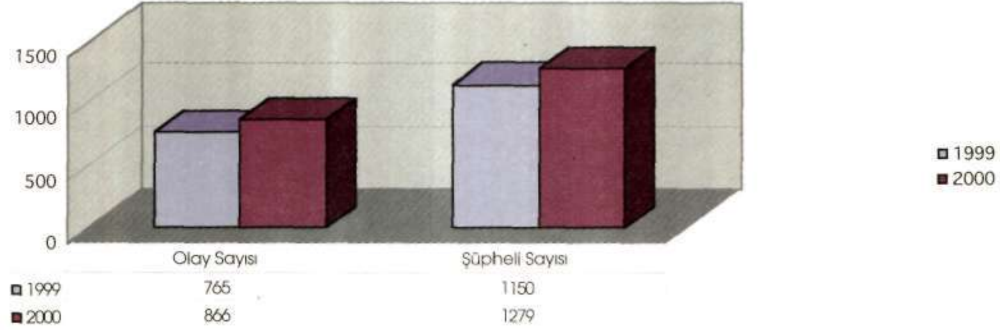
Bununla birlikte ülkemizde, son yıllarda sayısal olarak artmakta olan serbest bölgelerimizdeki yapılaşma yetersizliği (çevre engeli, kontrol kuleleri vs.) ve denetim eksikliği nedeniyle, ihraç amacıyla getirilmiş olan tekel ürünlerinin, tüketilmek üzere iç pazara sunulduğu da görülmektedir.

Ülkemizde 200.000'in üzerinde tekel bayisinin bulunması, denetimle ilgili Tekel Genel Müdürlüğünün personel sayısının yetersiz olmasından dolayı yeterli kontrollerin yapılamaması, ancak ihbar olması halinde bayi denetimlerinin yapılması gibi faktörlerin kaçakçılığın artışında önemli etken olduğu değerlendirilmektedir.

Sigaranın, 3291 sayılı Kanunla gümrük kaçağı kapsamına alınması ve hapis cezası yerine, belli bir limitin altındaki sigara kaçakçılığına para cezası verilmesi, ithal sigaralar ile kaçak olarak yurdumuza getirilip, daha ucuza satılan sigaralar arasında fiyat farkının bulunması gibi etkenlerin, kaçakçılığı teşvik edici özellik arz ettiği düşünülmektedir.

Şekil-2 (1999-2000 Yıllarında Ele Geçirilen Kaçak Tekel Maddeleri Dağılımı)

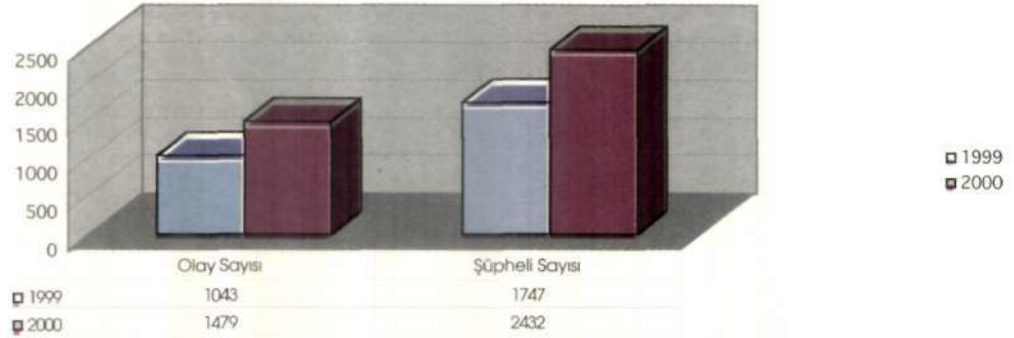
Şekil-3 (1999-2000 Yılları Tekel Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayısı)

c) Emtia Kaçakçılığı :

Otomobil ve tekel maddeleri dışındaki diğer maddelerin kaçakçılığına, Emtia Kaçakçılığı denmektedir (Ev eşyası, elektronik cihazlar, giyim eşyası, süs eşyası vb.).

Kıyı ve sınır ticareti kapsamında getirilmesine izin verilen emtianın, izin verilen iller dışında ticaretinin yapılmasında artış yaşandığı görülmektedir ki; artışın, bu suçu işleyenler hakkında sadece hükümet emirlerine uymama suçundan işlem yapılması ve az miktarda para cezası verilmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Ayrıca, permi hakkıyla getirilen eşyaların ikinci ve üçüncü şahıslara devredilmesi yasağının 1985 yılında kaldırılmasından sonra, bu yolla getirilen eşyaların satıldığı alışveriş merkezlerinin oluşmaya başladığı ve bu mağazalarda Uzak Doğu ülkelerinden eksik vergi ödenerek getirilen mallar ile ülkeye kaçak olarak getirilen eşyaların da satıldığı görülmektedir.

Şekil-4 (1999-2000 Yılları Gümrük Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayısı)

2-GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI OLAYLARI DEĞERLENDİRMESİ

Ülkemize giriş ve çıkışlarda, en önemli kontrol mekanizması olan gümrüklerin daha modern hale getirilmesi, ulusal ve uluslararası network ağı kurulmak suretiyle hızlı bir biçimde veri transferi yapılarak, ülkemize giriş-çıkış yapan her türlü emtianın sistem üzerinden kontrolünün sağlanması, gümrük kaçakçılığı ile mücadeleye büyük ölçüde katkı sağlayacaktır.

Teknoloji gelişmesiyle, iletişim ve ulaşım alanında gelinen nokta, suç organizasyonlarının da önüne sayısız seçenekler sunmakta, haksız menfaat teminini amaç edinenler, ellerine geçen fırsatları en iyi şekilde değerlendirme yoluna gitmektedirler. Bu çerçevede, 1932 tarihinde düzenlenen ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi Hakkında Kanun'un yetersiz kaldığı düşünülmektedir.

Mevcut yapı içerisinde, bürokratik yazışmalar ve kurumlar arası işbirliğinin yetersiz olması sonucu meydana gelen zaman ve iş gücü kaybı da kaçakçıların hareket alanını genişletmektedir. Bu nedenle, koordine eksikliğinin giderilmesi için ilgili kurumlarda yeni yapılanmalara gidilmektedir.

Ülkemizde, kaçakçılık olaylarının önemli bir kısmını oluşturulan hayali ihracat, sadece karaparanın aklanması için yapılmamaktadır. Bu yasadışı işlem sonucu, devletin hazinesi de zarara uğratılmaktadır. Çünkü maliyeden, asılsız faturalarla, katma değer vergisi alınmaktadır.

Gümrük kaçakçılığının meydana gelmesinde, yolsuzlukların katkısı da küçümsenmeyecek boyutlardadır. Sahte evrak düzenlenmesi de, bu suçun işlenmesini kolaylaştırmakta, dolayısıyla kontrol güçleştirmektedir.

1999 ve 2000 yıllarındaki gümrük kaçakçılığı olayları değerlendirildiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır; 1999 yılında bu suçlardan 1043 şahıs yakalanırken; 2000 yılında bu rakam, yaklaşık %40 oranında artarak 1479'a ulaşmıştır. Buna bağlı olarak, yakalanan şahıs sayısı 1747'den 2432'ye yükselmiştir. Tekel maddeleri kaçakçılığında da aynı artış gözlenmiş, yakalanan şahıs sayısı ve meydana gelen olay sayısında yaklaşık %15 oranında artış olmuştur.

Sigara ve içki kaçakçılığı olaylarına bakıldığında; 2000 yılı içerisinde, 1999 yılına oranla sigara kaçakçılığında %50'nin üzerinde bir artış meydana gelirken, içki kaçakçılığı olaylarında geçen yıla oranla, yaklaşık %60 oranında bir düşüş gerçekleştiği görülmektedir.

Sigara içme yaşının her geçen gün düşmesi, sigaranın arz ve talebinde de artış meydana getirmektedir. Sigaraya olan talep yüksek olduğundan, kolay alıcı bulunabilmekte, kaçakçılar da, piyasaya kolayca sürülebilen sigaradan büyük paralar kazanabilmektedirler.

B) KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI KAÇAKÇILIĞI

Kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı suçları 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu kanununa göre kültür ve tabiat varlıkları şunlardır;

1- KÜLTÜR VARLIKLARI

Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait, bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili olan ve yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan tüm taşınır ve taşınmaz varlıklarımızdır.

Kültür varlıkları iki ana grupta değerlendirilir;

a) Taşınmaz Kültür Varlıklarımız

Bunlar, taşınması mümkün olmayan eserlerimizdir. Örneğin, kaya mezarlıkları, yazılı resimli ve kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, kale, hisar, burç, türbe, kümbet, medrese vb. gibi yerler.

Ogüst Mabedi

b) Taşınır Kültür Varlıklarımız

Bunlar ise, taşınmaya elverişli olan eserlerdir. Örneğin, sikke, halı, kilim, el yazmaları, çanak, çömlek, anfora, heykelcikler vb. eserler. Özellikle sikkeler, taşınması kolay ve talebi fazla olan eserlerdir.

Taşınır Kültür Varlıklarımız iki ana grupta değerlendirilir;

Sikke

-Arkeolojik Eserler:

Jeolojik devirlerden itibaren zamanımıza kadar intikal eden ve genellikle kazı ve benzeri çalışmalar sonucu ortaya çıkartı-

lan, sanat ve estetik değerleri veya estetik ölçüleri bakımından korunması gerekli olan insan yapısı eserlerdir.

Ana Tanrıça Heykeli

-Etnoğrafik Eserler:

Halkın hayat tarzını, kültürünü temsil eden araç ve gereçler ile bilim, kültür, din ve mimari sanatlarla ilgili belge değeri bakımından korunması gerekli olan insan yapısı eserlerdir.

2-TABİAT VARLIKLARI

Jeolojik devirlerle tarih öncesi ve tarihi devirlere ait, ender bulunmaları, özelikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli olan, yer üstünde, yer altında, veya su altında bulunan değerlerimizdir.

Örnek: Tarihi mağaralar, kaya sığınakları, özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları vs.

3- KÜLTÜR VARLIKLARIMIZIN TESPİTİ VE TESCİLİ

Ülkemizde, tarihin çeşitli dönemlerinde bir çok uygarlığın yerleşim alanı olmasından dolayı, geçmiş uygarlıklara ait çok sayıda eser ortaya çıkarılmaktadır.

a) Eski Eser Koleksiyonculuğu Ve Ticareti:

Ülkemizde, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile buna dayalı olarak çıkarılan 15.03.1984 gün ve 18342 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıkları Koleksiyonculuğu ve Denetimi Hakkında Yönetmelik" hükümleri uyarınca kültür varlığı koleksiyonculuğu yapılabilmektedir.

Gerçek ve tüzel kişiler Kültür Bakanlığınca verilecek izin belgesi ile korunması gerekli taşınır kültür varlıklarından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilirler.

b) Eski Eser Koleksiyonculuğunda Uyulması Gerekli Esaslar

-Kültür Bakanlığı'ndan izin alınır.

-Eserler envanter defterlerine kayıt edilir.

-Envanter defterlerinde kayıtlı her türlü eser, 15 gün önceden Kültür Bakanlığı'na bildirmek şartı ile koleksiyoncular arasında değiştirilebilir veya satılabilir.

-Satın almada öncelik Kültür Bakanlığı'na aittir.

-Koleksiyonlar, Kültür Bakanlığınca görevlendirilecek elamanlar veya ilgili müze müdürlerince yılda bir defadan az olmamak üzere denetlenir.

-Denetlemelerde; eserin sağlığı, güven-

liği, envanter defterine kaydedilmeyen eser bulunup bulunmadığı, koleksiyonda eksik eser olup olmadığı incelenir.

Yapılan araştırmada, ülke genelinde 1036 kişinin koleksiyonculuk belgesine sahip olduğu, bugüne kadar 49 koleksiyoncunun eski eser kaçakçılığı olayına karıştığı tespit edilmiştir.

c) Eski Eser Ticareti

Ülkemizde 2863 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu" ile buna dayalı olarak çıkarılan 11.01.1984 tarih ve 18278 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "Taşınır Kültür Varlığı Ticareti ve Bu Ticarete Ait İşyerleri ile Depoların Denetimi Hakkında Yönetmelik" hükümleri uyarınca kültür varlığı ticareti yapılabilmektedir.

d) Eski Eser Ticaretinde Uyulması Gerekli Esaslar

Eski eser ticareti yapmak isteyenlerin;

-Kültür Bakanlığı'ndan ruhsat alması gerekir.

-Eski eser ticareti yapmak isteyen kişinin ve işyerinin, yönetmelikte belirtilen hususlara uygun olması gerekir.

-Yönetmenlikteki kıstaslara uygun olan kişi ve işyerlerine, müze müdürlüklerince ruhsat verilir.

-Verilen ruhsatlar 3 yıl süreyle geçerlidir.

-Ticareti yapılacak eser hakkında, müzelere alınmasına gerek görülmediğine dair, ilgili müzelerce verilmiş belgenin bulunması gerekir.

-Ticarethanelerden başka bir yerde alım satım yapılamaz.

-Ticarethanelerinin dışında kültür varlığı bulundurulamaz.

-Ancak, ihtiyaç halinde ticarethane ile bağlantılı olmak şartıyla belgelenmiş kültür varlıkları için depo kullanılabilir.

-Ticarethaneler ve depolar başka bir amaç için kullanılamaz.

4- DEFİNE ARAMA

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre izinsiz define aramak yasaktır. Define aramak isteyenler, define arayacakları yerin bağlı olduğu en büyük mülki amire bir dilekçeyle müracaat ederler. Mülki amir tarafından, define aranmasında sakınca bulunup bulunmadığını en yakın müze müdürlüğüne tespit ettirilerek, uygun görülmesi halinde define arayacaklara 1 yıl süreyle geçerli olmak üzere ruhsatname verilebilir.

Define araması, define aranacak yere en yakın müzeden görevlendirilecek uzman başkanlığında Maliye ve İçişleri Bakanlıklarının mahalli birer temsilcisi gözetiminde yapılır.

Define aramasında çıkan buluntular, Kültür Bakanlığınca tayin edilecek en az 3 kişilik bir uzman heyetine incelettirilerek, kültür ve tabiat varlığı ise müzelere, define ise Maliye Bakanlığına teslim edilir.

Bulunan definenin parasal değeri Maliye Bakanlığınca belirlenerek, define; ha-

zine arazisinde bulunmuşsa arayıcıya %50'si, özel veya tüzel kişilere ait arazide bulunmuşsa %40'ı arayıcıya, %10'u ise mülk sahibine verilir. Arayıcı, bulunan kültür ve tabiat varlıkları üzerinde hiç bir hak iddia edemez.

5-KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI KAÇAKÇILIĞI OLAYLARI DEĞERLENDİRMESİ

Tarihi eser kaçakçılığının yöntem ve tekniklerine bakıldığında, olayların profesyonelce ve uluslararası düzeyde sürdürüldüğü gözlenmektedir. Yurtdışına kaçırılan kültür varlıklarımızın ülkemize iadesi için devletimiz, yasal yollardan her türlü hukuki girişimde bulunmakta ve bunun için de çok yüksek meblağlarda ödeme yapmaktadır. Tüm bu çalışmalara rağmen Anadolu kökenli eserlerin bir çoğu halen yurt dışında bulunmaktadır.

Halkımızın kültür varlıkları konusundaki bilinçlenme eksikliği, bu suç için yasalarda öngörülen müeyyidelerin caydırıcılıktan uzak olması, 2863 sayılı yasada öngörülen ikramiye ödemelerinin yetersizliği ve eser satın alma için yeterli ödeneğin ayrılamaması, kolay para kazanma yöntemlerinden biri olması, yabancıların Anadolu kökenli eserlere ilgisinin devam etmesi gibi faktörler eski eser kaçakçılığının artmasına neden olmaktadır.

Bu sebeple;

-Vatandaşlarda, eski eser bilincinin geliştirilmesi için, basın ve yayın kuruluşları yolu ile bilgilendirme çalışmaları artırılmalı,

-Yasal düzenleme yapılarak öngörülen cezaları caydırıcı hale getirilmeli,

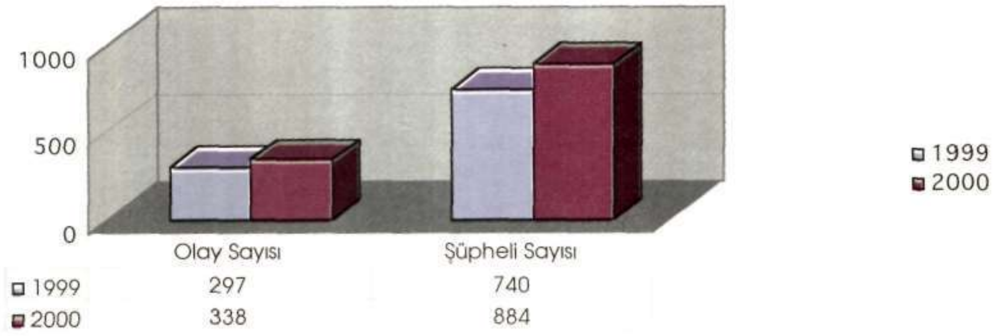
-İkramiye ödemeleri ve eser satın almak için gerekli kaynakların temin edilerek vatandaşlar tarafından müzelere teslim edilen eserlere gerçek değeri ödenmeli,

-Tarihi eser kaçakçılığı ile ilgili bütün birimler, karşılıklı işbirliği ve eşgüdüm içerisinde çalışarak kaçakçılık minimum düzeye indirilmeli,

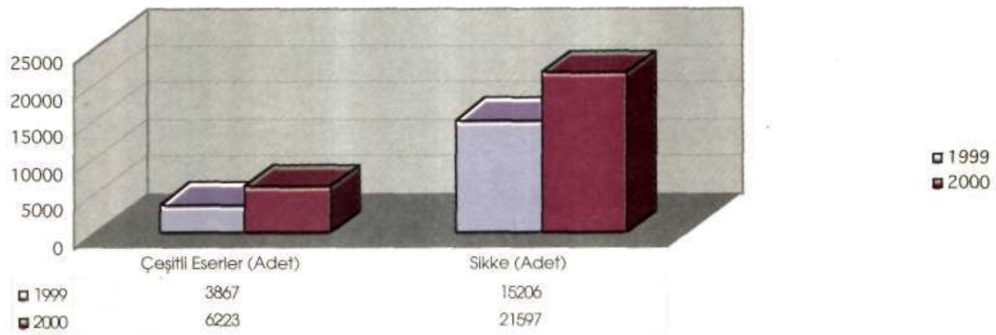
-Yıllardan beri devam eden kültürel varlıklarımızın yurt dışına kaçırılması ve yağmalanmasını önlemek için, toplumun her kesimi bilinçlendirilmeli ve eğitilmelidir.

Kuşkusuz çağdaş bir toplum olmanın koşullarından biri, kültür ve tabiat varlıklarımızı insanlığın ortak mirası olduğu bilinciyle korumak ve gelecek kuşaklara taşımaktır. Bu, ülkemizin tarihine ve geleceğine karşı bir sorumluluğumuz olduğu kadar, kültürel kimliğimizin zenginleşmesi ve pekişmesi için de gereklidir.

Çünkü eski eser ithal eden ülkeler, bilinçsiz insanları aracı yaparak höyükleri kazdırmakta, tümülüs ve ören yerlerini soydurmakta ve elde edilen eserlerimizin yurt dışına kaçırılmasına neden olmaktadır. Eski eser kaçakçılığından, en çok zarar gören ülkelerden biri olan ülkemizin, bu zararı en aza indirgemek için yoğun bir çaba sarf etmesi gerekmektedir. Bu mücadele yapılırken, korunmaya çalışılan kültür varlıklarının, dünya kültür mirasının bir parçası ve insanlığın ortak malı olduğunun bilincinde olunmalıdır. Sonuç olarak; Batı ülkelerinde gelişen koleksiyonculuk ve müzecilik faaliyetlerine paralel olarak eski eser kaçakçılığı ülkemizde de varlığını korumaktadır.

Şekil-5 (1999-2000 Yılları Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayısı)

Şekil-6 (1999-2000 Yıllarında Yakalanan Kültür ve Tabiat Varlıkları Dağılımı)

C) DÖVİZ ve KIYMETLİ TAŞ KAÇAKÇILIĞI

1567 sayılı "Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanun"a dayanılarak çıkarılan 32 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile döviz ticareti, taşınması, mevduat hesabı açtırılması ve ülkemize getirilmesi serbest bırakılmıştır. Ancak yurtdışına gidişlerde 5000 ABD Dolarından daha fazla miktarda döviz belgelenmesi şartıyla yurtdışına çıkarılabilmektedir.

Diğer yandan, aynı Bakanlar Kurulu Kararı ile kıymetli taşların ithal ve ihracında uyulması gereken kurallar da düzenlenmiştir. Belirtilen bu kurallara aykırı hareket edilmesi halinde anılan kanun hükümlerine muhalefetten işlem yapılmaktadır.

D)ORGAN ve DOKU KAÇAKÇILIĞI

Zaman zaman gündemi işgal eden yasadışı organ ticareti (genellikle böbrek) olaylarında meydana gelen artışın sebepleri arasında, insanların içerisinde bulunduğu ekonomik durum ve sağlık şartları ile organların yüksek fiyatlarla alıcı bulması gibi faktörler bulunmaktadır.

2238 sayılı "Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanu-

nu"na göre yapılacak organ naklinde uyulması gerekli hususlar şunlardır:

1) Yaş ve Nitelik (Mad. 5) : On sekiz yaşını doldurmamış ve mümeyyiz olmayan kişilerden organ ve doku alınması yasaktır.

2) Muvafakat (Mad. 6): On sekiz yaşını doldurmuş ve mümeyyiz olan bir kişiden organ ve doku alınabilmesi için vericinin en az iki tanık huzurunda açık, bilinçli ve tesirden uzak olarak önceden verilmiş yazılı ve imzalı veya en az iki tanık önünde sözlü olarak beyan edip imzaladığı tutanağın bir hekim tarafından onaylanması zorunludur.

3) Bilgi Verme ve Araştırma Yükümlülüğü (Mad. 7): Organ ve doku alacak hekimler:

a)Vericiye, uygun bir biçimde ve ayrıntıda organ ve doku alınmasının yaratabileceği tehlikeler ile, bunun tıbbi, psikolojik, ailevi ve sosyal sonuçları hakkında bilgi vermek;

b)Organ ve doku vericinin, alıcıya sağlayacağı yararlar hakkında vericiyi aydınlatmak;

c)Akli ve ruhi durumu itibariyle kendiliğinden karar verebilecek durumda olmayan kişilerin vermek istedikleri organ ve dokuları almayı reddetmek;

d)Vericinin evli olması halinde birlikte yaşadığı eşinin, vericinin organ ve doku verme kararından haberi olup olmadığını araştırıp öğrenmek ve öğrendiğini bir tutanakla tespit etmek;

e)Bedel veya başkaca çıkar karşılığı veya insancıl amaca uymayan bir düşünce ile verilmek istenen organ ve dokuların alınmasını reddetmek;

f)Kan veya sıhri hısımlık veya yakın kişisel ilişkilerin mevcut olduğu durumlar ayrı olmak üzere, alıcının ve vericinin isimlerini açıklamamak zorundadırlar.

4) Ceza Hükümleri (Mad. 15): Bu kanuna aykırı şekilde organ ve doku alan, saklayan, aşılayan ve nakledenlerle bunların alım ve satımını yapanlar, alım ve satımına aracılık edenler veya bunun komisyonculuğunu yapanlar hakkında, fiil daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde iki yıldan dört yıla kadar hapis ve 50.000 liradan 100.000 liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

E) İNSAN KAÇAKÇILIĞI

Ekonomik, sosyal veya siyasi nedenlerden dolayı, iş bulma veya iltica gibi istekleri olan kişilerin, illegal geçişlerini organize eden insan kaçakçılığı şebekeleri tarafından, menfaat karşılığında farklı ülkelere götürülmesi, "İnsan Kaçakçılığı" suçunu oluşturur.

İnsan Kaçakçılığı fiilini suç olarak tarif eden özel bir yasal düzenleme bulunmamakla birlikte, uygulamada 1475 sayılı "İş Kanunu", TCK'nun 504. maddesi ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu hükümlerine göre işlem yapılmaktadır.

Ancak, söz konusu yasalarda öngörülen müeyyideler genellikle para cezası şeklinde olduğu için caydırıcı etkisi bulunmamaktadır.

1) İNSAN KAÇAKÇILIĞININ SEBEBLERİ

a) Ülkeler Arasında Ekonomik ve Sosyal Yaşam Standardı Farklılıklarının Bulunması: Özellikle Batı Avrupa ülkelerindeki yaşam standardı ve dövizlerinin değişim değerinin yüksek olması, Afrika ve Uzakdoğu ülkelerinde yaşayan kişilerin ilgisini çekmekte ve bu ülkelere gidebilmek için çeşitli yasadışı yollara başvurmalarına neden olmaktadır.

İşsizliğin artmasına paralel olarak geçim sıkıntısı içine düşmüş olan insanların iş bulma vaadiyle kandırılması daha kolay olmakta, bu da insan kaçakçılarının faaliyetlerine hız kazandırmaktadır.

Ülkemiz, tüm olumsuz şartların bir arada bulunduğu Orta ve Yakındoğu ülkeleri ile refah düzeyi yüksek ülkeler arasında yer alması nedeniyle insan kaçakçılığı olaylarında transit ülke konumunda bulunmaktadır.

b) Terör Örgütlerinin Faaliyetleri: Bir çok yasadışı faaliyete el atmış olan terör örgütlerinin militan veya sempatizanlarını yurtdışına çıkarmak, eğitmek ve finans temin etmek için insan kaçakçılığı faaliyetlerinde etkin rol oynadığı gözlenmektedir. Bu bağlamda; özellikle insan kaçakçılığında güzergah olarak kullanılan Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Avusturya, Yunanistan, İtalya, Rusya ve Arnavutluk'ta odaklanan terör örgütü mensupları ya taşeronları aracılığıyla veya bizzat kendileri yasadışı geçişlere yardım ve yataklık yapmaktadırlar.

c) İnsan Kaçakçılarının Kolay Para Kazanma Düşüncesi: İnsan kaçakçılarının, kandırdıkları insanlardan, diğer ülkelere götürülme vaadiyle kişi başına almış oldukları 8-10 bin DM'lik yüksek meblağ suçun artmasında rol oynamaktadır.

d) Özellikle Avrupa Ülkelerinin Siyasi İltica ve Yasadışı Göçü Özendiren Politikaları İle Göçmen ve Mültecilere Yapılan Maddi Yardımlar: Son yıllarda Almanya ve İtalya gibi bazı Avrupa ülkelerinin farklı gerekçelerle, kaçak insanların siyasi iltica taleplerini kabul ederek terör örgütlerinin ülkemiz aleyhine olan propagandasına yardımcı olmaları, insan kaçakçılığı faaliyetlerine ivme kazandırmıştır.

Yine bazı Avrupa ülkelerinin (Örn. İtalya gibi.), geliş nedenlerine bakmaksızın, sadece bir kısım ülkeleri, insan hakları ihlallerinin yoğun olduğu ülke gibi göstermek amacıyla kaçak gelenleri kabul etmesi, ekonomik yönden sıkıntıda olan ülke vatandaşlarının sahte ideolojik gerekçeler yaratarak illegal geçişlerine zemin oluşturmaktadır

Ayrıca, uluslararası insani yardım kuruluşlarının, yasadışı geçişlerin konusunu teşkil eden kişilere yaptıkları maddi ve diğer yardımlar bu olayların artışında rol oynamaktadır.

e) Bazı Yabancı Ülkelerdeki İç Karışıklıklar: Irak, Afganistan, İran gibi bazı ülkelerde yaşanan siyasi istikrarsızlık, rejim değişiklikleri ile bazı Afrika ülkelerinde yaşanan iç savaşlar sonucunda, bu ülkelerden kaçan kişilerin hedef ülkelere ulaşmak için ülkemizi transit olarak kullandıkları gözlenmektedir.

2) İNSAN KAÇAKÇILIĞINDA İZLENEN GÜZERGAHLAR ve METOTLAR

Bu güne kadar meydana gelen insan kaçakçılığı olaylarında aşağıdaki metotların kullanıldığı belirlenmiştir;

-Havayoluyla, Bosna-Hersek gibi ülkemize vize uygulamayan ülkelere yasal yoldan çıkış yapılmakta, daha sonra temin edilen sahte pasaport veya belgelerle Batı Avrupa ülkelerine gidilmekte,

-Türk uyruklu veya ülkemize çeşitli yollardan girmiş olan yabancı uyruklu şahıslar, otobüslerle denizde kıyısı bulunan il ve ilçelerimize, buradan teknelerle açıkta bekleyen büyük gemilere götürülen göçmenler, Yunanistan ve İtalya kıyılarına varıldığında, yine gemi açıkta bekletilerek, küçük teknelerle kıyılara çıkarılmakta,

-Meriç gibi sınır nehirlerinden yüzerek veya botla çıkış yapılmakta,

-Karayoluyla TIR, kamyon gibi ulaşım araçlarında gizlenilerek sınırlarımızdan giriş veya çıkış yapılmakta,

-Hudut Kapılarımızdan, sahte veya değiştirilmiş belgelerle giriş-çıkış yapılmaktadır.

-Kara sınırımızdan yürüyerek veya binek hayvanları ile giriş yapılmaktadır.

Bu metotları kullanan şebekelerin kullandığı güzergahlar ise aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Yasadışı göç hareketi, Batı ülkelerinin bahse konu yasadışı faaliyetleri engellemek gayesiyle getirdiği yasağı takiben, alternatif güzergahlarla etkinliğini sürdürmektedir.

-Bu anlamda, Balkanlar, Afrikalı ve Asyalı gurupların yasadışı transferinde kullanılan gözde güzergahlardan biri haline gelmiştir.

-Parçalanmadan önce çeşitli insan ka-

çakçılığı şebekelerince en çok tercih edilen Yugoslavya güzergahı, savaş nedeniyle kullanılamaz hale gelmiş, bunun üzerine mafya şebekeleri tarafından yeni güzergahlar kullanılmaya başlanmıştır. Bu güzergahlar;

-Doğu Ülkeleri-Türkiye-Bulgaristan-Romanya-Macaristan-Avusturya-Çek veya Slovakya Cumhuriyetleri üzerinden Avusturya ve Almanya,

-Doğu Ülkeleri-Türkiye-Bulgaristan veya Yunanistan-Makedonya-Arnavutluk-İtalya üzerinden Orta ve Batı Avrupa ülkeleri,

-Doğu Ülkeleri-Türkiye-Güney Avrupa Ülkeleri-Batı Avrupa Ülkeleri şeklindedir.

3-İNSAN KAÇAKÇILIĞI ŞEBEKELERİNİN YOĞUNLAŞTIĞI YERLER

İnsan kaçakçılığı faaliyetleri, özellikle nüfusu yoğun illerimizde odaklaşmakta, yurtdışına gitmek isteyen şahıslarla simsarlar bu illerimizde buluşarak, iş takiplerini yürütmekte ve organizasyonu yönetmektedirler.

Bu anlamda Bingöl, Ş. Urfa, K. Maraş, Elazığ gibi illerimizden göçmen temin edilmekte, Antalya, Muğla, Aydın, İzmir, Balıkesir, Edirne, İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana gibi illerimizde faaliyet gösteren insan kaçakçıları tarafından illegal geçişler organize edilmektedir.

Diğer yandan mevzuata uygun olarak kurulmuş olan ulusal veya uluslararası yük ve yolcu taşıması yapan şirket yöneticileri veya çalışanlarının da, bazen bu tür faaliyetlerde rol aldıkları gözlenmektedir.

4-İNSAN KAÇAKÇILIĞI OLAYLARI DEĞERLENDİRMESİ

İnsan kaçakçılığının önlenebilmesi amacıyla ilgili kurumların ve bilirkişilerin görüşü alındıktan sonra bazı yasal düzenleme çalışmaları yapılmış olmakla birlikte, bu kanun değişikliği tasarısının yasalaşması mümkün olmamıştır. Ancak bilindiği gibi, insan kaçakçılığı ile mücadelede yasal boşluk ve müeyyidelerin yetersizliği, ayrıca spesifik olarak insan kaçakçılığını düzenleyen bir yasanın bulunmaması bu suçla mücadelede güvenlik güçlerini zor durumda bırakmaktadır. Çünkü anılan suç nedeniyle yakalanan şahıslar çok az miktarda para cezasına mahkum edilerek serbest kalmakta ve bu suçu işlemeyi alışkanlık haline getirmektedirler.

Diğer yandan yabancı uyruklu veya uyruğu tespit edilemeyen şahısların sınırdışı edilmesine kadar geçen sürede bu şahısların bakım ve iaşesi için ödenek bulunmadığından büyük zorluklar yaşanmakta olup, bu nedenle Ege ve Marmara Bölgelerimizde bu şahısların geçici olarak tutulacağı toplama merkezlerinin kurulmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Yukarıda sayılanlara ek olarak;

-Avrupa ülkelerinin, siyasi iltica ve yasadışı göçü özendiren politikalarına son vermelerinin,

-Uluslararası işbirliğinin arttırılarak, yabancı ülkelerdeki organizatör ve işbirlikçi şahısların tespiti ve yargılanmalarının sağlanmasının,

-Kurumlar arası bilgi akışı ve işbirliği-

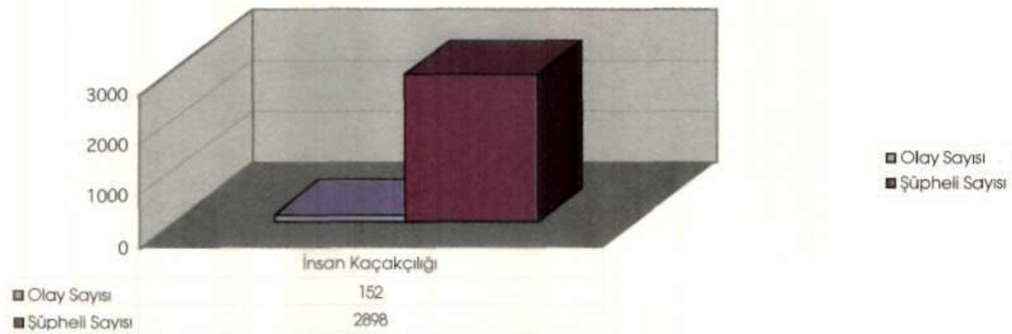
nin üst seviyeye çıkarılmasının,

-Pasaport, nüfus cüzdanı, gibi belgelerin uluslararası norm ve kalitelere uygun olarak, imalinin ve taklidinin zor hale getirilmesinin,

-Hudut kapısı ve sınır bölgelerindeki fiziki güvenlik tedbirlerinin gözden geçirilmesinin,

-İnsan kaçakçılarının hedefi olabilecek özellikle işsiz kişilerin mağdur olmamaları ve gitmek istedikleri ülkelerde kendilerini bekleyen olumsuz şartlar konusunda medya ve diğer iletişim vasıtalarıyla bilgilendirilmelerinin,

-İnsan kaçakçılığı konusunda yapılan uluslararası toplantıların izlenmesi ve bunlara katılımın sağlanarak ülkemiz görüşlerinin gündeme getirilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Şekil-7 (2000 Yılı İnsan Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayısı)

II-YOLSUZLUK

Genellikle 3 veya daha fazla kişinin bir araya gelerek, bazı kamu görevlilerinin de katılımıyla devlet hazinesinin zarara uğratılması, Yolsuzluk olarak tarif edilebilir. Yolsuzluk devletin hizmet ve mal alımı sırasında, gümrük işlemleri sırasında, tarım, hayvancılık ve ihracat gibi sektörlerin desteklenmesi amacıyla yapılan prim ödemeleri ve bankacılık alanında yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizde ortaya çıkan yolsuzluk çeşitlerini;

1-İhale Yolsuzluğu

2-Gümrük Yolsuzluğu (Hayali ihracat ve ithalat)

3-Tarım Desteklemeleri Yolsuzluğu (Gübre, pamuk, ilaç vb)

4-Vergi İade Yolsuzluğu

5- Banka Yolsuzluğu gibi isimlerle gruplandırmak mümkündür.

Bilimsel, teknolojik ve ekonomik alanda kaydedilen gelişmeler, iletişimde kat edilen aşama, insanlığın mutluluğuna kattığı yeni değerlerin yanı sıra, organize suç örgütlerine de yeni imkanlar sunmakta ve suçların daha kompleks bir şekle bürünmesine katkı sağlayabilmektedir.

Güvenlik güçleri ise toplumun huzur ve mutluluğunun devamı için her geçen gün daha fazla çaba sarf etmekte, öncelikle hukuk, bilim ve evrensel insan hakları ilkeleri ışığında suç ve suçlularla mücadele ederek, üzerine düşen görevleri tam olarak yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak, olayları aydınlatmada kullanılan yöntemler de geliştirilerek, çalışmalarımızda "delillerden sanıklara ulaşma" prensibi temel referanslardan biri haline gelmiştir. Bu bağlamda hukuk adına yürütülen çalışmalarımızda amacımızın, suçluların cezalandırılmasının ötesinde toplum düzeninin sağlam bir yapıya kavuşturulmasına katkı sağlanması olduğu göz ardı edilmemelidir.

Suçların gelişimine paralel olarak, mücadele yöntemlerinin de değişim göstermesi zorunluluğundan hareketle 1996 tarihinde çıkarılan 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ve 1999 yılında çıkarılan 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu sayesinde mali suçlarla mücadelemize büyük bir ivme kazandırılmıştır.

Bu bağlamda, son zamanlarda ulusal ve uluslararası platformlarda geniş yankı bulan, kamuoyunda büyük ilgi ve destek gören bir dizi operasyonlar gerçekleştirilmiştir. Ülke genelinde gerçekleştirilen tüm başarılı çalışmaların burada dile getirilmesi mümkün görülmemekle birlikte,

2000 Yılı İçerisinde Başkanlığımız Tarafından Gerçekleştirilen Bazı Operasyonlar:

1- Paraşüt Operasyonu: Teşekkül oluşturmak suretiyle sahte belgelerle hayali ithalat ve ihracat yapmak, transit olarak ithal edilen malları yurtdışı etmeyerek iç piyasaya sürmek, dahilde işleme rejimi çerçevesinde ihracat kaydıyla ithal edilen ürünleri sahte belgeler ile ihraç edilmiş gibi göstererek iç piyasaya sürmek, kaçak yollarla ülkeye mal sokmak, haksız yere trilyonlarca lira KDV iadesi alarak devleti dolandırmak, elde edilen haksız kazancı

yurtdışına kaçırmak, kamu görevlilerine rüşvet vermek suretiyle devlet kadrolarına nüfuz etme suçlarının organize bir şekilde işlendiğinin tespit edilmesi üzerine;

25.05.2000-02.06.2000 tarihleri arasında Ankara, G.Antep ve Kilis illerinde yapılan operasyonlarda 101 şahıs yakalanmış bunlardan 71'i tutuklanmıştır. Operasyon neticesi Devlet Hazinesine tahminen 500 Trilyon Türk Lirası (Yaklaşık 835 Milyon ABD Doları) katkı sağlanmıştır.

2-Hayal Operasyonu: Suç işlemek için teşekkül oluşturmak sureti ile sahte belgelerle hayali ihracat ve ithalat yapmak, dahilde işleme rejimi çerçevesinde ihracat kaydıyla ithal edilen ürünleri sahte belgelerle ihraç edilmiş gibi göstererek iç piyasaya sürmek, teşekkül halinde gümrük kaçakçılığı yapmak, sahte belgelerle KDV iadesi almak suretiyle devleti dolandırmak, sahte faturalarla vergi kaçırmak ve elde edilen karaparayı aklamak suçlarının işlendiğinin tespit edilmesi üzerine.

12.07.2000-16.07.2000 tarihleri arasında Ankara, Bursa ve İnegöl İllerinde yapılan operasyonlarda 24 şahıs yakalanmış bunlardan 2'si tutuklanmıştır. Operasyon neticesi Devlet Hazinesine tahminen 100 Trilyon Türk Lirası (yaklaşık 167 milyon ABD Doları) katkı sağlanmıştır.

3-Kasırga-1 Operasyonu: Çıkar amaçlı suç örgütü kurmak, bu örgüte katılarak Off-Shore hesaplarında toplanan paraları banka personeline uygulanan baskı, tehdit ve sindirme yöntemleriyle yurtdışında kurulan paravan şirketlere transfer etmek suretiyle, organize bir şekilde dolandırıcılık yapmak ve karapara aklama suçlarının işlendiğinin tespit edilmesi üzerine;

28.09.2000 tarihinde İstanbul ve Muğla İllerinde yapılan operasyonlarda 54 şahıs yakalanmış bunlardan 22'si tutuklanmıştır. Operasyon neticesi Devlet Hazinesin tahminen 750 Trilyon Türk Lirası (yaklaşık 1 milyar 250 milyon ABD Doları) katkı sağlanmıştır.

4-Kasırga-2 Operasyonu: Çıkar amaçlı suç örgütü kurmak, bu örgüte katılarak Off-Shore hesaplarında toplanan paraları banka personeline uygulanan baskı, tehdit ve sindirme yöntemleriyle yurtdışında kurulan paravan şirketlere transfer etmek suretiyle, organize bir şekilde dolandırıcılık yapmak ve karapara aklama suçlarının işlendiğinin tespit edilmesi üzerine;.

31.10.2000 tarihinde İstanbul, Hatay, Adana ve Balıkesir İllerinde yapılan operasyonlarda 35 şahıs yakalanmış bunlardan 11'i tutuklanmıştır. Operasyon neticesi Devlet Hazinesine 750 Trilyon Türk Lirası (yaklaşık 1 milyar 250 milyon ABD Doları) katkı sağlanmıştır.

5-Kasırga-3 Operasyonu: Çıkar amaçlı suç örgütü kurmak, bu örgüte katılarak Off-Shore hesaplarında toplanan paraları banka personeline uygulanan baskı, tehdit ve sindirme yöntemleriyle yurtdışında kurulan paravan şirketlere transfer etmek suretiyle organize bir şekilde dolandırıcılık yapmak ve karapara aklama suçlarının işlendiğinin tespit edilmesi üzerine;

14.11.2000 tarihinde İstanbul'da yapılan operasyonlarda 19 şahıs yakalanmış bunlardan 7'si tutuklanmıştır. Operasyon neticesi Devlet Hazinesine tahminen 400 Trilyon Türk Lirası (yaklaşık 667 milyon ABD Doları) katkı sağlanmıştır.

6-Bufalo Operasyonu: Çıkar amaçlı suç örgütü kurmak ve bu örgüte katılmak, teşekkül oluşturmak sureti ile sahte belgelerle ithal kaçakçılığı yapmak, transit rejimi çerçevesinde yurtdışından ülkemize getirilen ürünleri sahte belgelerle piyasaya sürmek, haksız menfaat temin etmek, karapara aklama suçlarının işlendiğinin tespit edilmesi üzerine;

08.11.2000-12.11.2000 tarihleri arasında Ankara, İstanbul, İçel, Mardin, G.Antep ve Bursa İllerinde yapılan operasyonlarda 38 şahıs yakalanmış bunlardan 9'u tutuklanmıştır. Operasyon neticesi Devlet Hazinesine tahminen 500 Trilyon Türk Lirası (yaklaşık 835 milyon ABD Doları) katkı sağlanmıştır.

7-Sis Operasyonu: Suç işlemek için teşekkül oluşturmak suretiyle sahte belgelerle hayali ihracat yapmak, dahilde işleme rejimi çerçevesinde ve ihraç kaydı ile çeşitli şeker fabrikalarından alınan şekerleri sahte faturalarla yurtiçinde piyasaya sürmek ve haksız KDV iadesi almak suretiyle devleti dolandırma suçlarının işlendiğinin tespit edilmesi üzerine;

07.12.2000 tarihinde Ankara, İstanbul ve Çankırı İllerinde yapılan operasyonlarda 14 şahıs yakalanmış bunlardan 6'sı tutuklanmıştır. Operasyon neticesi Devlet Hazinesine tahminen 100 Trilyon Türk Lirası (yaklaşık 167 milyon ABD Doları) katkı sağlanmıştır.

Gerçekleştirilen bu operasyonlarda, yukarıda verilen rakamlar doğrultusunda toplam 285 kişi yakalanmış, bunlardan 128'i tutuklanmıştır. Ortaya çıkarılan yolsuzlukların parasal değeri ise yaklaşık 3 katrilyon TL civarındadır.

2000 Yılı İçerisinde İl Emniyet Müdürlüklerince Bölgesel Bazda Gerçekleştirilen Bazı Operasyonlar:

8-Serhat Operasyonu (Kars): Kars Köy Hizmetleri tarafından 19 köyün içme suyu ihalesinde yapılan usulsüzlüğün ortaya çıkarılması amacıyla Kars Emniyet Müdürlüğü'nce 03.08.2000-07.08.2000 tarihleri arasında gerçekleştirilen operasyonda 19 şahıs yakalanmış bu şahıslardan 6'sı tutuklanmıştır.

Yapılan operasyonun Devlet Hazinesine katkısı tahminen 5 Trilyon Türk Lirasıdır (yaklaşık 8,4 milyon ABD Doları).

9-Kartal Operasyonu (Bursa): Çıkar amaçlı suç örgütü kurmak, teşekkül oluşturmak sureti ile hayali ihracat yapmak, sahte belgelerle KDV iadesi alma suçlarının işlendiğinin tespit edilmesi üzerine 10.08.2000-14.08.2000 tarihleri arasında yapılan operasyonlarda 21 şahıs yakalanmış bu şahıslardan 5'i tutuklanmıştır.

Yapılan operasyonun Devlet Hazinesine katkısı 11 Trilyon Türk Lirasıdır (yaklaşık 18,4 milyon ABD Doları).

10-Balina Operasyonu (İzmir): Çıkar amaçlı suç örgütü kurmak, teşekkül oluşturmak sureti ile hayali ihracat yapmak, sahte belgelerle KDV iadesi alarak devleti trilyonlarca lira dolandırma suçlarının işlendiğinin tespit edilmesi üzerine 02.08.2000-09.08.2000 tarihleri arasında yapılan operasyonlarda 88 şahıs yakalanmış bu şahıslardan 43'ü tutuklanmıştır

Yapılan operasyonun Devlet Hazinesine katkısı 100 Trilyon Türk Lirasıdır (yaklaşık 167 milyon ABD Doları).

PLANLI OPERASYONLARDA GÖZALTINA ALINAN-TUTUKLANAN VE TUTUKSUZ YARGILANANLARIN GENEL LİSTESİ (31.12.2000 Tarihi İtibariyle)

OPERASYON	GÖZALTINA ALINAN	TUTUKLANAN	TUTUKSUZ YARGILANAN
PARAŞÜT	101	71	30
HAYAL	24	2	22
KASIRGA-1-2-3	108	40	68
BUFALO	38	9	29
SİS	14	6	8
GENEL TOPLAM	285	128	157

PLANLI OPERASYONLARDA TUTUKLANAN ŞAHISLARIN MESLEK GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI (31.12.2000 Tarihi İtibariyle)

OPERASYON	MESLEK GRUBU				
	GÜMRÜK	TCDD	BANKA YÖNETİCİSİ	ŞİRKET YÖNETİCİSİ VE ÇALIŞANI	TOPLAM
PARAŞÜT	59	1	-	11	71
HAYAL	.	-	-	2	2
KASIRGA-1-2-3	.	-	7	33	40
BUFALO	2	-	-	7	9
SİS	-	-	-	6	6
GENEL TOPLAM	61	1	7	59	128

III-SAHTECİLİK

Sahtecilik suçu, özellikle diğer suçların işlenmesine zemin hazırlayan öncü veya diğer bir deyişle aracı bir suç olması nedeniyle, ayrı bir önemi haiz bulunmaktadır. Özellikle ekonomik amaç ile işlenen suçlarda, sahtecilik suçu araç olarak kullanılmadan herhangi bir haksız kazancın elde edilmesi düşünülemez. Bu niteliği itibariyle, sahte olarak üretilmiş veya üzerinde sahtecilik yapılmış belgeler suç soruşturmalarında da en önemli delil olarak değerlendirilmektedir.

Bu noktadan hareketle sahtecilik fiillerinin önüne geçilmesi aynı zamanda ekonomik suçların da önlenmesine etki edecek ve bir anlamda süre gelen geleneksel reaktif anlayışın ötesinde proaktif bir yaklaşım olacaktır.

Gelişen bilim ve teknolojinin sahtecilik fiilerinin işlenmesini çok kolay ve hızlı hale getirdiği düşünülürse, kıymetli evrakların güvenlik unsurlarının artırılması ve batılı standartlara yaklaştırılması gerekmektedir. Sahtecilik Suçlarını;

A)Kalpazanlık

B)Belge Sahteciliği

C)Telif Hakları, Marka ve Patent Taklitçiliği alt başlıklarında incelemek mümkündür.

A-KALPAZANLIK

Kanunen tedavülde bulunan milli veya yabancı paraları, itibari amme kağıtlarını kıymetli damgaları ve kamu nakliyat işletmelerinin biletlerini taklit veya tağyir etmek, taklit ve tağyir edilmiş olduklarını bilerek satın almak, bulundurmak, piyasaya sürmek veya memlekete sokmak kalpazanlık suçunu oluşturmaktadır.

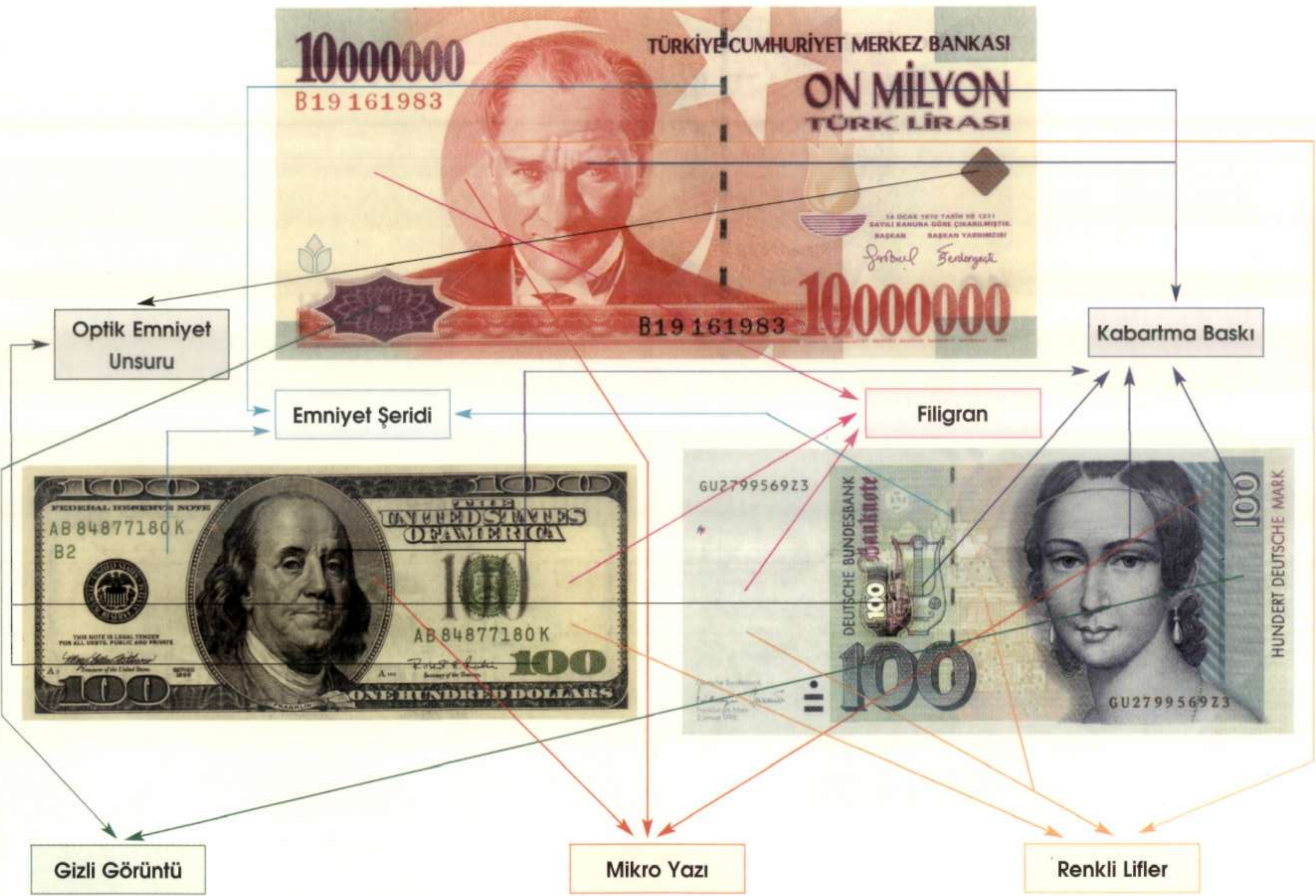
1-PARALARDA GÜVENLİK UNSURLARI

Gerçek banknotlar; dizayn, renk ve baskı yönünden çok net, düzgün ve kusursuz görünümdedir. Gözle dikkatli bakıldığında kolayca anlaşılabilecek bu net ve temiz görünüm yanında, elle dokunmak suretiyle yapılacak kontrolde sahte ve gerçek banknotları birbirinden kolayca ayırmak mümkündür. Gerçek banknotların güvenlik özellikleri ve sahtelerdeki taklit şekli, ilgili banknotların resimleri üzerinde ayrıntılı biçimde açıklanmıştır.

-Kağıt: Sahte para ile orijinali arasındaki en belirgin özellik, paranın kağıdıdır. Orijinal banknot, pamuk elyafından özel olarak yapılırken, sahte banknot, piyasada bulunan normal kağıttan yapılmaktadır.

-Renk Uyumu: Orijinal banknotlarda renkler canlı ve uyumludur. Sahte banknotlarda ise renkler soluk ve uyumsuzdur.

-Renkli Lifler: Orijinal banknot kağıdının hamuruna konulan kırmızı ve mavi ışık veren lifler, ultraviyole cihazı altında bakıldığında görülebilmektedir. Sahte banknotlarda ise, boyama yoluyla benzetilmeye çalışılmaktadır ve gerçek banknottaki renk canlılığına rastlanılmamaktadır. Silgi ile silinecek olursa bu lifler kaybolmaktadır.

Optik Emniyet Unsuru
Emniyet Şeridi
Filigran
Kabartma Baskı
Gizli Görüntü
Mikro Yazı
Renkli Lifler

-Filigran: Banknotların üzerinde bulunan portrenin küçültülmüş bir benzeri, gizli olarak banknot üzerinde bulunmaktadır. Buna filigran denilmektedir. İlk bakışta görülmeyen bu filigranlar ışığa tutulduğunda fark edilmektedir (Filigran özelliği, Amerikan Dolarlarında 1996 yılından sonra kullanılmaya başlanılmıştır).

-Kabartma Baskı: Orijinal banknotlarda, yazılar ve portreler elle dokunulduğunda, hissedilebilecek şekilde kabartmalı olarak basılmıştır. Sahtesinde, bu kabartma özelliği bulunmadığından, elle dokunulduğunda kayganlık hissedilmektedir.

-Optik Emniyet Unsuru: Değişik açılardan bakıldığında farklı renk yansımaları veren özel bir mürekkeple kabartma olarak basılan bir emniyet unsurudur (Bu özellik ABD dolarlarında 1996 yılından sonra uygulanmaya başlanmıştır). Sahte banknotlarda bu nokta, tek renk olarak karşımıza çıkar.

-Portre: Gerçek paralardaki portreler, belirgin çizgileriyle canlılık ve derinlik hissi uyandırır. Sahte banknotta ise portreler, soluktur ve derinlik hissi uyandırmaz

-Gizli Görüntü: Alman Markları, yatay durumda, göz hizasında ışığa karşı tutulduğunda banknotun değerini gösteren rakamlar karşımıza çıkar. 5 milyonluk TL.'nda ise sol üst köşedeki Türkiye haritası üzerinde, ay yıldız şeklinde gizli görüntü bulunmaktadır. Amerikan dolarlarında gizli görüntü unsuru kullanılmamaktadır.

-Mikro Yazı: Alman Markında, ön yüzde portrenin sağında, banknotun değerini gösteren mikro yazılar, ABD Dolarında, portrenin etrafında The United States of America yazısı bulunmaktadır. Bu mikro yazılar büyüteçle bakıldığında okunabilmektedir.

-Emniyet Şeridi: Orijinal banknotta, emniyet şeridi kesik gümüşi çizgilerden oluşmakta, ışığa tutulduğunda düz bir hat şeklini alırken, Türk Lirasının üzerinde TCMB harfleri, Alman Markında, banknotun değerini gösteren rakamlar bulunur.

50 ve 100'lük ABD Dolarının üzerinde ise banknotun değerini gösteren USA 50 ve USA 100 yazıları bulunur. Sahte banknotlarda benzetilmeye çalışılan emniyet şeridi ışığa tutulduğunda kesik gümüşi çizgiler şeklinde görülür.

2-SAHTE PARANIN PİYASAYA SÜRÜLME YÖNTEMLERİ

Sahte paralar genellikle;

-Büfe, bakkal ve marketlerden alınan sigara, içki, çerez vs. karşılığında yüksek değerdeki sahte banknot kupürleri verilerek, paranın üstünün gerçek para olarak alınması,

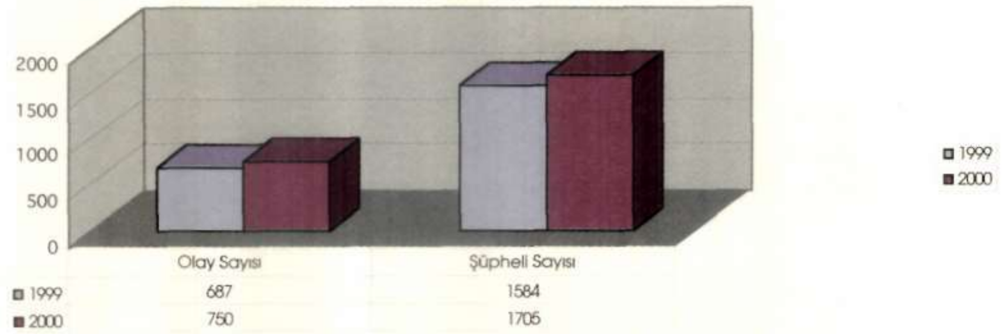
-Araçlara alınan akaryakıt karşılığı benzin istasyonlarına,
-Sinema ve tiyatro gişelerine,
-Milli piyango bayilerine,
-Canlı hayvan ticareti yapan kişilere ve seyyar satıcılara,
-Taksi sürücülerine,
-Genel kadınlara,
-Gazino ve eğlence yerlerinde bahşiş ve hesap ödemesi olarak,
-Toplu ödemelerde para destelerinin arasına az sayıda sahte para konarak verilmesi şeklinde piyasaya sürülür.

3-SAHTE PARA OLAYLARININ DEĞERLENDİRMESİ

Yapılan istatistiksel değerlendirmelerde, son iki yıl içerisinde sahte ABD Doları olaylarındaki artışın, yerini Türk Lirasına bıraktığı görülmektedir. Özellikle İstanbul'da yıl içerisinde yapılan operasyonlarda ele geçirilen ve sahte Türk Lirası basmak için faaliyet gösteren büyük matbaalar, bunun en büyük göstergesidir. Türk Lirası, daha kolay bir şekilde, parçalar halinde piyasaya sürülebildiğinden kalpazanların tercihi haline gelmiştir.

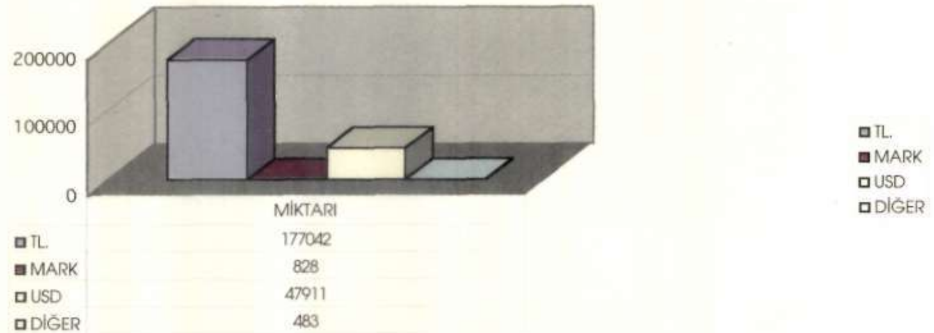
Vatandaşlarımızın, kullandıkları para birimlerinin özelliklerini yeteri kadar tanımaması, kolay para kazanma yöntemlerinden biri olması ve bu suç için yasalarda öngörülen müeyyidelerin caydırıcı etkisinin az olması, sahte para olaylarındaki artışa etki eden önemli faktörler olduğu da unutulmamalıdır.

Taklit edilmesinin önlenmesi amacıyla bütün para birimlerine çeşitli güvenlik unsurları bulunmaktadır. Bu güvenlik unsurlarının basın ve yayın yolu ile vatandaşlarımıza anlatılması ve bilgilendirme çalışmalarının yoğunlaştırılmasının, kalpazanlık ile mücadelede etkili yöntemlerden biri olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, kalpazanlık suçu için öngörülen cezaların caydırıcı hale getirilmesi gerekmektedir.

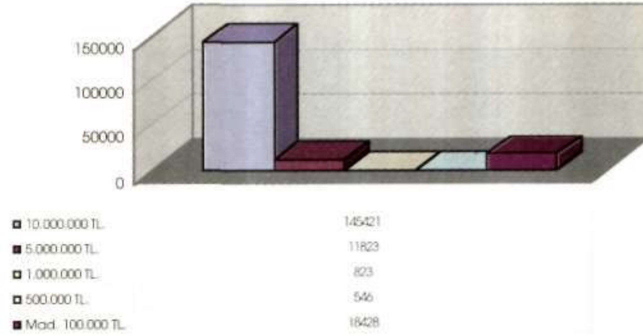
	Olay Sayısı	Şüpheli Sayısı
1999	687	1584
2000	750	1705

Şekil-8 (1999-2000 Yılları Sahte Para Olay ve Şüpheli Sayısı)

	MİKTARI
TL	177042
MARK	828
USD	47911
DİĞER	483

Şekil-9 (2000 Yılında Ele Geçirilen Sahte Paraların Türlerine Göre Dağılımı)

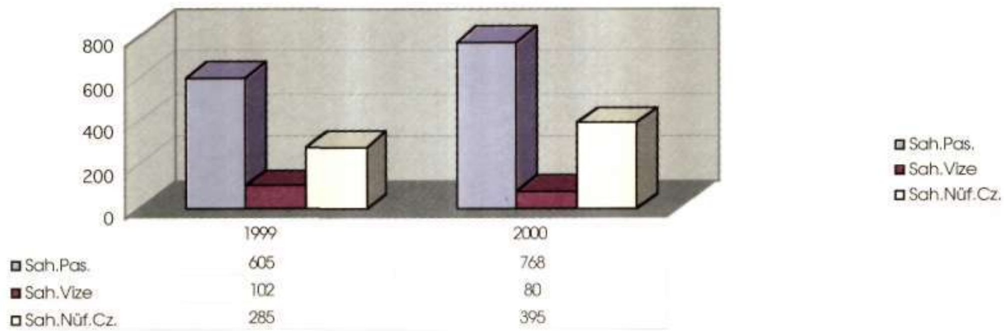
Şekil-10 (2000 Yılında Ele Geçirilen Sahte Türk Liralarının Değerlerine Göre Dağılımı)

B-BELGE SAHTECİLİĞİ

Pasaport, nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, diploma, fatura vb. belgelerde yapılan sahtecilik fiilleri "Belge Sahteciliği" olarak isimlendirilmektedir.

Çeşitli profesyonel suç grupları tarafından yapılan sahte belgeler, yine çeşitli örgütlü suçların işlenişinde kullanılmaktadır.

Bu fiiller TCK'nın 332'den 357'ye kadar olan maddelerinde düzenlenmiştir.

Şekil-11 (1999-2000 Yıllarında Sahteciliği Yapılan Belge Türlerinin Dağılımı)

C- TELİF HAKLARI, MARKA ve PATENT TAKLİTÇİLİĞİ

Ülkemizde, insanların uzun uğraşılar sonucunda ortaya koymuş oldukları çalışmaların ve çeşitli buluşların değerlendirilmesi, eser sahiplerinin haklarının korunması', insanların daha fazla araştırmaya yönlendirilmesi ve ülke gelirlerinin artırılması açısından, telif hakları kanunlarla koruma altına alınmıştır. Bu hususlar;

1-5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu,

2-556 Sayılı Markaların Korunması Hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararname,

3-551 Sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmiştir.

Bu bağlamda,

5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda; sahibinin özelliklerini taşıyan ilim, edebiyat, musiki, güzel sanatlar ve sinema eserleri, fikir ve sanat eseri olarak kabul edilerek, fikir ve sanat mahsulü olan eserlerin ve sahiplerinin hakları koruma altına alınmıştır.

Söz konusu kanunun, 75. ve 77. maddelerinde, fikir ve sanat eserleri konusundaki mali ve manevi haklara tecavüz fiillerinin kovuşturulmasının takibi şikayete bağlı olduğu ve hak sahibinin talebi üzerine, suçla ilgili alet ve edevatın tedbir yolu ile zaptına ancak mahkemelerce karar verilebileceği;

81. maddesinde de, fikir ve sanat eserlerinin başkalarınca izinsiz olarak kopyalanması, çoğaltılması halinde, eser sahipleri ya da meslek birliklerinin başvurusu üzerine, Cumhuriyet Başsavcılığının, yetkili hakimden, dava konusu eserlerin toplatılmasını ve suçta kullanılan teknik araçların mühürlenmesini talep edebileceği bildirilmiştir.

2- 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile,

Bir teşebbüsün mal veya hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal veya hizmetlerinden ayırt etmeye yarayan, kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi ve ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer şekilde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaretler MARKA olarak kabul edilmiş;

Bu kararnamenin, 62. ve 76. maddelerinde, marka sahibinin, marka üzerindeki her türlü hakkının korunması ile dava konusu marka için ihtiyadi tedbir kararını yalnızca mahkemelerden isteyebileceği hükme bağlanmıştır.

3- 551 Sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile,

Yeni tekniğin bilinen durumunu aşan, sanayiye uygulanabilir buluşlara patent hakkı verilebileceği belirtilerek, patent sahibinin, patenti ile ilgili tüm haklarının korunmasını sadece mahkemelerden talep edebileceği belirtilmiştir.

Teşkilat mensuplarımızın sıkıntıya düşmemesi açısından, söz konusu mevzuatlara aykırı hareket edilmemesi, takibi şikayete bağlı olan taklit ve kopya eser olaylarında, marka sahteciliklerinde ve patent haklarının ihlali durumlarında, yetkili Hakim veya Cumhuriyet Başsavcılıklarının talimatları doğrultusunda hareket edilmesi gerekmektedir.

D- SAHTECİLİK SUÇLARININ DEĞERLENDİRMESİ

Sahtecilik suçuyla ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında;

a) Büyük metropollerde yoğunlaştığı,

b) Çıkış kapıları, gümrük ve hudutlardan yapıldığı,

c) Konsoloslukların bulunduğu illerde, vize başvuruları sırasında verilen belgelerde sahteciliğe yoğun olarak başvurulduğu,

d) Bu suç yoluyla kendilerine sahte pasaport, vize veya kimlik cüzdanı temin eden şahısların genelde sabıkalı kişiler olduğu,

e) Özellikle İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerdeki belirli bölgelerde (Laleli, Topkapı, Sıhhiye, Ulus vb.) yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

2000 yılında bir önceki yıla göre belge sahteciliğinin, hem olay sayısında hem de sanık sayısında artış gösterdiği gözlenmiştir. Bu artışın sebebi olarak ;

-Her türlü suçun işlenmesinde kullanılan araçların en önemlilerinden birinin sahte belgeler olması, diğer suçların işlenmesinde meydana gelen artışın sahtecilik olaylarına yansıması,

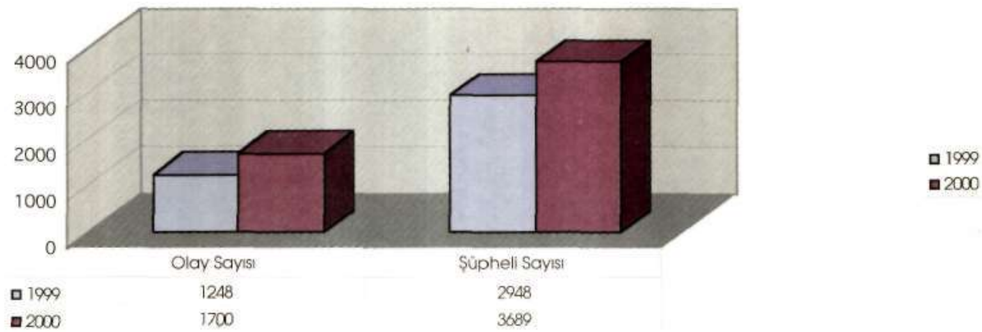
-Geçim sıkıntısı içerisinde olan insanların, Batı Avrupa ülkelerine yönelik yasadışı geçişlerinde sahte belgeler kullanmaları,

-Teknolojinin hızla gelişmesi ve bu suçun işlenmesinde teknolojik açıdan bazı kolaylıkların ortaya çıkması,

-Suça verilen cezaların caydırıcılıktan uzak olması,

-Sahteciliğin kolay para kazanma yollarından biri olması,

-İnsan Kaçakçılığı yapan kişilerin faaliyetleri esnasında, sahte belgeleri kullanmaları olarak gösterilebilir.

	Olay Sayısı	Şüpheli Sayısı
1999	1248	2948
2000	1700	3689

Şekil-12 (199-2000 Yılları Sahtecilik Olay ve Şüpheli Sayısı)

IV-NİTELİKLİ DOLANDIRICILIK

Türk Ceza Kanununun 504. maddesinde tanımını bulan nitelikli dolandırıcılık fiillerini, işleniş biçimlerine göre;

A-Yatırım dolandırıcılığı,

B-Banka dolandırıcılığı,

C-Kredi Kartları dolandırıcılığı,

D-İnternet dolandırıcılığı alt başlıklarında inceleyebiliriz.

A)YATIRIM DOLANDIRICILIĞI

Yatırım dolandırıcılığı, son zamanlarda ortaya çıkan bir kavram olup, kısaca borsa aracı kurumlarının yatırımcılarını dolandırması şeklinde tanımlanabilir.

Yatırım dolandırıcılığı;

-2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na muhalefet ile Türk Ceza Kanununun 504. maddesinde sayılan dolandırıcılık fiillerinin işlenmesi suretiyle yapılmaktadır.

Borsada gerçekleştirilen işlemlerin, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) mevzuatı çerçevesinde yerine getirilmesi gerekmektedir. Borsada işlem yapacak aracı kurum ve bankaların, ilgili borsadan "Borsa Üyelik Belgesi" almaları zorunludur. Ayrıca, borsada alım satım ve aracılık işlemlerine ilişkin müşterilerle yazılı bir sözleşme yapmak zorunluluğu vardır.

Borsa üyelerinin Takasbank nezdinde saklama hesabı açması ve takas işlemlerini Takasbank vasıtasıyla gerçekleştirmesi zorunludur. Bununla birlikte, aracı kurum, gerek kendisine gerekse müşterilerine ait menkul kıymetleri, yetkili Takas ve Saklama Kuruluşu dışında hiçbir yerde tutamaz.

Müşterilere ait menkul kıymetler, esas olarak, aracı kurumun İMKB Takas ve Saklama A.Ş. hesabında saklanmaktadır. Aracı kurumun hesabının altında, aracı kurumun portföy hesabı ve müşterilerin hesabı bulunmaktadır. Her ne kadar müşteri hesabının altındaki hesaplar müşteri bazında izlenmekte ise de, bütün hesaplarda sadece aracı kurumun işlem yapma yetkisi bulunmaktadır. Başka bir deyişle, müşterilerin menkul varlıkları, aracı kurumun emanetinde bulunmaktadır. Bu durum, aracı kurumun, müşteri menkul kıymetlerini müşterinin iznini almaksızın başka amaçlarla kullanmasına imkan vermektedir.

Aracı kurumların, müşterilerin hesabında bulunan nakit ile müşterilere ait sermaye piyasası araçlarını satarak sağladıkları fonları kendi portföy yatırımlarda veya başka amaçlarla (şirket dışına çıkararak ortak ve yöneticilerinin şahsi servetini arttırma, müşterilerine kredi verme, şirketin giderlerini karşılama gibi) kullandıkları durumlarda, sermaye piyasası araçlarının fiyatının yükselmesi ve diğer nedenlerle müşterinin nakit ve sermaye piyasası aracı şeklindeki varlıklarını yerine koyamamaları, ödeme güçlüğüne sebep olmaktadır.

Ayrıca, gerçekte mevcut olmayan repoya konu menkul kıymetler "Özellikle devlet tahvil ve hazine bonosu" için emanet makbuzu karşılığında ya da repo işlemi görünümü altında fon toplamaktadırlar. Bu fonlar, şirket dışına çıkarılarak özel amaçlarla kullanıldığı gibi, müşterilere kredi vermede veya şirket portföyünü oluşturmada yada şirket giderlerini karşılamada da kullanılabilmektedir.

Sermaye Piyasası Kanununun 45. ve 46. maddeleri uyarınca bu tür aracı kurumların hesap ve işlemleri SPK uzmanları tarafından denetlenebilmekte ve gerektiğinde tasfiye ve iflasları istenerek ilgili Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulabilmektedir.

Ülkemizde 1999 yılı içerisinde 2 yatırım dolandırıcılığı olayı meydana gelmiştir. Eskişehir ve İstanbul'da meydana gelen bu olayların her ikisinde de, menkul değerlerin alınıp satıldığı aracı kurumlar tarafından, müşterilerinin portföylerinde bulunan hisse senedi ve diğer hesapların bilgileri dışında hileli yöntemler kullanılarak değişik amaçlarla değerlendirildiği ya da aracı kurumun yöneticisi konumunda bulunan şahısların kişisel hesaplarına aktarılarak söz konusu suçun işlendiği tespit edilmiştir.

Yatırım dolandırıcılığı konusunda uluslararası boyutta özellikle interpol nezdinde çalışmalar yapılmakta ve bu çalışmalarda ortaya çıkan yatırım dolandırıcılığı konusundaki çalışma grupları katılımcı ülkelere tavsiyelerde bulunmaktadır.

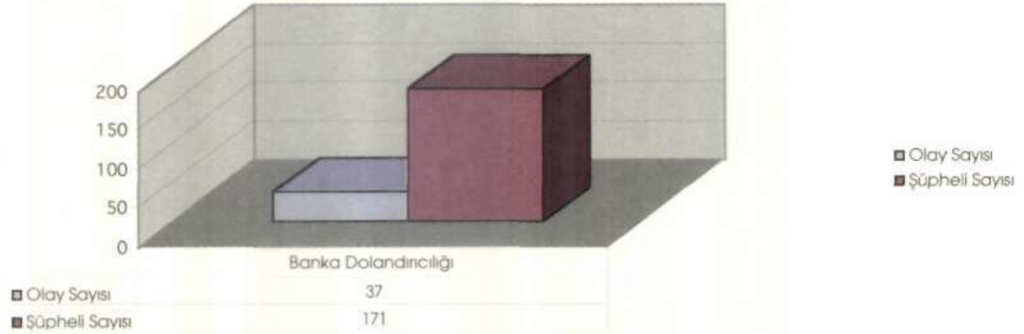
B) BANKA DOLANDIRICILIĞI

Dolandırıcılık suçlarının tanımı içerisinde yer alan bu suç türünün, işleniş şekli incelendiğinde, sahte kimlik ve belgelerle başkasının hesabından para çekilmesi, banka ve diğer kredi kuruluşlarından verilmemesi gereken bir kredinin sahte evrak kullanılarak veya başka yöntemlerle alınması şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir.

Son yıllarda uluslararası bir boyut kazanan ve organize bir şekilde işlenen bir banka dolandırıcılığı yönteminde ise, dolandırıcı şahıs yurtdışındaki bir bankada hesabı bulunan bir Türk vatandaşına ait banka hesap bilgilerini elde etmek suretiyle, hesabın ait olduğu bankayı telefonla aramakta ve hesap hamiliymiş gibi davranarak acil bir durum ileri sürerek ilgili hesaptan Türkiye'deki bir bankaya para havalesi yapmaları talebinde bulunmaktadır. Daha önce Türkiye'deki bir işyerinden alış-veriş yaparak, yurtdışındaki bankadan yapılacak havalenin işyeri sahibine ait bir hesaba gönderilmesi sağlanmakta, böylece dolandırıcı hiçbir kimlik ibraz etmeden parayı işyeri sahibi vasıtasıyla alabilmektedir.

Bu tür suçların özellikle ticaret ve sanayinin geliştiği, İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Bursa, Kocaeli, İçel, G.Antep, Konya, Antalya ve Kayseri başta olmak üzere büyük illerimizde yoğunluk kazandığı görülmektedir.

Bu suçu işleyen şahsın yargılanması sırasında TCK'nun dolandırıcılık ile ilgili maddeleri uygulanmaktadır.

Şekil-13 (2000 Yılı Banka Dolandırıcılığı Olay ve Şüpheli Sayısı)

C) KREDİ KARTI DOLANDIRICILIĞI

Günümüzde, teknolojik gelişmelerin getirdiği bir yenilik olarak kredi kartı kullanımı, gerektiği anda ATM'lerden nakit para çekebilme ve tüm dünyada kullanabilme imkanı nedeniyle gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Banka ve kredi kartlarının dışında aşağıda sayılan kartlar kullanılabilmektedir.

-Classic-Basic Kartlar: Sigorta, acil kart yenileme, acil nakit ödeme gibi özellikleri vardır.

-Gold-Premier Kartlar: Yüksek tutarlı kullanımlarda bulunan kart hamillerine verilen, seyahat esnasında kazalara karşı sigorta güvencesi, 24 saat acil kart yenileme ve nakit ödeme hizmeti sunan kartlardır.

-Business Kartlar: İş gereği sık seyahat edenler için ihraç edilen kartlardır. Çoğunlukla otel, ulaşım, araba kiralama ve restoran gibi işyerlerinde kullanılır.

Yukarıda bahsedilen kartlarla günümüzde marketler, benzin istasyonları başta olmak üzere çoğu işyerinden alışveriş yapma imkanı bulunmaktadır. Buralarda yapılan alışverişlerde nakit para yerine kredi kartları kullanıldığında, gerekli satış belgesi düzenlenir, işyeri bu satış belgesini bankaya götürür ve parasını tahsil eder. Günümüzde bu tür alışveriş yapılırken kullanılan iki çeşit cihaz vardır.

-İmprinter: Kart üzerindeki kabartma bilgilerin ve işyeri bilgi plaketi üzerindeki bilgilerin satış veya alacak belgesi (slip) üzerine geçmesini sağlayan özel baskı aletidir.

-Satış Noktası Terminali (POS): Kartın manyetik şeridindeki bilgileri, işyerine ve işleme ait bilgileri, banka bilgisayarına aktaran ve detayları bir belge üzerine döken özel bilgisayar terminalidir.

1-KREDİ KARTLARININ GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ

Kredi kartlarının sahteciliğini önlemek amacı ile kartlara çeşitli güvenlik özellikleri konmuştur. İlk çıktıklarında normal kağıt şeklinde olan kredi kartlarına, dolandırıcılık ve sahtecilik olaylarındaki artış üzerine yeni güvenlik sistemleri eklenmek zorunda kalınmıştır.

a) Ön Yüz Güvenlik Özellikleri:

-Logo: Visa ve MasterCard logoları her zaman kartın ön yüzünde, sağda bulunur. Üst sağ köşede ve alt sağ köşede hologramın altında olabilirler. Bunlardan Visa'nın logosu mavi, beyaz ve altın renklerinden oluşur ve ortasında "VISA" yazısı görülür. Ayrıca logoyu çevreleyen ince bir çizgi görünümünde olan micro bordür vardır. MasterCard'da ise dünyayı simgeleyen iç içe geçmiş iki daire ve ortasında "MasterCard" yazısı mevcuttur. Sahte kartlarda "Visa" ve "MasterCard" ın orijinal renkleri tam olarak tutturulamaz ve Visa'nın micro kenarlığı düz veya kesik bir çizgi şeklindedir.

-Hologram: Kartların ön yüzündeki "MasterCard Dünya" ve "Visa Güvercin" hologramları, kart öne ve arkaya doğru sallandığında renk değişiklikleri gösterirler.

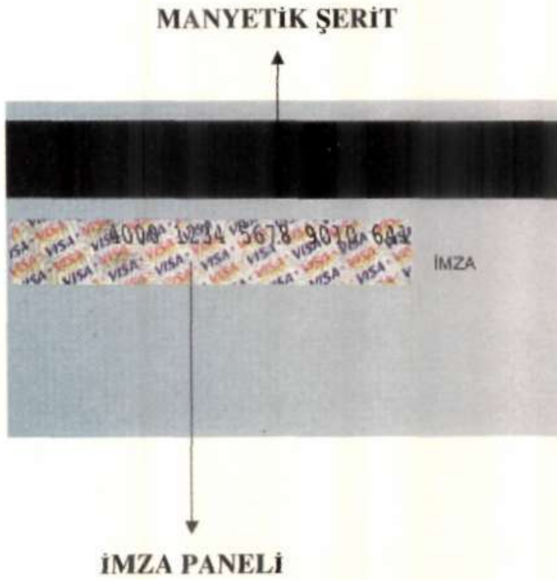

-Karakteristik Özellikler: Kartlarda, son kullanma tarihinin sağında bulunan bu güvenlik özellikleri kartların en büyük özelliklerinden biridir. "Visa" kartlarda bulunan "V" harfinin sol ayağı normal karakterden farklı olarak düz bir şekilde durur. "MasterCard" larda ise "M" ve "C" harflerinden meydana gelen özel bir karakter-sembol mevcuttur.

-Kart Numarası, Geçerlilik Tarihi ve Kart Hamilinin İsmi: Bilgisayar yardımı ile belirli bir dizin rakamdan oluşturulan ve kendi arasında algoritmik bir diziliş sırası bulunan rakamlar düşünüldüğü gibi sıra ile giden bir rakamlar dizini değildir. Bunun dışında kart hamilinin ismi ve kartın son kullanma tarihi ile geçerlilik tarihleri kabartma karakterlerle işlenmiştir.

b) Arka Yüz Güvenlik Özellikleri:

-Manyetik Şerit: Kartların arka yüzünde bulunan manyetik şeritin içine, kartın tüm bilgileri CVV, CVC, CVV2 ve CVC2 şeklinde işlenir. Bunlar, normal gözle veya herhangi bir başka aletle okunamayıp, sadece manyetik şerit okuyucuları vasıtası ile okunabilmektedir.

-İmza Paneli: Kartların arka yüzünde bulunan imza paneli, kartla hemzemin olup, renk değiştirme özelliğine sahiptir.

Kart sahiplerinin dikkat etmesi gereken konulardan en önemlisi, kartlarını aldıklarında kartın arka yüzündeki imza paneline mutlak surette imzalarını atmak olmalıdır. Çünkü kartları çalınsa bile yapılan alışverişlerde atılan sahte imzanın laboratuar incelemelerinde sahte olduğu ortaya çıkacaktır ve böylece kart hamilleri zarar görmemiş olacaklardır. Diğer bir konu ise, kartları kaybolduğunda veya çalındığında derhal yetkili bankayı arayıp durumu bildirmek olmalıdır. Böylelikle kartlarının kaybolduğunu/çalındığını bildirdikleri andan itibaren yetkili banka veya kuruluş, kartın geçerliliğini iptal edecek ve böylece bulan/çalan şahıs kartla işlem yapamayacaktır.

Tüm bu güvenlik özelliklerinin konulması bu alanda yapılan sahtekarlık ve dolandırıcılığın hangi boyuta geldiğini göstermektedir. Ülkemizde yeni bir suç çeşidi olsa da, kredi kartı sahteciliği her teknolojik gelişmede olduğu gibi dünyada kullanımının yaygınlaşmasına paralel olarak yeni bir suç türü şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Kredi kartı dolandırıcılığı olayları, genellikle organize bir şekilde karşımıza çıkmakta ve bu alanda işlenen suçların önemli bir bölümünün de uluslararası bağlantılı olduğu görülmektedir.

2-KREDİ KARTI DOLANDIRICILIĞI YÖNTEMLERİ

a) Kayıp-Çalıntı Kart Kullanımı: Kartların posta veya kargoda kaybolması yada hamilleri tarafından kaybedilmesi ve bu kartların kötü niyetli kişiler tarafından kullanılmasıdır.

b) Sahte Müracaat Sonucu Alınan Kartların Kullanımı: Bilindiği üzere, kredi kartı hizmeti veren banka veya kuruluşlar, kredi kartı düzenleme aşamasında çeşitli belgeler talep etmektedirler. Bazı kötü niyetli kişiler ise, istenen bu müracaat belgelerini sahte olarak düzenlemek suretiyle gerçek kredi kartlarına sahip olmakta, ancak daha sonra yaptıkları harcamalar ve nakit para kullanımları ile bankaları dolandırmaktadırlar.

c) Sahte Olarak Yapılan Kartların Kullanımı: Üretiliş itibariyle çeşitli şekillerde sahte kartlar vardır. Bunlar:

-Boş Plastik (White Plastic):

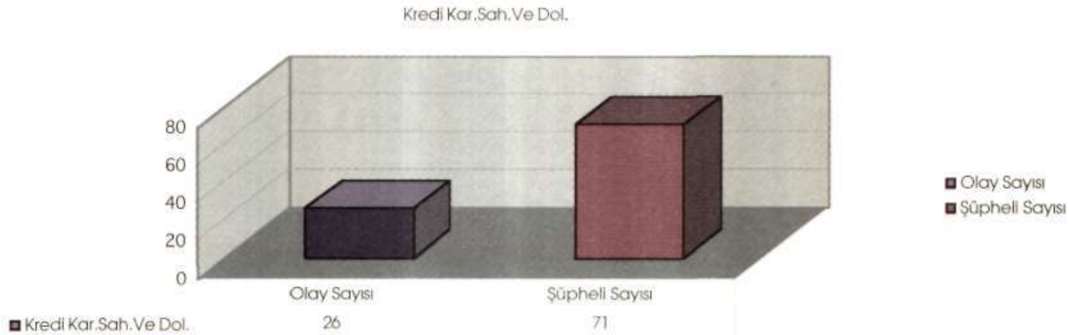
Başkalarına ait kredi kartları üzerinde bulunan seri numaraları ve diğer bilgiler, boş plastik plakalar üzerine çeşitli numaratörlerle monte edilerek sahte kredi kartı elde edilmektedir. Bu sahte kartlar imprinter cihazları üzerinden kullanılarak, kartı taklit edilen kişilerin mağduriyetine sebep olunmaktadır.

-Kart Kopyalama (Skimming) ve Manyetik Şerit Sahteciliği:

Kredi kartlarındaki manyetik şerit bilgilerinin silinerek, encoder cihazı ile sahte kartlara aktarılması yöntemi de uygulanan bir sahtecilik türüdür.

d) Slip Sahteciliği:

Kredi kartlarını POS cihazından birden fazla geçirerek, diğer sliplere taklit imza atma yöntemidir. Bu yöntem genellikle işyeri sahip ve çalışanları tarafından kullanılmaktadır.

Şekil-14 (2000 Yılı Kredi Kartı Sahteciliği-Dolandırıcılığı Olay ve Şüpheli Sayısı)

D) İNTERNET DOLANDIRICILIĞI:

Artık internet üzerinde de suç işlemeye zemin hazırlayan bir altyapının oluştuğu inkar edilemez bir gerçektir. İnsan unsurunun bulunduğu her ortamda iletişim de vardır. İnsanlığın doğuşundan bu güne kadar, bu gerçek değişmemiştir ancak değişen, ilişkileri daha karmaşık hale sokan ve ülkeler arasındaki sınırları kaldıran teknolojinin ürünü olan internet, artık hayatımızın bir parçası olmuştur.

Peki interneti ne kadar tanıyoruz? İnternet suçları dediğimiz, her yaş ve gruptan insanın bir bilgisayar, fax modem ve telefon bağlantısıyla ya da bir internet kafeye giderek temin edebileceği bu imkan nedir?

İnternet ilk olarak ABD'de askeri amaçlı bir proje olarak ortaya çıkmıştır. ARPANET (Advanced Research Procejt Authoritiy Net) adı verilen proje, ülke savumasını birbirine bağlı bilgisayarlarla kurulacak iletişimle koordineli bir biçimde sağlamak amacıyla 1969 yılında geliştirilmiştir.

Bugünkü internetin temelini oluşturan bu projede daha sonra aynı ağa başka bilgisayarların eklenmesiyle, ağ üzerinden iletişim giderek arttı ve çok sayıda kullanıcının yararlandığı elektronik mektup, tartışma listeleri, forumlar, dosya transfer hizmetleri gibi yeni kullanım alanları ortaya çıkmıştır.

"Her temas iz bırakır" prensibi internet dünyasında da geçerlidir. Yani yapılan her işlemin kaynağını, işlemin yapıldığı bilgisayarı ya da yapan kişiyi bulmak mümkündür. İnternet sağlayıcıları bu hizmeti belirli merkezlerden yapmaktadır. Bu da bir nevi mektup üzerindeki adres gibidir, değiştirilmesi ya da yanlış yazılması mümkün olmayan adres. Sanal Dünyanın "hacker" tabir edilen suçluları ile mücadele için, bizim de bu konuda yeterli bilgi ile donanmış olmamız gerekmektedir.

Özellikle son yıllarda basın ve kamuoyu gündeminde rastlanan ve başkasına ait kişisel bilgileri özellikle de kredi kartı bilgilerinin kendisine yarar veya kart sahibine zarar maksadıyla kullanılarak yapılan internette kredi kartı dolandırıcılığı olaylarına sıkça rastlanmaktadır. Bu dolandırıcılık çeşidinde dolandırıcılar ya çeşitli vasıtalarla elde ettikleri kredi kartı bilgilerini kullanmakta veya yine internette bulunan çeşitli programları kullanmak suretiyle kredi kartı numarası yaratarak kartın gerçek sahibini veya karıt piyasaya süren firmayı zarara uğratmaktadırlar. Bu suçlarla mücadelede alınması gereken gerekli tedbirler Daire Başkanlığımızca alınmakta ve bu suçla mücadeleye etkin olarak devam edilmektedir.

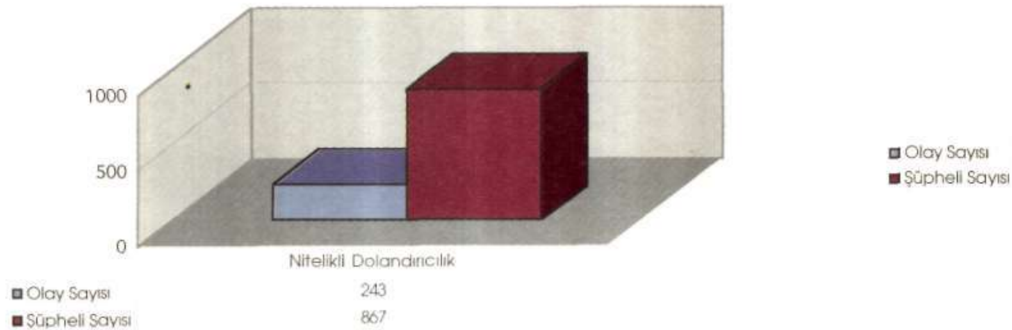
E) NİTELİKLİ DOLANDIRICILIK OLAYLARI DEĞERLENDİRMESİ

Bu tür suçların önlenmesi ve suçların soruşturulması için bankalarla yapılacak çalışmalarda, işbirliği ve koordinasyonun sağlanması amacıyla, konunun polisiye araştırması yapılırken de ihtisaslaşmaya gidilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bunun üzerine, merkezi İstanbul'da bulunan, Türkiye'nin nakit paraya dayalı geleneksel ödeme yöntemlerine alternatif olarak da-

ha hızlı, etkili ve kullanımı kolay çağdaş ödeme sistemleri ile kartlı ödeme sistemlerindeki sahtecilik, dolandırıcılık ve riskin önlenmesi konularında faaliyetlerde bulunan Bankalararası Kart Merkezi (BKM) ile Emniyet Genel Müdürlüğümüz arasında 14-16 Haziran 1995 tarihlerinde yapılan görüşmeler ve varılan mutabakat çerçevesinde, 13.10.1995 tarihinden itibaren Bankalar arası Kart Merkezi'nde Emniyet Birimleri ile bankalar arasında banka dolandırıcılık olayları ile ilgili tüm işlemlerde irtibat görevini üstlenen ihtisas polisi uygulamasına geçilmiştir. Ayrıca banka dolandırıcılığı ve kredi kartları sahtekarlığı suçlarında ortaya çıkan yeni yöntemler, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığınca sürekli düzenlenen Kaçakçılık Temel Eğitim Kurslarında ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.

Bilindiği gibi Türk Ceza Kanununun kredi kartları ile ilgili açık bir düzenlemesi bulunmamaktadır. Bu nedenle zaman içerisinde kredi kartları ile işlenen suçlar arasında çok farklı uygulamalar yapılmış ise de, bu tür suçlar bilgisayar destekli ve otorizasyona bağlı olduğundan dolayı, klasik suçlar kapsamında değil Türk Ceza Kanununun 11. Babında yer alan "Bilişim Suçları"ndan kabul edilerek, adli makamlara bu şekilde intikal ettirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Özellikle, 2000 yılı içerisinde yapılan kararlı mücadele ve Bankalararası Kart Merkez ile yapılan etkili işbirliği sonucunda kredi kartı sahteciliği ve dolandırıcılığı yapan ve bu suçu meslek haline getiren suç organizasyonlarına önemli darbeler vurulmuştur. Bu çalışmaların sonucunda çok sayıda kredi kartı dolandırıcısının adli mercilere intikali sağlanmış olup, son dönemde elde edilen bilgilerden kredi kartı dolandırıcılığı ve sahteciliği yapan şebekelerin Kıbrıs'a kaydığı gözlemlenmektedir. KKTC Polis Genel Müdürlüğü'nün bu konudaki mücadele çalışmalarına bilgi birikimi ve operasyonel yönlerden destek olunmaktadır.

Şekil-15 (2000 Yılı Nitelikli Dolandırıcık Olay ve Şüpheli Sayısı)

V-TEFECİLİK

Ödünç para verme işleri ile uğraşanların faaliyetleri ve denetlenmelerine ilişkin esaslar 90 Sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve bu KHK'nın bazı hükümlerini değiştiren 545 sayılı KHK ile düzenlenmiştir.

Söz konusu KHK;

- **İkrazatçı:** Devamlı ve mutat meslek halinde, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işleriyle uğraşan veya ödünç para verme işlerine aracılık eden ve kendilerine faaliyet izni verilen gerçek kişiler,

- **Finansman Şirketi:** Devamlı ve mutat iştigal konusu olarak her türlü mal ve hizmet alımını kredilendirmek üzere ödünç para veren tüketici kredi şirketlerin,

-**Faktoring Şirketi:** Mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakları temellük ederek, tahsilini üstlenen, bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak, finansman sağlayan şirketlerin faaliyetlerini düzenlemiştir.

"İkrazatçılık" ve "Finansman ve Faktoring Şirketlerinin" kuruluşu Hazine Müsteşarlığının izni ile mümkün olmakta ve bu işletmelerin denetimleri, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılmaktadır.

Tefecilik Sayılan İşler:

-İkrazatçılık yapmak üzere izin alınmadan, faiz veya her ne ad altında olursa olsun, bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işlemlerinin yapılması veya bu işlerin meslek ittihaz edilmesi ve

-Kanun Hükmünde Kararname uyarınca alınan ikrazatçılık izni iptal edildiği halde, ödünç para verme işlerine devam edilmesi, TEFECİLİK sayılmıştır.

Tefecilik yaptığı mahkemece sabit görülenlerin işyerleri, Valiliklerce

Faaliyetin Kapsamı:

İkrazatçılar,

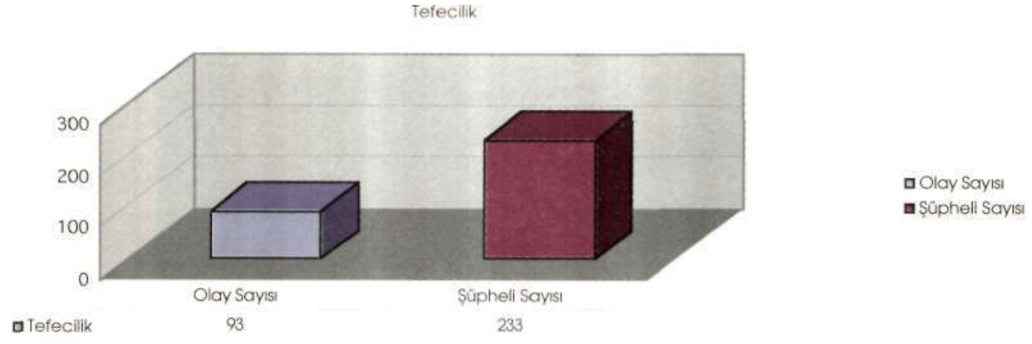
-İkrazatçılık faaliyeti dışında hiç bir iş yapamayacakları gibi mevduat veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı para toplayamazlar.

-Her ne ad altında olursa olsun, tahvil ve benzeri borçlanmaya yönelik sermaye piyasası aracı ihraç edemezler, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu çerçevesinde sermaye piyasası faaliyetinde bulunamazlar.

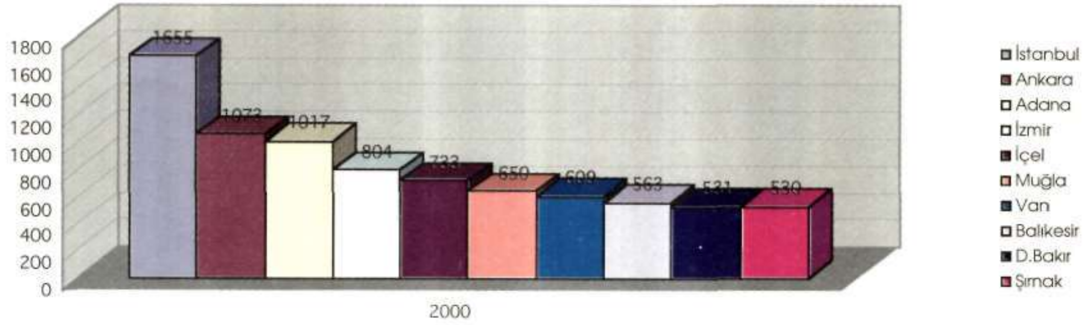
-Faaliyetlerini sürdürmek amacıyla bankalar dahil her türlü kaynaktan borç alamaz ve bu fonları ödünç para verme işlerinde kullanamazlar. Bankaların da bu kişilere ödünç para verme işleri ile ilgili olarak kredi açmaları veya bunların borçlarını teminen teminat mektubu vermeleri yasaklanmıştır. (Md.4)

KHK'nin 15. maddesinde ise, tefecilik yapanlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile sağladıkları menfaatin 5 katı ağır para cezası öngörülmüş, suçun tekrarı halinde cezanın 3 katına çıkartılacağı belirtilmiştir.

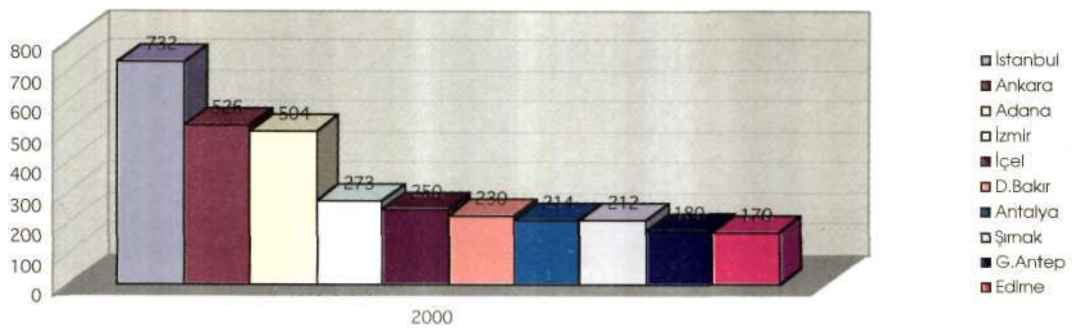
Daire Başkanlığımızca, 90 Sayılı KHK'nin bir an önce meclis gündemine getirilerek tefecilikle ilgili bir yasal düzenleme yapılması ve bu yasal düzenleme yapılırken hapis cezasının asgari 7 yıldan başlamasının öngörülmesinin gerektiği ve tefecilikten elde edilen gelirin de karapara kabul edilmesi konusunda çalışmalar devam etmektedir.

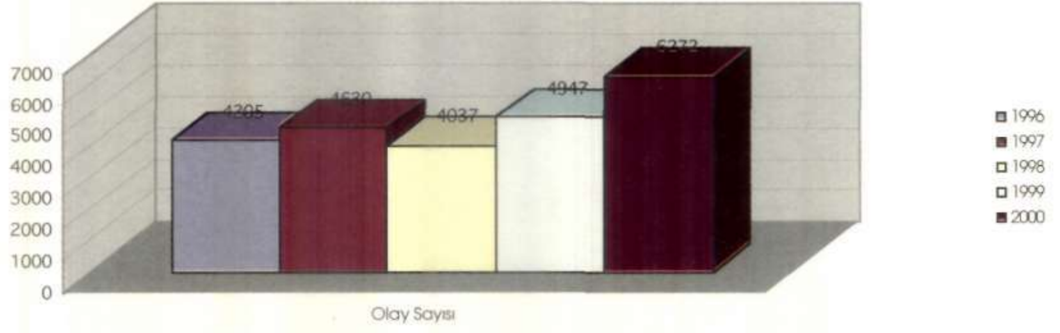
Şekil-16 (2000 Yılı Tefecilik Olay ve Şüpheli Sayısı)

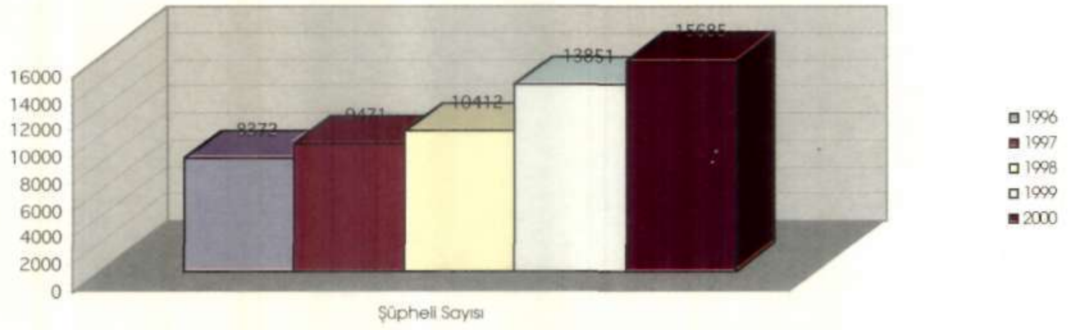
Şekil-17 (2000 Yılı Mali (Ekonomik) Suç Olayları Şüpheli Sayılarının İlk 10 İle Göre Dağılımı)

Şekil-18 (2000 Yılı Mali (Ekonomik) Suç Olaylarının İlk 10 İle Göre Dağılımı)

Şekil-19 (Mali (Ekonomik) Suçların Son 5 Yıl Olay Sayısı Dağılımı)

Şekil-20 (Mali (Ekonomik) Suçların Son 5 Yıl Şüpheli Sayısı Dağılımı)

2000 YILI TÜRKİYE GENELİ MALİ (EKONOMİK) SUÇ İSTATİSTİKLERİ

SUÇ TÜRÜ	OLAY			SANIKLAR									YAKALANAN SUÇ UNSURLARI	
	FAİLİ BİLİNEN	FAİLİ MEÇHUL	TOPLAM	YAKALANAN				FİRAR				TOPLAM	CİNSİ	MİKTARI
				TÜRK		YABANCI		TÜRK		YABANCI				
				K	E	K	E	K	E	K	E			
Kıymetli Evrakta Sahtecilik	1700		1700	150	2812	111	275	22	306	1	12	3689	S.PASAPORT	768
													S.N.CÜZDANI	395
													S. VİZE	80
Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı	337	1	338	12	810	5	21		35		1	884	ESER	6,223
													SİKKE	21,597
Kalpazanlık	750		750	79	1483	10	14	1	110	3	5	1705	50 $	9,423
													100 $	38,468
													100 D.M.	785
													500 D.M.	22
													1000 DM	21
													Madeni(100.000 TL.)	18428
													500.000 TL.	547
													1.000.000 TL.	823
													5.000.000 TL.	11,823
													10.000.000 TL.	145,421
Tekel Kaçakçılığı	865	1	866	14	1121	8	30	3	103			1279	İÇKİ (Şişe)	28,334
													SİGARA(Paket)	2,097,395
Gümrük Kaçakçılığı	1479		1479	29	1990	11	77		321		4	2432	K.OTO	79
													ÇENÇ OTO	53
													AKARYAKIT (lt.)	1,714,474
İşçi Simsarlığı – Organizatör	151	1	152	2	89		4		35		3	133		
İşçi Simsarlığı – Göçmen				74	1062	75	1536		16		2	2765		
Dolandırıcılık	579		579	87	1433	1	113	1	150	1	1	1787		
Karapara Aklama	7		7	4	15	2	3		4			28		
Kıymetli Taş ve Maden Kaçakçılığı	15		15	1	25		4					30		
Yetkisiz Döviz	110		110	2	151				2			155		
Çek Sahteciliği Dolandırıcılığı	65		65	4	151				23			178		
Naylon Fatura	211		211	17	571				32			620	DEĞERİ	349.635.167.382.439 TL.
TOPLAM	6269	3	6272	475	11713	223	2077	27	1137	5	28	15685		

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ORGANİZE SUÇLAR

I- GİRİŞ

Kendi özellikleri ile tanımlı olan organize suç kavramı üzerinde çeşitli uluslararası kuruluşlar tarafından çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmaların özünü "hangi suçlar organize suç, hangi örgütler organize suç örgütüdür? " soruları oluşturmaktadır.

Avrupa Organize Suçlulukla Mücadele Çalışma Grubu'nun 28-31 Mart 1996 tarihlerinde Almanya'nın Leipzig şehrinde yaptığı toplantıda, organize suç örgütü kriterleri:

• Aralarında kazanç temin etmek için fonksiyonel işbölümü yapılmış olan elemanlar bakımından hiyerarşik bir yapının bulunması,

• Kazancın kural olarak suç ile sağlanması,

• Suç işlemenin süreklilik arzetmesi,

• Suç organizasyonu içerisinde bir yaptırım sisteminin bulunması,

• Şiddete başvurulması,

• Kamuya ve/veya özel sektöre nüfuz edilmesi,

• Karapara aklanması,

• Paravan firmalar kurulması şeklinde tespit edilmiştir.

12-15 Aralık 2000 tarihleri arasında İtalya'nın Palermo şehrinde yapılan toplantıda kabul edilen ve ülkemizin de taraf olduğu "Uluslararası Organize Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşme"sinde ;

Organize suç grubu; belli bir zaman için oluşturulmuş, üç ya da daha fazla kişiden oluşan ve amacı dolaylı yollardan veya doğrudan fayda sağlamak için, şiddete ve diğer yasadışı yollara başvurarak, ciddi uluslararası suç işlemeyi birlikte sarf edilen çabayla hedefleyen bir grup" olarak tanımlanmıştır.

Ülkemizde organize suç örgütleri ile mücadelede 4422 sayılı "Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri İle Mücadele Kanunu" temel alınmaktadır. Kanunun birinci maddesinde "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü";

Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendilerine tabi kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma, korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işlemek, suç işlemek için örgüt kurmak, örgütü yönetmek veya örgüt adına faaliyette bulunmak, bilerek yardım etmek olarak tanımlanmıştır.

Buna göre suçun maddi unsuru; suç iş-

lemek üzere mensupları arasında gizli ve açık işbirliği bulunan ve mensupların örgüte tabi olmaya ve böylece kalmaya zorlandıkları bir örgüt kurmaktır. Örgütün kurulmasındaki maksatlar aynı maddede iki kısım halinde ifade edilmiştir:

1. Örgütü kuranlarda, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlama saikinin mevcut olması, geniş ve kapsayıcı olan maksattır.

2. Bunun dışında maddenin içerdiği diğer özel maksatlar ise:

- Doğrudan doğruya veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek,

- Kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde etkinlik ve denetim elde etmek,

- İhale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde etkinlik ve denetim elde etmek,

- Ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak,

-Madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını sağlamak,

-Seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek (buradaki seçimler siyasi olanlarla birlikte her türlü özel seçimlerdir; anonim şirketin yönetim kurulu üyeliğine ait seçimler gibi).

Suçun icra hareketleri, yukarıda belirtilen maksatlara kişileri yıldırma, korkutma veya sindirme gücü kullanılarak suç işleme suretiyle ulaşılmasıdır. Yıldırma, korkutma ve sindirme en ağır cürümlerin işlenmesi suretiyle de gerçekleştirilebilir. Yıldırma, korkutma ve sindirme gücü örgütün mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapılması ve kişileri kendilerine tabi kılmaya zorlamak suretiyle oluşturulup kullanılacaktır.

Yukarıda açıklanan maksatlar ve icra hareketleri örgütü, mevzuatımızda yer alan diğer örgütlerden ayırmayı sağlayan ve özelliğini oluşturan unsurlardır.

Böylece özel kastın gerçekleştirilmesi amacıyla kurulacak örgüt, hedefine ulaşmak üzere insanları yıldırma, korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işleyecektir. Yıldırma, korkutma veya sindirme gücünün zor ve tehdit kullanmak yahut kişileri kendisine tabi olmaya zorlamak veya mensupları arasında, her ne şekilde olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretleriyle kullanılması gereklidir. Dikkat edilmelidir ki, yıldırma, korkutma veya sindirme gücü yalnız zor (cebir ve şiddet) veya tehdit kullanma ile değil, kişileri kendisine tabi olmaya zorlamak veya mensupları arasında açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle de sağlanabilecek, her türlü suç işlenecektir.

Çıkar amaçlı örgüt suçunun oluşmuş sayılması için, belirli kişilerin yukarıda açıklanan amaçlarla ve yine maddede belirtilen araçlarla birden çok suç işlemek üzere fiilen birleşmiş durumda olmaları gerekmektedir. Maddede belirtilen maksatla müteaddit suçların işlenmesi hususundaki kast, karar ve hatta plan suçun temel özelliğini oluşturmaktır.

Organize suç; toplumu her geçen gün daha fazla etkileyen, demokratik normların bozulmasına, toplum düzeni üzerine

bina edilmiş kanun ve kuralların saygınlığının yitirilmesine neden olan bir suçtur. Ekonomik gelişmenin gidişatını bozmakta veya yanlış yönlendirmekte ve hayat standardını sekteye uğratmaktadır.

Organize suçların sistemin kendi içerisinde doğup büyüdüğü, çok taraflı ve değişken özellikler taşıdığı bilinmektedir. Organize suç kavramı ülkelerin ekonomik, sosyal, siyasi ve hukuki durumlarına göre de şekillenmektedir. Bu nedenle legal yapı içerisinde gizlenmiş organize suçun tespitini yapmak oldukça zordur.

Ülke içerisindeki ekonomik, sosyal, hukuki ve siyasi alanda olumsuz etkiler yaratarak, oluşacak güvensizlik ve kaos ortamından faydalanmayı amaçlayan organize suç örgütleri sistemin kendisinden beslenmektedir. Başka bir tabirle; kendisini kolayca gizleyebilen, açığa çıkartılması zor bir asalaktır.

Organize suç örgütleri; diğer ülkelerle irtibatlı ya da ülkeler arasında kolaylıkla geçiş yapabilen global bir yapıya sahiptirler. Alanlarında çok iyi çalışırlar ve konularını çok iyi bilirler. Para ve mal hareketlerinden ustaca yararlanarak, işledikleri suçlar vasıtası ile elde ettikleri paralarını ticari usul ve metotlarla aklama işlemlerini çok hızlı gerçekleştirmektedirler. İletişim ve teknolojik gelişmelerden en iyi şekilde yararlanır ve ileri teknolojiyi amaçları doğrultusunda kullanabilirler. Bu suçla mücadele edenleri ve siyasi otoriteyi yozlaştırarak, güçsüz bıraktıkları sistemin sahip olduğu servetleri soyarlar.

Organize suç örgütlerinin legal ve illegal faaliyetleri sosyal hayatla içiçedir. Diğer ülkelerde olduğu gibi varlık ve gücünü artırmak amacıyla şiddeti kullanan ve belirli bir aşamadan sonra gizli kalmaya çalışan bir oluşumdur. Bu tip örgütlerin en güçlü silahını şüphesiz ŞİDDET oluştururken, diğer taraftan YOLSUZLUK ise, varlıklarını korumak ve sürdürmek için tartışmasız en gerekli faktördür.

Organize suç örgütleri düzenli bir kazanç sağlarlar, ülke değerlerini kullanırlar, milli ve manevi değerleri kendilerine paravan yaparlar. Elde ettikleri güç ile idarenin içerisinde hareket ederek faaliyetlerini sürdürürler. Mevcut sistemin getirdiği her türlü imkandan faydalanırlar. Kendilerini olumlu veya olumsuz etkileyen faaliyetlere kısa sürede "bağışıklık" kazanırlar.

Organize suç örgütlerinin, organik yapısı ve işleyişinde karmaşık bir durum söz konusu değildir. Bu yüzden örgüte katılan şahıslar kolay ve hızlı bir şekilde uyum sağlarlar.

Organize suçların en önemli belirleyici ve asli unsurları; gizlilik, şiddet, yolsuzluk, devamlılık, çeşitlilik ve süratle değişime ayak uydurabilme, uluslararası bağlantı kurabilme kabiliyetidir. Her toplumda hukuki, sosyal, ekonomik ve teknolojik değişimler organize suç örgütlerinin dikkatini çeker ve onlar tarafından uygulamaya sokulur. Çünkü yeni oluşan şartlardan doğan boşluklardan başka bir ifade ile "kontrolsüz alanlar"dan istifade edip kısa zamanda ve kolay kar elde etme amacındadırlar.

Organize suçlarla mücadeleyi geniş bir perspektifte "kısa, orta ve uzun" vadeli aşamalarda değerlendirmek şarttır. Organize suçlar; devleti oluşturan bütün kurumlar ile birlikte asıl icracı güç olan güvenlik kuvvetlerinin topyekün ve gücünü yasalardan alan bir mücadeleyi gerektirmektedir.

II-ORGANİZE SUÇLAR

Organize Suçların Ülkemizdeki Durumu:

Ülkemizde profesyonel anlamda mücadeleyi 1998 yılı başlarında karşılarında bulan organize suç örgütleri bu faaliyetlerini yıllardır sürdürmektedirler. Ancak, kararlı mücadele karşısında hem organik yapıları hem de ilişkileri bu dönemde ortaya çıkartılmıştır.

Ülkemizde, organize suçluluk kriminolojik olmakla birlikte sosyolojik bir görünüm de arz etmektedir. Gelenek ve göreneklere bağlı bir toplum yapısının kuvvetli olduğu ülkeler, bu tür suçlarla yoğun bir şekilde mücadele etmekte olup, sorunun asıl kaynağını bu alanlarda bulmaktadırlar.

Ülke sistemi içerisindeki aksaklıklar, ekonomik, sosyal, hukuk ve siyasi alandaki boşluklar ile halkın bu alanlardaki taleplerinin netice vermemesi otomatik olarak kişisel ve yerel karşı sistemlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bundan hareketle, suç kendiliğinden ortaya çıkmakta ve bir kesim tarafından bu boşluklar doldurulmaktadır.

Mücadelede en önemli hareket noktası suç örgütlerinin sosyolojik anlamda bir "analiz"e tabi tutulmasıdır. Bunun dışındaki mücadele tarzı suçun alanını ve etkisini daha da artırmakta, klasik polis yöntemleri hiçbir netice vermemektedir. Ancak, genel anlamda örgütlü suçlar özel anlamda ise, organize suçlarla mücadelenin mevcut çalışmaların üzerinde, ihtisaslaşmayı gerektiren tamamen profesyonel ve özellikle gizli olması gerekmektedir.

Organize suç örgütleri sosyal, siyasi ve ekonomik platformlarda yer alırlar. Bunlar ekonomik alanda daha çok inşaat, toptan gıda, tekstil, giyim, lokanta, atık mal, taşımacılık, turizm, eğlence, otomobil, patent ve marka sahteciliği, petrol nakliyatı ve ticareti, emlak, döviz alımsatımı, talih oyunları, temizlik ve sosyal güvenlik sektörlerinde, sosyal hayatta da vakıf, dernek, spor klüpleri ve benzeri oluşumlarda faaliyet göstermektedirler.

Suç örgütleri içerisinde, "etnik yapı" çok kuvvetli olarak devam etmektedir. Asıl çekirdeği oluşturan kurmay yapı, bu bağlantıya değer verir. O yüzden ülkemizdeki suç yoğunluğu bölgesel bir yapı da göstermektedir.

Yine ülkemizde; organize suç örgütleri işlevsel olarak da farklılık göstermektedir. Mafia tipi oluşumlar, sürekli uyuşturucu kaçakçılığına karşı olduklarını söyleyerek sözde uyuşturucu örgütlerinden kendilerini ayırmaktadırlar. Ancak, uyuşturucu kaçakçılığı yapmak ile bu faaliyetlerden pay almak ve işbirliğinde bulunmak etik olarak aynı şeydir.

Yaklaşık üç yıldır devam eden yoğun mücadele neticesinde; organize suç örgütlerinin iki temel oluşum içerisinde kendisini gösterdiği anlaşılmıştır. Bunlar; örgütün "asıl organik yapı"sını teşkil eden bölüm ile, "örgüte yardım eden ve unsurlarını koruyan bölümler" olarak netleşmiştir. Bundan hareketle; suç organizasyonlarının hedeflerine daha çok devleti mey-

dana getiren kurum, kuruluş ve kişiler vasıtası ile ulaşmaya çalıştıkları, organik yapıyı besleyen ve yaşamasını sağlayan asıl gücün de bu olduğu tespit edilmiştir.

Organize suç örgütleri; toplum içerisinde kabul görmek, işlenen suçun yasalardan ve güvenlik güçlerinden gizlenebilmesi için genellikle "legal görüntü" sergilemeye çalışmaktadırlar. İllegal durumlarını bu şekilde kamufle ettikleri ve bunu gerçekleştirebilmek için sistemin içerisinde ve sistemin bir parçası olarak yer almaya çalıştıkları görülmektedir. Bu nedenle, devlet mekanizmasını oluşturan bazı unsurları bizzat veya dolaylı olarak bu örgütlenme içerisinde görmek mümkündür.

Mevcut sosyo-kültürel yapımızın gereği, toplum açısından değer kabul edilen birçok kavram, suç örgütlerinin istedikleri hedefe ulaşabilmeleri için vasıta olarak kullanılmaktadır. Bu toplumun sosyal psikolojisine yönelik, zaman zaman sistemli, zaman zamanda kendiliğinden gelişen yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Birçok örgüt lideri; iş adamı veya çeşitli sıfatlarla eğitim, kültür, spor aktiviteleri, ulusal bayramlar, milli günler ve özellikle tabii afet vb. gibi toplumun duyarlı olduğu konuları çok iyi değerlendirmektedir.

Örgütlerin suç işlemesi herhangi bir standarda bağlı değildir. Bilinen yöntemler hariç suç işlerken sonucunda ne olacağını çok iyi bilir ve gerekli tedbirleri alırlar. Bir hukukçu gibi ne kadar ceza alınacağının dahi bilinmesi mümkündür. Bazen yargılamanın geciktirilmesi ve "hiçbir şey görmemiş" tanıkların suskunluğu ile adalet mekanizmasının işleyişini engellemeye çalışırlar. Yargıya ulaşan ve neticesinde beraatla sonuçlanan kararları da kendilerinin haklılıkları ve masumiyetleri yönünde propaganda aracı olarak kullanabilmektedirler.

Cezaevleri aynı terör suçlarında olduğu gibi, organize suçlar için de bir "eğitim ve yönetim" yeri haline getirilmektedir. Hükümlü veya tutukluların, birbiri ile irtibatının kesilmesi şarttır. Zira, bilhassa lider konumundaki şahısların cezaevinden verdikleri talimatlar ile elemanlarını yönlendirdikleri bilinmektedir. Bu yönde son zamanlarda F Tipi Cezaevi örneği olmak üzere, bu sorunu çözmeye yönelik ilgili kurumlar tarafından da tedbirler alınmaya başlanmıştır.

Organize suçları "örgütlü suçlar" başlığı altında tanımlamak mümkündür. Zira, örgütlü suçların iki temel noktası vardır. Bunlardan bir tanesi terörizm, bir tanesi de organize suçlardır. Birisinde "siyasi örgütlenme" vardır, diğerinde ise "adi örgütlenme" söz konusudur. Terör örgütlerinde görünen amaç; tercih edilen ideolojinin kurumsallaşması ve hayata geçirilmesidir. Organize suçlarda ise temel hedef ideolojik değildir. Mevcut sistem içerisindeki boşluklardan faydalanmak suretiyle "haksız kazanç" temin etmektir.

Terör örgütlerinin faaliyetlerinde legal ve illegal kesin bir çizgi ile birbirinden ayrılmıştır. Organize suçlarda ise; faaliyetin yasal veya yasadışı oluşu ancak çok özel bir çalışma ile tespit edilebilir. Çünkü, bu iki unsur (legal-illegal) birbirinin içerisinde bulunmaktadır.

Terör örgütlerinin hedefi mevcut rejim ve sistemdir. Bunun için devlet tarafından yapılan hiçbir faaliyet örgüt tarafından tasvip görmez. Organize suç örgütlerinde ise; hedef rejim ve sistem olmamakla birlikte suç organizasyonlarının faaliyetlerini sürdürebilmesi için asıl beslenme kaynağıdır. Mevcut ekonomik, sosyal ve siyasi mekanizma olmadan organize suç örgütlerinin yaşaması mümkün değildir.

Terör örgütleri ile organize suç örgütleri bu şekilde ayrım göstermekle birlikte faaliyetler açısından mutlaka işbirliği içerisinde olmak durumundadır. Bilinen bir örnek vermek gerekirse; organize suç örgütlerinin faaliyet alanları içerisinde yer alan uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı aynı zamanda terör örgütlerinin de finans kaynaklarını teşkil etmektedir.

Özel ve haksız çıkar sağlama eylem ve davranışları, zaman içerisinde toplumun bütün kesimlerine yayılma özelliği gösterir ve topluma zarar verirler.

Özel çıkar sağlama gayesi ile mevcut hukuki, dini, ahlaki ve kültürel kuralların ihlal edilmesi ve bu kuralların şahsi menfaat için kullanılması, özelde yolsuzluğun genelde ise organize suçların karakteristik özelliklerindendir.

Yolsuzluk, son yıllarda organize suç örgütlerinin faaliyetlerini kolaylaştırma aracı olarak tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de bir sorun haline gelmiştir. Ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimini, hukukun üstünlüğünü ve demokratik kurumları tehdit eder bir hal almıştır. Bu tehdit ile etkili mücadele edilebilmesi için ülke içi kurumlararası ve uluslararası işbirliği yapılarak yasal ve kurumsal altyapıların oluşturulması kaçınılmazdır.

Özellikle kanun yapıcı ve uygulayıcıları başta olmak üzere, devlet mekanizmasının yolsuzluğa bulaştırılması organize suç örgütlerinin yöntemlerindendir.

Yolsuzluk suçu işlenmeden, organize suç gruplarının, sıradan suç çetesi olmanın ötesine geçmesi mümkün değildir.

Organize suç örgütlerinin sistem içerisindeki bu etkileri, kamu görevlileri ile sınırlı olmayıp özel sektör ve işadamlarını da kapsamaktadır.

Bu suç örgütleri, faaliyetlerini sürdürürken bunun da ötesine geçerek, yasadışı ilkelerle yönetilen güvenli, meşru görünümlü ticari faaliyetlere de yönelmektedirler.

Yolsuzlukla mücadele, organize suçla etkin bir mücadele için şarttır.

Organize Suçla Mücadelede Uluslararası İşbirliği

Gelişen teknolojik imkanlar, sınırların klasik önemini yitirmesi, uluslararası geçişlerin kolaylaşması, etkileşimin artması ve menfaatte birlikteliğin yüksek getirisi organize suç örgütlerini "ortak oluşum"lar içine çekmektedir. Bu nedenle günümüzde, artık suç ve suçlular sadece kendi ulusal sınırları içinde kalmayıp, daha da gelişmiş yapıya bürünerek organize ve örgütlü bir hale gelmişlerdir. Teknik, teorik ve pratik anlamdaki gelişmeleri son derece büyük bir hızla bün-

yelerine adapte etmektedirler. Bir nevi organize suç örgütlerinin faaliyetlerinin devamı, örgütler tarafından sosyal, ekonomik, hukuksal ve teknolojik alanlardaki değişimlerin erken fark edilerek yakalanması ile uluslararası arenadaki bağlantıların kuvvetine bağlıdır.

Ülke ve dünya güvenliğini azami bir şekilde tehdit eden organize suç faaliyetleri ile ülkelerin tek başlarına mücadele etmesi son derece güçtür. Bu durum, bu suç türü ile mücadele eden güvenlik teşkilatlarının uluslararası düzeyde etkin ve sıkı bir işbirliğine girmesini zorunlu hale getirmiştir.

Bundan hareketle; organize suça karşı yürütülen mücadelenin daha etkin ve profesyonel olması için diğer devletlerin mafia ve organize suçlarla mücadele alanlarında çalışan birimleri ile karşılıklı bilgi ve tecrübe alışverişinde bulunmak, gerek teorik ve gerekse pratik gelişmeleri değerlendirmek, müşterek çalışma ve operasyonlara zemin oluşturma maksatlı karşılıklı uzman gönderimi ve eğitim programları kapsamında çalışmalar yapılmaktadır.

Ülkemizde Organize Suçların Sosyolojik Yapısı*

Profesyonel anlamda mücadelenin başladığı yıl olan 1998'den itibaren ülkemizde meydana gelen organize suç olayları bölgelere göre ele alındığında; hareketli piyasaların yaşandığı, paranın döndüğü, sanayi, inşaat ve turizm sektörlerini diğerlerine göre bünyesinde daha fazla barındıran bölgelerin ön plana çıktığı görülmektedir.

ORGANİZE SUÇ OLAY SAYISI	
BÖLGE	SAYI
MARMARA BÖLGESİ	409
AKDENİZ BÖLGESİ	237
EGE BÖLGESİ	132
İÇ ANADOLU BÖLGESİ	129
KARADENİZ BÖLGESİ	73
GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	52
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	18

Yakın zamana kadar para tahsili, adam dövme, adam öldürme gibi kaba kuvvete dayanan suçları işleyen suç örgütleri; son yıllarda devleti dolandırmak, çeşitli şekillerde yolsuzluklarda bulunmak, ihale takibi vb. işlerle de ilgilenmeye, hatta bu işlerde yoğunlaşmaya başlamışlardır. Bunu eğitim ile ilişkilendirmek mümkündür. Dairemize intikal eden tahkikat evraklarına göre, yakalanan kişilerin eğitim durumları aşağıdaki tabloda çıkartılmıştır.

EĞİTİM DURUMU	KİŞİ
4 yıllık yüksek okul	145
2 yıllık yüksek okul	110
Lise	497
Ortaokul	427
İlkokul	991
Okuma yazma bilmeyen	31

Özellik arz eden meslekler dikkate alınarak çıkarılan tabloda da görüleceği üzere; kendine haksız kazancı hedef edinen organize suç örgütlerine genellikle az para kazanan iş sektörlerindeki kişiler ile işsizlerin ve emekli kişilerin kolay para

* Veriler son üç yıl baz alınarak hazırlanmıştır

kazanma güdüsü ile katıldıkları ve örgütün yönlendirmesi ile suç işledikleri görülmektedir. Bu paralelde galerici, müteahhit ve tekstilci gibi geniş maddi imkanlara sahip kişilerin alacak verecek sorunları karşısında bu suç örgütleriyle bağlantı kurdukları ve bunları aracı olarak kullandıkları anlaşılmaktadır.

MESLEK GRUPLARINA GÖRE	KİŞİ
Serbest	1602
Boşta Gezer	273
İşçi	157
Emekli	65
Galerici	45
Emniyet Görevlisi (Polis)	39
Öğrenci	37
Tekstilci	34
Özel Güvenlik Görevlisi	29
Müteahhit	27
Muhasebeci	26
Öğretmen	14
Askeri Personel	13
Korucu	2

1998 yılından itibaren yakalanan şahısların yaş durumlarına göre değerlendirme yapıldığında, özellikle "20-40" yaşları arasında büyük yoğunluk olduğu görülmektedir.

YAŞ GRUPLARI	
YAŞ ARALIĞI	KİŞİ
18-20	363
21-40	4512
41-60	1386
61-80	55

Organize suç örgütlerinde yakalanan şüphelilerin nüfusa kayıtlı oldukları iller dikkate alındığında; İstanbul ilimizde yoğunluk görülmektedir. Ancak İstanbul'un nüfus durumu ve karışık yapısı göz önüne alındığında, bunun çok önemli bir sayı olmadığı anlaşılmaktadır. Nüfus yoğunluğuna ve iş gücüne bağlı olarak diğer büyük şehirlerimiz de bu sıralama içerisinde yer almaktadır.

İLLERE GÖRE	KİŞİ
İSTANBUL	277
ADANA	238
ANKARA	168
ŞANLIURFA	135
TRABZON	134
RİZE	125
GAZİANTEP	120
DİYARBAKIR	117
BURSA	114
ERZURUM	100

1999-2000 YILLARI ORGANİZE SUÇLAR DEĞERLENDİRMESİ

Ülkemiz polis bölgesinde, 1999 yılı içerisinde meydana gelen (393) olayda (2.420) şahıs, şahıslarla birlikte (464) adet tabanca, (17) adet uzun namlulu silah, (12.032) adet fişek yakalanmıştır.

2000 yılında ise; (466) olayda (2.676) şahıs, bu şahıslarla birlikte (486) adet tabanca, (23) adet uzun namlulu silah, (13.761) adet fişek ele geçirilmiştir.

1999 ile 2000 yılları arasında istatistiksel mukayese yapıldığında;

Olay sayısında %18.5 oranında artış,

Yakalanan şahıs sayısında %10.5 oranında artış,

Ele geçirilen tabanca sayısında %4.5 oranında artış,

Ele geçirilen uzun namlulu silah sayısında %35 oranında artış,

Ele geçirilen fişek sayısında ise %14 oranında artış gözlenmiştir.

1999 ve 2000 yıllarında ülkemiz genelinde meydana gelen olaylarda; olay, yakalanan şüpheli, ele geçirilen silah ve mühimmat olarak küçük yüzdelerle artış olduğu görülmektedir.

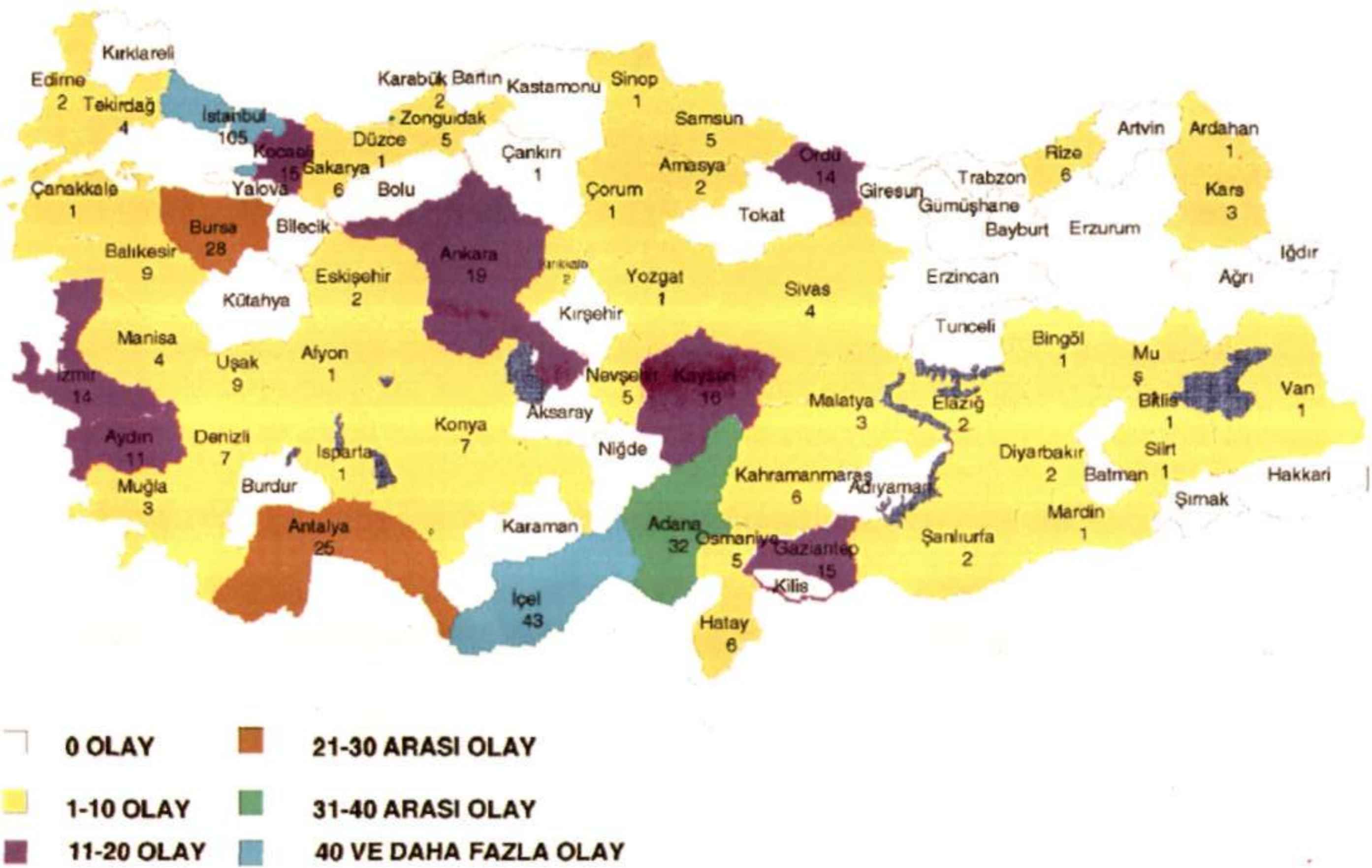
Oysaki, profesyonel anlamda mücadelenin başladığı ilk yıl olan 1998 yılında meydana gelen olay sayısı, 1999 yılında % 100'ün üzerinde bir artış göstermiştir. Bu artışın söz konusu suç örgütlerinin bu yıl içerisinde deşifrasyonunun sağlanması, gruplar arasındaki bağlantılar ile devlet mekanizması içerisindeki irtibatların ortaya çıkarılması akabinde gerçekleştirilen planlı operasyonlardan kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

1999 yılına göre 2000 yılında meydana gelen olay sayısında ki %18.5'lik artış, ülkemizin son yıllarda tanıştığı bu suç ile mücadelede önemli aşamalar kaydettiğini, 1999 yılında bir önceki yıla göre meydana gelen %105'lik artışın 2000 yılında %18.5'lere kadar düşürülmesi, suç gruplarının kontrol altına alınmaya başladığını göstermektedir.

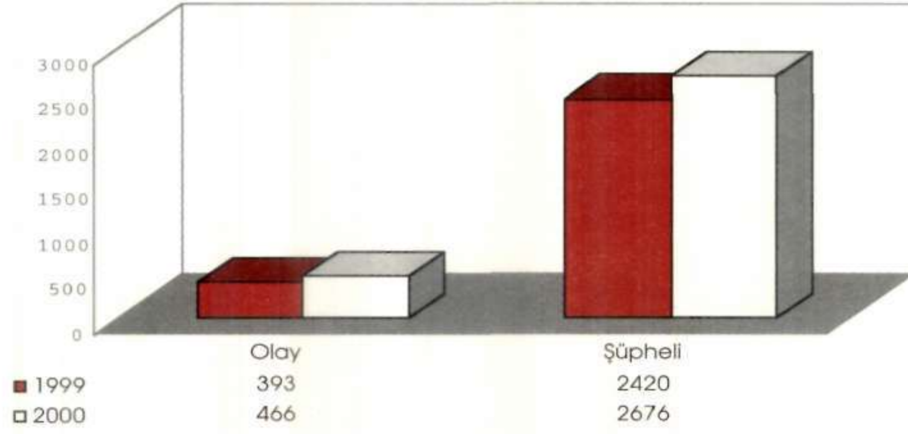
Aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi, 2000 yılında meydana gelen organize suç olaylarının bölgelere göre dağılımında; Marmara Bölgesi ile Akdeniz Bölgesi gibi hareketli piyasaların yaşandığı, paranın döndüğü, sanayi inşaat ve turizm sektörlerini diğer bölgelere göre bünyesinde daha fazla barındıran bölgelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu da, organize suç örgütlerinin daha önceleri tespit edildiği gibi ideolojik bir amacının bulunmadığını ve ekonomik gücü kendine hedef edindiğini göstermesi açısından önem arz etmektedir.

ORGANİZE SUÇ OLAY SAYISI	
BÖLGE	SAYI
MARMARA BÖLGESİ	167
AKDENİZ BÖLGESİ	112
İÇ ANADOLU BÖLGESİ	58
EGE BÖLGESİ	48
KARADENİZ BÖLGESİ	45
GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	26
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	10

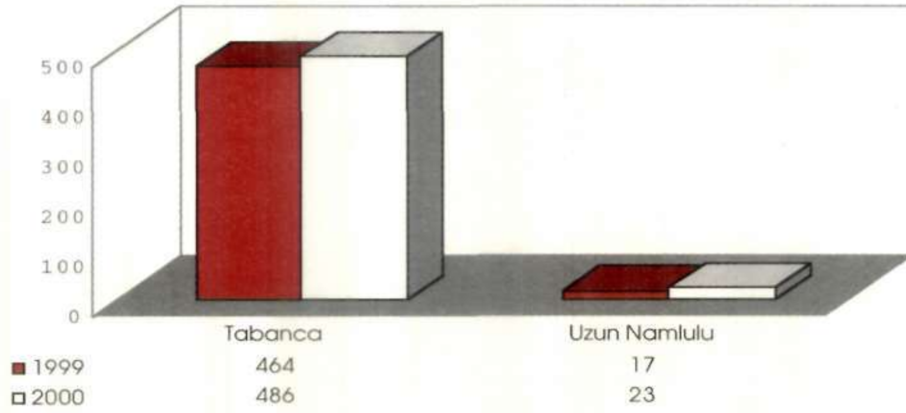
2000 YILI İÇERİSİNDE ORGANİZE SUÇLAR İLE İLGİLİ OLAYLARIN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

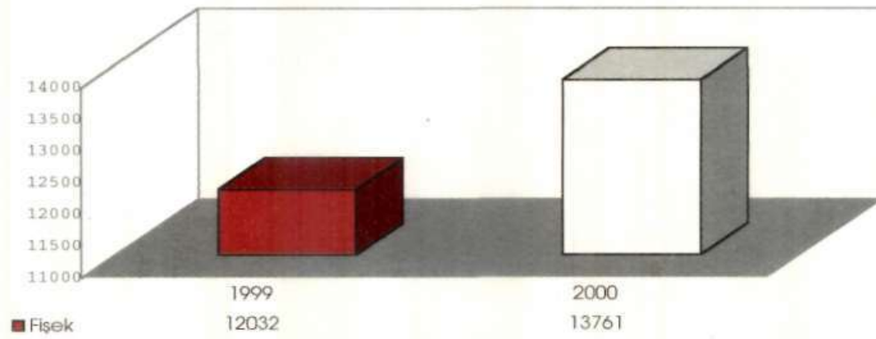
	0 OLAY		21-30 ARASI OLAY
	1-10 OLAY		31-40 ARASI OLAY
	11-20 OLAY		40 VE DAHA FAZLA OLAY

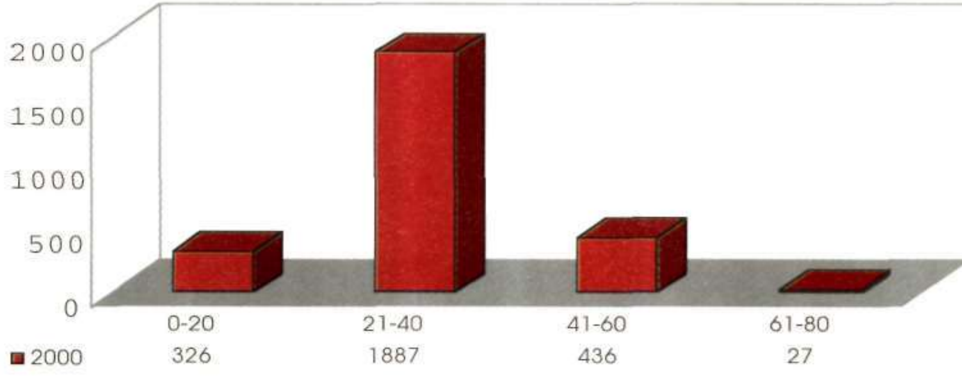
Şekil-1(2000 Yılı Organize Suçlar Olay ve Şüpheli Sayısı)

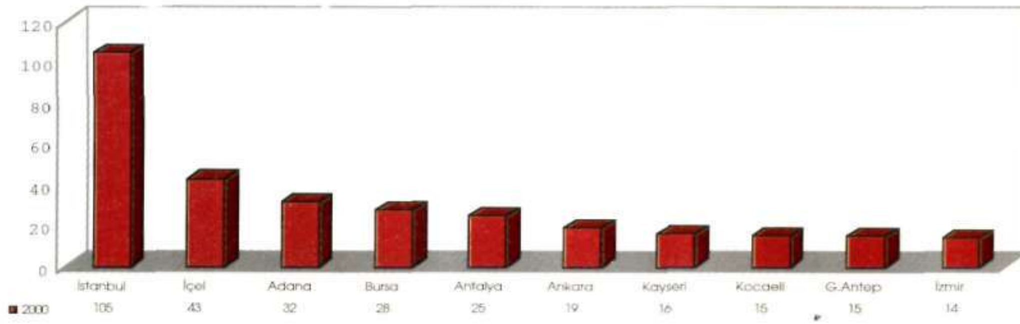
Şekil-2 (2000 Yılı Organize Suç Olaylarında Ele Geçirilen Tabanca ve Uzun Namlulu Silah Sayısı)

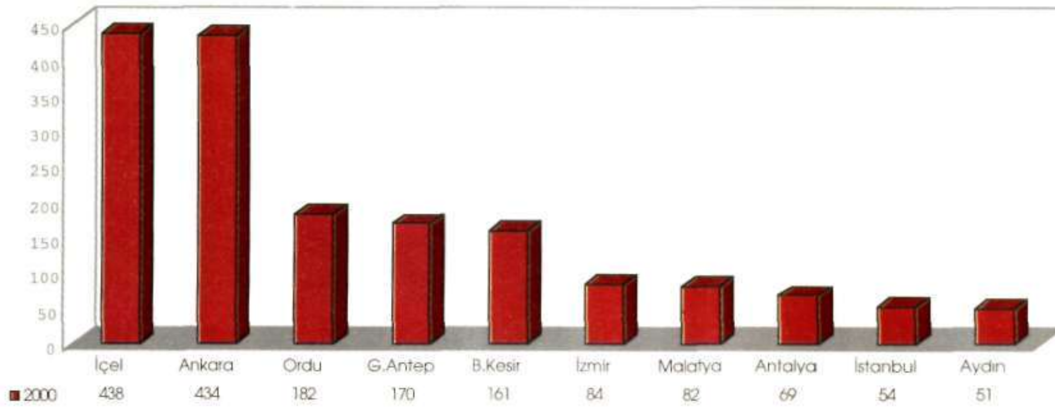
Şekil-3 (2000 Yılı Organize Suç Olaylarında Ele Geçirilen Fişek Sayısı)

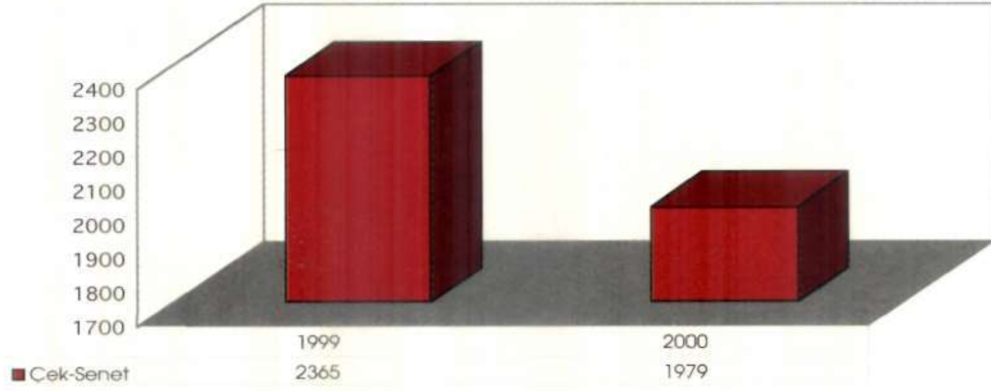
Şekil-4 (2000 Yılı Organize Suç Olaylarında Yakalanan Şüphelilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı)

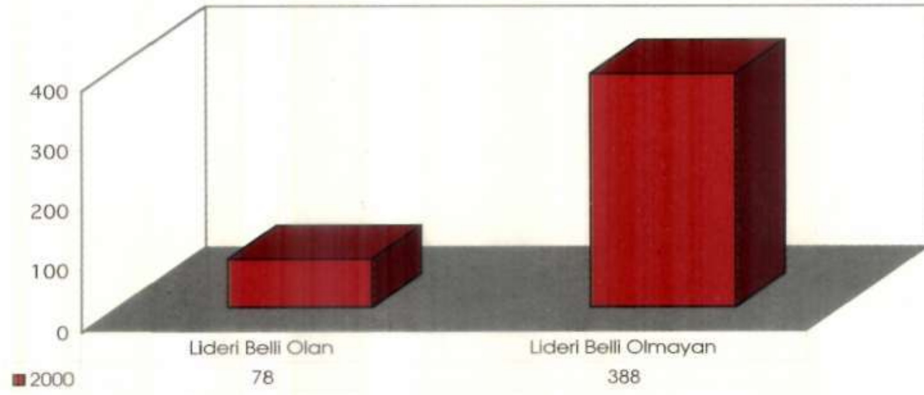
Şekil-5 (2000 Yılı Organize Suçlarda İlk 10 İle Göre Olay Sayılarının Dağılımı)

Şekil-6 (2000 Yılı Organize Suç Olaylarında Ele Geçirilen Çek-Senetlerin İlk 10 İle Göre Dağılımı)

Şekil-7 (1999-2000 Yılları Organize Suç Olaylarında Ele Geçirilen Çek-Senetlerin Karşılaştırılması)

Şekil-8 (2000 Yılı Organize Suç Olaylarının Liderine Göre Dağılımı)

III- SİLAH ve MÜHİMMAT KAÇAKÇILIĞI

Silah ve Mühimmat Kaçakçılığının Ülkemizdeki Durumu:

Ülkemizde silah ve mühimmat kaçakçılığı olaylarını iki dönemde değerlendirmek mümkündür: Özellikle 1990 ve öncesi olarak ele alınabilecek birinci dönem içerisinde, çok büyük miktarlarda silah ve mühimmat yakalamaları olmasına rağmen; 1990 sonrası ikinci dönemde ise, önemli azalmalar olmuştur.

Ülkemizde meydana gelen silah ve mühimmat kaçakçılığının azalmasına sebep olan başlıca faktörler;

-Günümüzde silah ve mühimmat kaçakçılığına göre daha fazla rant sağlayan diğer kaçakçılık türlerinin cazip hale gelmesi,

-Gelişen teknolojinin güvenlik kuvvetlerince daha etkin kullanılması,

-Güvenlik teşkilatları arasındaki işbirliğinin en üst seviyede sağlanması,

-Tüm bölgelerde mücadeleci ihtisas birimlerinin ihdas edilmesi,

-Personelin nicelik ve niteliğinin artması,

-Ülkemizde ruhsatlı silah alma imkanının sunulmasıdır.

Ancak, günümüzde bütün dünyada olduğu gibi, ülkemizde de işlenen suçlar "nitelik ve nicelik olarak artma eğilimi" göstermektedir. Özellikle organize suç örgütlerinin tüm yasa dışı alanlarda faaliyet gösterdiği değerlendirildiğinde, suçun vazgeçilmez unsurlarından biri olan silaha, suç gruplarının talebinin azalmadan devam edeceği ortadır.

2000 yılı içerisinde ülkemizde meydana gelen silah ve mühimmat kaçakçılığı olaylarına imalat açısından bakıldığında "el yapımı ve fabrikasyon" olmak üzere iki tür silah görmek mümkündür.

Fabrikasyon silahların büyük bir bölümü Kuzey Irak ve Suriye sınırından ülkemize sokulmaktadır. Kuzey Irak'ta yıllardır süre gelen otorite boşluğu, bu bölgede kaçakçılık faaliyetlerinin filizlenerek büyüyüp ülkemizi de etki altına almasına neden olmaktadır. Bu otorite boşluğu bazı kişi ve marjinal grupların belli bir sermaye ile yüksek kazançlar elde etmeye yönelik faaliyetlerde bulunmasına yol açmaktadır.

Özellikle uzun namlulu silahların Suriye sınırından ülkemize girdiği ve önceki yıllara oranla artış gösterdiği görülmektedir. Bu tür kaçakçılık faaliyetleri Kuzey Irak ve Suriye sınırına yakın yerlerde ikamet eden ve sınır bölgesini iyi tanıyan kaçakçıların sırtçılık yöntemi ile, sınır ticareti kapsamında ise, Kuzey Irak'tan taşımacılık yapan TIR, kamyon ve diğer araçların özel zulalarında gizlenmek suretiyle yapılmaktadır.

Kuzey Irak ve Suriye sınırımızdaki fiziki önlemlerin yetersiz kaldığı bölgelerin varlığı ve sınır ticaretinin gümrük kapılarında oluşturduğu iş yoğunluğu, denetim zorluğu olarak karşımıza çıkmakta ve bölgeleri kaçakçıların vazgeçilmez bir güzergah haline getirmektedir.

Bunun yanı sıra, özellikle Doğu Karadeniz bölgesinde yaşayan, bu işi kendilerine meslek edinmiş yetenekli bazı şahısların ilkel şartlarda el tezgahlarında ürettikleri, fabrikasyon emsallerine göre daha ucuz olan silahlar ile talebin oluşturduğu pazardan belli bir pay alma gayreti içerisinde oldukları değerlendirilmektedir.

Ülkemize illegal yollardan giren fabrikasyon silahların; genellikle Diyarbakır, Gaziantep ve Şanlıurfa illerimizde depolandığı, talebe uygun olarak satıldığı veya diğer bölgelere nakledildiği anlaşılmaktadır.

Ülke dışından belirtilen yöntemlerle getirilen tabancaların Belçika, İspanya, Çek, İtalya, Almanya ve Irak yapımı olduğu,

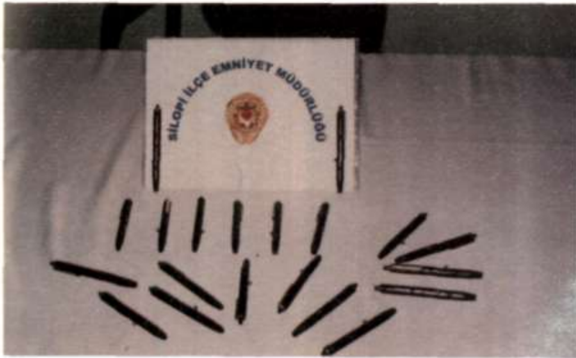
Uzun namlulu silahların büyük çoğunluğunun ise, aralarında komşularımızın da bulunduğu ülkeler tarafından üretilen ve düşük fiyatlara kolayca temin edilebilen "Kalashnıkov" olduğu görülmektedir.

Son zamanlarda ülkemizde ve dün-

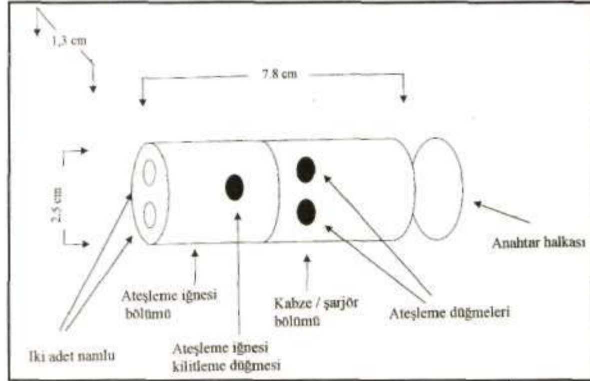
yada özellikle cezaevlerinde bulunan organize suç örgütü veya terör örgütleri mensuplarınca talep edildiği veya edileceği değerlendirilen gizlemede önemli ölçüde avantajlar sağlayan "özel yapım silahlar"ın da gündeme geldiği görülmektedir.

Ülkemizde, 18.10.2000 tarihinde Irak-Şırnak güzergahında (14) adet, 10.11.2000 tarihinde yine Irak-Şırnak güzergahında (10) adet ve 11.05.2000 tarihinde Bursa ilinde (1) adet olmak üzere toplam (25) adet "kalem tabanca" yakalanmıştır.

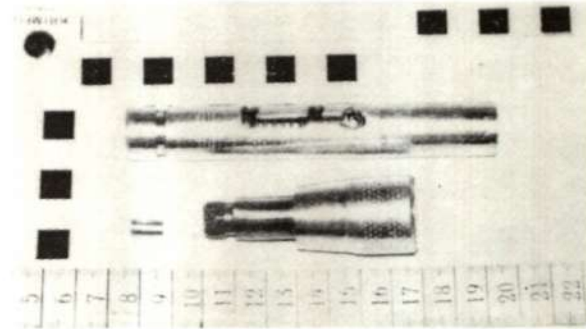

Yine ülkemizde 29.10.2000 tarihinde İstanbul ilimizde; 32 kalibre çapında, çift namlulu, iki adet iğneyi tutmaya yarayan halka ve tetik yerine kullanılan iki tarafa monte edilmiş ateşleme düğmelerinden oluşan bir sisteme sahip olan (1) adet "anahtarlık tabanca" yakalanmıştır.

Ekim 2000 tarihinde Finlandiya'da silaha dönüştürülebilen "el feneri" şeklinde tabanca yakalanmıştır.

Slovenya'da gümrük memurlarının Eylül 2000'de yaptıkları bir kontrolde; cep telefonu gövdesi içerisine gizlenmiş 22 kalibre çapında, tek mermi kapasitesine sahip (10) adet "cep telefonu tabanca" ele geçirilmiştir.

Kaçakçılığı yapılan silahların ilgili birimlerle koordineli bir şekilde menşei tespit çalışmaları yapılmaktadır. Bu sayede silah ve mühimmat kaçakçılığının hedeflerinin ve güzergahının tespiti amaçlanmaktadır.

Ülkemize yasa dışı yollardan giren silahlar ile ruhsatlı tabanca sayısındaki artış, fişek talebini de arttırmıştır. Artan talebe nazaran 2000 yılında ruhsatlı tabanca başına yasal olarak verilebilecek fişek sayısı 1999 yılına göre yaklaşık % 150 azaltılmıştır. Ruhsatlı av bayilerinin artan talep karşısında yüksek karlar elde etmek saikiyle kamu görevlilerinin de içinde bulunduğu organizasyonlar meydana getirdikleri ve tanzim edilen sahte belgelerle ilgili kurumdan temin ettikleri tabanca fişeklerini illegal yollardan pazarlama çabasına girdikleri dikkat çekmektedir.

2000 yılı içerisinde birimlerimiz tarafından yapılan çalışmalarda, anılan yöntemle Ankara ve Çankırı illerinde yaklaşık 400.000 adet tabanca fişeğinin piyasaya sürüldüğü tespit edilmiştir. Yıl içerisinde yakalanan toplam fişek sayısının, yaklaşık 50.000 adet olduğu gözönünde bulundurulduğunda, bazı grupların yasal görünümlü daha risksiz bu yönteme yöneldikleri anlaşılmaktadır.

1999-2000 YILLARI

SİLAH ve MÜHİMMAT KAÇAKÇILIĞI

DEĞERLENDİRMESİ

1999 yılı içerisinde ülkemiz polis bölgesinde (205) olay meydana gelmiş, bu olaylarda (650) şahıs yakalanmış, bu şahıslarla birlikte (593) adet tabanca, (104) adet uzun namlulu silah ve (183.961) adet fişek ele geçirilmiştir.

2000 yılı içerisinde ise, (507) olay meydana gelmiş, bu olaylarda (1064) şahıs yakalanmış, yakalanan şahıslarla birlikte (933) adet tabanca, (93) adet uzun namlulu silah ve (47.854) adet fişek ele geçirilmiştir.

1999 ile 2000 yılları arasında istatistiksel mukayese yapıldığında ;

Silah ve mühimmat kaçakçılığı olay sayısında %147 oranında artış,

Yakalanan tabanca sayısında % 57 oranında artış,

Yakalanan uzun namlulu silah sayısında % 10 oranında düşüş,

Yakalanan fişek sayısında ise %74 oranında düşüş görülmüştür.

Ülkemizde 1980'li yıllarda çok önemli bir yere haiz olan "silah ve mühimmat kaçakçılığı" son yıllarda yapılan planlı çalışmalar sayesinde ülke içerisindeki popülaritesini büyük ölçüde kaybetmiştir.

2000 yılı içerisinde meydana gelen olay sayısında, 1999 yılına göre %147'lik artış olduğu görülmektedir. Bu artış, Daire Başkanlığımızca yürütülen etkin ve profesyonel çalışmalar neticesinde

SİLAH KAÇAKÇILIK OLAYLARI	
BÖLGE	SAYI
GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	163
MARMARA BÖLGESİ	106
İÇ ANADOLU BÖLGESİ	62
KARADENİZ BÖLGESİ	60
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	50
AKDENİZ BÖLGESİ	35
EGE BÖLGESİ	31

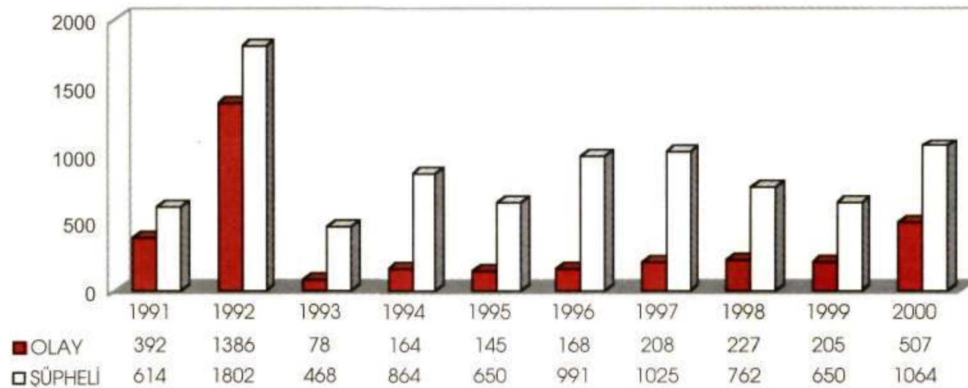
ülke içerisinde silah kaçakçılık güzergah ve rotalarının tespit edilmesi akabinde gerçekleştirilen planlı operasyonlardan kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde silah kaçakçılığı açısından önem arz eden Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinin, bu yıl da meydana gelen olay sayısı bakımından ön plana çıktıkları görülmektedir.

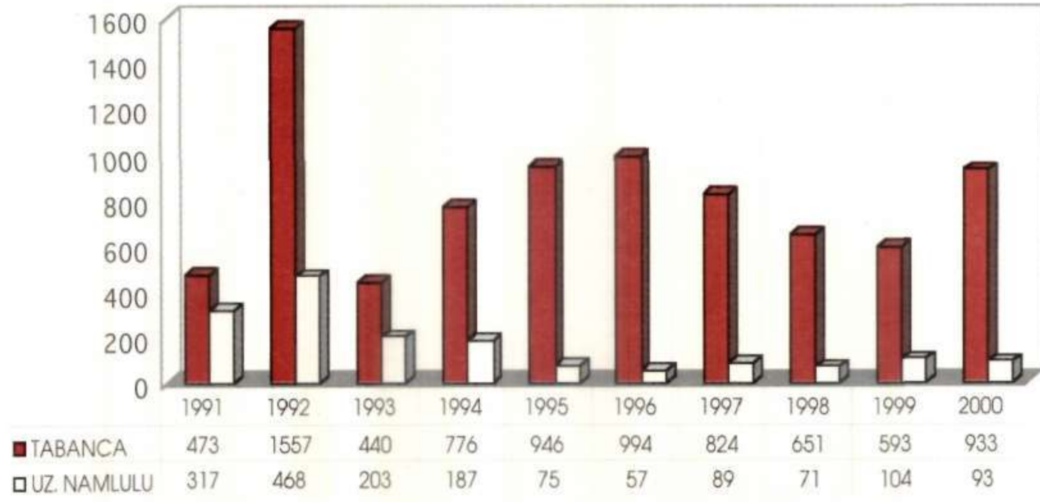
Gerek bölge insanının terörden dolayı silah edinme çabası gerekse daha önceki yıllarda olduğu gibi silah kaçakçılık rotası konusunda Kuzey Irak'tan ülkemize doğru olan güzergahın hassasiyetini koruması gibi nedenlerden ötürü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin bu yıl da ön plana çıktığı düşünülmektedir.

2000 yılında da Karadeniz Bölgesinde el yapımı silah üretiminin devam ettiği ve bu bölgemizden diğer illerimize olan güzergahın değişmediği, üretim yeri olarak da genellikle kırsal kesimlerde, ikamet yakınlarında ahır vb. gibi yerler ile iş yerleri altında bulunan bodrum katlarındaki gizli bölümleri kullandıkları görülmektedir.

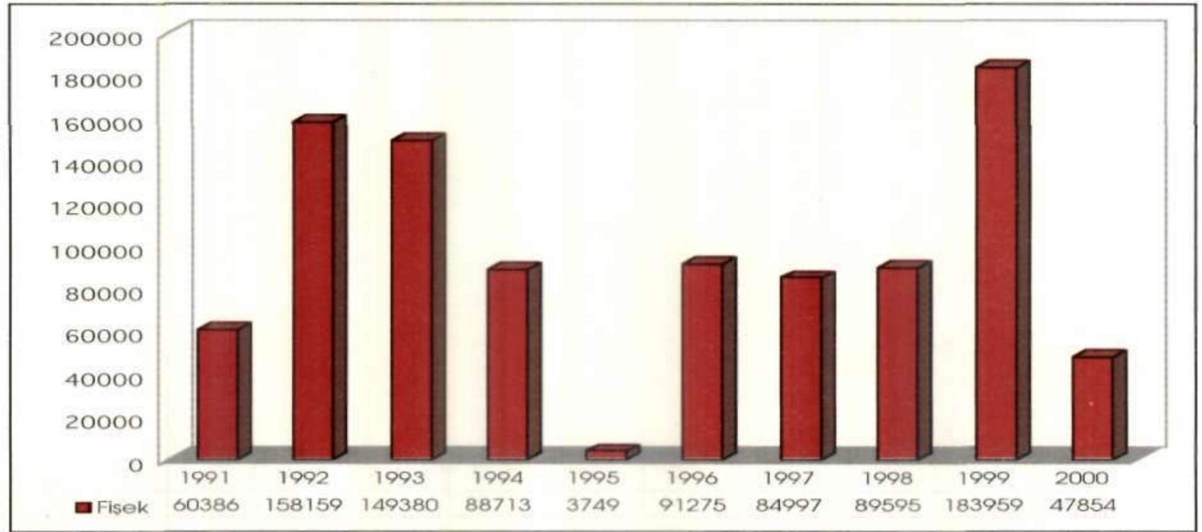
2000 yılı içerisinde meydana gelen olayların illere göre yapılan değerlendirmesinde, (2) ilimiz dikkat çekmektedir. Tokat ve Sivas illerinde 1999 yılında meydana gelen toplam (6) olayda (16) şüpheliden (27) adet tabanca, (2) adet uzun namlulu silah ve (52) adet fişek ele geçirilirken, 2000 yılında meydana gelen (14) olayda (44) şüpheliden (73) adet tabanca ve (4.679) adet fişek ele geçirilmiştir. Hem olay hem yakalanan şüpheli ve hem de ele geçirilen mühimmat olarak artış olduğu görülmektedir.

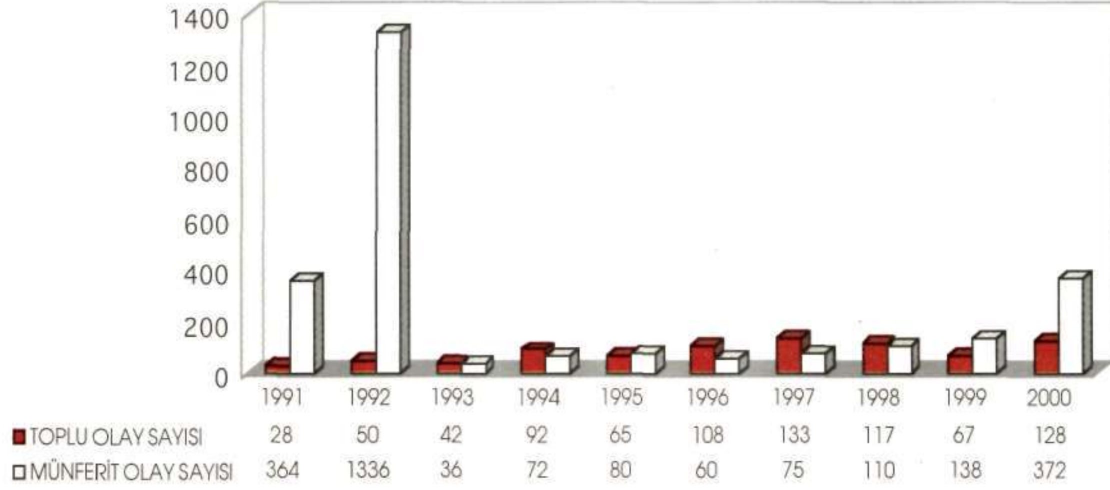
Şekil-9 (1991-2000 Yılları Silah Kaçakçılık Olaylarının Olay ve Şüpheli Sayısına Göre Dağılımı)

Şekil-10 (1991-2000 Yılları Silah Kaçakçılık Olaylarında Ele Geçirilen Tabanca ve Uzun Namlulu Silah Sayısına Göre Dağılımı)

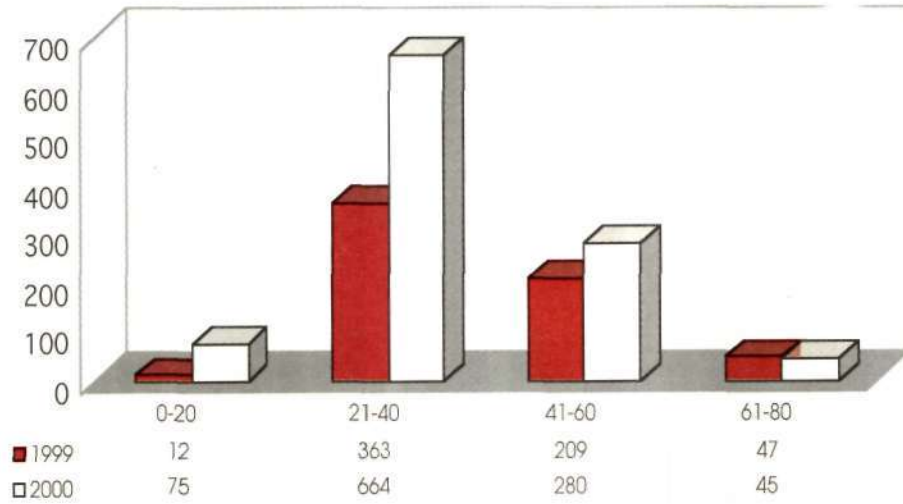

Şekil-11 (1991-2000 Yılları Silah Kaçakçılık Olaylarında Ele Geçirilen Fişek Sayısına Göre Dağılımı)

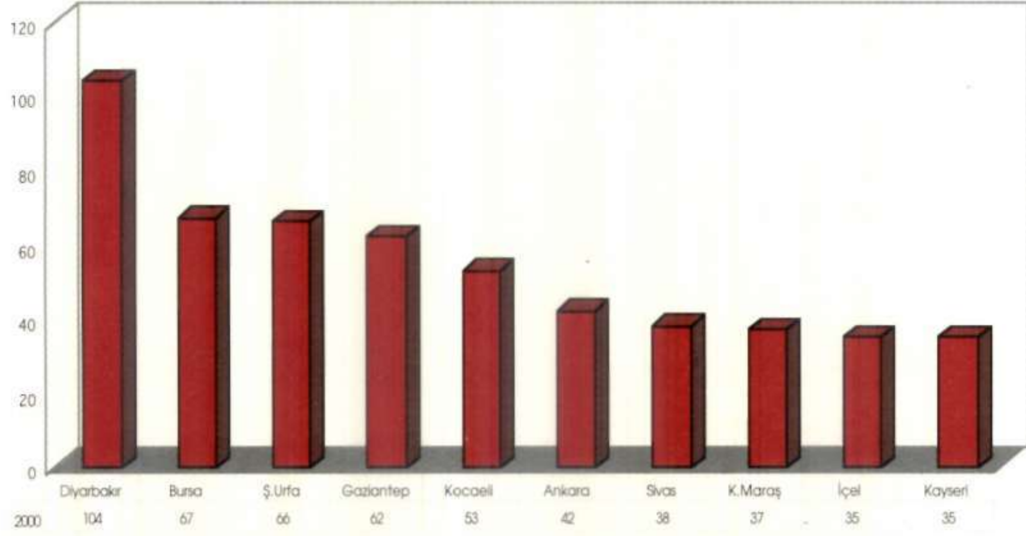
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
TOPLU OLAY SAYISI	28	50	42	92	65	108	133	117	67	128
MÜNFERİT OLAY SAYISI	364	1336	36	72	80	60	75	110	138	372

Şekil-12 (1991-2000 Yılları Silah Kaçakçılık Olaylarının Toplu ve Münferit Olay Sayısına Göre Dağılımı)

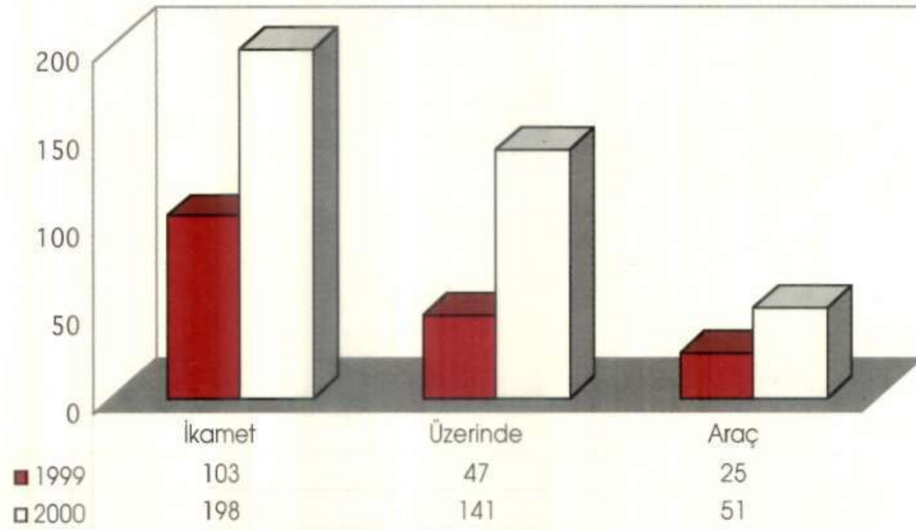

	0-20	21-40	41-60	61-80
1999	12	363	209	47
2000	75	664	280	45

Şekil-13 (1999-2000 Yılları Silah Kaçakçılık Olaylarında Yakalanan Şüphelilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı)

Şekil-14 (2000 Yılı Silah Kaçakçılık Olaylarında Yakalanan Şüphelilerin İlk 10 İle Göre Dağılımı)

Şekil-15 (1999-2000 Yılları Silah Kaçakçılık Olaylarında Ele Geçirilen Silahların Zula Yerlerine Göre Dağılımı)

IV- RADYOAKTİF ve NÜKLEER MADDE KAÇAKÇILIĞI

SSCB'nin dağılması ile birlikte ortaya çıkan idari zaafiyet, otorite boşluğu, ekonomik istikrarsızlık ve askeri malzemelerin denetimsizliği; eski Sovyetler Birliği topraklarında bir takım kanunsuz faaliyetleri ve özellikle de uluslararası kaçakçılık bünyesinde değerlendirilen "radyoaktif ve nükleer madde" olgusunu gündeme getirmiştir.

Ayrıca, radyoaktif ve nükleer madde ile kimyasalların kullanıldığı teknoloji ve silahları bir tehdit unsuru olarak kullanabilecek ülkelere yönelik uygulanan ambargodan kaynaklanan "İllegal Pazar", yüksek kazançlar elde etmeyi amaçlayan bazı odakların ortaya çıkmasına da yol açmıştır.

Radyoaktif ve nükleer madde kaçakçılığı; klasik kaçakçılık suç grubunun dışında daha hayati bir öneme sahip bir suç çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Radyoaktif ve nükleer madde kaçakçılığına konu olan maddelerin fiyatlarının yüksek rakamlarla ifade edilmesi, uranyum, plütonyum ve toryum maddelerinin nükleer silah yapımında kullanılması, sonuçları itibari ile tüm dünya insanlarına yöneltilmiş bir tehdidi kapsayan, radyoaktif ve nükleer maddeleri izinsiz olarak bulundurmak, taşımak ve kullanmak toplum ve insan sağlığını tehlikeye atan bir "insanlık suçu" olarak kabul edilmiştir.

Radyoaktif ve nükleer maddeler yaydıkları radyasyon nedeniyle toplum ve çevre sağlığını da tehdit etmektedir. Nükleer

Plütonyum Maddesi

silah ve patlayıcı yapımında kullanılan bu maddelerin barışçıl amaçlardan saptırılmasının önlenmesi ya da yasal olmayan faaliyetlerin zamanında tespit edilmesi için ulusal ve uluslararası düzeyde çalışmalar yapılmaktadır.

Yasalarımıza göre nükleer, biyolojik, kimyasal silah ve maddelerin ülkemize illegal yollardan sokulması halinde; "1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun"un ilgili hükmü uygulanmaktadır. Ancak, bu konuda yasal boşluk bulunmaktadır. Sadece bu kanunla bu tür kaçakçılığın önlenmesi mümkün değildir. Bu konu dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemiz açısından da çok önemlidir. Ülkemizde henüz potansiyel bir pazarın bulunmaması bu suçun gelecekte olmayacağı anlamına gelmez. Bu sebeple ülke güvenliği açısından önemle takip edilen bir suçtur.

1992 yılından günümüze kadar meydana gelen ve birimlerimizce nükleer, radyoaktif, kimyasal ve biyolojik madde iddiası ile el konulan kaçakçılık olaylarının sadece 11'inde elde edilen şüpheli maddelerin reaktör yakıtı olarak kullanılan radyoaktif madde, diğerlerinin ise radyoaktivite içermeyen değersiz mad-

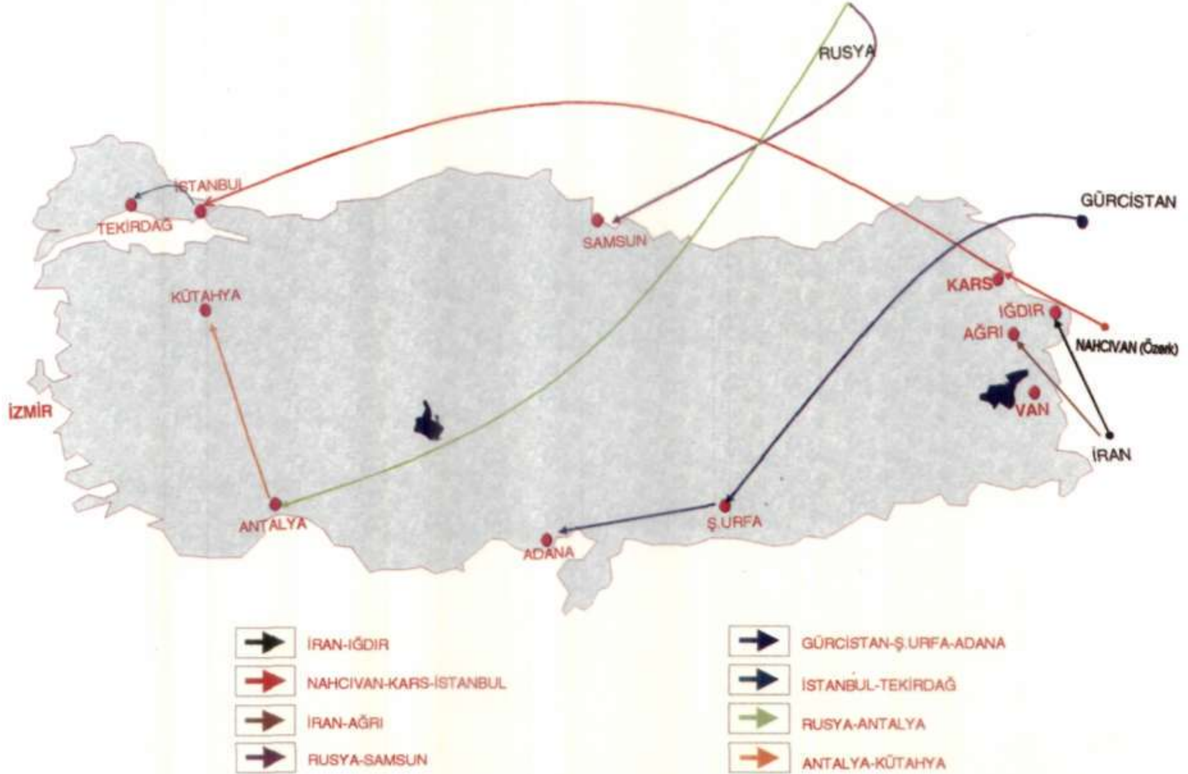
deler ve bileşiklerden müteşekkil olması, pazardan faydalanmak isteyen bazı kişi veya grupların bir takım maddeleri nükleer ve radyoaktif madde olarak tanıtıp piyasada dolandırıcılık ve sahtecilik yapmak istediklerini göstermektedir.

Ülkemizin konumu dikkate alındığında nükleer silah yapımında kullanılan madde ve malzemelerin nakli için kaçakçılar tarafından geçiş güzergahı olarak kullanılabileceği değerlendirilmektedir. Bu nedenle özellikle hudut kapılarımıza radyoaktif ve nükleer maddelerin tespitini sağlayan cihazlar yerleştirilerek, görevli personelin bu konuda eğitilmesi devam etmektedir.

Daire Başkanlığımızca merkez ve taşra birimlerimizde çalışan personelin eğitimi amacı ile radyoaktif ve nükleer madde, silah ve mühimmat kaçakçılığı, kimyasal ve biyolojik madde ve silahların nasıl tanınabileceği, alınabilecek tedbirler ve yapılacak işlemler hakkında TAEK' le işbirliği halinde kurs ve dersler verilmektedir.

Ülke genelinde mücadeleye yönelik olarak Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK), TÜBİTAK, MKEK ve diğer kurumlarla işbirliği ve bilgi alış-verişi yapılmaktadır.

2000 YILI RADYOAKTİF VE NÜKLEER MADDE İDDİASI İLE ELE GEÇİRİLEN MADDELERİN TAKİP ETTİĞİ GÜZERGAHLAR

1999-2000 YILLARI

RADYOAKTİF ve NÜKLEER MADDE KAÇAKÇILIĞI

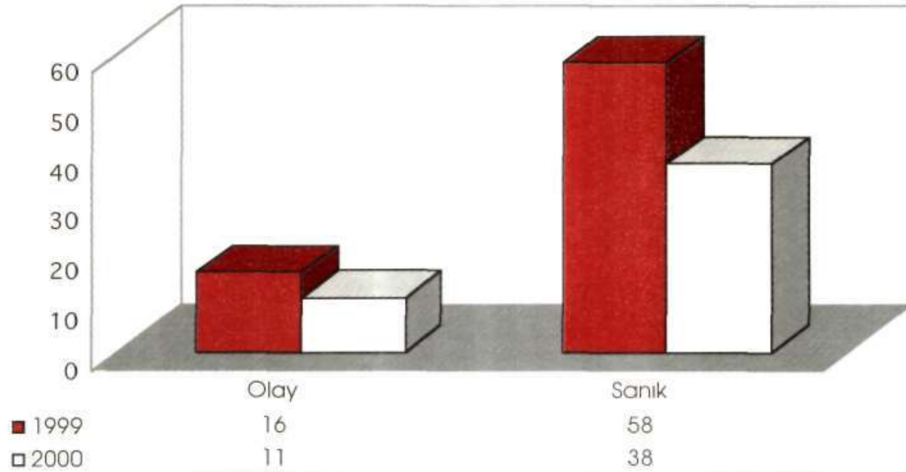
DEĞERLENDİRMESİ

1999 yılı içerisinde radyoaktif ve nükleer madde iddiası ile el konulan olay sayısı (16) iken bu sayı 2000 yılında (11) olaya düşerek %31 oranında bir düşüş görülmektedir.

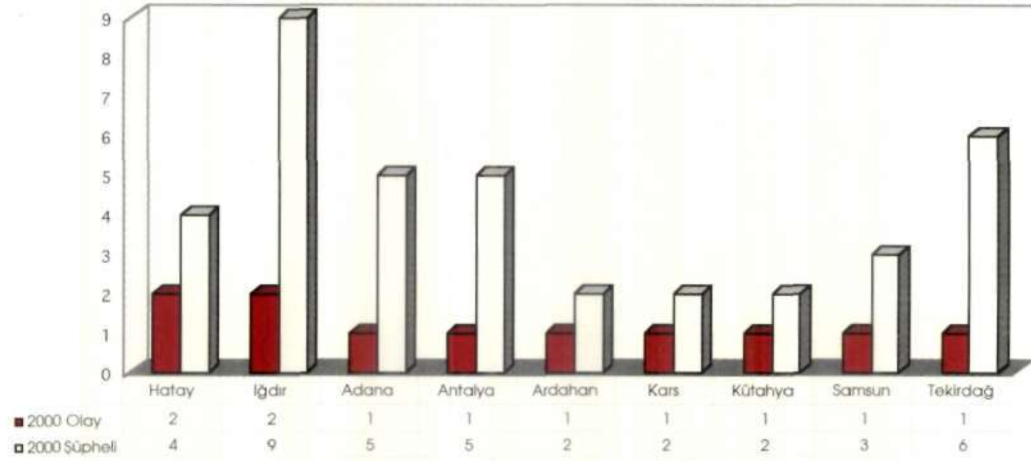
Yakalanan maddelerin yapılan analizleri neticesinde genel olarak Radyoaktivite içermedikleri ve nükleer silah yapımında kullanılan maddelerden olmadıkları anlaşılmıştır.

Ayrıca yapılan analizler neticesinde radyoaktif ve nükleer madde iddiası ile yakalanan maddelerin bazılarının boyalı su, bazılarının da havadaki kimyasal gazları ölçmeye yarayan indikatörler olduğunun anlaşılması, ülkemizde bu maddelerin kaçakçılığına yönelik bir potansiyelin olmadığı ve pazarının bulunmadığını göstermektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı bu suç konusunun ülkemizde suni bir şekilde gelişme gösterdiği ve genellikle dolandırıcılık amaçlı yapıldığı değerlendirilmektedir.

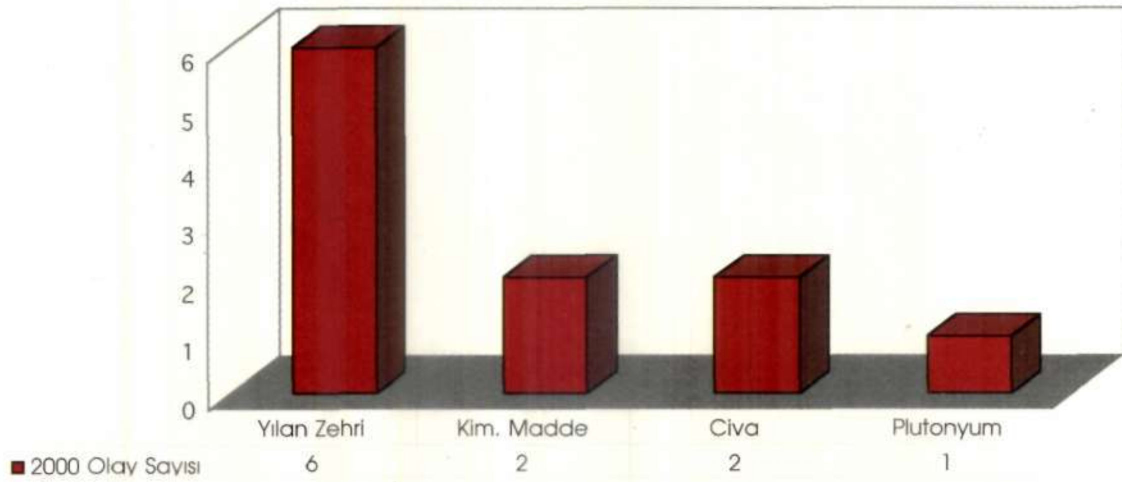

Şekil-16 (1999-2000 Yılları Radyoaktif ve Nükleer Madde Kaçakçılığı İddiası İle El Konulan Olay ve Yakalanan Şüpheli Sayısı Grafiği)

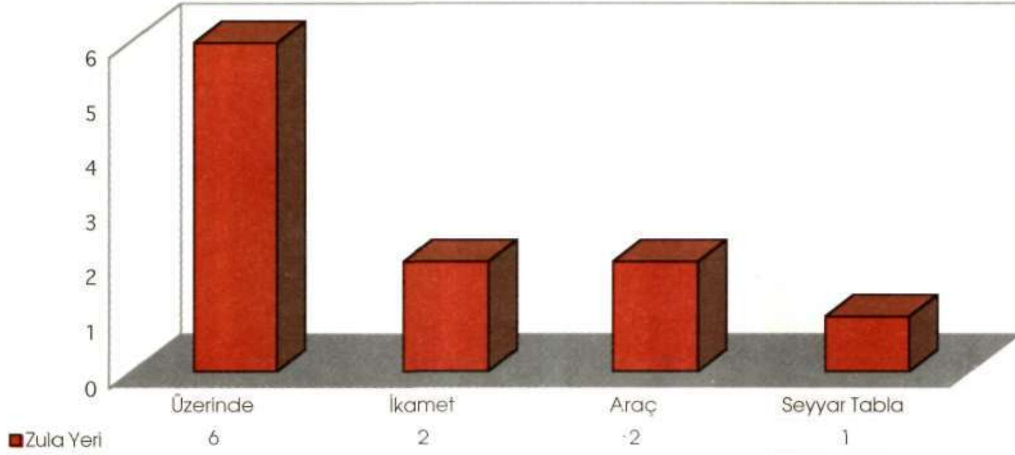
	Hatay	Iğdır	Adana	Antalya	Ardahan	Kars	Kütahya	Samsun	Tekirdağ
2000 Olay	2	2	1	1	1	1	1	1	1
2000 Şüpheli	4	9	5	5	2	2	2	3	6

Şekil-17 (2000 Yılında Radyoaktif ve Nükleer Madde Kaçakçılığı İddiası İle El Konulan Olayların ve Yakalanan Şüphelilerin İllere Göre Dağılımı)

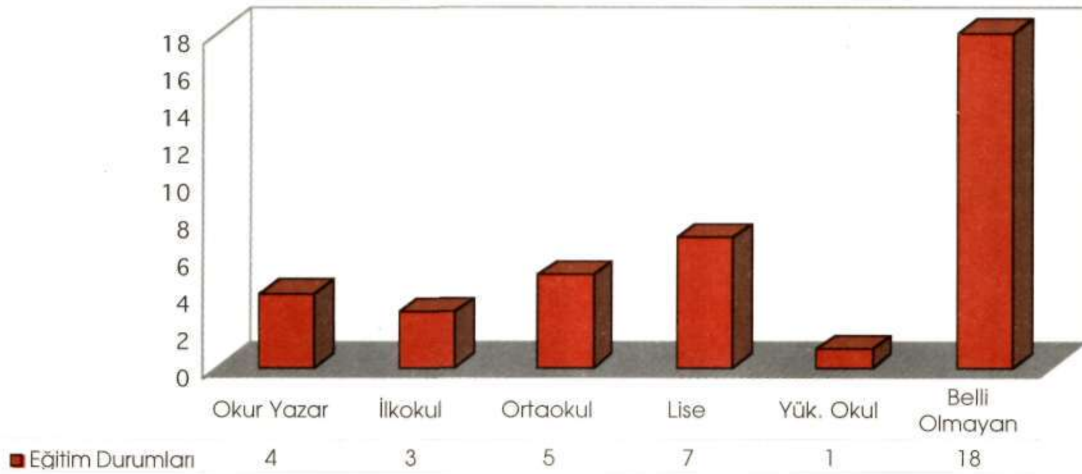

	Yılan Zehri	Kim. Madde	Civa	Plutonyum
2000 Olay Sayısı	6	2	2	1

Şekil-18 (2000 Yılında Radyoaktif ve Nükleer Madde Kaçakçılığı İddiası İle El Konulan Olaylarda Ele Geçirilen Maddelerin Menşeine Göre Dağılımı)

Şekil-19 (2000 Yılında Radyoaktif ve Nükleer Madde Kaçakçılığı İddiası İle El Konulan Olaylarda Ele Geçirilen Maddelerin Zula Yerlerine Göre Dağılımı)

Şekil-20 (2000 Yılında Radyoaktif ve Nükleer Madde Kaçakçılığı İddiası İle El Konulan Olaylarda Yakalanan Şüphelilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE ULUSLARARASI UYUŞTURUCU VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE AKADEMİSİ

I-GİRİŞ

Türkiye, bulunduğu coğrafya nedeniyle uyuşturucu ve kimyasal maddelerin üretim ve tüketim bölgeleri arasında yaşanan yasadışı trafiğinden büyük boyutlarda etkilenmektedir.

Bu denli hassas bir bölgede yer alan Ülkemiz, bir insanlık suçu olan uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelesini, uluslararası işbirliğinin gerekliliğine inanarak çok yönlü sürdürmektedir.

Ülkemiz, özellikle 90'lı yıllardan itibaren, uyuşturucu madde kaçakçılığını önleme çabalarında önemli başarılar göstermiştir. Bu çerçevede, uyuşturucu suçlarının yanında karapara aklama ve organize suçlarla ilgili yeni yasal düzenlemeler ve operasyonel kurumlar hayata geçirilmiştir. Bu yapısal değişikliklerin olumlu sonuçlar doğurmasının; alanında profesyonel görevlilerce olabileceği gerçeğinden hareketle eğitim etkinliklerine ayrı bir önem verilmiştir.

Eğitim alanında sahip olduğu bilgi ve tecrübeleri her fırsatta bölgesindeki diğer ülkelere de aktarmaya çalışan Ülkemiz, bölgesel eğitim faaliyetlerinin sağlam temellere dayalı ve sürekli kılınabilmesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen her türlü girişimi desteklemektedir.

Bu anlayıştan hareketle; Birleşmiş Milletler öncülüğünde ve Türkiye - UNDCP iş-

birliği çerçevesinde 26.06.2000 tarihinde Ankara'da uyuşturucu ve organize suçlarla mücadele alanında eğitim vermek üzere Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na bağlı olarak ülkemizin ilk uluslararası nitelikli mücadeleci kurum akademisi; "Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi" kurulmuştur.

Eylül 2000 tarihi itibariyle eğitim programlarını uygulamaya başlayan Akademide, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO), Karadeniz Ekonomik İşbirliği (BSEC) ve Balkan ülkeleri ile Türkiye'nin taraf olduğu ikili işbirliği anlaşması imzalanan diğer ülkelerin kanun uygulayıcı birimlerine uyuşturucu maddelerin yasa dışı üretimi, kullanımı, kaçakçılığı ve organize suçlarla mücadele konularında eğitim verilmektedir.

Akademideki eğitim programlarından, Emniyet Genel Müdürlüğü görevlilerinin yanı sıra, uyuşturucu ve organize suçlarla mücadele alanında görevli; Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Müsteşarlığı gibi diğer kanun uygulayıcı birim görevlileri de yararlanmaktadır.

Akademi; Türkiye'nin ulusal ve uluslararası düzeyde uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı üretim, kullanım ve kaçakçılığına karşı süregelen kararlı mücadelesinin eğitim sahasında da sürmekte olduğunun somut bir göstergesidir.

Akademi, bölgesel ve uluslararası işbirliğinin kurulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi için uygun bir zemin oluşturarak; değişik ülkelerden ve ülkemizdeki farklı kurumlardan gelen kursiyerlerin kaynaşmaları yoluyla işbirliğinin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır.

TADOC bir eğitim kurumu olmanın ötesinde; bünyesinde kurulan "Suç Önleme Araştırma Merkezi" ,"Uyuşturucu Kontrol ve Talep Azaltımı Araştırma Merkezi", "Karapara Araştırma Merkezi" ve "Bilişim Suçları Araştırma Merkezi" aracılığıyla organize suç, kara para aklama, uyuşturucu madde arz ve talep azaltımı ile son yıllarda iletişim alanında görülen yeni suç türleri gibi konularda daha kapsamlı bilimsel araştırmalara da kaynaklık yapmaktadır.

Akademinin kurulması çalışmaları ile ilgili olarak yapılan görüşmelerde Akademi Binası'nın restorasyon ve donanım giderlerinin Türk Hükümeti, Akademide gerçekleştirilecek uluslararası eğitim giderlerinin ise Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Programı (UNDCP) tarafından karşılanması taahhüt altına alınmıştır.

Türk Hükümeti, üstlendiği yükümlülükler çerçevesinde, Akademinin sadece donanım ve restorasyon çalışmaları için 2.831.800 ABD Doları kaynak ayırmıştır.

UNDCP ise projenin 1. aşamasındaki uluslararası eğitim giderleri için 300.000 ABD Doları kaynak desteğinde bulunmuştur. 5 yıllık proje sonunda UNDCP'nin katkısı 2.174.000 ABD Dolarına ulaşacaktır.

Akademide uygulanması planlanan ilk 5 Yıllık Faaliyet Projesi başlıca 3 aşamadan oluşmakta olup ilk aşama 10 aylık bir deneme sürecini içermektedir. İlk aşamanın hitap edeceği coğrafi alan; Türkiye'nin de üyesi olduğu Ekonomik İşbirliği Örgütü Ülkeleri ile Karadeniz Ekonomik İşbirliği Ülkeleridir. 1. aşama süresince gerçekleştirilecek eğitim programları uyuşturucu ile ilgili kanun uygulama konularında odaklanacaktır. Söz konusu aşama sonunda 100 Türk, 50 yabancı ve 20 eğitici olmak üzere toplam 170 kursiyere eğitim verilmiş olacaktır.

2. aşama 24 aylık bir süreyi kapsamaktadır. Söz konusu aşama sırasında proje kapsamındaki tüm ülkelerin eğitim ihtiyaçları çerçevesinde Bölgesel ve Ulusal Danışma Kurulları hayata geçirilerek, Akademi etkinliklerinde CD-Rom destekli modern eğitim teknikleri uygulanmaya başlanacaktır.

Nihayet, 24 aylık bir zaman dilimini kapsayan 3. aşamada, 2. aşama sırasında Akademi'de uygulanmaya başlanan CD-Rom destekli eğitim programlarının Türkiye'deki ve Bölge ülkelerindeki diğer eğitim merkezlerine dağıtımı yapılacaktır. Bu aşamada da her yıl 10 adet olmak üzere uyuşturucu ve organize suçlarla mücadele alanındaki farklı konularda toplam 20 adet eğitim programı düzenlenecektir.

TADOC'un Kuruluş Misyonu

Yukarıda değinilen aşamalar sonunda Akademi;

- Bölge Ülke Kanun Uygulayıcı Birimlerinin kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele alanında gereksinim duyduğu teorik ve taktik eğitim ihtiyaçlarını tespit ederek karşılayan,
- Bölge ülkelerindeki yetişmiş uzman personel gereksinimini gideren,
- Anılan suçlarla ilgili bilimsel araştırmalar yapan, yeni metodolojiler geliştiren, bu yolla ulusal ve bölgesel politikalara yön veren,
- Bölgede yer alan ulusal akademileri çağdaş eğitim teknikleri ile besleyen,
- Bölge ülkelerindeki operasyonel kurumlar arasında iletişim, işbirliği ve eşgüdüm sağlayan,
- Anılan suçlarla mücadele amacıyla düzenlenen organizasyonlara ve müşterek operasyonel çalışmalara ev sahipliği yapan kaynak bir merkez olacaktır.

II-TADOC'UN KURUMSAL YAPISI

TADOC Müdürlüğü doğrudan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığına bağlı olup Ulusal Eğitim Bölümü, Uluslararası Eğitim Bölümü, Taktik Eğitim Bölümü ve Araştırma Merkezlerinden oluşmaktadır.

TADOC Müdürlüğüne Bağlı Birimler:

1-UNDCP Proje Koordinatörü: Proje Koordinatörü, BM tarafından Akademiye atanan görevlidir. Proje koordinatörünün görevleri şunlardır:

- Bölgesel Toplantıları düzenlemek,
- Projenin işleyişini takip etmek, çalışma raporları hazırlamak,
- Akademiye ayrılan BM bütçesini uygulamak.

2-Uluslararası Eğitim Danışmanı: BM tarafından Akademiye atanan bir diğer görevli de Uluslararası Eğitim Danışmanıdır. Uluslararası Eğitim Danışmanının görevleri şunlardır:

- Eğitim ihtiyaç analizleri yapmak,
- Eğitim programlarını hazırlamak,
- Eğitim programları için uygun eğitmenlerin teminini sağlamak.

III-TÜRKİYE ULUSLARARASI UYUŞTURUCU VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE AKADEMİSİ'NİN TEKNİK ALT YAPISI

İletişim, içinde bulunduğumuz yüzyılın en önemli yapı taşıdır. Çok yakın bir gelecekte iletişim ağlarındaki farklılaşma ve teknolojik dönüşümle dünyanın her köşesiyle dil ayrımı olmaksızın bilgi alışverişinde bulunacağız. Türkiye'nin, özellikle organize suçlarla mücadele konusundaki bilgi ve birikimini işbirliği içinde bulunduğu uluslarla paylaşmayı hedeflediği eğitim kurumu olan TADOC'un elektronik altyapısı adım attığımız yeni çağın kitle eğitim senaryoları üzerine inşa edilmiştir.

TADOC Eğitim Merkezi ve Konukevi olmak üzere başlıca iki ayrı mekanda hizmet vermektedir. Dünya standartlarında teknik bir alt yapıya sahip olan Akademinin inşaat ve donanım ile ilgili tüm aşamalarında, her konudan uzmanın görüşleri alınarak mümkün olanın en iyisi hedeflenmiştir. Merkezi ısıtma ve soğutma sistemlerinden mekanların rengine kadar bilimsel ölçütler ışığında, kursiyerlerin ve diğer görevlilerin olabildiğince elverişli bir

ortamda eğitim almalarına özen gösterilmiştir.

(9) kattan oluşan Konukevi, İdari Hizmetlerin yanı sıra öğrencilerin konaklama ve dinlenme ihtiyaçlarını da karşılamaktadır. 4 yıldızlı bir otelin sahip olduğu tüm özellikleri taşıyan Konukevinde, öğrenciler en fazla (2) kişilik odalarda konaklamaktadır.

Odalarda merkezi ısıtma ve soğutma sisteminden mini bara kadar kursiyerlerin sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak tüm donanımın yanında, bütün derslere ilişkin bilgilerle yüklenmiş internet bağlantısı olan bilgisayarlar da bulunmaktadır. Kursiyerlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabilecek, son derece çağdaş bir kafeterya da bu binada hizmet vermektedir.

Eğitim Merkezinde; teorik, bilgisayar destekli ve tatbiki eğitimlerin verildiği dersliklere ilave olarak kütüphane, kafeterya, dokümantasyon odası ve toplantı salonu bulunmaktadır.

TADOC'un tamamen dijital olarak tasarlanan elektronik altyapısı görüntü ve sesi internet üzerinden istenen bir noktaya taşıma kabiliyetine sahiptir.

TADOC; elektronik yazı tahtasından, projeksiyon cihazına kadar teknolojik olarak günümüzün en gelişmiş eğitim araçlarına sahip olmakla beraber, uluslararası bir eğitim kurumu olması sebebiyle, bünyesinde tamamen dijital bir simultane tercüme ve konferans sistemi içermektedir. Konferans sistemiyle tüm öğrencilerin derse katılımı sağlanmaktadır. Gerek eğitim esnasında, gerekse dinlenme vakitlerinde tüm mekanlarda sürekli kapalı devre TV yayınıyla, her türlü görsel materyal öğrencilere on-line olarak LCD monitör, plazma TV ve TV monitörler ile sunulmaktadır. Özellikle eğitim esnasında bilgisayar datası, video, CD, DVD, VCD vb. formatlardaki görsel materyallerle eğitime katkıda bulunarak, tatbiki ancak gerçek yaşamda mümkün olacak bu eğitimin daha verimli ve kalıcı olması sağlanmaktadır. Bu eğitimler daha sonra katılımcılara sunulmak üzere arşivlenmektedir.

Eğitim Merkezindeki tüm video sunum faaliyetleri; hem sınıflardan hem de kontrol merkezinden yönetilebilmektedir. Sınıflarda bulunan kamera ve konferans sistemi sayesinde dersler idari birimler tarafından eş zamanlı olarak izlenebilmektedir. Özellikle tatbiki eğitim birimindeki uygulamalı dersler; sorgulama teknikleri, operasyon senaryoları tüm sınıflardan aynı anda izlenebilmektedir. Kontrol merkezinde bulunan Internet, kablolu TV, SVHS, DVD ve CD oynatıcı gibi zengin görsel kaynaklarla tüm sınıflarda aynı anda yayın yapılabilmektedir. Eğitim Merkezi ve Konukevinde merkezi kontrollü müzik yayın ve anons sistemi mevcuttur.

Eğitim Binasındaki dersliklerde ve toplantı salonundaki aydınlatma çeşitli çalışma koşullarına göre programlanabilme ve uzaktan kumanda edilebilme özelliklerine sahiptir. Her iki binada da son teknolojik gelişmeleri içeren yangın ihbar sistemi bulunmaktadır. Tüm giriş çıkışlar elektronik kartla sağlanmakta ve güvenlik açısından raporlanmaktadır.

Ayrıca binaların içinde ve dışında yer-

leşik infrared güvenlik kameraları ile gündüz ve gece binalar izlenmekte ve hatta istendiğinde dünyanın herhangi bir yerinden izlenebilmektedir. TADOC bünyesinde eğitim alacak öğrencilere verilen elektronik kartlar eğitim programları sırasında güvenlik işlevinin yanı sıra, tesis içindeki harcamaları da kontrol eden bir elektronik kimlik ve harcama kartı olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda, tüm dersliklerde bulunan elektronik kart okuyucularla öğrencilerin devam kontrolü yapılmaktadır.

TADOC dünyada bu amaca hizmet eden diğer akademiler arasında, sahip olduğu elektronik donanım ve altyapısıyla en modern ve en geniş imkanlara sahip eğitim kurumu özelliğini taşımaktadır.

IV-TADOC'TA UYGULANAN EĞİTİM PROGRAMLARI

A-TEMEL EĞİTİM PROGRAMLARI:

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerine henüz atanan veya atanması düşünülen personelin (15) gün süreyle tabi tutulduğu kurslardır. Kursların süresi, 2001 yılı Haziran ayında yayınlanan 4422 sayılı "Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulamasına İlişkin Yönetmelik" gereği 1 ay olarak değiştirilmiştir. Anılan program çerçevesinde katılımcılar aşağıdaki konular hakkında bilgilendirilmektedir;

- Uyuşturucu Üretim Ve Tüketim Bölgeleri
- Türkiye'nin Uyuşturucu Kaçakçılığına İlişkin Politikaları Ve Kaçakçılık Rotaları
- Uyuşturucu Maddelerin Tanımı Ve Sınıflandırılması
- Uyuşturucu Maddelerin Kullanımı Ve Etkileri
- Uyuşturucu Kaçakçılığı İle Mücadele Teknik Ve Yöntemleri
- Sahtecilik
- Teknik İstihbarat Ve Operasyon
- Organize Suçlar
- Suç Analizi
- İnsan Kaçakçılığı Ve İşçi Simsarlığı
- Olay Yeri İnceleme
- Parmak İzi
- Silah Ve Mühimmat Kaçakçılığı
- Uyuşturucu Suçları Ve Adli Evrak Tanzimi
- Sahtecilik Ve Kalpazanlık
- Örgütlü Suçlarda Mülakat Ve Sorgulama
- Birlikte Yaşam Kültürü Ve Empati
- Beden Dili Ve İletişim
- Polis'in Yetkileri Ve Temel Hak Ve Özgürlükleri
- Kültür Ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı
- Kontrollü Teslimat
- Mali Suç Operasyonları
- Kredi Kartı Sahteciliği
- Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri Hukuku
- Karaparanın Aklanması Ve Suçları
- Ekonomik Suçlar
- 1918 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kaçakçılık Suçları
- Vergi Kaçakçılığı Suçları
- Nitelikli Dolandırıcılık

B-UZMANLIK EĞİTİM PROGRAMLARI:

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Temel Eğitim Programlarını tamamlayan personelimizin çeşitli alanlarda uzmanlaşmalarını sağlamak amacıyla düzenlediğimiz kurslardır.

Bu çerçevede aşağıdaki uzmanlık programları uygulanmaktadır;

- Uyuşturucu Kanun Uygulama Eğitimi (Drug Law Enforcement Training)
- Uyuşturucu Kaçakçılığı İle Mücadele Taktik Eğitimi (Tactical Drug Law Enforcement)
- Dinamik Baskın Teknikleri (Dynamic Entry Techniques)
- Uyuşturucu Kaçakçılığı İle Mücadelede Temel Araştırma Teknikleri (Basic Techniques Of Narcotics Investigations)
- Uyuşturucu Kaçakçılığı İle Mücadelede İleri Araştırma Teknikleri (Advanced Narcotic Investigation)
- Suç Analizi (Crime Analysis)
- Araçta Uyuşturucu Gizleme Yerleri (Concealment Areas Within A Vehicle)
- Kontrollü Teslimat (Controlled Delivery)
- Uyuşturucu Talep Azaltımı (Drug Demand Reduction)
- Karapara Aklama (Money Laundering)
- Uyuşturucu Önleyici Kolluk Eğitimi 'Sokak Timleri' (Criminal Patrol Drug Enforcement)
- Uyuşturucu Kaçakçılığı İle Mücadelede Yöneticilik Teknikleri (Drug Unit Commander)
- Mülakat Ve Sorgulama (Interviews And Interrogations For Drug Enforcement Officers)
- Uyuşturucu Kaçakçılığı İle Mücadelede Gizli Görevli Kullanma Teknikleri (Undercover Drug Enforcement Techniques)
- Uyuşturucu Kaçakçılığı İle Mücadelede İstihbarat Elde Etme

  (Intelligence Gathering For Drug Law Enforcement)
- Eğiticilerin Geliştirilmesi Programı (Instructor Development Program)
- Kriz – Rehine Görüşmeleri (Crisis-Hostage Negotiations)
- Mali Suçlar (Financial Crimes)
- Ahlak Ve Yozlaşma (Ethics And Corruption)
- Olay Yeri İnceleme (Crime Scene Investigation For Drug Law Enforcement Officers)

V-TADOC'TA GERÇEKLEŞTİRİLEN EĞİTİM PROGRAMLARI

Eylül 2000 tarihi itibariyle ulusal ve uluslararası eğitim programlarını uygulamaya başlayan Akademide aşağıdaki etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

1-Uyuşturucu Kaçakçılığıyla Mücadele Özel Teknikleri Uzmanlık Programı

18-22 Eylül 2000 tarihleri arasında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (23) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

2-Temel Maddelerin Denetimi Ve Tetkiki Semineri

02-06 Ekim 2000 tarihleri arasında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (14), Kriminal Daire Başkanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Gümrük Müsteşarlığından (1)'er olmak üzere toplam (19) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

3-Talep Azaltımı Eğiticilerin Eğitimi Programı

18-22 Eylül 2000 tarihleri arasında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (22) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

4-Ekonomik Sahtecilik, Sahte Para Ve Belge Basımı İle Mücadele Semineri

30 Ekim- 03 Kasım 2000 tarihleri arasında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (40) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

5-Eğiticilerin Geliştirilmesi Programı

16–24 Ekim 2000 tarihleri arasında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (14), Sağlık Bakanlığından (2), Jandarma Genel Komutanlığı'ndan (1) ve Gümrük Müsteşarlığından (1) olmak üzere toplam (19) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

6-Kredi Kartı Suçları Semineri

02-06 Ekim 2000 tarihleri arasında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (20) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

7-Karapara Semineri

08-09 Kasım 2000 tarihleri arasında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (18) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

8-Bölgesel Toplantı

Akademinin, eğitim hizmeti sunacağı ilgili bölge ülkelerine tanıtımını yapmak ve bu ülkelerin eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla; Ekonomik İşbirliği Teşki-

latı ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği üyesi ülkelerden gelen üst düzey temsilcilerin katılımıyla 13-15 Kasım 2000 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Anılan toplantıyla;

a) Katılımcılara, uyuşturucu ve organize suçlarla mücadele alanında ülkelerinde yaptıkları çalışmaları diğer katılımcılarla paylaşma fırsatı sağlanmıştır,

b) TADOC'ta düzenlenecek eğitim ve seminer programları hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir,

c) Katılımcı ülkelerdeki kanun uygulayıcı birimlerin eğitim ihtiyaç ve önceliklerinin tespiti yapılarak, 27 Kasım – 8 Aralık tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan 1. Bölgesel Narkotik Kanun Uygulama Eğitim Programının içeriği ve katılımcı profili belirlenmiştir,

d) Uyuşturucu ve organize suçlarla mücadelede uluslar arası işbirliğinin gerekliliği konusunda görüş birliğine varılmıştır,

Ayrıca; Akademi çatısı altında sürdürülecek bölgesel danışma kurulu etkinliklerinin ilke ve hedefleri belirlenerek, yılda en az iki defa olmak üzere tüm bölge ülkelerinin üst düzeyde ve sürekliliği sağlayacak biçimde katılımda bulunmaları benimsenmiştir.

Bölgesel danışma kurulu aracılığıyla uyuşturucu ve organize suçlara ilişkin bölgesel bazda sürdürülecek ortak mücadele çabalarının birbirleriyle uyumlu hukuksal düzenlemeler hazırlama ve kontrollü teslimat bağlamında sürdürülmesi benimsenmiştir. Yine anılan kurula, bölgenin uyuşturucu ve organize suçlara ilişkin eğitim ve personel standartlarının belirlenmesi misyonu verilmiştir.

9- 1. Bölgesel Narkotik Kanun Uygulama Eğitim Programı

27 Kasım-08 Aralık 2000 tarihleri arasında ECO ve KEİ üyesi ülkelerden (13), BM Türkiye temsilciliğinden (1) ve Ülkemizden (5) olmak üzere toplam (19) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

10-Örgütlü Suçlarla Mücadelede Gizli Görevli Kullanma, Takip Ve Operasyon Uzmanlık Programı

27 Kasım–01 Aralık 2000 tarihleri arasında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (18) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

11-Risk Analizi Semineri

05-06 Aralık 2000 tarihleri arasında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (17) kursiyerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

12-Temel Eğitim Programları

Personelimizin bilgi ve deneyimlerini artırmak, onları güncel gelişmelerden haberdar etmek amacıyla, son (4) dönemi TADOC'ta olmak üzere, toplam (29) dönem Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Temel Eğitim Programı gerçekleştirilmiştir.

Bugüne kadar Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinden (1475), Jandarma Genel Komutanlığından (47), Sahil Güvenlik Komutanlığından (21), Gümrük Müsteşarlığından (10) olmak üzere toplam (1553) kursiyer anılan programlardan geçirilmiştir.

VI-TADOC'TA PLANLANAN EĞİTİM PROGRAMLARI

EĞİTİM PROGRAMININ ADI	TARİHLERİ	KATILIMCILAR
30.DÖNEM KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE TEMEL EĞİTİM PROGRAMI	08-19 OCAK 2001	Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Müsteşarlığında Görevli 30 Kursiyer
31.DÖNEM KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE TEMEL EĞİTİM PROGRAMI	22 OCAK -02 ŞUBAT 2001	Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Müsteşarlığında Görevli 30 Kursiyer
EĞİTİM TEKNİKLERİ UZMANLIK PROGRAMI	05-09 ŞUBAT 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 22 Kursiyer
EĞİTİM DİZAYNINA SİSTEM YAKLAŞIMI	12-16 ŞUBAT 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 8 Kursiyer
İKİNCİ BÖLGESEL UYUŞTURUCU VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE EĞİTİMİ	19 ŞUBAT-02 MART 2001	ECO, KEI ve Balkan Ülkeleri Kanun Uygulayıcı Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
32.DÖNEM KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE TEMEL EĞİTİM PROGRAMI	19-30 MART 2001	Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Müsteşarlığında Görevli 30 Kursiyer
UYUŞTURUCU KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE ÖZEL TEKNİKLERİ	MART 2001	KKTC Kanun Uygulama Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
MÜLAKAT VE SORGULAMA TEKNİKLERİ UZMANLIK PROGRAMI	02-14 NİSAN 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
SUÇ ANALİZİ UZMANLIK PROGRAMI	09-20 NİSAN 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 15 Kursiyer
UYUŞTURUCU KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE ÖZEL TEKNİKLERİ	23-28 NİSAN 2001	BOSNA HERSEK Kanun Uygulayıcı Birimlerinde Görevli 15 Kursiyer
ÜÇÜNCÜ BÖLGESEL UYUŞTURUCU VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE EĞİTİMİ	30 NİSAN-11 MAYIS 2001	ECO, KEI ve Balkan Ülkeleri Kanun Uygulayıcı Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
UYUŞTURUCU KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE ÖZEL TEKNİKLERİ	14-25 MAYIS 2001	FİLİSTİN Kanun Uygulayıcı Birimlerinde Görevli 10 Kursiyer
33.DÖNEM KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE TEMEL EĞİTİM PROGRAMI	14-25 MAYIS 2001	Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Müsteşarlığında Görevli 30 Kursiyer

EĞİTİM PROGRAMININ ADI	TARİHLERİ	KATILIMCILAR
34.DÖNEM KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE TEMEL EĞİTİM PROGRAMI	28 MAYIS-08 HAZİRAN 2001	Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Müsteşarlığında Görevli 30 Kursiyer
35.DÖNEM KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE TEMEL EĞİTİM PROGRAMI	11-22 HAZİRAN 2001	Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Müsteşarlığında Görevli 30 Kursiyer
OBZERVASYON EĞİTİMİ	11-15 HAZİRAN 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
1.BÖLGESEL DANIŞMA KURULU TOPLANTISI	26-28 HAZİRAN 2001	ECO, KEI ve Balkan Ülkeleri Kanun Uygulayıcı Birimlerinde Görevli 20 Üst Düzey Temsilcinin Katılımıyla Gerçekleştirilecektir.
OLAY YERİ İNCELEME	09-20TEMMUZ 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
UYUŞTURUCU KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE ÖZEL TEKNİKLERİ	EYLÜL 2001	MOĞOLİSTAN Kanun Uygulayıcı Birimlerinde Görevli 6 Kursiyer
BİLİŞİM SUÇLARI	17-21 EYLÜL 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE ÖZEL TEKNİKLERİ	24 EYLÜL-05 EKİM 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinden 10, Bölge Ülke Kanun Uygulayıcı Birimlerinden 7 Olmak Üzere Toplam 17 Kursiyer
RİSK ANALİZİ	22-26 EKİM 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
KONTROLLÜ TESLİMAT	19-23 KASIM 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
İFADE ALMA TEKNİKLERİ	03-12 ARALIK 2001	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
MÜLAKAT VE SORGULAMA TEKNİKLERİ	OCAK 2002	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
TANIK KORUMA	ŞUBAT 2002	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
SENTETİK UYUŞTURUCULAR	MART 2002	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
UYUŞTURUCU TALEP AZALTIMI	NİSAN 2002	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer
OLAY ANALİZİ	MAYIS 2002	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerinde Görevli 20 Kursiyer

VII-TADOC'UN EĞİTİM PROGRAMLARINDAN YARARLANABİLEN BÖLGE ÜLKELERİ

TADOC'taki eğitim programlarından Türkiye ile ikili güvenlik ve işbirliği anlaşması imzalayan ülkeler ile aşağıdaki bölge ülkeleri faydalanabilmektedir.

1-KEİ (Karadeniz Ekonomik İşbirliği) Üyesi Ülkeler

- Arnavutluk
- Azerbaycan
- Bulgaristan
- Ermenistan
- Gürcistan
- Moldova
- Romanya
- Rusya Federasyonu
- Türkiye
- Ukrayna
- Yunanistan

2-ECO (Ekonomik İşbirliği Teşkilatı) Üyesi Ülkeler

- Türkiye
- Pakistan
- Afganistan
- Azerbaycan
- Kazakistan
- Kırgızistan
- Özbekistan
- Tacikistan
- Türkmenistan
- İran

3-Balkan Ülkeleri

- Arnavutluk
- Bulgaristan
- Romanya
- Sırbistan
- Makedonya
- Hırvatistan
- Bosna Hersek
- Slovenya

VIII-TADOC'TA KULLANILAN EĞİTİM DİLLERİ

TADOC'ta uygulanan eğitim programlarında kullanılan herhangi bir zorunlu dil yoktur. Akademideki uluslararası eğitim programları sırasında sunulan simultane çeviri hizmetleri ile kursiyerlere aynı anda (4) dilde dersleri takip etme imkanı sağlanmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM
ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ

I-ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Uluslararası ilişkiler, başta devletler olmak üzere, hükümetler ve hükümet dışı kuruluşlar arasında hukuki, siyasal, güvenliğe ilişkin ve ekonomik ilişkileri kapsayan geniş bir kavramdır. Bilindiği gibi devletler de varlıklarına ilişkin konuları, kendi çıkar ve menfaatlerini, diğer ülkelerle çeşitli düzeylerde sağladıkları ilişkiler çerçevesinde ele almaktadırlar. Ülkemiz, uluslararası platformda yürüttüğü uzlaşmacı, kararlı ve istikrarlı politikalarını, uluslararası işbirliğinin bir zorunluluk olarak kendini hissettirdiği güvenlik konularında da devam ettirmektedir.

Teknoloji ve iletişim sistemlerindeki sınır tanımayan değişim, gelişim ve buna bağlı olarak sermaye hareketlerindeki baş döndürücü hız, globalleşen dünyanın en çok konuşulan kavramları olmuştur. Globalleşme, illegal faaliyetler için de söz konusudur. Suç faaliyetlerini organize eden örgütler, daha çok ve daha az riskli kazanç elde etme düşüncesiyle birbirlerine yaklaşmışlar ve ortak girişimlerde bulunmaya, hatta sermayelerini yasal oluşumlara yönlendirerek, illegal kazançlarını legalize etmeye başlamışlardır.

Böylece yerel suç örgütleri de kendi aralarında globalleşmişler ve faaliyette bulunacakları ülkelerde organizasyonlarını kurarak, aralarındaki ulusal sınırları kaldırmışlardır.

Dolayısıyla, her ülkenin sadece kendi sınırları içinde suç ve suçlularla mücadele etmesi yetersiz hale gelmiştir. Bu nedenle, suç örgütlerinin ekonomik yönden çökertilmesi, suçluların sınır ötesinde de takip edilmesi ve yakalanması, ülkeler arasında, diğer konularda olduğu gibi güvenlik alanında da, çok taraflı ve ikili işbirliği metinleri çerçevesinde ortak hareket edilmesini zorunlu hale getirmiştir.

Ülkeler, en az suç örgütleri kadar dayanışma ve işbirliği içerisinde olmalıdırlar ki, etkin bir mücadele yapılabilsin. Aksi halde, her ülkenin tek başına bu suçla mücadeleye çalışması, sistemsiz, hedefsiz ve dar açılı bir mücadeleye girilmesi anlamına gelecektir.

Çağımızda, ulusal ve uluslararası bağlantılı olarak yapılan ve yüksek kazanç sağlayan, özellikle uyuşturucu ve psikotrop maddelerin kaçakçılığı ve karapara aklama faaliyetleri, toplumun barış ve sükununu tehdit etmekte ve kamu otoritesini yıpratmaktadır. Bazen ikili, bazen bölgesel, bazen de küresel katılımlardan oluşan örgütlenmelerde ortak payda aynıdır; ülke sorunları olmaktan çıkan ve dünya sorunu haline gelen suç türleriyle mücadele etmek. Ülkemiz, suçla mücadelede uluslararası dayanışma ve işbirliğinin şart olduğunun bilincindedir. Yetkili birimler tarafından, diğer ülkelerin kaçakçılıkla mücadele birimleriyle ortak çalışma imkanları yaratmak amacıyla, ikili ve bölgesel planda yoğun çaba sarf edilmektedir. Bu alanda, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla mücadeleye ilişkin hükümler içeren, ancak değişik kapsamlarda toplam 54 ülke ile "Güven-

lik İşbirliği Metinleri" imzalanmış ve iç hukukumuza uyarlanmıştır. Uluslararası işbirliği faaliyetlerimiz bu metinler çerçevesinde sürdürülmektedir. Ayrıca, bir çok ülke ile de anlaşma imzalanması süreci devam etmektedir.

Bu metinler; tarafların belirli konularda yakın ve benzer görüşleri paylaştıklarını ve ortak hareket edecekleri anlamını taşır. Ayrıca, ülkeler arasında anlaşma konularında işbirliğinin yasal bir zeminde yürütülmesini temin eder, ortak davranış normları oluşturur. İmzalanan ve onay süreçlerini tamamlayan metinler, özellikle ülkelerarası ikili işbirliğinin tesisi ve devamlılığında, temel teşkil ederler.

Bu sebeple, ihtiyaç duyulduğunda ulaşılabilecek şekilde derlenmeleri amacıyla, Daire Başkanlığımızca çalışma başlatılmıştır. Bu çalışmayla Organize Suçlar merkez olmak üzere, konuları itibarıyla teşkilatımızı ilgilendiren güvenlik işbirliği metinlerinin tespit edilerek bir araya toplanması hedeflenmiştir. Güvenlik işbirliği metinlerinin tespiti ve derlenmesi aşamasında karşılaşılan tüm sorunlara rağmen, bu yayın; hem kitap hem de CD olarak yayımlanacak, ilgisi ve ihtiyacı olan tüm kurumlarımıza dağıtımı yapılacaktır.

Ülkeler arasında imzalanan uluslararası metinler, işbirliğinin tesisi için iyi bir zemin teşkil etse de, şüphesiz, işbirliğinin devamı ancak tarafların yapıcı girişimlerine ve karşılıklı açıklığa bağlıdır. Türkiye işbirliği kanallarını açık tutmaya azami seviyede özen göstermektedir. Bu raporlar başta olmak üzere yayımlanan dokümanlar ve kamu oyunu bilgilendirme faaliyetleri çerçevesinde, ülkemizdeki mücadele konusunda diğer ülkeler ve kuruluşlarca kolayca analizler yapılabilmektedir.

Ancak, ülkemizin bu çabalarına karşın, bazı ülkeler bilgi paylaşımında pek istekli görünmemekte ya da bürokratik nedenlerle, ilgili birimler arasında hızlı bilgi değişimini sağlayamamaktadır. Bu olumsuzluklar işbirliği sürecini yavaşlatmaktadır. Yetkili birimler arasında, doğrudan irtibat kurularak, sorunlara hızlı ve etkin çözümler bulunması esas hedef olmalıdır. Pratikte yapılmaya çalışılan da budur.

Ayrıca, bazen, diğer alanlarda yaşanan sorunlar güvenlik alanındaki işbirliğine olumsuz bir şekilde yansıtılabilmektedir. Türkiye, organize suçlarla mücadelenin, ülkeler arasında zaman zaman yaşanan birtakım olumsuzluklardan bağımsız olarak değerlendirilmesi gerektiği bilinciyle hareket etmektedir.

Ülkeler arası ikili işbirliği kurumunun sağlıklı olarak yürütülebilmesi için bazı mekanizmalardan faydalanılmaktadır.

II-İRTİBAT GÖREVLİLERİ

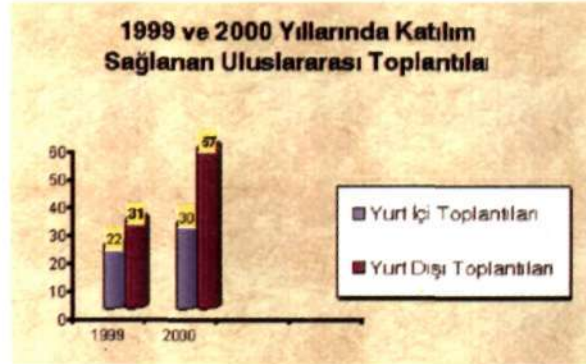
Ülkeler, işbirliğinin daha sağlam ve hızlı şekilde devam ettirilmesi düşüncesiyle irtibat görevlileri atama yoluna gitmişlerdir. İrtibat görevlileri, hızlı ve doğrudan bilgi alışverişini sağlamak, suç ve suçlularla etkin, kararlı ve uyuşturucu sorunu ile ortak mücadele edebilmeye yönelik olarak, bürokrasiyi olabildiğince asgari seviyeye indirmek suretiyle hareket kabiliyetini arttırmak, bununla birlikte eksik/yanlış bilgilendirmeyi önlemek açısından son derece gereklidir.

Yapılan müşterek operasyon ve yakalamalar, uluslararası toplantıların ve irtibat görevlilerince yürütülen çalışmaların, olumlu sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ülke Adı	Türk İrtibat Görevlisi	Yabancı İrtibat Görevlisi	
		Ankara	İstanbul
A.B.D.	-	3	5
ALMANYA	1	1	2
AVUSTURYA	1	-	-
BELÇİKA	-	-	1
DANİMARKA	1	1	-
FRANSA	-	-	1
HOLLANDA	1	-	2
İNGİLTERE	-	1	2
İSPANYA	-	1	-
İSRAİL	-	1	-
İTALYA	1	1	1
S.ARABİSTAN	-	1	1
SECI (ROMANYA)	1	-	-
TOPLAM	6	10	15

Diğer ülkelerle imzalanan işbirliği metinleri çerçevesinde, ülkemiz vatandaşlarının uyuşturucu suçuna karıştığı ve ülkemiz bağlantılı uyuşturucu olaylarının sıkça görüldüğü bazı Avrupa ülkelerine, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinden uyuşturucu irtibat görevlileri gönderilmiştir. Halen karşılıklı olarak ülkemizde bulunan yabancı irtibat görevlileri ve yurtdışında bulunan Türk irtibat görevlileri tabloda görüldüğü şekildedir.

III-ULUSLARARASI TOPLANTI VE ZİYARETLER

Tablodan da anlaşılacağı üzere 1999'a göre, 2000 yılı içinde, yurtiçi ve yurtdışı ziyaretlerin sayısı, diğer uluslararası işbirliği faaliyetlerine paralel bir şekilde artmıştır.

Bu noktada tarafımızdan organize edilen toplantı, panel ve katılım sağlanan diğer önemli faaliyetlere değinmek gerekmektedir:

Bilindiği gibi, Orta ve Yakın Doğu Yasadışı Uyuşturucu Ticareti Alt Komisyonu (OYUTAK), Birleşmiş Milletler bünyesinde faaliyet gösteren Uyuşturucu Maddeler Komisyonu'nun (UMK/CND), Afganistan, İran, Pakistan, İsveç, Türkiye, Azerbaycan, Bahreyn, B.A.E., Mısır, Hindistan, Irak, Ürdün, Katar, Kuveyt, Lübnan, Özbekistan, S.Arabistan, Suriye, Umman ve Yemen'den oluşan coğrafyayı kapsayan, bir alt bölgesel komisyonudur.

Uluslararası düzeyde yürütülen mücadelede işbirliğinin sağlanmasında etkin bir rol oynayan ve periyodik olarak her yıl, üye ve gözlemci statüsünde bulunan ülke ve kuruluşların katılımıyla yapılan

OYUTAK'ın son toplantısı olan "OYUTAK 35. Dönem Toplantısı", 26-30 Haziran 2000 tarihleri arasında, Türkiye'nin ev sahipliğinde Antalya'da gerçekleştirilmiştir.

Birleşmiş Milletler, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Dışişleri Bakanlığı'nın ortak organizasyon ve sorumluluğunda yapılan bu toplantıda, global bir problem haline gelen uyuşturucu madde kaçakçılığına ve uyuşturucu madde imalinde kullanılan kimyasalların yasadışı ticaretine karşı daha etkin bir işbirliği tesis edilmesi ve alkoloid ihtiva eden diğer haşhaş türü bitkilerin de kontrol edilmesi yönünde Uyuşturucu Maddeler Komisyonu'na sunulmak üzere taslak karar hazırlanmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü ve M.Ü. Hukuk Fakültesi'nin ortak girişimi ile organize suçların finans kaynaklarının tespiti ve kurutulması konusunda çeşitli Avrupa ülkelerinin uygulamalarından faydalanmak amacıyla, 28-29 Şubat 2000 tarihlerinde İstanbul'da "Organize Suçların Finans Kaynakları Paneli-I" adı altında bir panel düzenlenmiştir. Panelde, Almanya uzman teşkilatlarından (BKA ve PFI) 3 uzman görevli de tebliğ sunmuştur. M.Ü. Hukuk Fakültesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. Feridun YENİSEY'in çabalarıyla gerçekleştirilen panel'in oturum başkanlığını Ord.Prof.Dr. Sulhi DÖNMEZER yürütmüştür. Organize suç örgütlerinin, iç harcamalarını ve yeni suç hareketlerini finanse etmede kullandıkları suçtan elde edilmiş paranın, hangi yöntemlerle aklanmaya çalışıldığı ve bunu önleme tedbirleri tartışılmıştır.

Bu konferansta; günümüzde organize suçların finans kaynakları, bunların yarattığı tahribatlar, toplumumuzda hem mali sistemin bütünlüğüne hem de toplumun temel unsurlarına yönelik ciddi tehdit oluşturduğu kaydedilerek, bu tehditle mücadelede hukuki altyapının güçlü olmasının yanında, mücadelede görev alan kurumlar arasındaki koordinasyonun da en üst seviyede olması gerektiği belirtilmiştir.

Organizasyonları besleyen finans kaynakları kurutulmadığı ve bu organizasyon liderlerinin cezalarını yeterince ve kamunun adalet duygusunu tatmin edecek şekilde bir infaz sistemiyle çekmedikleri sürece, kazanılan polisiye başarıların kalıcı olamayacağı vurgulanmıştır.

Bunun devamı niteliğinde olan diğer bir Panel ise İngiltere'den gelen iki uzmanın katılımıyla 17-18 Nisan 2000 tarihlerinde, Ankara'da İçişleri Bakanlığı Konferans Salonu'nda gerçekleştirilmiştir. "Organize Suçların Finans Kaynakları Paneli-II" toplantısına, ilkinde olduğu gibi mücadeleci kuruluşlardan, kanun uygulayıcı tüm birimlerden geniş bir katılım olmuştur. Karapara aklama olaylarının İngiltere'de nasıl bir soruşturmaya tabi olduğu, bununla ilgili mevzuat ve bu mücadeleyi yürüten teşkilatlar hakkında sözkonusu uzmanlardan bilgiler alınmış ve bu konuda mukayeseli olarak Türkiye uygulaması tartışılmıştır.

Yine Emniyet Genel Müdürlüğü ve Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin ortak katkılarıyla 19-20 Haziran tarihlerinde İstanbul'da; "Örgütlü Suçla Mücadele Tartışmalı Konferanslar" adı altında, Suçla Mücadelede Kolluk, Adliye ve Medya ilişkilerinin ve bunun uluslararası platforma yansımasının tartışıldığı, ilgili kuruluş

temsilcilerinin katıldığı geniş tabanlı bir konferans düzenlenmiştir.

Bilindiği üzere, organize suçlarla mücadelede kalıcı başarı tüm kanun uygulayıcı birimlerin faaliyetlerinin eşgüdüm içerisinde olmasına ve yoğun işbirliğine bağlıdır.

İnsan haklarını koruyucu bir faaliyet olan organize suçla mücadele, sadece ceza adalet sistemi organlarının görevi değildir. Medyaya da birtakım sorumluluklar düşmektedir. Yazılı ve görsel basının suçu önleme ve suçla mücadele konusunda daha etkin ve işlevsel bir katkı sağlaması gereği ortadadır.

Bu gerçeklerden hareketle ortaya çıkan bu tartışmalı konferans sayesinde kolluk, yargı ve medya temsilcileri, organize suçlarla mücadelede gelinen noktayı ve uygulamada karşılaşan problemler ile bunların çözüm yollarının tespiti konusunu ele alma fırsatını bulmuşlardır.

Bu faaliyetlerden biri de uyuşturucu maddeler ile bunların imalinde kullanılan kimyasal maddelerin kaçakçılığının önlenmesi ve özellikle eroin yapımında kullanılan asetik anhidrit maddesinin uluslararası ticaretinin kontrol altına alınması konusunda yapılan "Uluslararası Asetik Anhidrit Toplantısı" dır.

Bu konuda uluslararası bir program oluşturulması amacıyla yapılan toplantı, 16-19 Ekim 2000 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirilmiştir.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Kurulu (INCB) ile Türkiye tarafından düzenlenen toplantıya, asetik anhidrit üreten, ihraç eden, ticaretini yapan, yakalanmasında etkin olan ve yasadışı uyuşturucu madde üretimi yapılan bölgelerde bulunan 30'a yakın ülke iştirak etmiş ve Avrupa Birliği Komisyonu, İnterpol, Dünya Gümrük Örgütü (WCO), Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Kurulu (INCB) ve Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Programı (UNDCP) gibi ilgili bölgesel ve uluslararası kuruluşlardan katılım olmuştur.

Sözkonusu toplantıda, asetik anhidrit maddesinin uluslararası ticaretinin daha etkin bir şekilde denetiminin sağlanmasının yanısıra, yasal ticaret çerçevesinde yerel kanallara dağıtımı sırasında, yasadışı

eroin imal eden ülkelere kaçırılmasının engellenmesine yönelik olarak birçok önemli adım atılmış, bu anlamda, uluslararası bir operasyonun uygulamaya konması kabul edilmiştir.

Uluslararası düzeyde dikkat çekici oluşumlardan biri de, Güneydoğu Avrupa İşbirliği İnisiyatifi (Southeast European Cooperation Initiative-SECI) dir. Bilindiği gibi, Bosna-Hersek'te çatışmalara son veren Dayton Anlaşmasını takiben, Balkanlarda barış ve istikrarın yerleşmesine yardımcı olmak üzere, bölge ülkeleri arasında her alandaki ilişkileri artırmak, mevcut sorun ve engelleri azaltmaya çalışmak amacıyla, Ocak 1997'de, SECI girişimi çerçevesinde, bölge ülkeleri arasında, güvenlik işbirliği konusunda, 26 Mayıs 1999 tarihinde imzalanan "SECI Sınıraşan Suçları Önleme ve Mücadele Etmede İşbirliği Anlaşması" ile, bölgede meydana gelen her türlü kaçakçılık suçları, sınır ihlalleri ve uluslararası organize suçlarla mücadele hususunda çalışmalar başlatılmıştır.

Bakanlar Kurulunun, 05 Kasım 2000 tarihinde bu anlaşmanın onaylanmasını kararlaştırmasıyla 24221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak iç hukukumuzdaki yerini almıştır.

Yine dikkat çekici oluşumlardan biri olan, Birleşmiş Milletler Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Komisyonu (SÖCAK), sınır aşan suçlarda uluslararası işbirliği çerçevesinde,1990 yılında Küba/Havana'da toplanan Birleşmiş Milletler Suçun Önlenmesi ve Suçluların Muamelesi 8. Kongresi sonrasında kurulmuştur.

Suçu önleme ve ceza adaleti alanında bir karar organı olan Komisyon, başta Birleşmiş Milletlere üye ülkeler olmak üzere, dünyadaki tüm ülkelere yönelik olarak, global anlamda işlenen suç sayısını azaltmak amacını gütmektedir.

Komisyon; üye ülkelerin suç istatistiklerini ve görüşlerini toplamakta, bu bilgileri analiz ederek suça karşı mücadelede uzun ve orta vadeli projelere alt yapı hazırlamaktadır.

Ad Hoc Komitesi, Birleşmiş Milletler Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Komisyonu bünyesinde oluşturulan bir çalışma grubu olup, Komisyon tarafından tespit edilen alt yapı hazırlıkları hususunda çalışma yapmakta ve Komisyona rapor sunmaktadır. Ad Hoc Komitesi toplantıları, Birleşmiş Milletler Sınıraşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesi'nin hazırlanması kapsamında yürütülmüştür. Ad Hoc Komitesi ayrıca, aşağıdaki protokollerin hazırlanmasında da yoğun çalışmalar yürütmüştür.

1-Kadın ve Çocuk Ticaretinin Engellenmesine İlişkin Protokol

2-Ateşli Silahlar, Mühimmat ve Diğer İlgili Materyallerin Yasadışı Üretimi ve Ticareti ile Mücadele Hakkında Protokol

3-Göçmenlerin Deniz Yolu Dahil Yasa Dışı Yollardan Nakli ve Kaçakçılığının Önlenmesi Hakkında Protokol

2000 YILINDA KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKANLIĞI GÖREVLİLERİNCE KATILIM SAĞLANAN ULUSLARARASI KURULUŞ TOPLANTILARI

TARİH	YER	KONU	DÜZENLEYEN KURULUŞ
17-18 Ocak	BAE/Dubai	INCB Toplantısı	INCB
24-25 Ocak	Türkiye /Ankara	AB Heyet Ziyareti	AB
07-10 Şubat	İran/Tahran	ECO Bölge Toplantısı	ECO-DCCU
8-Şubat	Türkiye /Ankara	SECI Türkpro Toplantısı	SECI Türkpro
11-12 Şubat	Romanya/Bükreş	SECI JCC 1. Toplantısı	SECI
26-28 Şubat	İran/Tahran	ECO Görev Gücü Toplantısı	ECO
05-10 Mart	Macaristan/Budapeşte	SECI Eğitim Kursu	SECI
03-05 Nisan	Avusturya/Viyana	AGİF-B Çalışma Grubu	AGIF
10-11 Nisan	Türkiye/İstanbul	SECI JCC 2. Toplantısı	SECI
28-Nisan	Türkiye /Ankara	ECO-DCCU Ziyaret	ECO-DCCU
02-19 Mayıs	Almanya/Neuss	PFI-Mali Tahkikatlar	PFI
09-10 Mayıs	Slovenya/Portoroz	136. Güneydoğu Çalışma Grubu	Güneydoğu Çalışma Grubu
05-16 Haziran	Avusturya/Viyana	SASMUS Toplantısı	BM
07-09 Haziran	Avusturya/Viyana	Pompidou Grubu Havaalanları Toplantısı	Pompidou Grubu
24-27 Haziran	Türkiye	Pino Arlacchi'nin Ülkemizi Ziyareti	BM
26-30 Haziran	Türkiye/Antalya	OYUTAK 35. Dönem Toplantısı	BM/UNDCP
17-21 Temmuz	Romanya-Bükreş	SECI 4. JCC Toplantısı	SECI
17-28 Temmuz	Avusturya/Viyana	SASMUS Ad Hoc 10. Komite Toplantısı	BM
24-25 Temmuz	Bulgaristan/Sofya	SECI Uyuşturucu Görev Gücü Toplantısı	SECI
06-09 Eylül	Romanya/Olimp	SECI İnsan Kaçakçılığı Görev Gücü Toplantısı	SECI
13-15 Eylül	Macaristan/Budapeşte	SECI JCC 5. Toplantısı	SECI
18-29 Eylül	Türkiye	Adalet ve İçişleri Alanında AB Ziyareti	AB
26-28 Eylül	Hollanda/Zutphen	Falcone Programı	AB
27-29 Eylül	Almanya/Neuss	Uluslararası Uyuşturucu Kaçakçılığı Semineri	PFI
02-03 Ekim	Romanya/Bükreş	SECI JCC 6. Toplantısı	SECI
02-27 Ekim	Avusturya/Viyana	SASMUS Ad Hoc Toplantısı	BM
12-13 Ekim	Portekiz/Lizbon	Pompidou Bakanlar Konferansı	Pompidou Grubu
16-19 Ekim	Türkiye/Antalya	Uluslararası Asetik Anhidrit Toplantısı	BM/INCB
15-17 Kasım	Türkiye/İstanbul	Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Toplantısı	Avrupa Konseyi
24-25 Kasım	Belçika/Ghent	Falcone Programı- Yolsuzlukla Mücadele Top.	AB
27-30 Kasım	Kırgızistan/Bişkek	Kimyasallar Konferansı	BM/ODCCP
04-05 Aralık	Romanya/Bükreş	SECI JCC 7. Toplantısı	SECI
12-15 Aralık	İtalya/Palermo	SASMUS İmza Zirvesi	BM
14-18 Aralık	Türkiye/Ankara	Falcone Programı	AB
19-20 Aralık	İngiltere/Londra	Asetik Anhidrit Yönlendirme Komitesi Toplantısı	INCB

2000 YILINDA KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKANLIĞI GÖREVLİLERİNCE KATILIM SAĞLANAN ULUSLARARASI TOPLANTI, SEMİNER, KONFERANSLAR VE KARŞILIKLI YAPILAN GÜVENLİK İŞBİRLİĞİ ZİYARETLERİ

TARİH	YER	KONU
12-15 Ocak	İspanya/Madrid	Operasyonel Konular
06-09 Şubat	Hollanda	Mali Konularda Görüşmeler
13-16 Şubat	İsrail	Operasyonel Konular
24-29 Şubat	Fransa/Paris	Eğitim Faaliyeti
27 Şubat-01 Mart	Türkiye/İstanbul	Organize Suçların Finans Kaynakları Paneli-I
27 Şubat-10 Mart	Kanada	Uyuşturucu Maddeler Konulu Görüşme
28 Şubat-01 Mart	İngiltere	Wilton Park Konferansı
21-24 Mart	Türkiye /Ankara	Macar Heyeti Ziyareti
26 Mart-02 Nisan	ABD/Quantico-Virginia	İleri Teknoloji-Beyaz Yaka Suçları Konferansı
12-Nisan	Türkiye/Ankara	Fransız Emniyet Yetkilileri İle İkili Görüşme
17-18 Nisan	Türkiye/Ankara	Organize Suçların Finans Kaynakları Paneli-II
17-18 Nisan	Avusturya/Viyana	Küçük ve Hafif Silahlar WD-LEON Toplantısı
26-30 Nisan	Gürcistan	Güvenlik İşbirliği Ziyareti
01-03 Mayıs	Türkiye/Ankara	Cezayir Heyeti Ziyareti
02-05 Mayıs	Belarus	GİB III. Ortak Komisyon Toplantısı
03-04 Mayıs	Fransa/Lyon	Sahte Kredi Kartları Uluslararası Konferansı
15-17 Mayıs	Hollanda	Uyuşturucu Maddeler Konulu Görüşme
15-25 Mayıs	Hollanda	Sentetik Uyuşturucu Maddelerin Teşhisi ve İşlenmesi Konulu Kurs
30-31 Mayıs	Türkiye /Ankara	EGM-BKA Görüşmeleri
15-26 Mayıs	Bulgaristan/Sofya	Fransız Operasyonel Eğitim Kursu
1-Haziran	Türkiye/Ankara	Mısır Narkotik Bölüm Başkanı Ziyareti
05-09 Haziran	Macaristan/Budapeşte	GİB III. Ortak Komisyon Toplantısı
07-08 Haziran	Türkiye/Ankara	Yunanistan ile İkili Görüşmeler
14-17 Haziran	Letonya/Riga	GİB II. Ortak Komisyon Toplantısı
15-18 Haziran	İngiltere/Londra	HM Customs Office Daveti
22-Haziran	Türkiye/Ankara	Hollanda Polis Heyeti Ziyareti ile İkili Görüşme
05-07 Temmuz	Türkiye/Ankara	İtalya ile Organize Suçlar Konulu Görüşme
11-12 Temmuz	Finlandiya	Güvenlik İşbirliği Ziyareti
11-13 Temmuz	İsrail	Uyuşturucu Akımı ve Karapara Kursu
14-22 Temmuz	Türkiye	Ürdün Heyet Ziyareti
15-24 Temmuz	Türkiye	Etiyopya Heyet Ziyareti
20-Temmuz	Türkiye/Ankara	Arnavutluk Heyet Ziyareti
18-21 Temmuz	Çin/Pekin	V. Uluslararası Eroin Toplantısı
14-18 Ağustos	Türkiye/Ankara	Rusya II. Ortak Komisyon Toplantısı
23-24 Ağustos	Türkiye/Ankara	Kazakistan- Türkiye Görüşmeleri
28-30 Ağustos	Almanya	Operasyonel Konularda Görüşmeler
13-17 Eylül	Avusturya/Seibersdorf	Nükleer ve Radyoaktif Madde Kaçakçılığı İle Mücadele Kursu
20-23 Eylül	Gürcistan	İkili İşbirliği Görüşmeleri
20-22 Eylül	Almanya/BKA	İpek Yolu Boyunca Taşınan Uyuşturucu Konulu Toplantı
25-30 Eylül	Slovakya/Bratislava	GİB III. Ortak Komisyon Toplantısı
25-28 Eylül	İtalya/Roma	Uyuşturucu Suç Analizi Toplantısı
11-12 Ekim	Fransa/Lyon	Suçtan Elde Edilen Mal Varlıkları 10. Toplantısı
18-20 Ekim	Türkiye/Ankara	İsveç Emniyet Genel Müdürünün Ziyareti
18-24 Ekim	Türkiye/Ankara	Özbekistan Özel Harekat Grubu Başkanı Ziyareti
26-29 Ekim	Türkiye/Ankara	Cezayir Emniyet Genel Müdürünün Ziyareti
30 Ekim-04 Kasım	Avusturya/Viyana	Radyoaktif ve Nükleer Madde Kaçakçılığı Toplantısı
02-04 Kasım	Türkiye/Ankara	Ukrayna İçişleri Bakanının Ziyareti
24-Kasım	Türkiye/Ankara	Türk-Kırgız Ortak Çalışma Grubu Toplantısı
27-29 Kasım	İngiltere/Londra	Operasyonel Görüşmeler
04-06 Aralık	Hollanda	Güvenlik İşbirliği Görüşmeleri
06-08 Aralık	Almanya/Wiesbaden	Psikotrop Maddeler ve Kimyasallar Toplantısı
10-15 Aralık	Kazakistan/Astana	Ortak Çalışma Grubu Toplantısı

ALTINCI BÖLÜM
AB-TÜRKİYE

AVRUPA BİRLİĞİ VE GİRİŞ SÜRECİNDE TÜRKİYE

GİRİŞ

Bütünleşme tarihsel bir olgudur. Tarih boyunca, insanlar çeşitli yapıdaki devletlerin çatısı altında bir araya gelmişlerdir. Devletlerin pek çoğu, siyasal ve sosyal açıdan birbirlerinden çok farklıdır. Ancak yine de, farklı yapıdaki devletleri kuran insanları bir araya gelmeye zorlayan nedenler bulunmaktadır.

Avrupa kıtası, bütünleşme olgusunun incelenmesi için gözlem yapılabilecek en uygun coğrafya parçasıdır. Zira, devletlerin parçalanmasına yol açan savaşlar ve bir araya gelmesini sağlayan "bütünleşme hareketleri", Avrupa kıtasında birbiri ardından ortaya çıkmıştır. Avrupa kıtasındaki bütünleşme hareketlerinin temel nedeni, çoğu kez büyük savaşlar olmuştur. Bu açıdan yaşlı kıta, bütünleşme hareketleri ile savaşların birlikte yaşandığı, hatta aralarında sebep sonuç ilişkilerinin gözlemlendiği bir alandır.

Öte yandan, Avrupa bütünleşmesi, özellikle Soğuk Savaş sonrası gelişmelerle birlikte, hiçbir bütünleşme hareketinin ulaşamadığı kadar ileri bir düzeye gelmiştir. "Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu" ile yola çıkan "Avrupa hareketi", AET'nin kurulmasıyla önce "Ortak Pazar", sonra "Avrupa Topluluğu" haline gelmiş, bugün ise Maastricht Antlaşması'nın yürürlüğe girmesi ile "Avrupa Birliği" adını almıştır. Söz konusu bütünleşme hareketinin gelişimini ve geldiği yeri, bu hareketin çeşitli aşamalarda taşıdığı isimlere bakarak ve bu isimlerdeki değişimi gözlemleyerek bile anlamak mümkündür.

Avrupa bütünleşmesi, nitelik itibariyle bir yandan, kendisini oluşturan ulus devletlerin varlığına saygı gösterirken, öte yandan ulus devletlerin yetki devri ile oluşturdukları, "uluslarüstü" bir niteliğe ulaşmıştır. Avrupa Birliği, "uluslarüstü" özelliğe sahip bir örgüt olduğundan, dünyada örneği olmayan bir bütünleşme modelidir.

Avrupa bütünleşmesi olgusu değişen konjonktüre bağlı olarak yerini genişleme olgusuna bırakmıştır. Bu genişlemenin Türkiye'nin aday ülke ilan edilmesiyle son aşamasına geldiği değerlendirilmekle birlikte zaman içinde koşulların değişebileceği unutulmamalıdır.

Tam üyeliğe adaylığı yakın zamanda kabul edilen, Avrupa Birliği'ne giriş sürecindeki Türkiye'de, ulusal bilincin oluşturulması için Avrupa Birliği'nin tam olarak neyi ifade ettiği, yapısı, kurumları, politikaları, tarihi gelişimi, tam üyeliğin getirecekleri, her kesimin üzerine düşen yükümlülükler doğru olarak aktarılmalıdır. Geçiş dönemi olarak kabul edilen adaylık süreci ancak bu şekilde kısaltılabilir.

Bu amaç doğrultusunda hazırlanan bu çalışmada; Avrupa Birliği'nin yapısı, genişleme süreci, Türkiye'nin adaylık statüsünün incelenmesi, katılım ortaklığı belgesi, Türkiye'nin hazırladığı ulusal program,

programda yer alan kaçakçılık ve organize suçlar ile ilgili bölümler ve AB tarafından kabul edilen bazı önemli eylem planları ele alınacaktır.

AVRUPA BİRLİĞİ VE KURUMLARI

Avrupa Birliği "uluslar üstü bir birim" olarak tanımlanır. Merkezi Brüksel'dedir.

Üye devletler; ulusal egemenliklerinin bir bölümünü AB kurumlarına devretmişlerdir. Ortak çıkarları doğrultusunda, egemenlik haklarının ortak yönetimi yoluyla birlikte çalışırlar. Birlik ayrıca "yetki ikamesi" ilkesine göre işler.

AB'nin kavram açısından yeni ve yetki dağıtımı açısından benzersiz olan yönetim sistemi; kendinden önceki bütün ulusal ve uluslararası modellerden farklıdır. AB'nin temelleri bir anayasaya değil, egemen devletler arasındaki antlaşmalara dayanır. Bütün AB vatandaşlarını doğrudan bağlayıcı yasalar çıkarma yetkisi, Birliği uluslararası kuruluşlardan ayırır.

Mevzuat; erişilecek hedeflere göre yönetmelik, yönerge, karar, tavsiye ve görüş olmak üzere çeşitli biçimler alır:

(i) Yönetmelik (regulation) bütünüyle bağlayıcıdır. AB'nin her yerinde zorunlu olarak ve doğrudan uygulanabilir niteliktedir.

(ii) Yönerge (directive), üye devletlere yönelik olarak çıkarılır. Erişilecek sonuç açısından bağlayıcıdır. Üye devlet sonuca erişme yöntemini seçmekte serbesttir.

(iii) Karar (decision), bütünüyle bağlayıcıdır. Muhatapları; üye devletler, gerçek ve tüzel kişilerdir.

(iv) Tavsiyeler ve görüşler bağlayıcı değildir.

AB'nin örgütlenmesi evrimseldir. Avrupa'nın giderek birleşmesini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Henüz son biçimini almamıştır.

Avrupa Birliği (AB) tıpkı bir ulusal devlette olduğu gibi, birbirinden bağımsız yasama, yürütme ve yargı organlarıyla donatılmıştır. Bu organların uluslar üstü yetkileri vardır. Topluluk organları Roma Antlaşması'nda belirtilen kurumlarla sınırlı kalmamış; zaman içinde gerekli görüldükçe bunlara yeni kurumlar eklenmiştir. Birlik günümüzde 5 kurum tarafından yönetilmektedir. Ayrıca Avrupa Doruğu, finansman organları ve diğer kuruluşları vardır.

I -YÖNETİM ORGANLARI

Birliğin yönetim organları; Avrupa Birliği Konseyi, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, Adalet Divanı ve Sayıştay'dır.

A- Avrupa Birliği Konseyi

Maastricht Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra, Konseyin resmi adı, "Avrupa Birliği Konseyi" olmuştur. Daha önce "Bakanlar Konseyi" deniyordu.

Temel Fonksiyonu, Yetki ve Sorumlulukları: Birliğin karar organıdır. Yürütme yetkileri de vardır. Esas görevi; üye ülkelerin genel ekonomi politikalarının uyumlaştırılmasını ve Roma Antlaşması ile öbür artlaşmaların amaçlarını gerçekleştirmek, uygu-

lanmasını sağlamaktır. Bu çerçevede ortak politikalara ilişkin temel kuralları belirler.

AB'nin yasalarını çıkarır: Komisyonun önerilerini temel alarak, uygulanacak politikalarla ilgili yasal düzenlemeler yapar ve kararlar verir. Öneriler ancak Konseyin onayından sonra uygulamaya konabilir.

Oluşması: 15 üye devletin ilgili bakanlarından oluşur. Toplantılara Komisyondan en az bir üye daha katılır.

İç Örgütlenmesi: Konsey toplantılarına katılan bakanlar, görüşme konusuna göre değişir: Örneğin, konu maliye ise AB'nin maliye bakanları (Maliye Konseyi) toplanır. Eğer sanayi politikası ele alınacaksa, sanayi bakanları; tarımsal fiyatlar ele alınacaksa tarım bakanları (sırasıyla Sanayi Konseyi ve Tarım Konseyi) toplanır.

En "kıdemli" konsey, "Dışişleri Bakanları Konseyi"dir. Son yıllarda "Genel İşler Konseyi" olarak anılan bu kurul; dış ilişkilerden, ortak dış politika ve güvenlik politikası çerçevesinde dış politikadan sorumludur.

Ancak öbür alanlardaki ivedi konuları da görüşebilir. Ayrıca diğer konseylerin çalışmalarını koordine eder. AB Doruğunun 6 ayda bir düzenlenen toplantılarının hazırlığını yapar.

Çalışma Yöntemi : Bir Komisyon önerisi olmadan, karar alamaz. Alınan kararların, genellikle birbiriyle çatışan ulusal çıkarlar arasında denge kurucu nitelikte olmasına dikkat edilir. Belli bir konuda görüşme yapılırken, her üye bakan; kendi ülkesiyle ilgili sorunları dile getirir. Bakanlar; bir yandan kendi ülkelerinin çıkarlarını temsil edip savunurken, bir yandan da AB'ni başarıya ulaştıracak uyuşmaları sağlamaya çalışır.

Konsey başkanlığını her üye ülkenin hükümeti -ülke adlarının alfabetik sırasına göre- dönüşümlü olarak üstlenir. Süresi 6 aydır.

Konsey'de ağırlıklı oy usulü geçerlidir. Buna göre, Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere 10'ar; İspanya 8; Belçika, Yunanistan, Hollanda, Portekiz, 5'er; Avusturya, İsveç 4'er; Danimarka, Finlandiya, İrlanda 3'er; Lüksemburg 2 oy sahibidir.

İlişkileri : Komisyon'dan öneriler alır. Yasal düzenleme tasarılarını kabul etmeden önce, Avrupa Parlamentosu' nun görüşünü alır.

Avrupa Doruğu

"Avrupa Zirvesi" de denir.

Temel Fonksiyonu, Yetki ve Sorumlulukları : Birliğin en üst düzeyde yetkili politik organıdır. Birliğin temel politik ve stratejik eğilimlerini belirler. Başlıca rolü, AB'nin gelecekteki gelişmesi için politika önceliklerini belirlemektir. AB Konseyi'nin bir çözüme varamadığı konularda kararlar alır. Siyasal ve ekonomik konularda kılavuzluk eder, yapıcı uyarılarda bulunur, dış ilişkilerde birliğin ortak tavrını belirler.

Oluşması : Avrupa Tek Senedi ile ku-

rumsallaşmıştır. İlk kez 1975'de toplanmıştır. Devlet ve hükümet başkanları ile Komisyon başkanından oluşur.

Çalışma Yöntemi : Yılda en az iki kez toplanır. Başkanlık üye devletlerce sırayla üstlenilir. Süresi 6 aydır. Mali konular dışında bütün kararlar çoğunlukla alınır.

B-Avrupa Komisyonu

Temel Fonksiyonu, Yetki ve Sorumlulukları: AB'nin temel yürütme organıdır. Ortak pazarın iyi işlemesinden ve gelişmesinden sorumludur.

AB politikalarına ilişkin ilk adımı atma yetkisine sahip olan tek kurumdur. Yeni politika önerileri hazırlar. Mevzuat önerilerinde bulunur.

Konsey'in aldığı kararları, kararlaştırılmış politikaları uygular.

AB hukukunun (kurallarının) doğru olarak uygulanmasını gözetir. AB antlaşmalarını ve bunlardan doğan yasal düzenlemeleri uygular. Yönergelerin ulusal yasalara aktarılmasını denetler. Antlaşmalar çerçevesindeki yükümlülüklerini yerine getirmediğine, AB kurallarını çiğnediğine inandığı kişiler, şirketler ve üye devletlere karşı yasal işlemleri başlatır. AB'nin yıllık bütçe tasarısını hazırlar. Yönergeler çıkartır. Konseye önerilerde bulunur, kararlarının taslağını hazırlar.

Oluşması : Komisyonun 20 üyesi vardır. Nüfusu fazla olan beş ülke (Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve İspanya) Komisyona ikişer üye, öbür ülkeler birer üye verir.

Komisyon üyeleri; ulusal hükümetlerce gösterilen adaylar arasından, Konsey tarafından atanırlar. Komisyonun bir bütün olarak atanması, Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanır. Üyeler süre sonunda yeniden atanabilir. Üyelik süresi 5 yıldır.

Çalışma Yöntemi: Antlaşmaların sağladığı güç ve Konseyin verdiği yetkiler nedeniyle, önemli bir özerkliğe sahiptir.

Üyeler; kendilerini aday olarak gösteren ulusal hükümetlerden bağımsız olarak, Birliğin çıkarlarını temsil ederler. Başka bir deyişle, kendi ülkelerinin çıkarlarını değil, Birliğin çıkarlarını gözetip savunmakla yükümlüdür.

Her üyeye bir veya birkaç politika alanında sorumluluk verilir. Üyelere küçük bir danışmanlar grubu yardımcı olur.

Komisyonun merkezi Brüksel'dedir. Üyeler haftada bir kez toplanır. Toplantı kapalı oturum olarak gerçekleşir. Kararlar oy çokluğuyla alınır.

İç Örgütlenmesi : Komisyon 25'i aşkın "genel müdürlük" ve idari servisler hâlinde örgütlenmiştir. Genel müdürlüklerin her biri ayrı bir sosyal konuyla ilgilidir. Çok sayıda komite, çalışmalarına yardımcı olur.

İç ve Dış İlişkileri : Bakanlar Konseyi'ne öneriler sunar, uygulamalar hakkında bilgi verir. Parlamentoya karşı sorumludur.

Uluslararası ticaret görüşmelerinde Birliği temsil eder. Uluslararası antlaşmaları Birlik adına yürütür.

C- Avrupa Parlamentosu

Temel Fonksiyonu, Yetki ve Sorumlulukları : Başlıca denetim organıdır. Yasa çıkaramaz; ancak bu alanda önemli rol oynar. Yasama gücü, ulusal parlamentolarınkinden daha azdır. Özellikle Maastricht Antlaşması ile ortak karar usûlünün kabulü sonucunda, yasama alanındaki rolü gittikçe güçlenmiştir.

Yasal düzenleme tasarılarını inceler. Güncel konuları tartışır. Komisyon'u ve Konsey'i denetler. Bunu program ve raporları tartışarak, yazılı ve sözlü sorular yönelterek yapar. AB'nin yıllık bütçesine mutabakat verir. Üçüncü ülkelerle işbirliği veya yeni üye kabulü gibi önemli antlaşmalarda onayı alınır.

Oluşması: AB çapında yapılan tek dereceli seçimlerle seçilen 626 üyeden oluşur.(2000) Her ülkeye belirli sayıda üyelik ayrılmıştır. AB'nin seçimle oluşan tek organıdır. Süresi 5 yıldır.

Çalışma Yöntemi : Üyeler, AB haklarını bir bütün olarak temsil eder. Ulusal çıkarları savunmak için atanmamışlardır. Bundan dolayıdır ki Parlamento' da birer ulusal temsilci olarak değil, çeşitli politik grupların temsilcisi olarak bulunurlar.

Parlamento başkanı 2,5 yıllık bir dönem için seçilir.

Ayda bir kez Strasburg'da toplanır. Oturumlar bir hafta sürer.

"İşbirliği usulü" sayesinde mevzuât önerilerini değiştirebilir. "uygun görüş" usulü ile yeni üye devletlerin katılımını ve üçüncü ülkelerle yapılan ortaklık antlaşmalarını, "ortak karar usulü" sayesinde bazı politika alanlarındaki mevzuat önerilerini veto edebilir. Maastricht Antlaşmasıyla kabul edilen ``ortak karar usulü"nde, Avrupa Parlamentosu; mevzuatın kabulü konusunda Konsey' le ortaklaşa ve eşit koşullarda hareket etme yetkisine sahiptir. Bu usul başlıca şu alanlarda uygulanır: İç pazar, işçilerin serbest dolaşımı, iş kurma serbestliği, işçilerin çalışma hakkı...

İlişkileri : Konsey ve Komisyon'u denetler. Bu iki kuruma AB'nin işleri hakkında sorular yöneltebilir. Danışmanlık yapar; yasal düzenlemeler hakkında görüş bildirir. Güvensizlik oyu vererek Komisyon'u istifaya zorlayabilir.

D- Adalet Divanı

Topluluğun "Yüksek Mahkemesi," bir "Anayasa Mahkemesi" olarak nitelenebilir.

Temel Fonksiyonu, Yetki ve Sorumlulukları : Birliğin bağımsız yargı organıdır. Hukuka saygıyı sağlamakla görevlidir. Antlaşmaların öteki AB kurumları üye devletler tarafından doğru olarak yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlar. Hukuki anlaşmazlıkları çözümler.

Üye devletlerin antlaşma hükümlerine uyup uymadıklarını denetler.

Adalet Divanı, ulusal mahkemelerce uygulanması için, AB hukukunu yorumlar. Antlaşma hükümlerinin ve uygulama biçimlerinin kesin yorumunu yapar.

Uyuşmazlıkları çözüme bağlar. Birlik organları, üye devletler, şirketler ve birey-

lerin AB antlaşmalarıyla ilgili olarak, önüne getirdikleri hukuki sorunlar hakkında karar verir.

Oluşması : Üye ülkelerin anlaşmasıyla atanmış 15 hâkimden oluşur. Her üye ülke Divan'a 1 hâkim gönderir. Ayrıca başsavcılar vardır.

Konsey tarafından atanırlar. Görev süresi biten, yeniden atanabilir. Süreleri 6 yıldır.

Çalışma Yöntemi : AB hükümetlerinin doğrudan denetimi dışındadır.

Kararları bağlayıcıdır. Oy çokluğu ile alınır. Ulusal mahkemelerinkinden üstündür. Günümüzde, devletleri ve şirketleri para cezasıyla cezalandırma yetkisiyle donatılmıştır.

Divan' a anlaşmazlıkların çözümlenmesi talebiyle, üye devletler, Birlik organları, şirketler, özel ve tüzel kişiler başvurabilir.

Lüksemburg'da toplanır.

E-Sayıştay

"Topluluk Hesap Mahkemesi"dir.

Temel Fonksiyonu,Yetki ve Sorumlulukları: Mali denetleme organıdır. AB gelir ve giderlerinin yasallığını, usule uygunluğunu denetler. AB bütçesinin mali yönden sağlamlığını kontrol eder. Her yıl bir rapor yayınlar.

Oluşması : 1977'de kurulmuştur. Her biri bir üye devletten olmak üzere 15 üyeden oluşur. Üyeleri Konsey tarafından Parlamento' ya danışılarak atanır. Üyelik süresi 6 yıldır. Süre yenilenebilir.

Lüksemburg' dadır.

II- FİNANSMAN ORGANLARI

Temel finansman organı Avrupa Yatırım Bankası' dır. Bundan başka Birliğin ekonomik ve sosyal politikalarını yürütmek amacıyla kurulmuş çeşitli fonlar vardır.

III- DANIŞMA ORGANLARI VE DİĞER KURULUŞLAR

AB'nin ayrıca pek çok sayıda danışma organı vardır. Yeni bir mevzuatın kabulünden önce, Komisyon ve Konsey; önerilen yasaların, beklenen ekonomik, sosyal ve bölgesel etkileri konusunda diğer AB kuruluşlarına danışır. Bundan başka önemli yeni alanlarda bir dizi yeni kuruluş oluşturulmuştur.

A-Ekonomik ve Sosyal Komite

B-Bölgeler Komitesi

C-Akdeniz Komitesi

D-Diğer Kuruluşlar

Avrupa Polis Bürosu (EUROPOL) : AB üye devletleri arasında polis örgütlerinin koordinasyonunu sağlar. Lahey'dedir. Bütün ciddi uluslararası suçlara karşı Üye Devletler arasında yeni bir işbirliği kararı 1995 yılında kurulan Europol'un amacı, birden fazla üye devleti ilgilendiren hallerde terörizm, uyuşturucu ticareti ve diğer örgütlü suçlara karşı mücadelede işbirliğini teşvik etmektir. Europol'un merkezinin bulunduğu Lahey'de (Hollanda), her Üye Ülkenin irtibat memurları birlikte çalışırlar, suç vakalarını daha hızlı bir şekilde çözmek için bilgi alışverişinde bulunurlar.

Avrupa Para Enstitüsü : Ekonomik ve parasal birliğin son aşamasında kurulacak olan Avrupa Merkez Bankası'nın öncüsüdür. Frankfurt'tadır.

Avrupa Çevre Ajansı: ``Çevre verileri arşivi" işlevini görür. Kopenhag' dadır.

İç Pazar Uyumlaştırma Bürosu : Marka tescilinin basitleştirilmesiyle ilgilenir. Alicante' dadır.

Bütün bunların dışında mevcut olan pek çok kuruluş arasında, Topluluk Bitki Çeşitliliği Bürosu (Brüksel), Avrupa Sağlık ve İşyeri Güvenliği Ajansı (Lüksemburg), Avrupa Tıp Ürünleri Değerlendirme Ajansı (Londra), Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (Lizbon). Avrupa Eğitim Vakfı (Torino), Hayvan ve Bitki Sağlığı Muayene ve Denetim Bürosu (Dublin) sayılabilir.

Avrupa Birliği'nde üye devletler; ortak çıkarları doğrultusunda,egemenlik haklarının ortak yönetimi yoluyla birlikte çalışmaktadır. Mevzuat; erişilecek hedeflere göre yönetmelik, yönerge, karar, tavsiye ve görüş almak üzere çeşitli biçimler alır.

AB'nin yönetim sistemi benzersiz, örgütlenmesi evrimcidir. Birbirinden bağımsız yasama, yürütme ve yargı organlarıyla donatılmıştır.

Birlik günümüzde 5 kurum tarafından yönetilmektedir, Bu kurumlardan Avrupa Komisyonu temel yürütme organı, Avrupa Birliği Konseyi temel yasama ve karar organı, Avrupa Parlamentosu başlıca denetim organı, Adalet Divanı yargı organı, Sayıştay mâli denetleme organıdır. Bundan başka Avrupa Doruğu, Birliğin en üst düzeyde yetkili politik organı konumundadır. Temel finansman organı Avrupa Yatırım Bankası 'dır. AB' nin ayrıca pek çok sayıda danışma organı ve öteki alanlarda bir dizi kuruluşu vardır.

AB' nin örgütlenme felsefesinden ve uygulamasından şu dersler çıkarılabilir:

Uluslararası birleşmeler hümanist ve evrensel bir yaklaşım gerektirir. Ancak pratikteki başarı, ulusal çıkarların da hesaba katılmasına bağlıdır. Başka bir deyişle "evrensel olan" ile "ulusal olan" arasında bir denge sürekli olarak gözetilmelidir. Avrupa Birliği'nin gerçekleşme yolunda olmasında, ulusal çıkarlara saygı duyulmasının, bu çıkarlarla "evrensel hedefler" arasında denge gözetilmesinin kuşkusuz çok büyük bir payı vardır.

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GENİŞLEME SÜRECİ

AB' nin çekirdeğini oluşturan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT), Fransa, Almanya, İtalya, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg tarafından 1951 Paris Antlaşması ile kurulmuştur. 1957 yılında, aynı ülkelerce,Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) kurulmasını öngören Roma Antlaşması imzalandı. Böylece AKÇT, AET ve EURATOM'dan oluşan Avrupa Toplulukları (AT) ortaya çıktı. 1993 yılında yürürlüğe giren Maastrich Antlaşması ile de, AT, Avrupa Birliği (AB) adını almıştır.

AB'ne, 1973 yılında İngiltere, İrlanda

ve Danimarka; 1981 yılında Yunanistan; 1986 yılında İspanya ve Portekiz; son olarak da, 1995 yılında Avusturya, İsveç ve Finlandiya tam üye olarak girmişlerdir. Böylece üye sayısı 15 olmuştur.

AB'nin her genişlemesi, ortak politikalar ve karar alma süreci üzerinde etkili olmuştur. Böylece, Roma Antlaşması da dahil olmak üzere bazı hukuki belgelerin ve ortak politikaların genişleyen Topluluğun ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi sorunu gündeme gelmiştir.

Avrupa Birliği'nin Yeni Genişleme Süreci

AB'nin 1993 yılı Haziran ayı içinde yapılan Kopenhag Zirvesi'nde, tam üye olmak isteyen adaylar için yeni kriterler belirlemiştir. Bu kriterleri, Lüksemburg Zirvesi, Cardiff Zirvesi ve Viyana Zirvesi'nde belirlenen yeni kriterler izlemiştir. 1993 yılından itibaren yapılan bu zirveler, AB'nin yeni genişleme süreci üzerinde belirleyici olmuş; Türkiye'nin tam üyeliği bu kriterler çerçevesinde yeniden değerlendirilmiştir.

A-KOPENHAG KRİTERLERİ

Kopenhag Zirvesi'nde belirlenen kriterler üç başlık altında toplanmıştır:

(i) Demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını, azınlıklara saygıyı ve azınlıkların korunmasını teminat altına alan kurumların istikrarını sağlamak,

(ii) İşleyen bir Pazar ekonomisine sahip olunmasının yanı sıra, AB içindeki rekabet baskısı ile piyasa güçleri karşısında durabilme yeteneğine sahip olmak,

(iii) Siyasi, ekonomik ve parasal birlik de dahil olmak üzere tam üyelikten kaynaklanan yükümlülüklere uyum yeteneğine sahip bulunmak.

1-Tam Üyeliğin Siyasi Kriterleri

Yukarda sıralanan başlıklardan ilki, tam üyeliğin siyasi kriterleri olarak adlandırılmaktadır. Aday ülkeler siyasi kriterler açısından değerlendirilmiş; Slovakya ve Türkiye'nin bu kritere uyum sağlamayan ülkeler olduğu belirtilmiştir. Değerlendirmede kullanılan alt kriterler: (i)demokrasi ve hukukun üstünlüğü, (ii)insan hakları ve (iii)azınlıklara saygı olmak üzere üç başlık altındadır.

2-Tam Üyeliğin Ekonomik Kriterleri

İkinci grupta yer alan Kopenhag kriterleri, ekonomik kriterler olarak bilinmektedir. Tam üye olacak aday ülkelerde aranacak iki ekonomik kriter vardır. Bunlardan birincisi, işleyen bir pazar ekonomisinin varlığıdır. İkincisi ise, AB içindeki rekabet baskısı karşısında durabilme yeteneğidir.

3-Tam Üyeliğin Diğer Kriterleri

Tam üyelikle ilgili diğer değerlendirmeler; ortak dış politika ve güvenlik politikasına uyum, ekonomik ve parasal birliğe uyum, Topluluk müktesebatına uyum ile topluluk müktesebatını uygulayabilme kapasitesi olmak üzere dört açıdan yapılmıştır.

TÜRK-AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİNDE SON DURUM VE ADALET VE İÇİŞLERİ ALANINDAKİ İŞBİRLİĞİNE GENEL BAKIŞ

Avrupa Birliği'ne tam üyelik yolunda büyük gelişmeler kaydeden Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş süreci, 1959 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'na ortak üyelik için giriş müracaatımızın olumlu karşılanması ile başlamış ve günümüze kadar çeşitli aşamalardan geçmiştir. O tarihten başlayarak 1964 yılında Ankara Antlaşmasının imzalanması, 1999 yılında da Türkiye'nin adaylık statüsünün tanınmasına kadar olan dönemde toplulukla ilişkiler inişli çıkışlı bir grafik izlemiştir. Topluluk yapı itibariyle bu süreç içerisinde büyük bir değişim geçirmiştir. Ekonomik yapıdan önce bir noktada sosyo-kültürel ve daha sonra siyasi yapıyı da içine alan bir organizasyona dönüşmüş, son olarak da güvenlik boyutu oluşturulmaya çalışılan bir birlik haline gelmiştir.

Lüksemburg Zirvesi yakın tarihte ilişkilerin donma noktasına getiren bir zirvedir., 12-13 Aralık 1997 tarihlerinde yapılmıştır. Zirve'de tam üye adayları üç grupta ele alınmıştır:

(i) Birinci Grup: Macaristan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Slovenya, Kıbrıs,

(ii) İkinci Grup:Slovakya, Romanya, Bulgaristan, Litvanya, Letonya.

(iii) Üçüncü Grup: Türkiye.

Lüksemburg Zirvesi'nde alınan kararlara göre, birinci grupta yer alan ülkelerle tam üyelik müzakereleri 1998 yılında başlayacaktı. Yukardaki sıralamadan da gözleneceği gibi Türkiye, üçüncü grupta yer almaktadır. Türkiye, tam üye adayları içinde üçüncü grupta yer almasına rağmen, Lüksemburg Zirvesi'nde Türkiye ile ilgili önemli görüşler ileri sürülmüştür. Bunlardan ilki, Türkiye'nin AB'ne her alanda yakınlaşmasını sağlayacak bir Avrupa Stratejisi oluşturulması önerisiydi. Avrupa Stratejisi, şu unsurları içermekteydi.

-Ankara Antlaşması'nın ortaya koyduğu olanakların geliştirilmesi,

-gümrük birliğinin yoğunlaştırılması,

-mali işbirliğinin artırılması,

-mevzuatların yakınlaştırılması ve AB müktesebatına uyum,

-Türkiye'nin AB'ndeki bazı programlara katılımı.

Türkiye ile ilgili ikinci konu, Ankara Antlaşması'nın 28. maddesine atıf yapılmasıydı. Bu maddeye göre, "Antlaşma'nın işleyişi, Topluluğu kuran Antlaşma'dan kaynaklanan yükümlülüklerin tümünün Türkiye tarafından üstlenilebileceğini gösterdiğinde, akit taraflar, Türkiye'nin Topluluğa katılması olanağını inceler" (Ankara Antlaşması; 1964, Madde 28). "Antlaşma'dan kaynaklanan yükümlülükler..." ifadesinden kastedilen sadece AB'nin kurucu antlaşmalarından ya da Ankara Antlaşması'ndan kaynaklanan yükümlülükler değildir. Bu ifade ile kastedilen, daha önce antlaşmalarla belirtilen şartlara ilave olarak, AB'nin günümüzde tam üyelik için istediği şartlardır.

Lüksemburg Zirvesi'nde kaydedilen başka bir gelişme, Türkiye'nin diğer aday ülkelerle ve üye ülkelerle beraber Avrupa Konferansı'na davet edilmesiydi. Bütün bu olumlu noktalara rağmen, Türkiye ile ilgili görüşlerin yer aldığı raporun 35. paragrafı, AB ile siyasi ilişkinin kesilmesine yol açan ifadeler taşımaktaydı. Buna göre, AB'nin Türkiye'den istedikleri şunlardı:

-AB seviyesinde insan hakları standartlarına ulaşılması,

-Azınlıklara saygı ve azınlıkların korunması,

-Yunanistan ile Türkiye arasındaki ilişkilerin tatminkâr ve istikrarlı bir çözüme kavuşturulması,

-Birleşmiş Milletler'in ilgili kararları doğrultusunda Kıbrıs'da siyasi bir çözüm bulunması.

Türk hükümeti, Zirve'nin hemen ardından 14 Aralık 1997 yılında yaptığı bir toplantıda AB ile olan ilişkilerini askıya aldığını bildirmiştir. Bu kararın gerekçesi, AB'nin yukarda yer alan istekleriydi.

11-12 Aralık 1999 tarihleri arasısında yapılan Helsinki Zirvesi, ilişkilerin seyrinde olumlu bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Bu zirvede Türkiye'nin adaylık statüsü ilan edilmiştir. Adaylık statüsünün tanınması doğrultusunda kurulan sıcak ilişkilerin bir sonucu olarak 8 Kasım 2000 tarihinde Katılım Ortaklığı Belgesi kabul edilmiş ve 7-9 Aralık 2000 tarihleri arasında yapılan "Nice Zirvesi"nde onaylanmıştır. Bu belge; Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği için gerekli öncelik alanlarını belirleyen, tam üyelik sürecinde yol haritasını çizen ve tam üyelik müzakerelerinin başlaması için hangi şartların yerine getirmesi gerektiğini belirten bir belgedir.

Türkiye-AB ilişkileri Helsinki sonrasında giderek hızlanan bir trend içine girmiştir. 3 yıllık bir aradan sonra 11 Nisan 2000 günü Lüksemburg'da yapılan Ortaklık Konseyi toplantısı bu bağlamda önemli bir dönüm noktası oluşturmuştur. Ortaklık Konseyinde önümüzdeki dönem ile ilgili önemli kararlar alınmıştır.

Katılım Ortaklığı Belgesi

2000 yılındaki "Nice Zirvesi"nde onaylanan Katılım Ortaklığı Belgesi Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği için gerekli öncelik alanlarını belirleyen, tam üyelik sürecinde yol haritasını çizen, AB müktesebatına uyum sağlamak amacıyla her alanda neler yapması gerektiğini, orta ve kısa vadeli hedefler olarak belirleyen ve tam üyelik müzakerelerinin başlaması için hangi şartların yerine getirmesi gerektiğini belirten bir belgedir.

Tarama sürecini gerçekleştirmek üzere Ortaklık Komitesine bağlı 8 alt komite kurulmuştur. AB, diğer adaylar için olduğu gibi, Türkiye bakımından da Topluluk müktesebatını oluşturan 31 alanı bu komitelere bölüştürmüştür. Tarama süreci Haziran ayında başlamıştır. Bu amaçla Ortaklık Komitesi alt komitelerin çalışma usullerini belirlemiştir.

11 Nisan 2000 tarihli Türkiye-AB Ortaklık Konseyi'nde, taraflar arasında hizmetler ve kamu alımlarının serbestleştirilmesi için müzakerelere başlanması yönünde bir karar alınmıştır. Bu çerçevede,

ilk tur görüşmeler 17-18 Ekim 2000 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiş ve ağırlıklı olarak araştırıcı bir mahiyette cereyan etmiştir.

Katılım Ortaklıkları, esasen Komisyon'un, tüm aday ülkeler için hazırladığı yıllık ilerleme raporlarındaki unsurları içermekte olup, kısa (bir yıl) ve orta vadede (birkaç yıl) hangi hususların yerine getirilmesi gerektiğini belirlemektedir.

Katılım Ortaklığı Belgesi 4 Aralık 2000 tarihinde Brüksel'de toplanan AB Genel İşler Konseyi'nde ele alınmıştır. Sözkonusu toplantıya kadar Türkiye gerek Komisyon ile gerek AB üye ülkeleri ile sık ve üst düzey temaslarda bulunmuştur. Bu çerçevede, toplantı sonucunda Kıbrıs ve sınır uyuşmazlıkları konusunda Helsinki ruhunun korunduğu kararlar alınmıştır. Türkiye güçlendirilmiş siyasi diyalog çerçevesinde, ortak çıkarlara yönelik konularda yapıcı katkılarda bulunmaya devam edecektir. Katılım Ortaklığı Belgesinin hukuki zeminini oluşturacak "Çerçeve Yönetmeliği" 14 Şubat 2001 tarihinde onaylanmıştır.

KATILIM ORTAKLIĞI BELGESİNİN ADALET VE İÇİŞLERİ ALANINDAKİ BÖLÜMLERİ

I-Kısa Vadeli Öncelikler (2001)

• Adalet ve içişleri alanında Avrupa Birliğindeki mevzuat ve uygulamalar konularında bilgilendirme ve bilinçlendirme programları geliştirilmesi.

• Organize suçlar, uyuşturucu ticareti ve yolsuzlukla mücadelenin iyileştirilmesi ve kara para aklama ile mücadele için kapasitesinin güçlendirilmesi.

II-Orta Vadeli Öncelikler

• Topluluk Hukuku ile adalet ve içişleri alanlarında AB müktesebatı uygulamaları konularında eğitim programları geliştirilmesi.

• Özellikle polisin hesap verme sorumluluğunun güvenceye alınmasına yönelik olarak adalet ve içişleri kurumlarının daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.

• Schengen Bilgi Sistemi ve Europol'a tam olarak katılımın mümkün olması için veri koruma alanındaki AB müktesebatının kabulü;

• Vize mevzuatı ve uygulamasının AB mevzuatına uygun hale getirilmesine başlanması.

• Yasadışı göçün önlenmesine yönelik olarak, göç konusundaki AB müktesebatının ve eylemlerinin (kabul, yeniden kabul, sınır dışı etme) kabul edilmesi ve uygulanması.

• Sınır yönetiminin güçlendirilmeye devam edilmesi ve Schengen Sözleşmesinin tam olarak uygulanması için hazırlık yapılması.

• İltica konusundaki 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesine konulan coğrafi çekincenin kaldırılması ve mülteciler için konaklama tesisleri ve sosyal destek mekanizmaları geliştirilmesi.

• Yolsuzluk, uyuşturucuyla mücadele,

organize suçlar, kara para aklanması ve ceza hukuku ve medeni hukuk alanlarında adli işbirliği konularında AB müktesebatının kabulü ve uygulanması; bu alanlardaki uluslararası işbirliğinin daha da yoğunlaştırılması.

Adalet ve İçişleri Alanında AB Müktesebatını Benimsemenin Önemi

Türkiye'nin onüçüncü aday ülke olarak tanındığı 10-11 Aralık 1999 Helsinki Zirvesi'nde Avrupa bütünleşmesine doğru son adım atılmıştır.

Türkiye, genişleme sürecinde, diğer aday devletler gibi kendi mevzuatını, AB'ni oluşturan bütün hukuki araçlar, politikalar, hukuki çerçeve ve kurumsal yapı anlamına gelen "Topluluk Müktesebatı" ile uyumlulaştırmak durumundadır. Avrupa Birliği Komisyonu uyuşturucu maddelere, örgütlü suçlara ve karapara aklamaya karşı mücadelede ve ayrıca göç gibi konularda polis ve gümrük işbirliğinin ve hukuki ve cezai konularda adli işbirliğinin arttırılmasına önem vermektedir.

Adalet ve içişleri sahasında AB Müktesebatı, diğer sahalardaki AB Müktesebatından nitelikçe farklıdır. Katılım öncesi yıllarda Müktesebat'ın gelişeceği bu alanda daha yapılacak çok şey vardır. AB, açık ve kapsamlı bir çerçeveyi kurmak için olabildiğince hızlı ve somut bir şekilde bu Müktesebat'ı geliştirmek için kendini taahhüt altına sokmuştur.

Şimdi bütün aday ülkeler, genişlemiş bir AB içinde bir "Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı" kurulmasına tam olarak katılmak ve etkin biçimde katkıda bulunmak üzere, kendi mevzuat ve uygulamalarını, adalet ve içişleri müktesebatıyla uyumlulaştırmaya çalışmaktadır.

TÜRKİYE İÇİN ULUSAL PROGRAM

Türkiye Katılım Ortaklığı Belgesi'nin kabul edilmesinden sonra diğer aday ülkeler gibi AB müktesebatına uyum için "Ulusal Program" hazırlanması çalışmalarına başlamıştır. Bu görev AB ile ilişkileri en üst düzeyde yürütmek amacıyla kurulan AB Genel Sekreterliği'ne verilmiştir. Ulusal Program 19 Mart 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmiş, aynı gün AB Komisyonu Türkiye Temsilciliği'ne verilmiştir. Büyük önemi bulunan Program'ın AB tarafından kabul edilmesini müteakip, muhtevasındaki kısa ve orta vadeli önceliklerin zamanında yerine getirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Avrupa Birliği, siyasi yapısı ekonomik yapısından daha ön planda olan bir birlikteliktir. Bu açıdan; Avrupa Birliğinin, Ulusal Program'daki siyasi kriterlerin yerine getirilmesine daha fazla önem vereceği düşünülmektedir. Zaten Avrupa Birliği'nin genişleme süreci incelendiğinde genişlemede Portekiz ve Yunanistan'ın birliğe alınması örneklerinde olduğu gibi siyasi nedenlerin ön planda olduğu görülecektir.

KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLAR AÇISINDAN ULUSAL PROGRAMA BAKIŞ

I-Ulusal Program'ın Kaçakçılık ve Organize Suçlar Bağlamındaki Temel Öncelikleri

• Yolsuzluk, yasadışı uyuşturucu madde kullanımı ile üretimi ve ticareti, örgütlü suçlar, karaparanın aklanması ile ceza hukuku ve özel hukuk alanlarında adli işbirliği konularında AB müktesebatı benimsenecek, bu alanlardaki uluslararası işbirliği yoğunlaştırılacaktır.

• Yasadışı göçün önlenmesine yönelik olarak, göç konusundaki AB müktesebatı ve uygulamaları (kabul, geri kabul, sınır dışı etme) benimsenecektir.

• Uyuşturucu trafiğine karşı etkin mücadele amacıyla, Lizbon'da yerleşik Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığını İzleme Avrupa Merkezi (European Monitoring Center for Drugs and Drug Addiction) ile de işbirliğine gidilmesi imkanları araştırılacaktır.

• Örgütlü suçlar, yasadışı uyuşturucu madde kullanımı ile üretimi ve ticareti, yolsuzluk ve kara paranın aklanmasıyla mücadele ile polis ve adli işbirliği kapasitesi güçlendirilecektir.

• Şüpheli mali muamelelerle ilgili bilgilerin toplanması, muhafaza edilmesi, işleme konulması, analiz edilmesi ve değişimi faaliyetleri hızlandırılacaktır.

• Europol'e tam üyelik için gerekli müktesebat uyumu sağlanacak ve hazırlıklar tamamlanacaktır.

• Avrupa Birliği'nin adalet ve içişleri alanında mevcut MEDA ile Falcone, Odysseus, Grotious, Daphne, Oisin ve STOP programları, Örgütlü Suçlara Karşı Eylem Planı, Uyuşturucu Maddelerle Mücadele Eylem Planı ile Avrupa Mülteci Fonu (European Refugee Fund) gibi işbirliği imkanlarından, AB üyesi ülkelerin de yardımıyla, mümkün olan azami ölçüde yararlanılması öngörülmektedir.

II-Ulusal Program'daki Kısa ve Orta Vadeli Yükümlülükler

• 2001 yılı itibariyle, yolsuzluk, yasadışı uyuşturucu madde kullanımı, üretimi ve ticaretiyle mücadele, örgütlü suçlar, kara paranın aklanması ve ceza hukuku ile özel hukuk alanlarında adli işbirliği konularındaki AB müktesebatı benimsenmeye başlanacak ve bu alanlarda uluslararası işbirliği yoğunlaştırılmaya çalışılacaktır.

• 2001 yılı itibariyle, örgütlü suçlar, yasadışı uyuşturucu madde kullanımı, üretimi ve ticareti, yolsuzluk ve kara paranın aklanmasıyla mücadele için idari ve adli kapasite güçlendirilecektir.

• 2001 yılı itibariyle, yolsuzluk, yasadışı uyuşturucu madde kullanımı, üretimi ve ticareti, örgütlü suçlar, kara paranın aklanmasıyla mücadele ve ceza hukuku ile özel hukuk alanlarında adli işbirliği konularındaki AB müktesebatı benimsenmeye başlanacak, bu alanlarda mevcut uluslararası işbirliği yoğunlaştırılacaktır.

• İçişleri ve Maliye Bakanlıkları bünyesinde, rüşvet, yolsuzluk ve karapara aklamayla etkin mücadele için birer veri tabanı oluşturulması ve denetimin artırılması hedeflenmektedir.

• Karapara aklama bağlamındaki müsnet suçların kapsamının genişletilmesine yönelik yasa değişikliği çalışmalarına kısa vadede başlanacaktır.

• Örgütlü suçlar, yasadışı uyuşturucu madde kullanımı, üretimi ve ticareti, yolsuzluk ve kara paranın aklanmasıyla mücadele ile adli, mali, polis ve jandarma işbirliği kapasitesi güçlendirilecektir.

• Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığını İzleme Merkezi Türkiye Ofisi'nin kurulması çalışmaları, kendi görev ve faaliyet alanları itibariyle, Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı ile Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (TADOC) eşgüdümü ve desteğinde başlatılacaktır.

III-Kaçakçılık ve Organize Suçlar Alanında Avrupa Birliği Tarafından Yürürlüğe Konan Eylem Planları

A-Uyuşturucu Maddelerle Mücadele Eylem Planı (2000-2004)

Uyuşturucu maddelerle mücadele etmeye yönelik Avrupa Birliği stratejisinin amacı, uyuşturucu kaçakçılığına karşı önleyici tedbirleri arttırarak, diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliğini geliştirerek ve uyuşturucu maddelere karşı mücadele etmek için yeterli kaynak ayrılmasını sağlayarak, uyuşturucu maddelere karşı mücadelenin AB için temel bir öncelik olmaya devam etmesini sağlamaktır.

Bir ilk adım olarak, uyuşturucu madde ve insan kaçakçılığına ve terörizme karşı savaşmak için gecikmeksizin ortak ekipler kurulacaktır. Europol ile işbirliği içinde, sınır aşan suçlarda en son eğilimler üzerine bilgi, deneyim ve en iyi uygulama alışverişinde bulunmak üzere bir Avrupa Polis Şefleri Operasyon Görev Kuvveti kurulacaktır. Amsterdam Antlaşması çerçevesinde, üye devletlerdeki adli kontrol sistemlerine saygı gösterilirken, üye devletlerden soruşturmalar başlatma, yürütme ve eşgüdümleme talebinde bulunma yetkisini vererek Europol güçlendirilecektir. Europol, 2001 yılında faaliyete geçmek üzere üç veri tabanı oluşturacaktır. İçerdikleri bilgilere bağlı olarak, bunlara erişim kısıtlanacaktır. Bunlara ek olarak, Europol'ün himayesinde, bir Avrupa ileri dijital ağ veri tabanı kurulmasına yönelik planlar da vardır.

B-Karapara Aklamaya Karşı Özel Eylem Planı

Karapara aklama, örgütlü suçların merkezindedir. Üye Devletler, 1990 Strasbourg Sözleşmesi ve Mali Eylem Grubu'nun tavsiyeleri yanında, karapara aklama üzerine ulusal mevzuatın uygulanmaya teşvik edilirler. Adli makamlar, bankacılık ve diğer ticari faaliyetlere ilişkin gizlilik hükümlerine bakılmaksızın, yargı denetimine tabi olarak, karapara aklamayı soruşturmak için gerekli bilgileri istemeye ve almaya yetkili olacaklardır. Karapara aklama konusunda ceza hukuku ve usullerinin yakınlaştırılması geliştirilecektir. AB'nin yetki sahası dışında tescil edilmiş olan şirketlerin ve varlıkların karapara aklama amacıyla kullanılmasına engel olmak için üçüncü ülkeler ile düzenlemeler yapılacaktır.

C-Örgütlü Suçlara Karşı Eylem Planı

Örgütlü suçlar açısından, Europol ya-

nında, AB'nin bu konuya karşı girişimlerinden biri de, 1997 yılında Amsterdam zirvesinde onaylanan "örgütlü suçlara karşı eylem planı" adlı belgede yer almaktadır. AB işbirliği, ulusal yasa icra makamları arasında Avrupa şebekeleri kurulması sonucunu vermiştir. Bu şebekeler sayesinde, Üye Devletler, ortak izleme operasyonları yürütebilmekte, uyuşturucu ticareti, kara para aklanması, terörizm, çalıntı araçlar, futbol holiganizmi, yüksek teknoloji suçları ve kentsel şiddet gibi bir dizi alanda özel eğitim ve uzmanlık bilgisini geliştirebilmektedir.

Avrupa Birliği Konseyi, ciddi örgütlü suçla mücadeleyi güçlendirmek amacıyla, ulusal savcılardan, yargıçlardan veya polis memurlarından oluşan "Eurojust" adlı bir birim kurulmasına karar vermiştir. Eurojust, ulusal iddia makamlarının düzgün eşgüdümünü kolaylaştırmak, cezai soruşturmaları desteklemek ve Avrupa Adalet Ağı ile yakın işbirliği içinde olmakla görevlidir. 2001 yılına kadar, gerekli hukuki araçların kabul edilmesi gerekecektir. Üst düzey uygulayıcı yetkililerin eğitilmesi için bir Avrupa Polis Koleji kurulacaktır. Avrupa Birliği Konseyi'nin düşüncesi odur ki, ulusal ceza hukuku ile ilgili olarak, ortak tanımlar ve yaptırımlar üzerinde anlaşmaya yönelik çabalar, öncelikle, mali suçlar (karapara aklama, yolsuzluk, kalpazanlık, uyuşturucu maddeler, insan kaçakçılığı, çocukların cinsel istismarı, vs.) gibi alanlarda yoğunlaşmaktır.

Organize suçlarla mücadeleyi önceliklerine alan Avrupa Birliği; 31 Ocak-1 Şubat 2001 tarihleri arasında Avrupa Parlâmentosu Genel Kurulu bir dizi kararlar almıştır. Bu kararlar arasında üyeler arasında bilgi alışverişinin yapılması ve bilgi değişiminin hızlandırılması, ceza kanunlarının uyumlaştırılması, eğitim faaliyetleri düzenlenmesi, aday ülkelerle işbirliğinin güçlendirilmesi, kırtasiyeciliğin azaltılması gibi önemli düzenlemeler bulunmaktadır.

SONUÇ

Tam üyelik müzakerelerinin başlayabilmesi için yol haritamız olan ulusal programda ülkenin bir çok kesiminin üzerine düşen yükümlülükler bulunduğu unutulmamalıdır. Ulusal bilincin oluşturulması için; bu yükümlülüklerin hitap ettiği kesimlere eksiksiz anlatılması ve belirlenen takvim doğrultusunda yerine getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bütün bunların bilincinde olan Emniyet Genel Müdürlüğü; Avrupa Birliği bünyesindeki gelişmeleri düzenli olarak takip etmekte, düzenlenen toplantılara ve eğitim programlarına iştirak etmekte, uyumlaştırma sürecinde idari ve hukuki alanda başlatılacak bütün çalışmaları ilgili kurumlarla koordineli olarak süratle yerine getirme arzusunu taşımaktadır.

Avrupa Birliği ile ilgili çeşitli konularda bilgi alınabilecek ve tarama yapılabilecek bazı önemli internet adresleri diğer sayfada yer almaktadır:

Avrupa Birliği ana web sitesi

- http://europa.eu.int

AB Komisyonu Türkiye Temsilciliği web sitesi

- http://www.eureptr.org.tr

Avrupa Parlamentosu

- http://www.europarl.eu.int

Avrupa Birliği Konseyi

- http://ue.eu.int

EUROPOL (Avrupa Polis Bürosu)

- http://www.europol.eu.int

EUR-LEX (AB'nin Yürürlükteki Mevzuatı)

- http://europa.eu.int/eur-lex

Adalet ve İçişlerine ilişkin Haberler

- http://europa.eu.int/comm/justice_home/news_en.htm

Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen Adalet ve İçişleriyle ilgili programlar

- http://europa.eu.int/comm/justice_home/jai/prog_en.htm

Uyuşturucu ile mücadele

- http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/drogue_en.htm

Avrupa Birliği'nin Adalet ve İçişleri Politikasına ilişkin mevzuatı, uygulamaları ve diğer bilgi kaynaklarına ilişkin web sayfası

- http://europa.eu.int/comm/justice_home/index_en.htm
- http://europa.eu.int/pol/justice/index_en.htm

Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi

- http://www.emcdda.org/

YEDİNCİ BÖLÜM

BAZI ÇALIŞMALAR

I-İNSAN KAYNAKLARI

Görebildiğiniz kadar uzağa gidin. Oraya vardığınızda daha ileriyi görebileceksiniz.

Zig ZIGLAR

Dünyadaki yeni ekonomik gelişmeler, bilişim ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişme, güncel hayatımıza kattığı değişikliklerle bireyleri, kurum ve kuruluşları bir değişim rüzgarı içine almaktadır. Bu değişim rüzgarı içinde dünyadaki kıt kaynakların rasyonel dağılımı zorunluluğu, "verimlilik" konusunu, güncel sorunlardan en önemlilerinden bir tanesi haline getirmiştir.

Ülkemiz idari yapısındaki aksaklıkları tartışmaya başlamış ve Türkiye'nin büyüme hızını yavaşlatan veya gerileten unsurları sorgulama ve tespit etme gayretine girmiştir. Bilindiği gibi Türk Kamu Yönetiminde uzun yıllar; cihazlara, binalara, lambrilere yatırım yapılmış ve "kaynak" deyince hep finansal kavramlar akla gelmiştir. Ancak asıl işi yapan ve sosyal bir varlık olduğu için bir çok değişkenden etkilenen insanın, bir "kaynak" olduğu geç fark edilmiş ve ihtiyaç duyulan yatırım yeterince ve zamanında yerine getirilememiştir.

Ancak kaçınılmaz olan değişim, günümüzde bizleri de etkisine alarak yeni arayışlar içine sokmuştur. Bu arayış ve çalışmaların sonucunda ise verimi ve başarıyı etkileyen en önemli unsurun para ve teknik donanımdan öte "İNSAN" unsuru olduğu fark edilmiştir. Bu sürecin somut bir ürünü olarak kamu kuruluşları için önemli bir değişim olabilecek bir anlayışla Daire Başkanlığımızın Personel Şube Müdürlüğü, İnsan Kaynakları Şube Müdürlüğüne dönüştürülmüş ve yapılan çalışmalar "insan" merkezli olarak yeniden ele alınmıştır.

İnsan, üretim faaliyeti ile, işletmelerde ya verimliliği, ya da etkinliği artırarak kârlılığa katkıda bulunur. İnsana da verimliliğini artırması için yatırım yapılır. İşletmelerde insan kaynakları çalışmalarının özü de budur. Bir kamu kurumu olan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı için kar olgusu; misyonunu sorunsuz, seri yerine getirmesi ve personelinin daha huzurlu çalışabilmesi şeklinde tanımlanabilir. Teknolojinin bu kadar ivme kazandığı bir dünyada teknolojiyi içeren fiziki sermayenin (makine, bilgisayar, faks, telefon vs.) karlılığa daha fazla etki yaptığı yerleşik bir ön kabuldür. Bu sav doğrudur, ama sadece kısa dönemde.

İnsan Kaynakları Şube Müdürlüğümüz yeni bakış açısı ile, personelin çalışma temposunu olumsuz etkileyen unsurları azaltmayı, imkanlar el verdiği ölçüde birey tercihlerinin hayata geçirilmesinin sağlanılmasını, kurumları ve yaptıkları işlerle gurur duyabilmelerini ve mesai arkadaşlarımızı "memur" vasıflarından önce "insan" vasıfları ile tanımlamayı amaç ve ilke edinmiştir. Kanun ve yönetmelikler çerçevesinde yapılacak bütün çalışmaların merkezinde insan mutluluğu hedeflenmekte-

dir. Bu hedefe, ancak eğitimle ulaşabileceğimizin farkındayız. Elbette insan ürünü olan her şeyde olduğu gibi bir takım aksaklıklar ve sıkıntılar yaşanacaktır. Ancak şu kesinlikle unutulmamalıdır ki bu "kalite yolculuğunda" ne kadar yol alabilirsek iş yaşamında o kadar huzurlu ve sorunsuz çalışabileceğimize inancımız tamdır.

Türkiye genelinde personel sayımız 3000 civarındadır. 09 Kasım 2000 tarihinde yürürlüğe giren "Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği"nin personel istihdamı ile ilgili maddeleri gereği Kaçakçılık birimlerine personel alınması ve çıkarılması Genel Müdür onayı ile Başkanlığımız tarafından yapılmaktadır.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinde hizmetin etkinliği ve devamlılığı, iyi yetişmiş, kalifiye personel ile gerçekleşeceği muhakkaktır. Bu bağlamda kendi personelinin gelişmesi için azami gayreti gösteren Başkanlığımız, yetişmiş elemanlarının yer değişikliklerini de kendisi planlamaktadır.

Başkanlığımız tarafından, 1999, yılında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele hizmetlerinde görevli 584 personeli atama planlamasına alınmış; bunlardan 209 personelin bulundukları illerde hizmetlerinin devamı uygun görülmüştür. 20 personel ise çeşitli gerekçelerle planlama harici tutulmuştur. Birinci ve İkinci bölge illere 355 personelin ataması gerçekleştirilmiş ve bu personelin 325 'i Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerinde görevlerine başlarken, 30 personel ise atandıkları illerde başka birimlerde görev almıştır.

2000 yılı genel atamalarında ise birimlerimizde görevli toplam 561 personel atama planlamasına dahil edilmiş ve bulundukları illerde hizmet gereği olarak da 200 personelin aynı ilde çalışmalarının devamı uygun görülmüştür. 109 personel ise çeşitli gerekçelerle planlamaya dahil edilmemişlerdir. Atamaya tabi personel içinden 252 kişinin planlaması ve yeni istihdamları gerçekleştirilmiştir.

Önümüzdeki yıllarda, insangücü planlamasını kısa dönemli (en fazla bir yıla kadar), orta dönemli (bir-üç yıllık süreler için), uzun dönemli (beş-on yıl arası) olarak planlamaları yapılacaktır. Böylece kurumumuzun hedefleri ile görevlerini birleştirilirken elindeki işgücü materyalini geleceğe göre hazırlayabilmesi sağlanacaktır.

Başkanlığımız yurt çapında kaçakçılık birimlerinde çalışan personelin sorunlarıyla ilgilenerek, onların motivasyonlarını en üst seviyede tutabilmek için gayret etmektedir. Bu amaçla birimlerimizde çalışan personelimize, sorunlarını ilk elden, bizzat dile getirebilmeleri için, haftalık "görüşme günü" tertip edilmiştir.

Kaçakçılık branşına alımlarda branşın ihtiyaç duyduğu vasıflara göre (teknik bilgi, yabancı dil, mevzuat bilgisi, tarihi eser uzmanlığı vs) istihdam politikası güdülmektedir.

II-KARAPARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELE

A-KAPARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELENİN ULUSLARARASI BOYUTU

Ülkelerin karaparanın aklanmasına karşı yürüttükleri mücadeleleri, uluslararası kuruluşlar bünyesindeki çalışmalar ve uluslararası metinler şeklinde iki grupta toplayabiliriz:

1- Uluslararası Kuruluşlar: Karaparayla mücadele alanında uluslararası alanda en etkin kuruluş, 1989 yılında G-7 ülkeleri tarafından kurulan Mali Eylem Görev Gücü'dür (FATF-Financial Action Task Force). Üyeleri; OECD ülkelerinin tümü, AB ülkeleri, Körfez İşbirliği Konseyi, Hong Kong ve Singapur'dur. FATF, karaparanın aklanması ile ilgili olarak mali denetimin ve çok taraflı yardımların düzenlenmesini öngörür, yayınladığı 40 Tavsiye'ye üye ülkelerin uyup uymadığını denetler.

FATF'tan başka karaparanın aklanması ile mücadele görev alan uluslararası kuruluşlar; Birleşmiş Milletler, İnterpol, Karayipler Mali Eylem Görev Grubu ve Amerika Kıtası Devletleri Örgütü'dür.

2-Uluslararası Metinler: Uluslararası düzeyde karapara ile mücadele eden sözleşme ve diğer metinler şunlardır:

-Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin R(80)10 Sayılı Tavsiye Kararı: 1980 yılında alınan bu karar bağlayıcı değildir. Karaparanın aklanması ile ilgili ilk uluslararası girişim olması açısından önem taşıyan bu karar, suçtan elde edilen gelirlerin ülkelerarası transferi, ülkelerarası işbirliği ve özellikle bankacılık sisteminde kimlik tespiti, dolaşımdaki banknotlar gibi konularda düzenlemeler öngörmektedir.

-Bankacılık Düzenlemeleri ve Gözetim Uygulamaları (BASLE) Komitesi İlkeler Bildirisi: Bankacılık sisteminin karaparanın aklanması amacıyla yasadışı kullanımının önlenmesi konusunda ilkeler bildirgesi olup, 1988'e kabul edilmiştir. Ancak getirilen kuralların bağlayıcılığı yoktur. Üye ülkeler yanında, içinde Türkiye'nin de olduğu ülkelere gönderilmiş ve bankaların bu sistemleri uygulamaları önerilmiştir.

-Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Konvansiyonu): 1988 tarihinde kabul edilen Sözleşme, uyuşturucu suçlarından elde edilen gelirlerin, karapara sayılması ve bunun önlenmesine ilişkin düzenlemelerin yapılmasını öngörmektedir. Türkiye tarafından, 1988 yılında imzalanmış, ancak 1995 yılında onaylanmıştır. Taraf ülkelerin ulusal mevzuatlarında düzenlemeler yapmasını öngörmektedir.

-Suç Kaynaklı Gelirlerin Aklanması, Aranması, Zaptedilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Strasbourg Konvansiyonu): 1990 tarihli sözleşme ile, bankaların sır tutma konusunda istisna getirmeleri, her türlü suçtan elde edilen gelirin karapara sayılması öngörül-

müştür. Bu sözleşme Türkiye tarafından onaylanma aşamasındadır.

-FATF 40 Tavsiyesi: 1991 yılında hazırlanan, 1996 yılında ise bazı değişikliklere uğrayan 40 Tavsiye ile, uyuşturucu suçu dışındaki suçlardan elde edilen gelirler de karapara kapsamına alınmış, şüpheli işlem bildirimleri zorunlu hale getirilmiş, yeni ödeme sistemlerine ve finans dışı sektörlere ilişkin önlemler alınmıştır. Bu tavsiye kararlarının uygulanması, FATF tarafından sürekli denetlenmektedir.

-Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Avrupa Topluluğu Konsey Direktifi: Avrupa Birliği'nin karapara ile mücadelesinin temelidir. Uyuşturucu dışında ağır suçlar da karaparaya kaynaklık eden suçlar kapsamına alınmış, işbirliği, kimlik tespiti ve şüpheli işlem bildirimi konularında üye ülkelerin mevzuatlarında değişiklik yapmaları öngörülmüştür. Avrupa Birliği ülkeleri için bağlayıcıdır.

-Türkiye'nin taraf olduğu ikili güvenlik işbirliği anlaşmaları: Türkiye'nin güvenlik konusunda işbirliği amacıyla değişik ülkelerle imzaladığı ikili anlaşmalarda, karaparanın aklanmasının önlenmesi amacıyla işbirliği hükümleri bulunmaktadır.

B-TÜRKİYE'DE KARAPARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELE

Türkiye, 1996 yılından önce, batılı ülkelerce karapara aklamanın kolay olduğu ülkeler arasında gösterilmekteydi. Walker yöntemiyle yapılan hesaplamada, Türkiye'de yıllık elde edilen karaparanın 36,4 ila 58,8 milyar $, aklanan miktarın ise 364 milyon ila 47 milyar $ tutarında olduğu tespit edilmektedir.

Türkiye, 1988 yılında imzaladığı ve 1995 yılında onayladığı Viyana Konvansiyonu'nun gereği olarak, 13.11.1996 tarih ve 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi ile 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu çıkartmıştır.

Karaparanın aklanmasının önlenmesi yanında, kontrollü teslimat yöntemini ve uyuşturucu imalinde kullanılan kimyasalların kontrolünü de düzenleyen 4208 sayılı Kanunun, karaparanın aklanması ile mücadelede getirdiği düzenlemeler şöyle sıralanabilir:

a) Kanun ile karapara ve karaparanın aklanması tanımlanmıştır. Kanuna göre; gümrük, tekel, silah, mühimmat, organ, doku, tarihi eser, uyuşturucu madde kaçakçılıkları, vergi kaçakçılığı, devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar, sahtecilik, dolandırıcılık, fuhuş ve kişi hürriyeti aleyhine suçlardan elde edilen gelirler karapara sayılmaktadır. Elde edilen karaparanın elde edenlerce meşruiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi, bu yolla elde edildiği bilinen karaparanın başkalarınca iktisap edilmesi, bulundurulması, elde edenlerce veya başkaları tarafından kullanılması, kaynak veya niteliğinin veya zilyet ya da malikinin değiştirilmesi, gizlenmesi veya sınır ötesi harekete tabi tutulması veya bu hareketin gizlenmesi, yuka-

rıda belirtilen suçların hukuki sonuçlarından failin kaçmasına yardım etmek amacıyla kaynağının veya yerinin değiştirilmesi veya transfer yoluyla aklanması veya karaparanın tespitini engellemeye yönelik fiiller ise karaparanın aklanmasıdır. Karaparanın aklanması suçunu işleyenler, iki yıldan beş yıla kadar hapis, karapara miktarı kadar para ve karaparanın tamamının müsaderesi cezaları ile cezalandırılmaktadır.

b) Ülke genelinde şüpheli bildirimleri incelemek, suç tespit ettiğinde Cumhuriyet Savcılıklarına başvurmak, karaparanın aklanması ile mücadelede uluslar arası işbirliğinde bulunmak ile görevli olarak Maliye Bakanı'na bağlı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) kurulmuştur. Bu birimin talebi üzerine gerekli karapara araştırmasını; Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Bankalar Yeminli Murakıpları, Gelirler Kontrolörleri, Hazine Kontrolörleri ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları yerine getirmektedir.

Kurul tarafından hazırlanan, 4208 sayılı Kanunun uygulanmasını gösteren ve şüpheli işlem bildirimlerini düzenleyen yönetmelik de, 1997 yılında yürürlüğe girmiştir.

c) Karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik çalışmaları koordine etmek, uygulamaya ilişkin politikaları tespit etmek ve mevzuat düzenleme ve tekliflerini değerlendirmek üzere, Maliye Bakanlığı Müsteşarı'nın başkanlığında, ilgili üst düzey görevlilerden oluşan Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur.

d) Tüm mali kuruluşlar için bilgi ve belge verme yükümlülüğü getirilmiş, ayrıca araştırmalar sırasında edinilecek bilgilerin açıklanması yasağı getirilmiştir.

e) Karaparanın aklanması suçunun varlığını gösteren somut belirtilerin varlığı halinde, hakim tarafından şüpheli veya sanıkların malvarlıklarının dondurulabilmesine ilişkin bir düzenleme yapılmıştır. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, bu kararı, 24 saat içinde hakime onaylatmak kaydıyla Cumhuriyet Savcısı da verebilmektedir.

Bu düzenlemenin gerçekleştirilmesinden sonra, kayıtdışı ekonomi gerçeğine rağmen karapara ile mücadeleye hızla devam edilmektedir. Ancak karapara ile mücadelede başarı kayıt dışı ekonomi ile mücadelede başarıyla doğru orantılıdır.

C-TÜRKİYE'NİN KAPARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELESİNDEKİ ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ

Suçtan elde edilen gelirlerin çeşitli şekillerde tasarrufu, öteden beri gerek Türkiye'de ve gerekse diğer ülke mevzuatlarında suç teşkil etmekte ve cezalandırılmaktadır. Ancak özellikle 80'li yıllardan itibaren organize suçluluğun artmasıyla birlikte, ülkeler başta uyuşturucu suçları olmak üzere diğer suçların da önlenmesi hususunda girişimlerde bulunmaya başlamışlardır. Bu girişimlerin ortak noktası, suç gelirlerine el koymak, yani suçluları suç gelirlerinden mahrum etmek suretiyle takip eden suçları işlemelerini önlemektir. Suç gelirlerine el koymanın şimdilik bulunabil-

miş en kolay yolu, bu gelirlerin finansal sisteme girişi sırasında tespit edilmesi ve ele geçirilmesidir. Finansal sistemin; suç gelirlerini aklamada kullanılmasının önlenmesi, temiz kalması, bunun için de gerekli düzenlemelerin yapılması ve denetimi, bu noktada önem arz etmektedir.

Bu bağlamda, karapara aklama ile mücadelede atılan ilk uluslararası adım 27 Haziran 1980 tarihli Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Tavsiye Kararıdır. Bağlayıcı niteliği bulunmayan bu kararda; üye ülkelerin bankacılık sistemlerinin almaları gereken tedbirler sıralanarak, bankaların karapara aklama ile mücadelede önleyici bir rol oynayabileceği vurgulanmıştır.

Bundan yaklaşık 8 yıl sonra 12 Aralık 1988'de, gelişmiş 12 ülkenin merkez bankası temsilcileri ve denetim otoritelerinden oluşan bir komite, İsviçre'nin Basle kentinde yaptığı toplantı sonucu, bir ilkeler bildirisi yayımlanmıştır. Bildiri ile müşteri kimliğinin tespiti, caydırıcı önlemlerin alınması ve ülkeler arası işbirliği kavramları, karapara aklama ile mücadele literatürüne girmeye başlamıştır.

Bundan kısa bir süre sonra, Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı 1988 Tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, BM gözetiminde 20 Kasım 1990 tarihinde imzaya açılmıştır. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 89 ülke tarafından imzalanan bu sözleşmede; esas olarak uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığından elde edilen gelirlerin aklanması suç kabul edilmekte ve bu işlemlerin cezai yaptırımlara bağlanması öngörülmektedir. Tavsiye kararı, ilkeler bildirisi derken, ülkeler artık bu suçla mücadelede hukuki sorumluluk altına girmeye başlamışlardır.

Uluslararası girişimler sık aralıklarla birbirini takip etmeye başlamıştır. 1989 yılında G-7 ülkeleri tarafından, OECD bünyesinde, şu anda yine aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 26 ülke ve 2 uluslararası kuruluştan oluşan bir örgüt, Mali Eylem Görev Grubu kurulur. Amacı karapara aklanmasıyla mücadele ile ilgili politikalar geliştirmek ve bu mücadeleyi özendirmek olan bu örgüt, yayımladığı ve karapara aklama ile mücadelenin anayasası sayılan 40 tavsiye ile bu mücadelenin ana noktalarını belirlemiştir. Örgüt uluslararası alanda İngilizce ve Fransızca isimlerinin kısaltmaları olan FATF ve GAFI olarak bilinmektedir.

Sadece uyuşturucudan değil, her türlü suçtan elde edilen gelirin karapara sayıldığı Strasbourg Konvansiyonu 8 Kasım 1990 tarihinde imzaya açılmış, 1 Eylül 1993 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.

10 Haziran 1991'de Avrupa Birliği, üye ülkeler için bağlayıcı olan bir direktif ortaya koymuştur. 91/308 EEC sayısı ile bilinen bu direktifte;

-Üye ülkelerin karaparanın aklanmasının yasaklanması yönünde düzenlemeler yapması,

-Ülkelerarası işbirliği,

-Risk taşıyan müşterilerin belirlenmesi,

-15.000 ECU ve üzeri işlemlerde kimlik tespiti zorunluluğu,

-Finans kuruluşlarının şüpheli işlem bil-

dirimine özel özen göstermeleri ve gerektiğinde

işlemi yapmamaları,

-Finansal kurumların iç kontrol ve denetim sistemlerini kurmaları,

-Finansal kurumlarda çalışanların yetkililere iyi niyetle bilgi vermelerinin sır saklama, yükümlülüğünü ihlal anlamına gelmeyeceği gibi düzenlemeler öngörülmektedir.

Konsey Direktifinin karapara aklama literatürüne 4 önemli ilke kazandırmıştır ki, bunlar;

-Müşterini tanı,

-Kimlik tespiti,

-Kayıtların saklanması,

-Şüpheli işlemlerdir.

Dünyada bu gelişmeler olurken henüz bir karapara aklama ile mücadele yasası olmayan Türkiye, Eylül 1991'de FATF'a üye olmuştur. Karapara aklama ile mücadele açısından bu üyelik Türkiye adına, ilk ve önemli bir adımdır.

Karapara aklamaya karşı yürütülen global savaşın başarısı için ülkelerin elde ettikleri mali istihbarat bilgilerinin paylaşımı oldukça önem arz etmektedir. 9 Haziran 1995 tarihinde, Brüksel'de Egmont Sarayında, 24 ülke ve 8 uluslararası örgütün bir araya gelmesiyle Egmont Grubu oluşturulmuştur.

Türkiye 1989 yılında imzaladığı "1988 Tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesini", 22 Kasım 1995 tarihinde TBMM'de 4136 sayılı yasa ile onaylamıştır.

Bundan yaklaşık 1 yıl sonra, 4 Eylül 1996 tarihinde 96/8443 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bankalara 1 milyar lirayı aşan işlemlerde kimlik tespiti zorunluluğu getirilir. Karapara aklama ile mücadele yasası henüz çıkmamıştır ve bu yasa öncesi bu karar da önemli bir adımdır.

19 Kasım 1996 tarihinin Resmi Gazetesinde "4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair ..."diye başlayan kanun yayımlanır. Toplam 21 maddeden oluşan ve karapara aklanmasının önlenmesi konusunda uygulanacak esasları belirlemek amacıyla çıkarılan bu kanun MASAK ve Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunun oluşumunu da öngörmektedir.

Kanunun yayımlanarak yürürlüğe girmesinden üç ay sonra, 17 Şubat 1997 tarihinde MASAK fiili olarak çalışmalarına başlamıştır.

Bundan sonra sıra, yayımlanan kanunun işlerlik kazanmasını sağlayacak diğer düzenleyici işlemlerin yapılmasına gelmiştir. İlk olarak 2 Temmuz 1997 tarihinde 4208 sayılı kanunun uygulama yönetmeliği ile Koordinasyon Kurulu yönetmeliği yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Uygulama yönetmeliği ile yükümlüler tespit edilmekte ve;

-Kimlik tespitine,

-Bilgi vermeye,

-Şüpheli işlemlere,

-Aklamaya konu değerlerin belirlenmesine,

-Denetime,

-Karapara aklama suçunun araştırma ve inceleme yöntemlerine ve

-İlgili diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar belirlenmektedir.

4208 sayılı kanunla getirilen kontrollü teslimat uygulamasına ilişkin usul ve esasların tespiti ise, İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve 15 Eylül 1997 tarihinde yayımlanan bir yönetmelikle belirlenmiştir.

1997 yılı sonunda, karaparanın finansal sisteme girişini engellemeye veya sisteme girişinde tespitini sağlamak amacıyla 4208 sayılı kanun ve uygulama yönetmeliğine uygun olarak kimlik tespiti ve şüpheli işlemler konusunda iki adet genel tebliğ yayımlanmıştır. Burada gerek kimlik tespiti ve gerekse şüpheli işlemler ve bunların bildirimleri ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Türkiye bütün bu düzenlemeler ile karaparanın aklanmasının önlenmesi yolunda önemli adımlar atmıştır. Ancak bu konuda birçok Avrupa ülkesinin karşılaşmış olduğu sorunlarla yüz yüze gelmekten de kaçamamıştır. Gün geçtikçe, bir yandan binbir umutla çıkarılan kanunun eksiklikleri ortaya çıkmaya başlamış, diğer yandan da kanunu uygulamaya sokacak, hayata geçirecek kurumun yapısı gereği, başlatılan tahkikatlar askıda kalmış ve sonuçlandırılamamıştır.

Sistemde meydana gelen tıkanıklığı açmak amacıyla, karapara ile mücadele uygulamalarında önemli ilerlemeler kaydetmiş Avrupa'daki mücadeleci birimler ile ortaklaşa olarak bir dizi çalışma başlatılmış ve bu sayede sistemin aksayan yanlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda yapılan etkinliklere ilişkin detaylı bilgiler beşinci bölümde verilmiştir.

III-MEVZUATI GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

2000 yılında yürütülen mevzuatı geliştirme çalışmaları şöyledir:

1) 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik

1999 yılında yürürlüğe giren 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununda öngörülen ve sayılan bazı örgütlü suçların takibinde kullanılabilecek olan "iletişimin dinlenmesi veya tespiti, gizli izleme, gizli görevli kullanılması, kayıt ve verilerin incelenmesi, hak ve alacaklara tedbir konması, tanık, muhbir ve kolluk görevlilerinin korunması, yurt dışına çıkışın geçici olarak yasaklanması ve gizliliğin korunması" tedbirlerinin önemi dikkate alınarak, bunların uygulanma esas ve usullerinin gösterildiği bir yönetmelik tasarısı hazırlanmıştır. 4422 sayılı Kanunun öngördüğü bu tedbirlerin uygulanması sırasında tüm kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilere de bir takım yükümlülükler getirildiğinden, yönetmelik tasarısı Bakanlar Kurulu'nca onaylanmış ve 26/1/2001 tarih ve 24299 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2) 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununda Değişiklik Çalışması

4422 sayılı Kanunun uygulanmaya başlamasıyla birlikte, bazı sıkıntılarla karşılaşılmıştır. Bunların giderilmesi amacıyla bir çalışma yapılmış ve aşağıdaki konularda değişiklik yapılmasını içeren bir tasarı hazırlanmıştır:

-İletişimin dinlenmesi veya tespiti kararının, aynı koşulların varlığının devamı halinde yenilenebilmesi,

-İletişimin dinlenmesi veya tespiti kararının uygulanması sırasında karşılaşılan altyapı maliyetlerinin karşılanması,

-Hak ve alacaklara tedbir konması kararının uygulanmasının gösterilmesi,

-Kanunun öngördüğü tedbirlerin, kaçakçılık, karaparanın aklanması ve suç işlemek için örgüt oluşturmak suçlarının takibinde de kullanılabilmesi.

Tasarı halen ilgili kurumların görüşlerinin alınması aşamasındadır.

3) 4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Çalışması

4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun, 1996 yılında yürürlüğe girmesine karşın, uygulandığı süreç içinde, suç örgütlerinin ekonomik yönden çökertilmeleri yönünde bir katkısı sağlanamamış, bu alanda arzulanan etkinliğe ulaşılamamıştır. Bu amaçla, 2000 yılı içinde, aşağıdaki konularda değişikliği öngören bir kanun tasarısı hazırlanmıştır:

-Karaparaya kaynaklık eden suçların yeniden gözden geçirilerek, ekonomik menfaat sağlayan suçların bu kapsama alınması,

-Karaparanın aklanması suçunun tanımının yeniden gözden geçirilmesi,

-Karapara aklama suçlarında müsadere ve mülkiyetin Devlete geçmesi tedbirlerinin uygulanabilmesi,

-Karaparanın aklanmasıyla mücadelede görevli olan Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulunun yapısının gözden geçirilerek, bu kurulun, kolluk birimleri ile etkin işbirliğini ve mali uzmanların ihtiyaç süresince birlikte çalışma yapabilmelerinin sağlanması,

-Karaparanın aklanması suçlarına öngörülen cezaların arttırılması,

-Karaparaya kaynaklık eden suçun bakıldığı mahkemenin, karaparanın aklanması suçunun yargılanmasıyla da görevli kılınması,

-Nüfus, tapu, şirket, banka işlemleri gibi bilgilerin, ilgili kuruluşlarca otomasyona bağlanması,

-Karaparanın aklanması ile mücadelede görev alanların ödüllendirilmesine yönelik düzenleme yapılması.

Tasarının yürürlük işlemleri, halen devam etmektedir.

4)1918 Sayılı kaçakçılığı Men ve Takibine Dair Kanunun 60 ıncı Maddesinde Değişiklik Tasarısı

Uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarında, ikramiye ödemelerinin, müsadirin bağlı olduğu bakanlığın bütçesinden yapılmasına ilişkin değişikliği içeren İçişleri Bakanlığı tasarısı, halen TBMM'nde yasalaşmayı beklemektedir.

5) 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda Değişiklik Çalışması

Yakalanan uyuşturucu maddelerin belirli bir kısmının, uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarında yararlanılan narkotik dedektör köpeklerin eğitiminde kullanılmasını öngören İçişleri Bakanlığı tasarısı da, halen TBMM'nde yasalaşmayı beklemektedir.

6) Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nın merkez ve taşra birimlerinin yeniden yapılandırılarak, İstanbul dışındaki tüm illerde kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerinin birleştirilmesini öngören tasarı, 9/11/2000 tarihinde İçişleri Bakanı Onayı ile yürürlüğe girmiştir.

IV- 4422 SAYILI ÇIKAR AMAÇLI SUÇ ÖRGÜTLERİYLE MÜCADELE KANUNUNUN UYGULANMASI

1) 4422 sayılı Kanun çıkmadan önce örgütlü suçlarla mücadele hangi hükümler çerçevesinde yürütülüyordu? (EGM Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı görev alanına giren suçlar bakımından)

Uyuşturucu madde kaçakçılığı suçları: Türk Ceza Kanununun 403/7 maddesinde, uyuşturucu madde kaçakçılığı suçlarının teşekkül oluşturanlar ile idare edenler veya bu teşekküle dahil bulunanlar tarafından işlenmesi halinde, verilecek cezanın ayrıca yarısı oranında arttırılacağı belirtilmektedir.

Silah mühimmat kaçakçılığı suçları: 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanunun 12 nci maddesinde belirtilen silah mühimmat kaçakçılığı suçunun teşekkül tarafından işlenmesi halinde, aynı maddenin üçüncü fıkrası gereğince on yıldan on beş yıla kadar ağır hapis cezası öngörülmektedir.

Gümrük ve tekel kaçakçılığı suçları: 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun 26 ncı maddesi gereğince, kaçakçılık amacıyla teşekkül oluşturan ve idare edenlere beş seneden yedi seneye kadar, teşekküle katılanlara ise üç seneden beş seneye kadar hapis cezası verileceği öngörülmüştür.

Karaparanın aklanması suçu: 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunun 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde, karapara aklama suçunun, teşekkül vücuda getirenler ile idare edenler veya teşekküle mensup olanlar tarafından işlenmesi halinde verilecek cezanın ayrıca bir misli arttırılacağı belirtilmektedir.

Diğer suçlar: Türk Ceza Kanununun 313 üncü maddesinde, "Her ne suretle olursa olsun, cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlara veya bu teşekküllere katılanlara bir yıldan iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir" denmektedir. Aynı maddede, "Bu Kanunda ve diğer özel kanunlarda yazılı özel hükümler saklıdır" denerek, yukarıda bahsedilen suçların dışındaki suçlar eğer teşekkül halinde işlenirse bu hükmün uygulanacağı belirtilmiştir.

2) 4422 sayılı Kanunun getirdiği yenilik nedir?

Aslında, 4422 sayılı Kanun ile yeni bir suç getirilmemiştir. Zaten mevzuatta yer alan, ancak caydırıcı nitelikte ceza öngörülmeyen bir kısım örgütlü suçlar için, ağırlaştırıcı sebepleriyle birlikte caydırıcı cezalar getirilmiştir. Kanunun getirdiği en önemli yenilik, örgütlü suçların ortaya çıkartılmasında uygulanacak tedbirlerin düzenleniyor olmasıdır. Örgütlü olarak işlenen suçların ortaya çıkartılması ve delillendirilmesi son derece zordur. 4422 sayılı Kanun da, iletişimin dinlenmesi, gizli izleme, gizli görevli kullanılması, kayıt ve verilerin incelenmesi, hak ve alacaklara tedbir konması, tanıkların, muhbirlerin ve kolluk görevlilerinin korunması tedbirlerinin

uygulanmasına imkan sağlamış, hatta bu tedbirlerin sadece 4422 sayılı Kanun kapsamına giren suçlarda değil, terör suçlarında ve teşekkül halinde işlenen uyuşturucu madde, tarihi eser ve silah-mühimmat kaçakçılığı suçlarında da kullanılabileceğini belirtilmiştir.

Dolayısı ile 4422 sayılı Kanun, sadece suç ve ceza öngören bir özel ceza kanunu değil, aynı zamanda çok önemli usul tedbirlerini içeren özel bir ceza usul kanunudur.

3) 4422 sayılı Kanun ile getirilen suç:

4422 sayılı Kanun ile "çıkar amaçlı örgüt suçu" düzenlenmiş ve aşağıda belirtilecek cezalar öngörülmüştür. Aslında çıkar amaçlı örgüt suçu, bu kanun ile düzenlenmemiş olsaydı da, mevcut mevzuat çerçevesinde suç olacaktı. Ancak 4422 sayılı Kanun ile, hem bu suç için öngörülecek cezalar arttırılmış, hem de bu suçun ortaya çıkartılabilmesi için özel usul tedbirleri öngörülmüştür.

4422 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde ifade edilen "çıkar amaçlı örgüt suçu":

(a) Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla;

(b) Zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendilerine tabi kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak;

(c) Suç işlemek için;

Örgüt oluşturulması, bu örgüte mensup olunması veya örgüt adına faaliyette bulunulmasıdır.

Burada (a) bendindekiler suçun manevi unsurları, (b) ve (c) bendindekiler ise maddi unsurlarıdır. Örgütün işleyeceği suç önemli değildir. Çünkü henüz hiçbir suç işlememiş dahi olsa, sadece bu örgütün kurulması veya üye olunması suçu bu Kanunda düzenlenmektedir.

Ayrıca, 4422 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin beşinci fıkrası gereğince; nasıl adlandırılırsa adlandırılsın (örn. Çek-senet *mafyası*, *çete*, *organize* suç grubu, oluşum vs.), amaçları (a)'dakilerden biri olan ve (b)'deki unsurları içeren tüm açık veya gizli örgütler de "çıkar amaçlı suç örgütü" sayılacaklardır.

4) Çıkar amaçlı suç örgütü ile diğer suç örgütlerinin farkı:

4422 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde, "Türk Ceza Kanununda ve diğer özel kanunlarda tanımlanmış olan örgütlü suçlar hakkındaki hükümler saklıdır" denmektedir. Dolayısıyla kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerinin görev alanına giren suçlar açısından şu yöntem izlenmelidir:

a) Uyuşturucu madde kaçakçılığı, silah

mühimmat kaçakçılığı, gümrük-tekel kaçakçılığı ve karaparanın aklanması suçları ile ilgili bir teşekkül mevcut ise, özel kanunlarda düzenlenen ilgili ceza hükümleri uygulanacaktır.

b) 4422 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasındaki amaçlardan en az birini gerçekleştirmek üzere kurulmuş ve aynı fıkradaki yöntemlerden en az birini kullanan suç örgütleri için ise, işlenen suç ne olursa olsun 4422 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

c) Her iki kategorinin de dışında kalan suç örgütleri için Türk Ceza Kanununun 313 üncü maddesi hükmü uygulanacaktır.

5) Çıkar amaçlı örgüt suçunun ağırlaştırıcı sebepleri:

Çıkar amaçlı örgüt suçunun ağırlaştırıcı sebepleri, 4422 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında gösterilmiştir. Buna göre ağırlaştırıcı sebepler şunlardır:

a) Örgütün silahlı olması: Bu durumda verilecek ceza üçte birden yarıya kadar arttırılacaktır. (Ancak burada silahların kullanılması gerekmemektedir. Maddede yer verilen karineye göre, örgüt tarafından henüz hiç bir silahlı eyleme teşebbüs edilmemiş olsa bile, silahlar veya patlayıcı maddeler örgütün amaçları doğrultusunda hazırlanmış veya elde bulundurulmuş ise, örgütün silahlı sayılacağı belirtilmiştir)

b) Suç failinin memur veya kamu hizmetiyle görevli kimse olması: Bu durumda da, faillerin cezaları yarıdan bir katına kadar arttırılacaktır.

6) Çıkar amaçlı suç örgütünün işlediği suçlar:

4422 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin altıncı fıkrasına göre, aşağıdaki şekillerde işlenen suçlarda, verilecek cezalar üçte birden yarıya kadar arttırılacaktır:

a) Örgüt mensuplarınca işlenen suçlar (Örn. X çıkar amaçlı suç örgütünün bir mensubu tarafından, örgütün amacı doğrultusunda bir adam öldürme suçu işlenirse, adam öldürme suçu için öngörülen ceza üçte birden yarıya kadar arttırılarak hükmolunacak, ayrıca birinci fıkra uyarınca çıkar amaçlı suç örgütü üyesi olmaktan veya örgüt adına faaliyette bulunmaktan dolayı da ceza verilecektir),

b) Örgüt adına örgüt üyesi olmayanlar tarafından, birinci fıkrada gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere işlenen suçlar (Örn. X çıkar amaçlı suç örgütü mensubu olmayan bir kişi tarafından, bu örgütün amacı doğrultusunda adam öldürme suçu işlenirse, adam öldürme suçunun cezası üçte birden yarıya kadar arttırılarak hükmolunacak, ayrıca birinci fıkra uyarınca örgüt adına faaliyette bulunmak veya örgüt adına bilerek hizmet yüklenmekten dolayı ceza verilecektir),

c) Türk Ceza Kanununun 296 ncı maddesinde öngörülen suç. (Bu maddedeki suç, cürüm işleyenleri saklamak ve cürmün delillerini yok etmek cürümleridir) (Örn. X çıkar amaçlı suç örgütünün, hakkında tutuklama kararı verilmiş bir mensubunu saklayan kişiye, Türk Ceza Kanununun 296 ncı maddesi uyarınca verilecek ceza, üçte birden yarıya kadar arttırılacaktır)

7) 4422 sayılı Kanun ile getirilen tedbirler:

4422 sayılı Kanun ile getirilen tedbirler şunlardır:

a) İletişimin dinlenmesi veya tespiti

b) Gizli izleme

c) Kayıt ve verilerin incelenmesi

d) Gizli görevli kullanılması

e) Hak ve alacaklara tedbir konması

f) Tanığın, muhbirin ve kolluk görevlilerinin korunması

g) Yurtdışına çıkma yasağı konması

8) 4422 sayılı Kanun ile getirilen tedbirlerin uygulanabileceği suçlar:

4422 sayılı Kanun ile getirilen tedbirler şu suçlarda uygulanabilir:

a) 4422 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde düzenlenen çıkar amaçlı örgüt suçları,

b) 3713 sayılı Kanun kapsamındaki suçlar (terör suçları),

c) Teşekkül halinde işlenen 2863 sayılı Kanun kapsamındaki suçlar (teşekkül halinde kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı suçları),

d) Teşekkül halinde işlenen 6136 sayılı Kanun kapsamındaki suçlar (teşekkül halinde silah ve mühimmat kaçakçılığı suçları),

e) Teşekkül halinde işlenen Türk Ceza Kanununun 403, 404 ve 406 ncı maddelerindeki suçlar (teşekkül halinde uyuşturucu suçları).

9) Cumhuriyet savcısı tarafından verilen tedbir kararları, hakim tarafından 24 saat içerisinde onaylanmazsa, bu süre içinde elde edilen bilgi ve belgelerin delil değeri:

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde tedbir kararını Cumhuriyet savcısı da verebilmektedir. Ancak bu kararların 24 saat içinde hakim kararına bağlanması şartı vardır. Hakim tarafından 24 saat içerisinde karar verilmemesi durumunda tedbirin Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılması gerekmektedir. Bu gibi durumlarda, Cumhuriyet savcısının kararına istinaden 24 saat içerisinde tedbir uygulaması sonucunda elde edilen bilgi ve belgelerin soruşturmada kullanılıp kullanılmayacağı sorusu gündeme gelmektedir.

Bu konuda 2 nci madde gerekçesinde, bu gibi durumlarda elde edilenlerin hukuki değerini kaybetmeyeceği ifade edilmektedir (Bkz. Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunun Tasarısı, 2 nci Madde Gerekçesi). Çünkü 24 saat içinde hakimin karar verip vermemesi başka sebeplere bağlı olabilir. Örneğin hakim, başka tedbirlerle delillerin tespitinin mümkün olduğu gerekçesiyle savcının kararını onamamış olabilir. Ayrıca Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 254 üncü maddesi ile de, hakimin elde edilen delilleri, duruşmadan ve tahkikattan edineceği kanaate göre takdir edeceği belirtilmektedir. Dolayısı ile bu konuda son söz, zaten hakime aittir.

10) Tedbir uygulaması sonucunda, karara gerekçe olan suçun dı-

şında başka bir suçun işlendiğine ilişkin bilgi ve belgeler elde edilirse, delil olarak kullanılabilir mi?

Bilindiği gibi, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre (md.254), delilleri duruşmadan ve tahkikattan edineceği kanaate göre takdir etmek yetkisi mahkemeyle aittir. Yine aynı maddede, soruşturma ve kovuşturma organlarının hukuka aykırı şekilde elde ettikleri delillerin hükme esas alınmayacağı da belirtilmektedir.

Dolayısı ile, 4422 sayılı Kanuna uygun olarak elde edilen bilgiler, başka suçların soruşturulması veya kovuşturulması sırasında kullanılabilir. Ancak bunların delil değerinde olup olmayacağına mahkeme karar verecektir.

11) Yargılama ve tedbir kararı verme yetkisinin Devlet Güvenlik Mahkemelerine (DGM) verilme sebepleri:

4422 sayılı Kanun ile yargılama görevinin DGM'lerine verilmesinin birden çok sebebi vardır (Bkz. Ord.Prof.Dr. Sulhi Dönmezer'in 6 Ağustos 1999 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Seminerde yaptığı konuşma) : Bir defa bu suçlarda takip yetkisinin geniş alanı kapsaması lazımdır. Almanya'da, bütün ülkeyi kapsayan yetkili bir savcı var. Fransa'da, İtalya'da benzer hükümler var. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi de böyle geniş, merkezi hatta yurtdışına sarkan bir yetkinin verilmesi, merkezi bir otoritenin kurulması lazım geldiğini ifade etmektedir. Bu suçlarla etkin mücadele için yurt sathını kapsayan yetkiye sahip bir savcılığa ve mahkemeye ihtiyaç vardır. DGM'lerin yetkisi bütün yurdu kapsamıyor ama 6 bölgeyi, hiç değilse geniş bölgeleri kapsıyor. Fransa'da Paris mahkemesine bütün ülkeyi kapsayan ortak yetki verilmiştir.

İkinci sebep, bu suçlarda doğru dürüst yargılama yaparak netice alınabilmesinin, hakimin ve mahkemenin uzmanlaşmış bulunmasına bağlı olmasıdır. Bu suçlar dolayısıyla ortaya örneğin bir takım bilançolar, kayıtlar, defterler çıkacaktır. Bunların anlaşılması bir çeşit uzmanlığı gerektirmektedir. Onun için bu konularda ihtisaslaşma lazımdır. Bu sebeple DGM'lerine ve onların da belirli bir dairesine yetki verilmesi uygun görülmüştür.

Üçüncü sebep, bu kanunda insan haklarıyla ilişkili çok ciddi kararların alınması gerekecektir. Bunları tecrübeli savcı ve hakimlerin alması uygun olur. DGM'lerindeki hakimler ve savcılar uzun yıllar çalışmış, tecrübeli hakimler, savcılardır. Bu olağanüstü yetkilerin onlar tarafından kullanılması bireylerin anayasal hakları bakımından da teminat teşkil eder. Bu bakımdan da DGM'ler tercih edilmiştir.

12) DGM bulunmayan illerde, tedbir kararına ilişkin taleplerin yapılması:

DGM'nin bulunmadığı illerde, 4422 sayılı Kanun ile öngörülen tedbir kararının verilmesi için, kolluk tarafından doğrudan yetkili DGM Cumhuriyet Savcılarına talepte bulunulacaktır. Ayrıca bu talep, istenirse, 2845 sayılı DGM'lerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkına Kanunun 11 inci maddesine göre görev yapan yerel Cumhuriyet savcısına da yapılabilir

(4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.8, 16, 21, 26, 41). Ancak, gizli izleme kararının önemi gözönünde bulundurularak, bu konudaki talebin doğrudan yetkili DGM Cumhuriyet Savcısına yapılması öngörülmüştür (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.16).

13)Tedbir sürelerinin uygulanması:

Tedbir kararına ilişkin süreler, kararların kolluğa yazılı olarak tebliğ edildiği tarihte başlayacak ve kesintisiz olarak devam edecektir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.13, 19, 24).

14) Tedbir sonucu elde edilecek bilgi ve belgelerin şüpheli/sanık veya avukat tarafından öğrenilmesi:

CMUK'nun 143 üncü maddesinde, "avukatın, hazırlık evrakı ile dava dosyasının tamamını inceleme ve evrakın bir suretini harçsız alma hakkına sahip olduğu; bunun hazırlık soruşturmasının amacını tehlikeye düşürebileceği durumlarda, Cumhuriyet savcısının talebi üzerine sulh hakimi kararıyla, hazırlık soruşturması sırasında bu hakkın kısıtlanabileceği;ancak bu durumlarda da, yakalanan kişinin veya sanığın sorgusunu içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve yakalanan kişi veya sanığın hazır bulunmaya yetkili olduğu diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında kısıtlama uygulanamayacağı" belirtilmektedir. Yine, 2845 sayılı DGM'nin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 16 ncı maddesinin son fıkrasında da, "kamu davası açılıncaya kadar hakimin, sanık tarafından bilinmesini uygun görmediği hususların kendisine bildirilmesini men edebileceği" ifade edilmektedir.

Bu hükümlerin ışığında, 4422 sayılı Kanunda öngörülen tedbirlerin uygulanması suretiyle elde edilecek bilgi ve belgelerin, avukat veya şüpheli tarafından öğrenilmesinin, soruşturmanın amacını tehlikeye düşüreceği durumlarda, hazırlık soruşturmasının sonuna kadar ilgiliye verilmemesine karar verilebileceği anlaşılmaktadır.

15) İletişimin dinlenmesi veya tespiti tedbirinin uygulanabileceği iletişim araçları:

4422 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde, dinlenebilecek iletişim araçları sınırlandırılmamış, olabilecek teknolojik gelişmeler de dikkate alınarak; "telefon, faks ve bilgisayar gibi kablolu, kablosuz veya diğer elektromanyetik sistemlerle veya tek yönlü sistemlerle alınan veya iletilen sinyallerin, yazıların, resimlerin, görüntü veya seslerin ve diğer nitelikteki bilgilerin" dinlenebileceği veya tespit edilebileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, telefonların yanı sıra faks, telsiz, cep telefonu, mobil telefon, internet ve diğer her türlü iletişim yolu ile gerçekleştirilen yazılı, sözlü veya görsel iletişim Kanun kapsamındadır.

16) İletişim araçlarının, şüphelinin/sanığın adına kayıtlı olmaması durumu:

4422 sayılı Kanuna göre iletişimin dinlenebilmesi veya tespit edilebilmesi için, o

iletişim aracının şüpheli/sanık adına kayıtlı olması şartı aranmamaktadır. Çünkü 4422 sayılı Kanun ile getirilen tedbirlerin uygulanacağı suç örgütlerinin mensupları, çoğunlukla başkaları adına kayıtlı iletişim araçlarını kullanmaktadırlar. 4422 sayılı Kanunun iletişimin dinlenmesine veya tespitine imkan veren 2 nci maddesinin birinci fıkrasına "kullandıkları" kelimesi eklenmek suretiyle bu konu açıklığa kavuşturulmuştur (Bkz. TBMM Adalet Komisyonu Raporu, 23/7/1999, Esas No:1/487, Karar No:5).

17) İletişimin dinlenmesi veya tespiti talebinin yapılması ve kararın verilmesi (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.8 ve gerekçesi):

İletişimin dinlenmesi veya tespiti talebi, kolluk tarafından, yazılı olarak yetkili DGM Cumhuriyet savcısına yapılacaktır. Eğer o ilde DGM yoksa, o zaman 2845 sayılı DGM'nin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 11 inci maddesi ile yerel savcılara verilen görev, ilgili yerel savcılarca kullanılacak ve kolluğun bu talebi, yetkili DGM Cumhuriyet savcılarına iletilmek üzere yerel savcıya yapılabilecektir. Burada yerel savcıya düşen görev, sadece kolluğun talebini yetkili DGM Cumhuriyet savcısına iletmektir.

Talep ulaştığında, yetkili DGM Cumhuriyet savcısı, gecikmesinde sakınca varsa kendisi karar verecek ve bu kararın onaylanması için yetkili hakime başvuracaktır. Gecikmesinde sakınca bulunmayan durumlarda, yetkili DGM savcısı doğrudan yetkili DGM hakimine başvuracaktır.

Tüm bu işlemler gizlilik içerisinde yürütülecektir. Aynı zamanda, yetkili DGM Cumhuriyet savcısı veya yetkili DGM hakimi tarafından verilecek kararlar, kolluğa, yazılı olarak bildirilecektir.

18) İletişimin dinlenmesi veya tespiti kararının uygulanması (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.11-12 ve gerekçeleri):

İletişimin dinlenmesi, kayda alınması suretiyle gerçekleştirilir. Bu amaçla, iletişimin dinlenmesi veya tespiti işlemi, kolluk tarafından gizlilik kurallarına uygun olarak hazırlanmış kayıt odalarında gerçekleştirilecek, gizlilik kurallarına uygun olmayan dinleme veya tespit işlemine başvurulmayacaktır.

İletişimin dinlenmesi veya tespiti işlemi sırasında gerek gizliliğin en etkin şekilde sağlanması, gerekse elde edilecek bilgiler arasında iyi bir değerlendirme yapılabilmesi amacıyla yeterli sayıda kolluk mensubu görevlendirilecektir. Aynı görevli birden fazla iletişim aracının dinlenmesi ve tespiti ile görevlendirilebilecek ve bu kişiler, işlemlerin yürütülmesinden tam sorumlu tutulacaklardır.

Görevlilerin kimliklerinin saklı tutulabilmesi için, bağlı oldukları birimlerce kendilerine birer numara verilecek, düzenlenecek tüm tutanaklarda bu numaralar belirtilecektir. Birden fazla görevlinin bulunduğu dinleme işlemlerinde, bunlardan birisi amir olarak belirlenecektir.

İşlemlerin yapıldığı yerlerin gizliliği, düzeni ve güvenliği, kolluğun merkez birimlerince çıkartılacak gizli talimatlarla belirlenecektir. Örneğin polis için bu talimat, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından çıkartılacak ve tüm polis birimlerinde uygulanacaktır.

19) İletişimin içeriği dışında kalan kayıtlar (detay bilgileri) için uygulama:

4422 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 4 üncü fıkrası gereğince, resmi veya özel her türlü iletişim kuruluşlarının tuttukları, iletişimin içeriği dışında kalan kayıtlar hakkında da, maddenin ilk üç fıkrası hükümleri uygulanacaktır. Yani Kanunda belirtilen suçları işlediğinden kuşkulanılan kişilerin, iletişimin içeriği dışındaki bilgileri incelenebilecektir. Buna karar verilirken, kuvvetli belirtilerin bulunması ve suçun aydınlatılması için başka bir çare bulunmaması şartları aranacaktır.

Yine 2 nci maddenin beşinci fıkrası gereğince, iletişimin içeriği dışında kalan kayıtların incelenmesine hakim (gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı) karar verecektir.

Yine iletişimin içeriği dışında kalan bu tür kayıtların incelenmesi kararlarında, maddenin diğer fıkralarındaki hükümler geçerli olmayacaktır. Yani tedbirin üç aylık bir süre için verilmesi, inceleme sonunda suçların işlendiğine ilişkin şüphenin ortadan kalkması durumunda tedbirin kaldırılarak elde edilen bilgi ve belgelerin imha edilmesi gibi şartlar, detay bilgilerinin incelenmesi kararlarının uygulanmasında geçerli değildir. (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, md.2; 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.15).

20) Gizli izleme talebi ve kararı:

4422 sayılı Kanunda öngörülen suçları işlediklerinden kuşku duyulanların mesken, ikametgah, işyeri veya kamuya açık yerlerdeki her türlü faaliyetleri, teknik araçlarla gizli olarak gözetlenebilir, izlenebilir, ses ve görüntü kaydına alınabilir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, md.3). Gizli izleme talep ve kararları da, iletişimin dinlenmesi veya tespitinde olduğu gibi, kişiye yönelik kararlardır. Dolayısıyla, yalnızca kişinin işyerindeki ve yalnızca evindeki faaliyetlerini kapsayabileceği gibi, tek tek belirtilmeden her türlü yerdeki faaliyetlerini de kapsayabilir.

Her türlü izleme işlemi, 4422 sayılı Kanun kapsamında gizli izleme değildir. Gizli izlemeden maksat, belirli bir süre devam eden ve kişilerin hareket, ilişki veya başkalarıyla yaptıkları konuşmaların tespiti amacını güden işlemlerdir. Kişilerin işledikleri suçların delil, iz, eser ve emarelerinin tespiti maksadıyla yapılmış bireysel saptamalar izleme sayılmaz. (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.17/3). Yani gizli izleme talebi ve kararları için, izlemenin belirli bir süre devam edecek olması gerekir. Ancak, örneğin uyuşturucu madde kaçakçılığı kuşkusu altında fizik olarak takip edilen bir kişinin,

başka bir suç şüphelisi ile buluşması anında fotoğraflarının çekilmesi, video kayıtlarının alınması, konuşmalarının dinlenmesi gibi faaliyetler için gizli izleme karar alınması hemen hemen imkansızdır (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.17 gerekçesi).

Ayrıca, gizli izleme kararına ilişkin kolluğun talebi, gizli izleme işleminin özelliği göz önüne alınarak, doğrudan doğruya ilgili DGM Cumhuriyet savcısına yapılacaktır (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.16/1). Yani, gizli izleme kararı için, 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 11 inci maddesi gereğince, DGM bulunmayan illerde, yetkili DGM Cumhuriyet savcısına talepte bulunmak üzere, yerel Cumhuriyet savcısına müracaat edilmeyecek, doğrudan yetkili DGM Cumhuriyet savcısına gidilecektir.

21) Gizli izleme kararı nasıl uygulanır? (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.18 ve gerekçesi):

Hakkında gizli izleme kararı verilmiş bir şahsın bütün faaliyetleri görüntü kaydına, bütün konuşmaları da ses kaydına alınabilir. Ses kayıtlarının içinde, suçla ilgili olduğu tespit edilen bölümler tutanakla yazılı metin haline getirilecektir. Görüntü kayıtlarının suçla ilgili bölümleri de, mümkün olduğu şekilde yazılı hale getirilebilir. Bu işlem bir video görüntüsü içindeki karelerin resim haline getirilmesi, sesin duyulmadığı durumlarda iki kişinin konuşmasının dudak okuma uzmanları tarafından belirlenmesi, kişinin hareketlerinin psikologlar tarafından yorumlanması şeklinde olabilir. Dolayısıyla bu işlem sırasında psikologlar, beden dili uzmanları, dudak okuma uzmanları gibi uzmanlardan yararlanılabilir.

Gizli izleme işlemi bittiğinde ise, ses ve görüntü kayıtları bir zarfa konarak mühürlenecek ve Cumhuriyet savcısına teslim edilecektir.

22) Kayıt ve verilerin incelenmesi tedbirinin kapsadığı kayıt ve veriler:

Kayıt ve verilerin incelenmesi tedbiri, hakkında soruşturma yürütülen kişiye ait her türlü bilgiyi kapsamaktadır. Bunlar kamu kurum ve kuruluşlarındaki her türlü bilgi olabildiği gibi, bankalardaki, özel kuruluşlardaki, eğitim kurumlarındaki bilgileri, hatta kişisel bilgisayarlardaki bilgileri de kapsamaktadır.

Bu tedbirin tek istisnası, 4422 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde gösterilmiştir: "Devletin ulusal güvenliği bakımından gizli kalması zorunlu olan kayıtlar ve bilgisayar verileri". Bu ibarenin ne anlama geldiğini anlamak için de Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa bakılmalıdır. CMUK'nda (md.88), "Resmi dairelerde saklı evrak ve sair vesikalar münderecatının ifşası memleketin selametine zarar vereceği o dairenin en büyük amiri tarafından beyan edilirse, bu evrak ve vesikaların gösterilmesi ve teslimi istenemez. Şu kadar ki bu beyan kafi görülmez ise o dairenin mensup

olduğu Bakanlığa müracaat olunabilir." denmektedir. Öyleyse, incelenecek kayıt ya da verilerin bulunduğu resmi dairenin en büyük amiri, bu kayıt ve verilerin, Devletin ulusal güvenliği bakımından gizli kalması gerektiğini beyan ederse, bu kayıt ve veriler incelenemeyecek, bunun dışındaki tüm kayıt ve veriler incelenebilecektir. Zaten bu tedbirlerin uygulanması kişiye yönelik olduğundan, kayıt ve verilerinin incelenmesi için karar verilen bir kişiye ait her türlü kayıt ve veri, başkaca bir karara gerek kalmaksızın incelenebilecektir.

Ayrıca, telefon abone kayıtları gibi, herkesin kolayca ulaşabileceği türden kayıt ve verilerin incelenebilmesi için karara da gerek bulunmamaktadır. Hakkında inceleme yapılabilmesi için karar verilmesi gereken bilgiler, gizli tutulacakları, kanun ve nizamlar gereği kabul edilmiş olanlardır (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.21).

23) Gizli görevli kullanılması talebi ve kararı:

Gizli görevli kullanılması tedbiri de, kişiye yönelik bir tedbir olduğundan, gizli görevlinin araştırmada bulunacağı örgüt ya da kişiler ile ilgili bilgiler, gizli görevli kullanılması talebinde yer alacak, ancak gizli görevli olarak kimin kullanılacağı belirtilmeyecektir. Yani, bir olayda gizli görevli kullanılabileceğine ilişkin talepte bulunulacaktır. Dolayısıyla, aynı olayda birden fazla gizli görevli kullanılabilecektir. Gizli görevlinin kim olacağını ise, soruşturmayı yürüten kolluk birimi belirleyecektir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.27 ve gerekçesi).

Gizli görevlinin kimliğinin talep ve kararda yer almamasına yönelik tüm bu düzenlemeler, gizli görevli uygulamasının taşıdığı önemden kaynaklanmaktadır. Nitekim, haksız menfaat temin etmek için oluşturulan bir suç örgütü, kendisi hakkında bilgi sızdırdığını öğrendiği mensuplarını dahi gözünü kırpmadan öldürebilmektedir. Gizli görevli kullanılırken, gözetilmesi gereken ilk husus da, gizli görevlinin can güvenliğidir. Ayrıca gizli görevlinin kimliğinin mutlaka gizli tutulacağı da açıktır (4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, md.5/5). Bu gizlilik, sadece soruşturmayı değil, kovuşturmayı ve daha sonrasını da kapsamaktadır.

24) Gizli görevlinin belirlenmesi (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.29):

Gizli görevlinin kim olacağını, soruşturmayı yürüten kolluk biriminin amiri saptayacaktır. Gizli görevli, mutlaka kamu görevlileri arasından seçilecektir (4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, md.5/1). Gizli görevli, suç örgütüne sızarak, örgütün içinden doğrudan doğruya bilgi sağlayan Devlet teşkilatında görev almış kişidir (4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Tasarısı, md.5 gerekçesi). Yani devlet memuru, kolluk mensubu, işçi gibi kamu görevlileri gizli görevli olabilir. Ancak kamu görevlilerinin dışındaki kişilerin gizli görevli olmaları mümkün değildir. Bunlar da, tanık, muhbir

gibi sıfatlarla, soruşturma makamlarına yardımda bulunabilirler. Tabi ki, gizli görevli olacak görevlinin, bu hususta rızasının olması da gerekmektedir.

25) Gizli görevliye kod numarası verilmesi:

Gizli görevli belirlenince, kendisine ait tüm bilgiler, kurye ile, Koruma Birimi'ne (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.38-39) gönderilecek ve koruma birimi tarafından kendisine bir kod numarası verilecektir. İşte kod numarası verildikten sonra, kolluk birimince yürütülen tüm işlemlerde ve suçun soruşturma ve kovuşturulması sırasında bu kod numarası kullanılacak, hiçbir şekilde gizli görevlinin kimlik bilgileri kullanılmayacaktır (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.29 ve gerekçesi).

26) Gizli görevliden sorumlu görevli(4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.29 ve gerekçesi):

Gizli görevlinin araştırmada bulunduğu operasyonun takibi, gizli görevli ile irtibat kurulması, gizli görevlinin can güvenliğinin sağlanması ve gizli görevlinin hayatının tehlikeye düştüğü durumlarda operasyona son verilmesinden sorumlu olmak üzere bir kolluk görevlisi belirlenir. Çünkü, gizli görevli, görevini yerine getirirken her önüne gelen kolluk mensubuyla görüşerek irtibat kurduğu takdirde, gizliliği ihlal edilerek hayatı tehlikeye düşebilir. Bu nedenle, yukarıda sayılan işlemleri yapmak üzere, soruşturmayı yürüten kolluk birimince, gizli görevliden sorumlu bir kişinin görevlendirilmesi öngörülmüştür.

27) Gizli görevlinin hak ve yükümlülükleri (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.28 ve Ek-4):

Belirlenen gizli görevliye, görevine başlamadan önce, örgütün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulmayacağı, ancak görevini yerine getirirken suç işleyemeyeceği ve diğer hak ve yükümlülükleri anlatılır ve buna ilişkin bir tutanak düzenlenir. Bu tutanakta aşağıdaki hususlar yer almaktadır:

i) Bundan sonra gizli görevli ile ilgili tüm resmi yazışmalarda kod numarası kullanılacaktır

ii) Gizli görevli, görevlendirildiğiniz suç örgütünün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulmayacak, ancak görevi sırasında suç işlemeyecektir.

iii) Gizli görevlinin kimliği soruşturmanın hiçbir aşamasında ve hiçbir şekilde açıklanmayacaktır.

iv) Gizli görevli görevini yerine getirirken, yalnızca kendisinden sorumlu kolluk görevlisi ile irtibat kuracak, toplayacağı bilgileri yalnızca bu görevliye verecek, bu görevliden alacağı talimatlara göre hareket edecektir.

v) Görev sırasında ve sonunda, gizli görevlinin görevi gereği ihtiyaç duyacağı tüm belgelerin temini, haklarının takibi ve

koruma tedbirlerinin uygulanması koruma birimi tarafından sağlanacaktır. Ancak bu işlemler için de yalnızca kendisinden sorumlu kolluk görevlisi ile irtibat kuracaktır.

vi) Gizli görevli, görevi sırasında elde edeceği tüm delil, iz, eser, emare ve diğer bulguları, periyodunu ve yöntemini kendisinden sorumlu kolluk görevlisi ile birlikte belirleyeceği raporlarla iletecektir.

vii) Gizli görevli, görevi sırasında karşılaşacağı tüm sorunları, kendisinden sorumlu kolluk görevlisine bildirecektir.

viii) Gizli görevlinin, görevi sırasında veya sonunda karşılaşacağı tehlike durumlarında, kendisi ve aile bireyleri hakkında koruma birimi tarafından gerekli koruma tedbirleri uygulanacaktır.

ix) Gizli görevlinin kimliğinin ve görevi hakkındaki bilgilerin kendisi tarafından sızdırılması veya yetkilerinin suiistimal edilerek başka suçları işlemesi durumunda da, hakkında 4422 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi hükümleri uygulanacaktır.

28) Gizli görevlinin görevi:

4422 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında, "Gizli görevli, gerektiğinde örgüt içine de sızarak, gözetlemek, izlemek, örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve suçlarla ilgili diğer delil, iz, eser ve emareleri toplamakla yükümlüdür." denmektedir.

Gizli görevli, suçluları ve suç eylemlerini, suçluların her türlü işlemlerini gözetleyecek, izleyecek ve örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunacaktır; tabii olarak en başta gelen görevi suçlara ait delilleri toplamaktır. Örgüt içinde görevi doğrultusunda çalışırken, gizliliğin zorunlu kıldığı hallerde her türlü hukuki işlemi yapabilecektir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Tasarısı md.5 gerekçesi).

Gizli görevli örgüte girecek, sonra içeride gözetleme yapacak, örgüte ilişkin araştırmalar yapacak ve örgütün işlediği suçlarla, varlığı zaten bizatihi suç olduğuna göre, varlığı ile ve örgüt tarafından işlenen suçlarla ilgili delilleri, izleri, eserleri, emareleri toplamaya çalışacaktır. Gizli görevlinin yapacağı şeyler bunlardır (Bkz. Ord.Prof.Dr. Sulhi Dönmezer'in 6 Ağustos 1999 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Seminerde yaptığı konuşma).Gizli görevlinin bu görevi bizzat kendisinin yerine getirmesinde bur sınırlama bulunmamaktadır. Örneğin gizli görevli, örgüt liderinin yaptığı bir telefon görüşmesini, yan odadaki paralel telefondan dinleyebilir, üzerindeki gizli kamera veya gizli dinleme cihazı ile çevresindeki faaliyetleri veya konuşmaları kaydedebilir, belgelerin veya eşyanın fotoğraflarını çekebilir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.28 gerekçesi).

Gizli görevli görevi sırasında, soruşturmayı yürüten kolluk birimine gerektikçe rapor verecektir. Bu raporlarda gizli görevlinin gözetleme, izleme ve araştırma neticesinde elde ettiği bilgilere ve topladığı delil, iz, eser ve emarelere yer verilecektir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.29).

29) Tedbir konulabilecek hak ve alacaklar:

4422 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında, hangi malvarlığı hakkında tedbir konabileceği açıkça belirtilmiştir. Buna göre tedbir kararının konabilmesi için:

a) Mal ve alacakları hakkında tedbir talep edilen kişinin 4422 sayılı Kanunda yer alan suçları işlediğine dair kuvvetli şüphelerin bulunması,

b) Mal ve alacakların aynı Kanun kapsamındaki fiillerden elde edildiği hususunda kuvvetli şüphenin bulunması,

şartlarının mevcudiyeti gerekmektedir. Suçların şahsiliği ilkesi nedeniyle, sanıklara ait olmayan malvarlığı için bu tedbirin uygulanması sözkonusu değildir.

Ancak, aynı Kanunun 1 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, "suçun işlenmesine ayrılan veya suçun işlenmesinde kullanılan veya suçtan doğan değer veya ürünlerin veya bunlar yerine geçen şeylerin ve müsaderesi gereken her türlü eşyanın gelirlerinin ve suçtan doğan her türlü yararın Devlete intikaline hükmolunacaktır". Dolayısıyla, çıkar amaçlı örgüt suçu faillerinin, başkaları adına kaydettirdikleri malvarlığının, sözkonusu hüküm uyarınca Devlete intikali mümkündür. Yine aynı maddenin TBMM'ne gönderilen madde gerekçesine göre, bu durumlarda, Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 sayılı Kanun hükümleri de uygulanacaktır.

30) Hak ve alacaklara konulabilecek tedbirler:

Hak ve alacaklara tedbir konması kararı ile aşağıdaki tedbirler alınabilir:

a) Her türlü menkul veya gayrimenkullere el konulabilir,

b) Bankalar ve banka dışı mali kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki, kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere hak ve alacakları üzerindeki tasarruf yetkisi tamamen veya kısmen kaldırılabilir,

c) Yukarıda belirtilen malvarlığı bir tevdi mahalline yatırılabilir,

d) Hak ve alacaklar ile mal, kıymetli evrak, nakit ve sair değerlerin idaresi için diğer tedbirler alınabilir.

Bu tedbir de, diğerleri gibi kişiye yönelik olduğundan dolayı, sanığa ait tüm malvarlığı için (4422 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği gibi, Kanunda belirtilen suçlardan elde edildiği hususunda kuvvetli şüphe bulunması şartı ile) uygulanabilir.

Örn. Uyuşturucu kaçakçılığı örgütü mensubu bir kişinin gayrimenkulleri ve bankada bir hesabı varsa, bunlardan Kanunda belirtilen suçlardan elde edildiği hususunda kuvvetli şüphe bulunan malvarlığı ile ilgili olarak tedbir kararı verilebilir. Örneğin bankadaki hesabını Kanunda belirtilen suçlardan elde ettiği hususunda kuvvetli şüphe yoksa, o zaman bu hesaba tedbir konamaz.

Ayrıca, yukarıda (d) bendinde gösteri-

len tedbirle ilgili olarak dikkat edilmesi gerekli husus, tedbir konulan malvarlığının kovuşturma sonuna kadar ilgiliye iade edilebileceği unutulmadan, bu malvarlığının değerini azaltmayacak tedbirlerin alınmasının sağlanmasıdır. Örneğin bankada vadeli bir hesapta bulunan paraya el konulduğunda, bu hesabın sadece dondurulmasına karar verilse, bir yıl sonra kişinin o hesaptaki parayı meşru yollardan elde edildiği ispatlansa, hesaptaki para bir önceki yıl görünen ve üzerine faiz geliri eklenmemiş paradır ve ilgilinin maddi bir zararı sözkonusudur. Bu zarar daha sonra devletten tazmin de edilebilir. Başka bir örnekte, ilgilinin el konulan oteli, çiftliği veya mağazası mühürlense, yani işletilmesi durdurulsa ve bir süre sonra kendisine iade edilse, bu süre içinde kayba uğrayacağı aşikardır. İşte, hak ve alacaklara tedbir konmasına ilişkin kararda, bu malvarlığının değerini kaybetmeyecek tedbirler de öngörülmelidir.

31) Hak ve alacaklara tedbir konması kararının sonucu:

Hak ve alacaklara tedbir konması kararı verildiğinde, üzerinde tedbir konulan malvarlığının meşru olduğunun (yani 4422 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında gösterildiği gibi, Kanunda belirtilen suçlardan elde edilmediğinin) anlaşılması halinde bu karar kaldırılacaktır. Bu gibi durumlarda, henüz karar verilmemiş ise, o takdirde karar verilmeyecektir.

Ancak, kovuşturma sonunda sanık mahkum olursa (cezası ne olursa olsun, suçlu bulunursa), o takdirde, yukarıda açıklandığı şekilde tedbir kararı verilen ve henüz meşru olduğu anlaşılamayan malvarlığı, ayrı bir müsadere kararına gerek olmaksızın Devlete intikal edecektir.

Bu tedbirin uygulanmasında önemli olan husus, soruşturma ve kovuşturma sırasında, tedbir konulan malvarlığının meşru olup olmadığının araştırılması ve mahkumiyet kararı çıkana kadar meşru olduğu anlaşılamayan malvarlığının Devlete intikal etmesidir. Elbette, sanığın mahkum olmaması (yani suçlu bulunmaması, beraat etmesi) durumunda, tedbir kararı kaldırılacak ve el konulmuş tüm malvarlığı iade edilecektir.

32) Hak ve alacaklara tedbir konulmasında Mali Suçları Araştırma Kurulu'na (MASAK) düşen görev nedir?

4422 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında "Yukarıdaki fıkrada belirtilen mal varlığının yurtiçinde ve yurtdışında araştırılması, incelenmesi, tesbiti ve değerlerinin takdiri, ilgili Cumhuriyet Savcılığınca istendiğinde, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı tarafından yerine getirilir." hükmü bulunmaktadır. Buradaki hüküm, soruşturma sırasında malvarlığının araştırılması, incelenmesi, tespiti ve değerlerinin takdiri hususunda, kolluğun ve Cumhuriyet Savcısının bilgisini ve deneyimini aşan konularda, Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) tarafından gerekli araştırmanın yapılmasını düzenlemektedir.

Nitekim 4422 sayılı Kanunun madde gerekçelerinin konu ile ilgili bölümünde (Bkz. Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mü-

cadele Kanunu Tasarısı, 6 ncı Madde Gerekçesi, 2 nci Paragraf), birinci fıkrada sayılan değerlerin yurtiçinde ve yurtdışında araştırılması, incelenmesi ve tespiti amacıyla, Cumhuriyet savcılığının, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'nın yardımını da alabilmesi için bu hükmün düzenlendiği belirtilmektedir.

Kural olarak, tedbir konacak mal varlığının araştırılması, incelenmesi, değerlerinin tespiti ve takdiri işlerinin Cumhuriyet savcısı tarafından yapılması, Cumhuriyet savcısının bu amaçla ilgili kuruluşlar nezdinde araştırma yapması; bu araştırmayı soruşturmayla görevli kolluk birimine de yaptırabilmesi; Cumhuriyet savcısı tarafından istendiğinde bu görevin Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığınca da yerine getirilmesi gerekmektedir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.40).

Dolayısıyla, örneğin hangi bankalarda hangi hesapların olduğu, hesap hareketleri, bu hesapların değer takdiri gibi konularda gerekli araştırma yapılmak üzere MASAK'tan talepte bulunulabilir. Hak ve alacakları konacak tedbir kararının uygulanması görevi ise Cumhuriyet savcısına aittir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.41).

33) Tanığın kimliğinin gizli tutulacağı veya açıklanacağı durumlar:

4422 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında, tanığın kimliğinin hangi hallerde açıklanmayacağı düzenlenmektedir. Kimsenin savunma hakkından mahrum bırakılamayacağı ilkesinden hareketle, tanığın kimliğinin gizli tutulmaması gerekmektedir. Ancak örgütlü suçlarla mücadelenin başarıya ulaşması için, suçların tanıklarının ifadelerine de çok büyük gereksinim vardır. Ancak suç örgütleri, kendileri aleyhinde tanıklık yapanlara zarar verebilmekte ya da onları yalancı şahitliğe yöneltebilmektedirler. Bu nedenle, suç örgütlerine karşı tanıkların korunması gerekmektedir.

4422 sayılı Kanunun uygulanmasında da, esas olarak tanığın kimliği açıklanacak ve duruşmada ifade verecektir. Ancak, kimliğinin, meskeninin, ikametgahının ya da işyerinin bilinmesi, kendisi veya başkaları için ciddi bir tehlike ihtimali doğuruyorsa o zaman kimliğinin gizli tutulmasına karar verilebilecektir. Eğer tanığın verdiği bilgilerle, suçu aydınlatacak delillere ulaşılabilmiş ise (yani hükme esas alınacak tek bilgi tanığın ifadesi değil ise), o takdirde tanığın kimliği mutlaka gizli tutulacaktır. Sonuçta, eğer tanığın mutlaka dinlenmesi gerekiyorsa, dinlenecektir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin uygulamalarına bakıldığında da, Kostovski-Hollanda (1989), Windischa-Avusturya (1990) ve Saidi-Fransa (1993) kararlarında, tanığın hüviyetinin açıklanmasının zorunlu olduğu belirtilmekle beraber, Van-Mechelen-Hollanda (1996) kararında bazı hallerde polis şefinin de tanığın yerine, tanığın beyanını mahkemeye nakledebileceğinin ifade edildiği görülmektedir.

4422 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında da, tanığın verdiği bilgi-

lerden hareketle diğer delillerin tespitinin mümkün olmaması halinde dinlenmek suretiyle kimliğinin açıklanabileceği, bu durumda da, tanık hakkında 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 20 nci maddesindeki koruma tedbirlerinin uygulanmasına karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu tedbirler 3713 sayılı Kanunda belirtildiği gibi, kişinin talebi halinde, estetik cerrahi yoluyla fizyolojik görünümün değiştirilmesi dahil, nüfus kaydı, ehliyet, evlenme kaydı, diploma ve bunun gibi belgelerin değiştirilmesi, askerlik işleminin düzenlenmesi, menkul ve gayrimenkul mal varlığıyla ilgili hakları, sosyal güvenlik ve diğer hakların korunması gibi koruma tedbirleridir. Bu tedbirler ihtiyaç halinde eş ve çocuklara da uygulanacaktır (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.31-34).

Koruma tedbirlerinden vücut bütünlüğü ve meskenin korunmasında, 3713 sayılı Kanun uyarınca çıkarılmış olan 16/09/1995 tarihli Koruma Hizmetleri Yönetmeliği hükümleri aynen uygulanacaktır. Çünkü sözkonusu Yönetmelik uyarınca yürütülmekte olan ve oturmuş bir sistem mevcuttur.

Tanıklara ilişkin 4422 sayılı Kanunda öngörülen koruma tedbirlerini uygulamakla görevli birim de, 4422 sayılı Kanunun Uygulanması Hakkındaki Yönetmelik ile her kolluk biriminin merkezinde kurulması öngörülen Koruma Birimi'dir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.38-39).

34) Muhbirlerin kimliğinin gizli tutulması:

4422 sayılı Kanunun muhbirler için getirdiği teminat da, aynen tanıklar için olanı gibidir. Yani onların kimliği de, verdikleri bilgilerden hareketle delillerin tespitinin mümkün olduğu durumlarda açıklanmayacak, kimliğinin açıklandığı durumlarda da haklarında aynı koruma tedbirleri uygulanacaktır (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.35).

Aslında 4422 sayılı kanun ile öngörülen tedbirlerin uygulanacağı suçların çoğunda, muhbirlerin kimliklerinin açıklanmasını yasaklayan hükümler mevcuttur. Terör suçlarının muhbirleri için 3713 sayılı Kanunda, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı suçlarının muhbirleri için 1918 sayılı Kanunda bu türden, hatta kimliğin açıklanmasını mutlak olarak yasaklayan hükümler mevcuttur. Dolayısı ile, muhbirlerin kimliklerinin açıklanmamasına ilişkin özel kanunlardaki düzenlemelerin uygulanmasına devam olunacak, koruma tedbirlerinin uygulanması ile ilgili olarak da 4422 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

4422 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ile (md.35), ayrıca muhbirlerin kimlik bilgilerinin kolluğun merkez birimlerinde saklanacağı da hükme bağlanmıştır.

35) Kolluk görevlilerinin kimliklerinin gizli tutulması:

4422 sayılı Kanun ile, bu Kanun kapsamındaki suçların istihbaratında ya da

soruşturmasında görev alan kolluk görevlilerinin korunmasına yönelik getirilen teminat, tanık ve muhbirlerden biraz daha geniştir (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, md.37). Nitekim aynı koruma tedbirleri uygulanabileceği gibi, bu görevlilerin görevlerine ve özel hayatlarına ilişkin bilgiler de hiçbir suretle açıklanamayacaktır. Bunları açıklayanlara ya da açıklanmasına yardımcı olanlara da bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür (4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, md.7/son fıkra).

36) Yurtdışına çıkma yasağı tedbirinin uygulanması:

4422 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine göre verilecek yurt dışına çıkma yasağı kararı, resen ya da kolluğun talebi üzerine verilebilir. Kolluk tarafından yapılacak yurtdışına çıkma yasağı taleplerinde elbette ki yurtdışına kaçma veya malvarlığını yurtdışına kaçırma gibi nedenler göz önünde bulundurulacaktır.

Hudut kapılarında polis tarafından pasaport kontrolü yapılmakta, hakkında yurtdışına çıkma yasağı kararı bulunan kişilerin çıkışlarına izin verilmemektedir. Yurt dışına çıkma yasağı kararının uygulanmasında da, hakkında yurtdışına çıkma yasağına karar verilen kişilerin kimlik bilgileri, ilgili kolluk birimince hudut kapılarına bildirilecektir. Halen bilgisayar ortamında tutulan bu kayıtların güncel olması sağlanacaktır.

Bu tedbir, gerek soruşturma sırasında bir önleyici tedbir olarak kişinin yurtdışına çıkmasının önlenmesi, gerekse yine soruşturma sırasında aranan kişilerin yurt dışına çıkış yaparken yakalanması için uygulanabilir. Aranan kişilerle ilgili olarak bir sorun olmamakla birlikte, önleme amaçlı kararlarda, 4422 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki gizlilik kuralına aykırılık teşkil etmemesi için, 4422 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ile (md.45), hakkında yurtdışına çıkma yasağı kararı bulunan kişilere kararı veren makam ile kararın tarih ve sayısının bildirileceği, bunun dışında herhangi bir bilgi verilmeyeceği belirtilmiştir. İşte hakkında yurtdışına çıkma yasağı kararı olan bir kişi, yurtdışına çıkmak istediğinde, bu kişilerin yurtdışına çıkışlarına izin verilmeyecek; Türk vatandaşı olanların pasaport veya pasaport yerine geçek seyahat belgeleri ellerinden alınacak, yabancı uyruklular için bu tür bir el koyma gerçekleştirilmeyecek; bu kişiler aranıyor ise yakalanacak, aranmıyor ise kararın tarih ve sayısı ile kararı veren makam kendilerine bildirilerek geri gönderileceklerdir. Bu kararın uygulandığı durumlarda, hudutta görevli kolluk tarafından, kararın uygulanmasını talep eden kolluk birimine derhal haber verilecektir. Bu geri bildirim, bilgisayar ortamında gerekli yazılımın gerçekleştirilmesiyle de yapılabilecektir, yani veri girişini yapan kolluk birimi tarafından, kararın uygulandığı bilgisayar ortamında öğrenilebilir.

V-KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKANLIĞI YAYINLARI

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nca, 1994 yılından itibaren, gerek kendi merkez ve taşra birimi görevlileri, gerekse kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla çeşitli yayınlar çıkartılmıştır. Özet bilgilerin aşağıda gösterildiği bu yayınlarla ilgili olarak, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'ndan ayrıntılı bilgi alınabilir.

1.TÜRKÇE FAALİYET RAPORLARI

Bu kitaplar, yıl içerisinde meydana gelen kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele faaliyetleri ile ilgili istatistiki ve diğer açıklayıcı bilgileri içermektedir. Mücadeleci birimlerin yanı sıra, kamuoyunun da bilgilendirilmesi amacıyla çıkartılmaktadır. 1994, 1995, 1996 yıllarında "Uyuşturucu Madde Olayları Genel Değerlendirmesi" adıyla yalnızca narkotik suçlar ile ilgili olarak çıkartılan Türkçe kitaplar; 1997 ve 1998 yıllarında "Uyuşturucu Madde Olayları Genel Değerlendirmesi" ve "Kaçakçılık ve Sahtecilik Olayları Genel Değerlendirmesi" adıyla narkotik ve mali suçlar için çıkartılmıştır. 1999 yılından itibaren ise, tüm kaçakçılık ve organize suçları (mali, narkotik ve organize suçlar) kapsayacak şekilde "Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele'98" ve "Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele'99" adlarıyla yayınlanmıştır. Bu serinin 2001 yılında çıkartılan nüshası ise, şu anda okumakta olduğunuz "Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2000" adını taşımaktadır. Bu yayınlar, tüm kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerine, kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelere ve basın-yayın organlarına dağıtılmaktadır.

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Kaçakçılık ve Organize Suçlarla
Mücadele Daire Başkanlığı
KAÇAKÇILIK VE SAHTECİLİK
OLAYLARININ
GENEL DEĞERLENDİRMESİ

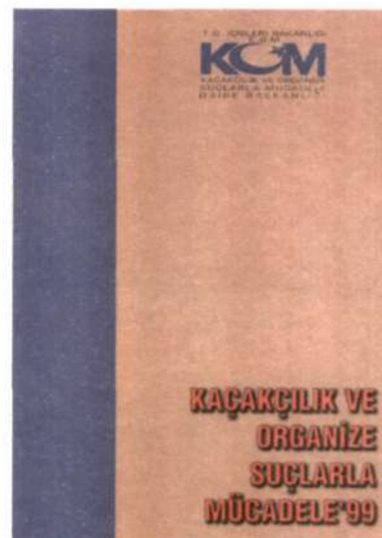

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
UYUŞTURUCU OLAYLARI
GENEL
DEĞERLENDİRMESİ

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
KAÇAKÇILIK VE SAHTECİLİK
OLAYLARININ
GENEL DEĞERLENDİRMESİ
ANKARA - 1997

E.G.M
K M
1981
KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA
MÜCADELE
DAİRE BAŞKANLIĞI
KAÇAKÇILIK VE SAHTECİLİK
OLAYLARI
DEĞERLENDİRMESİ

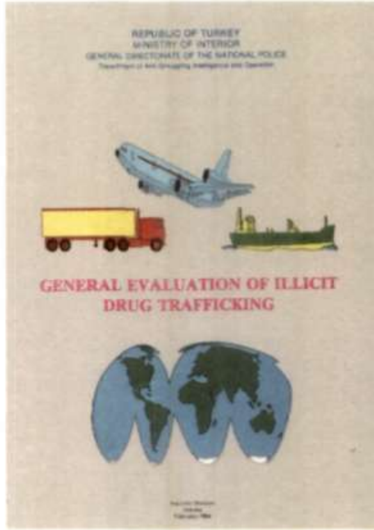

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
EGM
K M
KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA
MÜCADELE
DAİRE BAŞKANLIĞI
UYUŞTURUCU MADDE OLAYLARI
GENEL DEĞERLENDİRMESİ
1996-ANKARA

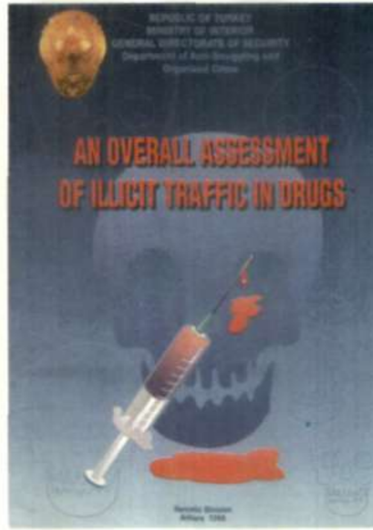

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
E.G.M
K M
1981
KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA
MÜCADELE
DAİRE BAŞKANLIĞI
KAÇAKÇILIK VE
ORGANİZE
SUÇLARLA
MÜCADELE '98

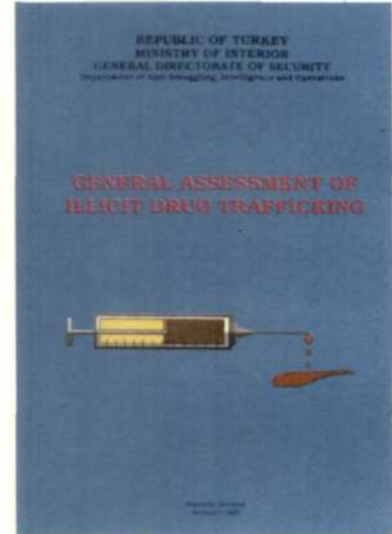

KOM
KAÇAKÇILIK VE
ORGANİZE
SUÇLARLA
MÜCADELE'99

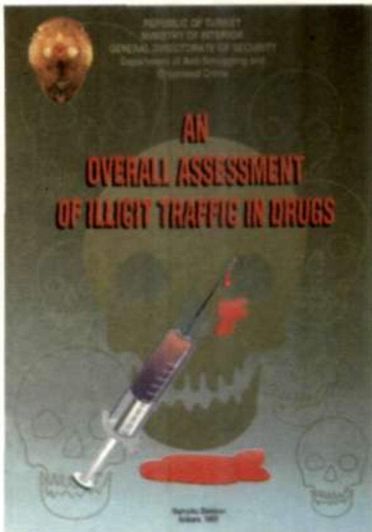
2.İNGİLİZCE FAALİYET RAPORLARI (uyuşturucu suçları için)

Polis tarafından uyuşturucu madde suçlarına karşı yürütülen mücadelenin anlatıldığı yıllık İngilizce Faaliyet Raporlarının ilki 1994 yılında "General Evaluation of Illicit Drug Trafficking" adıyla yayınlanmıştır. 1995 yılında "General Assessment of Illicit Drug Trafficking" adını alan yayın, 1996 ve 1997 yıllarında yılında "An Overall Assessment of Illicit Traffic in Drugs", 1998 yılından itibaren "Turkish Drug Report" adıyla yayınlanmaktadır. Bu yayın da, kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerine, kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelere ve basın-yayın, organlarına, yurtdışı temsilciliklerimize ve diğer ülke mücadeleci birliklerine dağıtılmaktadır.

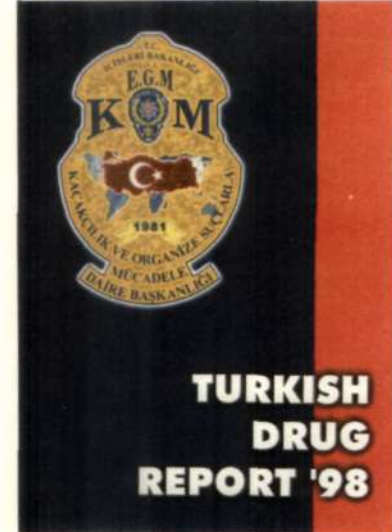

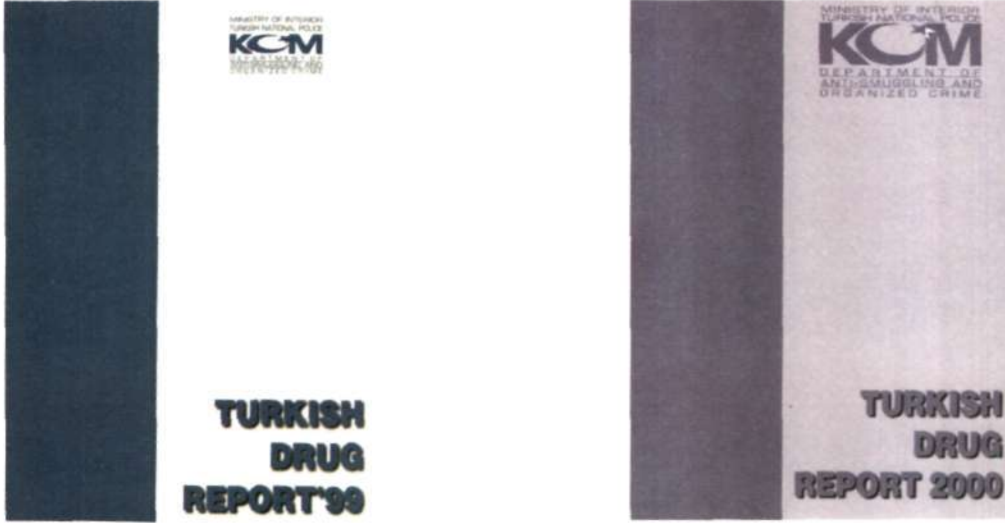

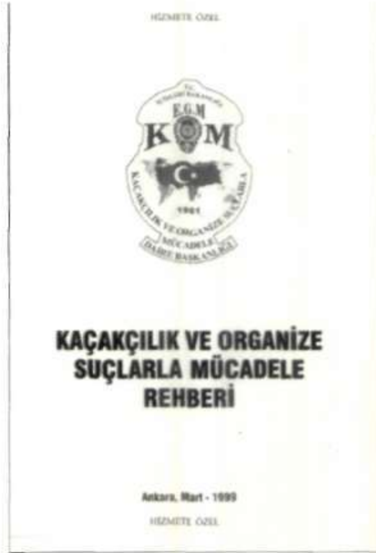

3.KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE REHBERLERİ

Rehber-I: 1999 yılında "Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi" adıyla kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerine dağıtılan yayında, bu birimlerimizin karşılaştıkları bazı soruların cevapları verilmiştir.

Rehber-II: Bu serinin 2000 yılında yayınlanan 2 nci nüshasının konusunu, "Uyuşturucu Kullanımına Karşı Kamuoyunu Bilgilendirme Faaliyetleri Konusundaki Düzenlemeler" oluşturmaktadır.

Rehber-III: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberleri'nin 3 üncüsünün başlığı ise "4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu ve Uygulaması"dır. 2001 yılında bastırılarak yine tüm kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerine, kamu kurum ve kuruluşlarına, Cumhuriyet Başsavcılıklarına ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne gönderilmiştir. Yayının içinde; 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun metni, gerekçeleri (TBMM komisyonlarında ele alınan gerekçeleri ile birlikte), bu Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ve gerekçeleri, Kanunun İngilizce ve Almanca dillerinde resmi olmayan tercümeleri ile Kanun ve Yönetmelik çerçevesinde, tedbirlerin açıklamalı uygulamaları yer almaktadır.

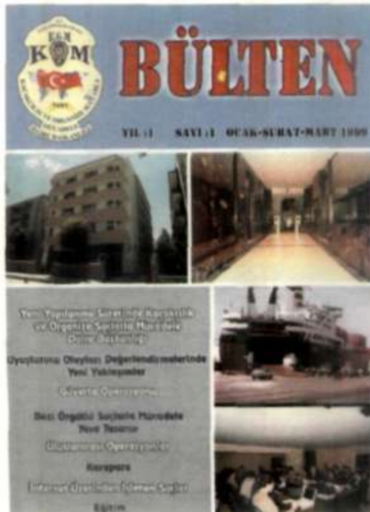

4.BÜLTENLER

Kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerinde görevli personelin görev başı eğitiminde de kullanılabilmesi amacıyla değişik ve güncel konuları içeren periyodik bir yayın olarak hazırlanan bültenler, her ikisi de 1999 yılı içinde olmak üzere 2 nüsha olarak yayınlanabilmiştir. İlk sayısı "Bülten", ikinci sayısı ise "Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Bülteni" adıyla yayınlanmıştır.

5.BROŞÜRLER

Uyuşturucu suçlarıyla mücadele kapsamında kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla 1995 yılında; "Eroin Yalamalarında Türkiye'nin Önemi", "Esrar", "Eroin", "Kokain", "Afyon ve Morfin", "Uyuşturucu Bağımlıları Nasıl Tanınır?" ve "Karapara" başlıklı 7 adet broşür ile 5 değişik afiş bastırılmış ve dağıtılmıştır.

1999 yılında da, yine uyuşturucu ile mücadele kapsamında kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla, "Uyuşturucu" başlıklı 2 adet Türkçe ve "Drugs" başlıklı 2 adet İngilizce broşür bastırılıp dağıtılmıştır.

6.PARANIZI TANIYOR MUSUNUZ?

Hem mücadeleci birimlerin, hem de kamuoyunun, sahte paraya karşı duyarlı ve dikkatli olması, günlük hayatta kullandığı paraların ayırt edici özelliklerini tanıması amacıyla 1999 yılında "Paranızı Tanıyor musunuz?" adlı bir kitapçık bastırılmış ve bankalar da dahil olmak üzere, ilgili yerlere dağıtılmıştır.

7.DİĞER YAYINLAR

Yine aynı süreç içinde değişik konularda yayınlar bastırılmış ve kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerine dağıtılmıştır. Bunların adları ise şöyledir:

"Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği" (1998);

"Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Semineri - 6.8.1999, İstanbul" (1999);

"Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği" (2000);

"Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Genelgesi" (2000).

